

D-23/88/83

4.02 1.00

ROČNÍK I.

KALENDÁŘ SLEZSKÝ

na rok

Za protektorátu „Matice Opavské“

upravil

B. ŠIMEČEK.

Výtěžek věnován „Matici Opavské“ a Národním fondům slezským.

C 87050
351255 II

Nákladem »Novin Těšínských«.

Tiskem Závodu tiskařského a vydavatel'ského v Praze.

k-89/77/004

Roční kalendář.

Panující planeta r. 1897 jest Smrtonoš.

Smrtonoš jest z planet zemi nejpodobnější, ačkoliv jeho těleso jest asi $\frac{1}{7}$ tak velké jako naše země. K oběhu kolem slunce potřebuje 687 dní a kolem své osy otočí se ve $24\frac{1}{2}$ hodinách. Povrch jeho podléhá dle vzdálenosti od slunce právě jako země klimatickým proměnám. Smrtonoš má 2 měsíce, které jsou velmi malé a jež v 8, nejvýše 30 hodinách kolem něho se otočí.

Rok 1897 jest většinou suchý než vlhký, a ač některý čas dosti prší, jest přece celkem sucho převahou.

Jaro jest celkem suché, drsné a studené, mnoho jíní a ostré větry.

Leto jest velmi horké a i noci jsou teplé.

Podzim jest taktéž více suchý než vlhký, v říjnu mrzne několikrát, v listopadu jest většinou teplo a jen spoře sněží.

Zima jest dosti tuhá, ale většinou suchá než vlhká a velmi nestálého počasí.

Zatmění.

Roku 1897 budou dvě zatmění slunce, z nichž však žádné v našich krajinách viditelným nebude. Zatmění na měsíci neudá se žádné.

První zatmění slunce jest kruhovitě dne 1. února. Začátek zatmění vůbec o 6 h. 20 m. večer, začátek kruhovitěho zatmění o 7 h. 22 m. večer. Konec kruhovitěho zatmění o 11. hod. 4 min. v noci, a konec zatmění vůbec o 12 hod. 5 m. v noci. Viditelným bude ve Střední Americe, Jižní Americe, v jižní polovici Velkého oceánu a nejjižnějším pobřeží Austrálie.

Druhé zatmění slunce jest kruhovitě dne 29. července. Začátek zatmění vůbec o 1. hod. 59 min. odpoledne, začátek kruhovitěho zatmění o 3 h. 1 m. odpo. Konec kruhovitěho zatmění o 6 h. 48 m. večer, a konec zatmění vůbec o 7 hod. 50 m. večer. Viditelným toto zatmění bude na západním pobřeží Afriky v Atlantickém oceánu a v jižní polovici Severní Ameriky, v střední a severní polovici Jižní Ameriky.

Čtvero ročních počasí:

Jaro počíná 20. března v 9 hod. 30 m. ráno, kdy slunce vstoupí ve znamení skopce. Jarní rovnodennost.

Léto počíná 20. června v 5 hod. 20 min. ráno, kdy slunce vstoupí ve znamení raka. Letní obrat slunce. Nejděšší den, nejkratší noc.

Podzim počíná 22. září v 7 hod. 46 min. večer, kdy slunce vstoupí ve znamení váhy. Podzimní rovnodennost.

Zima počíná 21. prosince ve 2 hod. 10 minut odpo., kdy slunce vstoupí ve znamení kozorožce. Zimní obrat slunce. Nejkratší den, nejdelší noc.

Letopisná znamení a čísla:

Zlatý počet	17
Epakty	XXVII
Slunečný kruh	2

Římský počet	10
Nedělní písmeno	C

Pohyblivé svátky:

Jména Ježíše	17. ledna.
Neděle devítník (Septuagesima)	14. února.
Popeleční středa	3 března.
Slavnost sedmiboletné Panny Marie	9. dubna.
Neděle velikonoční	18. dubna.
Křížové dni	24., 25. a 26. května.
Na nebe vstoupení Páně	27. května.
Neděle svatodušní	6. června.
Nejsvětější Trojice	13. června.

Božího Těla	17. června.
Slavnost srdce Pána Ježíše	25. června.
Navštívení Panny Marie	4. července.
Slavnost drahocenné krve Pána našeho	14. června.
Andělů Strážných	5. září.
Jména Panny Marie	12. září.
Slavnost růžencová	3. října.
Obecné posvěcení chrámů	17. října.
První neděle adventní	28. listopadu.

Masopust

trvá od 7. ledna až do 2. března, tedy 7 neděl a 6 dní. Začátek postu 3. března, konec postu 17. dubna, doba postu 46 dní. Mezi Vánocemi a Popel. středou jest 67 dní neb 9 týdnů a 4 dní. Postních neděl jest 6: neděl po Zjevení Páně jest 5; po sv. Duchu 24. Nový rok připadá na pátek, vánoční Hod Boží na sobotu.

Suché dni.

Dne 10., 12. a 13. února.
„ 9., 11. a 12. června.
„ 15., 17. a 18. září.
„ 15., 17. a 18. prosince.

Soudní prázdniny.

Mimo neděle a zasvěcené svátky jsou soudní prázdniny ve dnech následujících:

1. Od Božího hodů vánočního až do sv. Tří králů.
2. Od květné neděle až do pondělí velikonočního.
3. O třech křížových dnech a

4. od Božího Těla až do čtvrtka nejbližšího příštího. Prázdniny městských rad a městských soudů tímtož časem se zachovávají.

U soudů horních jsou prázdniny jen v neděli a o svátcích zasvěcených a křížových dnech.

Letopočet.

V obyčejném roce čítá se:
od stvoření světa:

dle počtu židovského 5657
dle počtu Scaligerova 5851

od zavedení julianského kalendáře 1945
od opravy kalend. pap. Řehořem XIII. 315
od zavedení opravného kalendáře 198
od zavedení všeobecného kalendáře 121

Posty v katolické církvi přikázané.

Krom pátku každého týždne a výročních velikých postů od popeleční středy až do Hodu velikonočního jsou v katolické církvi též následující posty přikázány: 1. o každých suchých dnech středa, pátek a sobota; vigilie, to jest dni před nastávajícími svátky: před sv. Duchem, před sv. Petrem

a Pavlem, před Nanebevzetím Panny Marie, před všemi Svatými a před narozením Páně. Případně-li některý z těchto postů na neděli, odloží se na sobotu před tím, byť i svátek byl. Také středy a soboty v adventě jsou přikázány nové postní.

Dvorní noremní dnové,

na něž zavřena jsou dvorní divadla.

Dne 4. května v úmrtí den jejího Vel. císařovny a královny Marie Anny. Dne 29. června

v úmrtí den Jeho Veličenstva císaře a krále Ferdinanda I. Dobrotivého.

Noremní dnové.

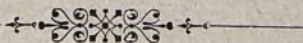
Nejnovějším zákonem zapovězeny jsou divadelní hry, veřejné zábavy a tance v následující dni:

Od zeleného čtvrtka do hodu Božího velikonočního, na hod Boží svatodušní, na den Božího Těla,

na štědrý den a na hod Boží vánoční. — Na Boží hody velikonoční, svatodušní a vánoční lze však se zvláštním dovolením politického úřadu provozovati divadelní představení pouze k dobročinným účelům.

Vysvětlení znamení v kalendáři užívaných.

I. skopec . . . 0 st.	V. lev . . . 120 st.	IX. střelec . . . 240 st.
II. býk . . . 30 „	VI. panna . . . 150 „	X. kozorožec . . . 270 „
III. blíženci . . . 60 „	VII. váhy . . . 180 „	XI. vodnář . . . 300 „
IV. rak . . . 90 „	VIII. štír . . . 210 „	XII. ryby . . . 330 „

LEDEN

Polsky :

Styczeń.

Chorvátsky:

Siečanj.

Slovinsky:

Prosinec.

Rusky

Январь.

Malorusky :

Сечень.

Srbsky :

Јануар.

Bulharsky :

Јануариѣ.

Dni měsíce.	Dnové týdň	Kalendář			Slunce		Měsíce	
		Katolíků	Evangelíků	Pravoslavných	vých. h. m.	záp. h. m.	východ a západ	běh v zn.

1	Pátek	Nový rok	Nový rok	20	Ignáta os.	8 24 7	6 40	
2	Sobota	Makaria	Blahusa	21	Petra mtr.	8 14 8	7 43	

C. Kat. Když Herodes zemřel, Mat. 2. Ev. Útek do Egypta, Mat. 2.

3	Ned.	Genovefy	Enocha	22	Anastasia	8 14 9	z. v.	
4	Pond.	Tita bisk.	Isabely	23	10 m. Kret.	8 14 10	5 35	
5	Úterý	Telesfora	Jarlocha	24	Konec p.	8 14 12	6 57	
6	Středa	Sv. 3 králů	Zjev. Páně	25	Nar. Páně	8 04 13	8 14	
7	Čtvrť.	Luciana	Melanie	26	Matky B.	8 04 14	9 27	
8	Pátek	Erharda	Erharda	27	Štěpána m.	7 59 4 16	10 37	
9	Sobota	Basiliše	Marciala	28	2000 muč.	7 58 4 17	11 46	

1. C. Kat. i Ev. Když bylo Ježíšovi 12 let, Luk. 2.

10	Ned.	Agatona	Pavla p.	29	Mladatek	7 58 4 18	ráno	
11	Pond.	Hygina	Matildy	30	Anisie	7 57 4 20	0 55	
12	Úterý	Proba	Arnošta	31	Melanie	7 56 4 21	2 04	
13	Středa	Leontina	Leontina	1	Nový rok	7 56 4 22	3 14	
14	Čtvrť.	Hilaria	Felixa.	2	Sylvestra	7 56 4 24	4 23	
15	Pátek	Pavla p.	Maura	3	Malach.	7 55 4 25	5 30	
16	Sobota	Marcela	Marcela	4	70 apošt.	7 54 4 26	6 26	

2. C. Kat. i Ev. O svatbě v Káni Galilejské, Jan 2.

17	Ned.	Jm. Ježíš	Antonína p.	5	Theona	7 53 4 28	7 12	
18	Pond.	Prisky	Prisky J.	6	Zjv. Páně	7 53 4 29	v. v.	
19	Úterý	Kanuta	Prospěcha	7	Jana Křt.	7 52 4 31	5 23	
20	Středa	Fab. a Šeb.	Fab. a Šeb.	8	Ilje	7 51 4 33	6 45	
21	Čtvrť.	Anežky	Anežky	9	Filipa mtr.	7 49 4 34	8 07	
22	Pátek	Vinc. a An.	Vincence	10	Řehoře N.	7 48 4 36	9 28	
23	Sobota	Zasn. P. M.	Emerana	11	Feod. V.	7 47 4 38	10 50	

3. C. Kat. i Ev. O uzdravení malomocného, Mat. 8.

24	Ned.	Timotea	Timotea	12	Savy srb.	7 46 4 40	ráno	
25	Pond.	Ob. Pavla	Ob. Pavla	13	Jarmila	7 44 4 42	0 13	
26	Úterý	Polykarpa	Polykarpa	14	Zab. otcův	7 43 4 43	1 40	
27	Středa	Jana Zl.	Jana Zl.	15	Pansofie	7 42 4 44	3 05	
28	Čtvrť.	Karla Vel.	Karla V.	16	Petra v ok.	7 41 4 46	4 26	
29	Pátek	Frant. S.	Valeria	17	Anton. V.	7 39 4 48	5 33	
30	Sobota	Martiny	Adelgundy	18	Athanasia	7 38 4 50	6 26	

4. C. Kat. i Ev. O lodičce Kristově, Mat. 8.

31	Ned.	Petra Nol.	Virgila	19	Makar. eg.	7 36 4 52	7 4	
----	-------------	------------	---------	----	------------	-----------	-----	--

Dne přibývá
o 1 hod. 11 min.

Čtvrtí měsíce

● Nový měsíc dne 3. v 7 h. 1 min. ráno.

○ První čtvrt dne 10. v 10 h. 43 m. večer.

⊕ Úplněk dne 18. v 9 h. 14 min. večer.

⊙ Poslední čtvrt dne 25. v 9 hod. 6 min. večer.

Úkazy na nebi.

Dne 19. slunce vstoupí do znamení vodnáře.

Stoletý kalendář.

Leden jest většinou suchý a ne příliš studený.

Židovský kalendář.

Dne 1. 27. Thebet 5657; dne 3. 29. Thebet; dne 4. 1. Šebat; dne 31. 28. Šebat.

Polsky :
Luty.
Chorvátsky:
Veljača.
Slovensky:
Svečan.
Rusky:
Февраль.

Malorusky :
Казидонога.
Srbsky :
Фебруар.
Bulharsky :
Фебруариј

Dni měsíc.	Dnové týdňi	K a l e n d á ř			Slunce		Měsíce	
		Katolíků	Evangeliků	Pravoslavných	vých. h. m.	záp. h. m.	východ a západ	běh v zn.
1	Pond.	Ignácia	Brigity	20 Euthyma	7 35 4	54	z. v.	
2	Úterý	Účist. P. m.	Obět. Páně	21 S. Maxima	7 34 4	55	5 50	
3	Středa	Blažeje	Blažeje	22 Timothea	7 32 4	56	7 6	
4	Čtvrt.	Veroniky	Veroniky	23 Klimenta	7 31 4	58	8 18	
5	Pátek	Háty	Háty	24 Xenie	7 30 4	59	9 28	
6	Sobota	Doroty	Doroty	25 Grigorije	7 28 5	1 10	37	

5. C. Kat. i Ev. O dobrém semeni. Mat. 13.

7	Ned.	Romualda	Reinharda	26 Xenofonta	7 26 5	3 11	47	
8	Pond.	Jana z M.	Šalamouna	27 Jana Zlat.	7 24 5	5	ráno	
9	Úterý	Apolonie	Apoleny	28 Efrema	7 23 5	7 0	57	
10	Středa	Školastiky	Školastiky	29 Přen. Ign.	7 21 5	9 2	7	
11	Čtvrt.	Eufrosiny	Eufrosiny	30 Tři bisk.	7 20 5	10 3	13	
12	Pátek	Eulalie	Eulalie	31 Cýra, Jana	7 18 5	12 4	14	
13	Sobota	Jordána	Kastora	1 Trifona	7 16 5	14 5	5	

C. Kat. i Ev. O dělnících na vinici Páně. Mat. 20.

14	Ned.	Sep. Valent.	Valentina	2 Triodium	7 14 5	16 5	45	
15	Pond.	Faustina	Faustina	3 Sim. a A.	7 12 5	17 6	16	
16	Úterý	Juliany	Juliany	4 Isidora	7 11 5	18 v. v.		
17	Středa	Šimona	Konstancie	5 Agaty	7 9 5	20 5	34	
18	Čtvrt.	Mansveta	Konkordie	6 Vuka	7 7 5	22 7	7	
19	Pátek	Konrada	Konráda	7 Parfenia	7 5 5	24 8	2	
20	Sobota	Eleuthera	Eucharía	8 Zachar.	7 3 5	26 9	57	

C. Kat. i Ev. O rozséváči a semeni. Luk. 8.

21	Ned.	Sex. Eleon.	Eleonory	9 Sex. Theod.	7 1 5	27 11	24	
22	Pond.	St. sv. P.	St. sv. P.	10 Nicefora	6 59 5	29 ráno		
23	Úterý	Eberharda	Serenia	11 Vsevlada	6 57 5	31 0	51	
24	Středa	Matěje	Matěje ap.	12 Alexeje	6 55 5	32 2	14	
25	Čtvrt.	Valburgy	Valburgy	13 Martiniana	6 53 5	34 3	26	
26	Pátek	Alexandra	Božetěcha	14 Cyr. i M.	6 50 5	36 4	33	
27	Sobota	Leandra	Leandra	15 Onesima	6 49 5	37 5	4	

C. Kat. i Ev. Ježíš uzdravil slepého. Luk. 18.

28	Ned.	Quin. Rom.	Romana	16 Sept. Mas.	6 47 5	39 5	33	
----	------	------------	--------	---------------	--------	------	----	--

Dne přibývá
o 1 hod. 33 min.

Čtvrtí měsíce.

Nový měs.
dne 1. v 9 h.
11 min. večer.

První čtvrt
dne 9. v 8 h.
22 m. večer.

Úplněk
dne 17. v 11 h.
8 min. ráno.

Posl. čtvrt
dne 24. ve 4 h.
41 min. ráno.

Úkazy na nebi.

Dne 18. slunce
vstoupí do znamení
ryb.

Stoletý
kalendář.

Z počátku přije-
mně, 13. do 18.
sněží, po té až do
konce studeno.

Židovský
kalendář.

Dne 1. 29. Šebat,
dne 2. 30. Šebat,
dne 3. 1. Adar,
dne 16. 14. Adar.
Malý Purim, dne
28. 26. Adar.

BŘEZEN

Polsky:
Marzec.

Chorvátsky:
Ožujak.

Slovinsky
Sušec.

Rusky
Мартъ.

Malorusky:
Березозол

Srbsky:
Март.

Bulharsky:
Мартъ.

Dni měsíce	Dnové týdne	Kalendář			Slunce		Měsíce	
		Katolíků	Evangelíků	Pravoslavných	vých. h. m.	záp. h. m.	východ a západ	běh v zn.
1	Pond.	Albiny	Albiny	17 Feodora T.	6 45	5 41	5 57	
2	Úterý	Simplicia	Simplicia	18 Agapita	6 43	5 43	6 12	
3	Středa	Popelec +	Kunhuty	19 Archipa	6 41	5 44	6 27	
4	Čtvrť.	Kazimíra	Hadriana	20 Lva bisk.	6 38	5 46	z. v.	
5	Pátek	Tolety	Bedřicha	21 Evstacha	6 36	5 48	8 22	
6	Sobota	Bedřicha	Fridolina	22 Mauricia	6 34	5 50	9 30	

C. Kat. i Ev. Ježíš od ďábla pokoušen. Mat. 4.

7	Ned.	<i>Inv.</i> Tomáše A.	Perp. a Fel.	23 Syropůst	6 32	5 51	10 41	
8	Pond.	Jana B.	Filemona	24 Hl. J. Kř.	6 30	5 53	11 51	
9	Úterý	Františky	Crhy a Str.	25 Tarasa p.	6 28	5 54	ráno	
10	Středa	40 muž.	Gaja	26 Popelec	6 26	5 55	1 0	
11	Čtvrť.	Konstant.	Rufina	27 Prokopa	6 24	5 57	2 3	
12	Pátek	Rehoře	Rehoře	28 Kasiana	6 22	5 59	2 56	
13	Sobota	Růženy	Arnošta	1 Evdoxie	6 20	6 0	3 40	

C. Kat. O proměnění Krista. Mat. 17. Ev. O ženě Kananejské. Mat. 15.

14	Ned.	<i>Rem.</i> Matildy	Zachariáše	2 Theodota	6 17	6 2	4 15	
15	Pond.	Longina	Křištofa	3 Kleoniky	6 15	6 4	4 39	
16	Úterý	Patricia	Kristiana	4 Daniela	6 13	6 6	4 59	
17	Středa	Gertrudy	Gertrudy	5 Konona	6 11	6 7	5 19	
18	Čtvrť.	Eduarda	Anselma	6 42 mučen.	6 9	6 8	v. v.	
19	Pátek	Josefa	Josefa p.	7 Basilia	6 7	6 10	7 30	
20	Sobota	Jáchyma	Huberta	8 Theofila	6 4	6 12	9 0	

C. Kat. i Ev. Ježíš vyhání ďábla. Luk. 11.

21	Ned.	<i>Oculi</i> Bened.	Benedikta	9 40 m. v S.	6 2	6 14	10 31	
22	Pond.	Oktaviana	Kazimíra	10 Kvadrata	6 0	6 15	11 58	
23	Úterý	Otta	Eberharda	11 Sofronia	5 58	6 16	ráno	
24	Středa	Gabriela	Gabriela	12 Theofana	5 56	6 18	1 17	
25	Čtvrť.	<i>Zv. P. M.</i>	Zvěst. Páně	13 Kristiny	5 54	6 19	2 19	
26	Pátek	Haštala	Emanuela	14 Benedikta	5 52	6 20	3 5	
27	Sobota	Ruperta	Ruperta	15 Agapije	5 50	6 22	3 38	

C. Kat. i Ev. Ježíš nasytil 5000 lidí. Jan 6.

28	Ned.	<i>Lact.</i> Guntr.	Eustacha	16 Sabina	5 47	6 24	4 2	
29	Pond.	Eustacha	Malcha	17 Alexeje B.	5 45	6 26	4 20	
30	Úterý	Kvirina	Kvidona	18 Cyrilla J.	5 42	6 27	4 34	
31	Středa	Kvidona	Bohuvěry	19 Chrisantha	5 40	6 29	4 48	

Dne přibývá o 1 hod. 53 min.

Čtvrtí měsíce.

☉ Nový měs.
dne 3. ve 12 h.
54 min. v pol.

☾ První čtvrt
dne 11. ve 4 h.
25 min. odpol.

☼ Úplněk
dne 18. v 10 h.
25 min. večer.

☾ Posl. čtvrt
dne 25. ve 12 h.
57 min. v pol.

Úkazy na nebi

Dne 20. slunce
vstoupí do znamení
skopce.

Začátek jara.

Stoletý kalendář.

Z počátku studeno, 8. a 9. děst a snih, od 10. do 21. studeno, ale většínou pěkné dni.

Židovský kalendář.

Dne 1. 27. Adar, dne 4. 30. Adar, dne 5. 1. Veadar, dne 17. 13. Veadar, půst Esther, dne 18. 14. Veadar, Purim, dne 19. 15. Veadar, Sušan-Purim, dne 31. 27. Veadar.

D U B E N

Polsky:
Kwiecień.

Chorvátsky:
Travanj.

Slovinsky:
Mali traven.

Rusky
Апрѣль.

Malorusky:
Квѣтень.

Srbsky:
Април.

Bulharsky:
Априлий.

Dnimesíc.	Dnové týdnl	K a l e n d á ř			Slunce		Měsíce		Dne přibývá o 1 h. 44 min.		
		Katolíků	Evangelíků	Pravoslavných	vých. h. m.	záp. h. m.	východ a západ	běh v zn.			
1	Čtvrt.	Hugona	Theodora	20	Sergije	5 38 6 30		z. v.		Čtvrť měsíce. ● Nový měsíc dne 2. v 5 hod 21 min. ráno.	
2	Pátek	Fr. de P.	Teodesie	21	Jakuba	5 36 6 32		7 17			
3	Sobota	Richarda	Rosamundy	22	Isaka	5 34 6 33		8 28			
C. Kat. i Ev. Židé chtěli Ježíše kamenovati. Jan 8.											
4	Ned.	<i>Jud</i> Isidora	Ambrože	23	Nikona	5 32 6 35		9 38		● První čtvrť dne 10. v 9 h. 24 min. ráno.	
5	Pond.	Vincence	Hozeáš	24	Artemona	5 30 6 37		10 47			
6	Úterý	Celestina	Irenea	25	Zv. P. M.	5 27 6 38		11 51			
7	Středa	Heřmana	† Eberharda	26	Gabriela	5 25 6 40		ráno		● Úplněk dne 17. v 7 h. 23 m. ráno.	
8	Čtvrt.	Alberta	Apolonia	27	Matrony	5 23 6 42		0 47			
9	Pátek	Kleofáš	† Demetria	28	Hilariana	5 21 6 43		1 35			
10	Sobota	Ezechiela	☾ Daniela	29	Marka pr.	5 19 6 44		2 12		● Poslední čtvrť dne 23. v 10 h. 45 m. več.	
C. Kat. i Ev. O vjezdu Ježíšově do Jerusalema. Mat. 21.											
11	Ned.	Květná	Lva	30	Jana Husi	5 17 6 46		2 40		Úkazy na nebi. Dne 19. slunce vstoupí do znam. býka.	
12	Pond.	Julia	Julia	31	Jon. Kiev.	5 15 6 48		3 3			
13	Úterý	Hermen.	Justina	1	Marie eg.	5 13 6 49		3 23			
14	Středa	Tiburcia	† Ctibora	2	Tita	5 11 6 50		3 39		Stoletý kalendář. Stuđeno až do 10., na to nastane mírné počasí až do 23., potom opět jiní a drsné počasí až do 29., pak pěkně.	
15	Čtvrt.	Zelený čt.	† Bohdana	3	Nikity	5 9 6 52		3 56			
16	Pátek	Velký pát.	† Velký Pátek	4	Jiřího mn.	5 7 6 54		v. v.			
17	Sobota	Bílá sob.	☾ Rudolf	5	Agathop.	5 5 6 55		7 56		Židovský kalendář. Dne 1. 28. Ve- adar, dne 2. 29. Veadar, dne 3. 1. Nisan, dne 16. 14. Nisan, předvečer Passah, dne 17. 15. Nisan, začátek Passah, dne 18. 16. Nisan, druhý svátek, dne 23. 21. Nisan, sedmý sv., dne 24. 22. Nisan, konec Passah, dne 30. 28. Nisan.	
C. Kat. i Ev. O z mrtvých vstání Pána Ježíše. Mar. 16.											
18	Ned.	H. B. vel.	Hod. B. vel.	6	Vjezd do J.	5 3 6 56		9 28			
19	Pond.	Velikonoční	Pond. vel.	7	Dan. př.	5 1 6 58		10 54			
20	Úterý	Sulpicia	Sulpicia	8	Iridiona	4 59 7 0		ráno			
21	Středa	Anselma	Adolara	9	Mariana	4 57 7 2		0 6		Židovský kalendář. Dne 1. 28. Ve- adar, dne 2. 29. Veadar, dne 3. 1. Nisan, dne 16. 14. Nisan, předvečer Passah, dne 17. 15. Nisan, začátek Passah, dne 18. 16. Nisan, druhý svátek, dne 23. 21. Nisan, sedmý sv., dne 24. 22. Nisan, konec Passah, dne 30. 28. Nisan.	
22	Čtvrt.	Sot. a Kaj.	Sot. a Kaj.	10	Alexandra	4 55 7 3		1 0			
23	Pátek	Vojtěcha	☾ Jiřího	11	Antipa	4 53 7 5		1 39			
24	Sobota	Jiřího	Albrechta	12	Vasilá	4 51 7 6		2 5			
C. 1. Kat. i Ev. Ježíš přišel zavřenými dveřmi. Jan 20.											
25	Ned.	<i>Quas</i> Marka	Marka ev.	13	Velk. ned.	4 49 7 7		2 26		Židovský kalendář. Dne 1. 28. Ve- adar, dne 2. 29. Veadar, dne 3. 1. Nisan, dne 16. 14. Nisan, předvečer Passah, dne 17. 15. Nisan, začátek Passah, dne 18. 16. Nisan, druhý svátek, dne 23. 21. Nisan, sedmý sv., dne 24. 22. Nisan, konec Passah, dne 30. 28. Nisan.	
26	Pond.	Kleta	Kleta	14	Velk. pond.	4 47 7 9		2 42			
27	Úterý	Jaroslava	Pelhřima	15	Aristarcha	4 45 7 11		2 57			
28	Středa	Vitalise	Vitála	16	Irenea	4 43 7 13		3 10		Židovský kalendář. Dne 1. 28. Ve- adar, dne 2. 29. Veadar, dne 3. 1. Nisan, dne 16. 14. Nisan, předvečer Passah, dne 17. 15. Nisan, začátek Passah, dne 18. 16. Nisan, druhý svátek, dne 23. 21. Nisan, sedmý sv., dne 24. 22. Nisan, konec Passah, dne 30. 28. Nisan.	
29	Čtvrt.	Petra m.	Sibyly	17	Simeona b.	4 41 7 14		3 22			
30	Pátek	Kateřiny S.	Euterpia	18	Kosmy	4 39 7 16		3 37			

K V Ě T E N

Polsky:

M a j.

Chorvatsky:

Svibanj.

Slovinsky:

Velikitraven

Rusky:

М а й.

Malorusky:

Травень.

Srbsky:

М а ј.

Bulharsky:

Мај.

Dni měsíc.	Dnové týdňi	K a l e n d á ř			Slunce		Měsíce	
		Katoliků	Evangeliků	Pravoslavných	vých. h. m.	záp. h. m.	východ a západ	běh v zn.
1	Sobota	Fil. a Jak. ☉	Fil. a Jak.	19 Jana st. z.	4 37	7 17	3 54	

C. 2. Kat. i Ev. O dobrém pastýři. Jan 10.

2	Ned.	Mis. Zikm.	Zikmunda	20 Fed. i An.	4 36	7 18	3 36	
3	Pond.	Nal. sv. kř.	Nal. sv. kř.	21 Januaria	4 34	7 20	9 42	
4	Úterý	Floriana	Floriana	22 Lukáše	4 32	7 22	10 42	
5	Středa	Gottharda	Gottharda	23 Jiřího m.	4 31	7 23	11 31	
6	Čtvrť.	Jana Dam.	Jana Dam.	24 Elišky	4 30	7 24	ráno	
7	Pátek	Stanislava	Bohumira	25 Marka ev.	4 28	7 26	0 10	
8	Sobota	Michaela	Stanislava	26 Štěp. P.	4 25	7 27	0 42	

C. 3. Kat. i Ev. Maličko a užíté mno. Jan 16.

9	Ned.	Jub. Řeh. ☽	Joba	27 Simeona	4 24	7 29	1 6	
10	Pond.	Gordiana	Epimacha	28 Jazona	4 23	7 30	1 25	
11	Úterý	Mamerta	Mamerta	29 mučen.	4 21	7 32	1 43	
12	Středa	Pankr.	Pankráce	30 Jakuba	4 20	7 33	1 59	
13	Čtvrť.	Serváce	Serváce	1 Jeremiáše	4 19	7 34	2 14	
14	Pátek	Bonifáce	Bonifáce	2 Cyriáka	4 17	7 6	2 32	
15	Sobota	Žofie	Žofie	3 Mavry	4 16	7 38	2 55	

C. 4. Kat. i Ev. Jdu k tomu, kterýž mne poslal. Jan 16.

16	Ned.	Čt. Jana N. ☽	Peregrina	4 Pelagie	4 14	7 39	v. v.	
17	Pond.	Ubalda	Jodoka	5 Ireny	4 13	7 40	9 44	
18	Úterý	Venance	Liboria	6 Joba	4 12	7 41	10 48	
19	Středa	Petra C.	Potenciany	7 Svěc. vody	4 11	7 42	11 34	
20	Čtvrtek	Bernarda	Athanas	8 Jana ev.	4 9	7 44	ráno	
21	Pátek	Felixe	Prudencie	9 Mikuláše	4 8	7 46	0 6	
22	Sobota	Julie	Heleny	10 Sim. Zel.	4 7	7 47	0 30	

C. 5. Kat. i Ev. Budete-li prositi Otce mého. Jan 16.

23	Ned.	Rog. Des. ☽	Desideria	11 Methoda	4 6	7 48	0 48	
24	Pond.	Johanny	Johanny	12 Epifana	4 5	7 50	1 2	
25	Úterý	Urbana	Urbana	13 Akvilina	4 4	7 51	1 16	
26	Středa	Filipa N. ☽	Bedy	14 Isidora	4 3	7 52	1 30	
27	Čtvrť.	Nanbvst. P.	Nanbvst P.	15 Pachomije	4 2	7 53	1 45	
28	Pátek	Ivana a Pet.	Viléma	16 Theodora	4 1	7 54	2 1	
29	Sobota	Maxima	Kuneše	17 Andronika	4 0	7 55	2 20	

C. 6. Kat. i Ev. Když přijde Utěšitel. Jan 15. a 16.

30	Ned.	Ex. Ferdin.	Jeron. z Pr.	18 Petra m.	3 59	7 56	2 45	
31	Pond.	Petron. ☽	Petronilly	19 Patrika	3 58	7 58	3 17	

Dne přibývá
o 1 hod. 20 m.

Čtvrtí měsíce

☉ Nový měs.
dne 1. v 9 h.
44 m. večer.

☾ První čtvrt
dne 9. v 10 h.
34 m. večer.

☼ Úplněk dne
16. ve 2. hod.
52 m. večer.

☾ Posl. čtvrt
dne 23. v 10 h.
32 min. ráno.

☉ Nový měs.
dne 31. v 1 h.
23 min. večer.

Úkazy na nebi.

Dne 20. slunce
vstoupí do znamene-
ni blíženců.

**Stoletý
kalendář.**

Z počátku bouře,
po té až do 8. ne-
vlnidné, drsné po-
časí, potom při-
jemně, od 11. do
20. studeno, až
do konce pěkně a
teple.

**Židovský
kalendář.**

Dne 1. 29. Nisan,
dne 2. 30 Nisan,
dne 3. 1. Ijar, půst
dne 6. 4. Ijar, půst,
dne 9. 7 Ijar, půst,
dne 31. 29. Ijar.

CERVEN

Polsky
Czerwiec.

Chorvátsky:
Lipanj.

Slovinsky:
Rožnik.

Rusky
Июнь.

Malorusky:
Червен.

Srbsky:
Јуни.

Bulharsky:
Юниѝ.

Dni měsíce.	Dnové týdňi	Kalendář			Slunce		Měsíce	
		Katolíků	Evangeliků	Pravoslavných	vých. h. m.	záp. h. m.	východ a západ.	běh v zn.
1	Úterý	Fortunata	Radima	20 Alex. př.	3 57	7 59	z. v.	
2	Středa	Erazima	Erazima	21 Kon. a Hel.	3 56	8 0	10 10	
3	Čtvrť	Klotildy	Klotildy	22 Nanv. P.	3 56	8 1	10 43	
4	Pátek	Optáta	Quirina	23 Michaela	3 55	8 1	11 9	
5	Sobota	Bonifáce	Vinfrida	24 Simeona S.	3 55	8 2	11 30	

C. Kat. i Ev. Miluje-li kdo mne, řeč mou zachovávatí bude. Jan 14.

6	Ned.	H. B. svat.	H. B. svat.	25 Hl. sv. Jana	3 55	8 3	11 49	
7	Pond.	Svatod.	Svatod.	26 Alfeje	3 54	8 4	ráno	
8	Úterý	Medarda	Medarda	27 Therap.	3 54	8 5	0 4	
9	Středa	Feliciana	Adlety	28 Nikyty	3 53	8 5	0 19	
10	Čtvrť	Olivy p.	Olivy	29 Feodosie	3 53	8 6	0 36	
11	Pátek	Barnabáše	Barnabáše	30 Isáka D.	3 52	8 7	0 55	
12	Sobota	Basilida	Odulfa	31 Hermeje	3 52	8 7	1 20	

C. 1. Kat. i Ev. Dána jest mi všeliká moc. Mat. 28.

13	Ned.	Nejsv. Troj.	Sv. Trojice	1 Sv. Trojice	3 52	8 8	1 53	
14	Pond.	Basilia	Basiliše	2 Sv. Ducha	3 52	8 9	2 40	
15	Úterý	Vita m.	Vita	3 Luciliana	3 52	8 9	v. v.	
16	Středa	Benona b.	Zbyňka	4 Mitrofana	3 52	8 10	10 2	
17	Čtvrť	Bož. Těla	Volkmar	5 Dorothea	3 51	8 10	10 30	
18	Pátek	Marcela m.	Gerváze	6 Hilariona	3 51	8 10	10 51	
19	Sobota	Gerv. a Prot.	Bohdala	7 Marcela	3 52	8 11	11 7	

C. 2. Kat. i Ev. O veliké večeři. Luk. 14.

20	Ned.	Silveria	1. Silveria	8 Všeoh Sv.	3 52	8 11	11 22	
21	Pond.	Aloisia z G.	Albana	9 Thekly	3 52	8 11	11 36	
22	Úterý	Pavliny	Achace	10 Antonína	3 52	8 11	11 50	
23	Středa	Edeltrudy	Edeltrudy	11 Bart. a B.	3 52	8 11	ráno	
24	Čtvrť	Jana Křt.	Jana Křt.	12 Pet. z h. A.	3 53	8 11	0 6	
25	Pátek	Ivana	Evlogia	13 Akviliny	3 53	8 11	0 24	
26	Sobota	Jana a Pavla	Jeremiáše	14 Elizea	3 54	8 11	0 47	

C. 3. Kat. i Ev. O ztracené ovci. Luk. 15.

27	Ned.	Ladislava	2. 7 spicích	15 Modesta	3 54	8 11	1 17	
28	Pond.	Lva II. p.	Lva	16 Tychona	3 55	8 11	1 55	
29	Úterý	Pet. a Pav.	Petra a Pav.	17 Manuela	3 55	8 11	1 45	
30	Středa	Pavla p.	Pavla pam.	18 Leoncie	3 55	8 11	3 46	

Dne přibývá
o 11 min.; ke
konci ubývá o
4 minuty.

Čtvrť měsíce.

První čtvrť
dne 8. v 8 hod.
0 min. ráno.

Úplněk
dne 14. v 9 h.
57 m. večer.

Posl. čtvrť
dne 22. v 0 h.
21 min. ráno.

Nový měs.
dne 30. ve 3 h.
52 m. ráno.

Úkazy na nebl.

Dne 21. slunce
vstoupí do znamene-
ní raka.

Začátek léta.

Stoletý
kalendář.

Z počátku jíní,
po té počmouřno,
9 jíní, až do konce
teplo.

Židovský
kalendář.

Dne 1. 1. Sivan,
dne 6. 6. Sivan,
slavnost týdenní,
dne 7. 7. Sivan,
druhý svátek, dne
30. 30. Sivan.

ČERVENEC

Polsky :
Lipiec.

Chorvátsky:
Srpanj.

Slovinsky:
Mali srpan.

Rusky
Июль.

Malorusky:

Липець

Srbsky:

Јули.

Bulharsky:

Јулиѝ.

Dni měsíc.	Dnové týdňi	Kalendář			Slunce		Měsíce	
		Katolíků	Evangelíků	Pravoslavných	vých. h. m.	zap. h. m.	východ a západ	běh v zn.
1	Ctvrť.	Theodora	Theobalda	19 Judy Th.	3 51	8 10	z. v.	
2	Pátek	Kamila	Kamila	20 Meth. Pat.	3 55	8 10	9 36	
3	Sobota	Heliodora	Oldřicha	21 Juliana T.	3 58	8 10	9 56	

C. 4. Kat. O velikém zahrnutí ryb. L. 5. Ev. O ztracené ovci. Luk. 15.

4	Ned.	Navšt. P. M.	3. Kornelia	22 Evseba	3 59	8 9	10 11	
5	Pond.	Cyr. a Met.	Karoliny	23 Agripiny	4 08	9 10	25	
6	Úterý	Isaiáše	Isaiáše	24 Jana K. n.	4 18	8 10	41	
7	Středa	Vilibalda	Vilibalda	25 Febronia	4 28	7 11	0	
8	Čtvrť.	Kiliana	Kiliana	26 Davida	4 38	7 11	20	
9	Pátek	Brikcia	Ludoviky	27 Samsona	4 48	6 11	49	
10	Sobota	7 bratří	Amalie	28 Germana	4 58	5 ráno		

C. 5. Kat. Nebudete-li spravedlivější. Mat 5. Ev. Buďte milosrdní. Luk. 6.

11	Ned.	Pia I. p.	4. Pia	29 Petra a P.	4 68	5 0	30	
12	Pond.	Jana Kv.	Jindřicha	30 12 apošt.	4 78	4 1	23	
13	Úterý	Markéty	Markéty	1 Kosm. a D.	4 88	3 2	34	
14	Středa	Bonavent.	Karoliny	2 R. P. M.	4 98	2 3	56	
15	Čtvrť.	Jindřicha	Rozesl. ap.	3 Hyacinta	4 108	1 v. v.		
16	Pátek	Marie K.	Rutha	4 Marty	4 118	0 9	12	
17	Sobota	Aleše	Aleše	5 Sergije R.	4 127	59 9	27	

C. 6. Kat. Ježíš nasytil 4000 lidí. Mar. 8. — Ev. O velkém zahrnutí ryb. L. 5.

18	Ned.	Symforosy	5. Arnolda	6 Sisoáše	4 13	7 58	9 42	
19	Pond.	Vinc. z P.	Rufiny	7 Acháce	4 14	7 57	9 56	
20	Úterý	Eliáše pr.	Eliáše	8 Prokopa	4 15	7 56	10 11	
21	Středa	Daniela	Daniela	9 Pankráce	4 16	7 55	10 28	
22	Čtvrť.	Máří Majd.	Máří Majd.	10 45 muč.	4 18	7 54	10 50	
23	Pátek	Apolináře	Apolináře	11 Olgy kn.	4 19	7 52	11 17	
24	Sobota	Kristiny	Kristiny	12 Prokla	4 21	7 51	11 52	

C. 7. Kat. O faleš. prorociích. M. 7. — Ev. Nebudete-li spravedlivější. M. 5.

25	Ned.	Jakuba ap.	6. Jakuba ap.	13 Gabriela	4 22	7 50	ráno	
26	Pond.	Anny	Anny	14 Akvila	4 23	7 49	0 37	
27	Úterý	Pantaleona	Pantaleona	15 Vladimíra	4 24	7 48	1 34	
28	Středa	Inocence	Inocence	16 Athenog.	4 25	7 46	2 41	
29	Čtvrť.	Marty	Marty	17 Mariny	4 27	7 44	3 54	
30	Pátek	Abdona a S.	Abdona	18 Emiliana	4 29	7 43	z. v.	
31	Sobota	Ignáce z L.	Ignáce	19 Romana kn.	4 30	7 41	8 18	

Dne ubývá o
1 hod. 2 min.

Čtvrtl měsíce.

První čtvrt
dne 7. ve 2 hod.
29 min. večer.

Úplněk
dne 14. v 5. h.
50 min. ráno.

Posl. čtvrt
dne 21. ve 4 h.
6 min. odpo.

Nový měs.
dne 29. ve 4 h.
6 min. večer.

Úkazy na nebi.

Dne 22. slunce
vstoupí do znamení
lva.

**Stoletý
kalendář.**

Z počátku velká
parna, skoro ka-
ždodenně hřmí,
pěkně až do 12.,
po té až do konce
pošmourně, chlad-
no a deštivo.

**Židovský
kalendář.**

Dne 1. 1. Tha-
muz, dne 18. 18.
Thamuz, půst, do-
bytí chrámu, dne
29. 29. Thamuz,
dne 30. 1. Ab, dne
31. 2. Ab.

SRPEN

Polsky:

Sierpień.

Chorvátsky

Kolovoz.

Slovincky:

Veliki srpan

Rusky:

Августъ.

Malorusky:

Серпень.

Srbsky:

Август.

Bulharsky:

Августъ.

Dni měs. Dni měs.	Dnové týdні	Kalendář			Slunce		Měsíce		Dne ubývá o 1 hod. 40 min.
		Katolíků	Evangelíků	Pravoslavných	vých. h. m.	záp. h. m.	východ a západ	běh v zn.	

C. 8. Kat. O nespravedlivém vládaři. L. 16. — Ev. Ježíš nasytil 4000 lidí. Mar. 8.

1 Ned.	Petra v ok.	7. Pet. v ok.	20 Eliáše	4 31 7 40	8 34	
2 Pond.	Alfonsa z L.	Gustava	21 Onufreje	4 32 7 39	8 49	
3 Úterý	Štěpána n.	Augusta	22 Marie M.	4 34 7 37	9 6	
4 Středa	Dominika	Dominika	23 Trofima	4 35 7 35	9 26	
5 Čtvrť.	Marie S.	Osvalda	24 Bor. a Gl.	4 37 7 33	9 52	
6 Pátek	Prom. K. P.	Sixta	25 Anny	4 39 7 31	10 26	
7 Sobota	Kajetána	Donata	26 Hermol.	4 40 7 30	11 13	

C. 9. Kat. Ježíš pláče nad Jer. L. 19. — Ev. O fal. prorocích. Mat. 7.

8 Ned.	Cyriaka	8. Cyriaka	27 Pantaleona	4 41 7 29	ráno	
9 Pond.	Romána	Romána	28 Prochora	4 42 7 27	0 16	
10 Úterý	Vavřince	Vavřince	29 Kalinika	4 44 7 25	1 2	
11 Středa	Zuzany	Zuzany	30 Silase	4 46 7 23	2 55	
12 Čtvrť.	Klára p.	Klára	31 Evdokima	4 47 7 21	4 19	
13 Pátek	Hippolita	Hippolita	1 Nal. kříže	4 49 7 19	v. v.	
14 Sobota	Eusebia	Eusebia	2 Štěpána n.	4 50 7 18	7 47	

C. 10. Kat. O farizeu a publikánovi. L. 18. — Ev. O nespravedlivém vládaři. L. 16.

15 Ned.	Nvst. P. M.	9. Nn. vz. M.	3 Isaka	4 51 7 16	8 2	
16 Pond.	Rocha	Rocha	4 7 ml. Efez.	4 53 7 14	8 17	
17 Úterý	Liberáta	Liberáta	5 Kandida	4 55 7 12	8 33	
18 Středa	Heleny cis.	Jeleny	6 Pr. Krista	4 56 7 10	8 53	
19 Čtvrť.	Ludv. T.	Sebalda	7 Domicia	4 58 7 8	9 17	
20 Pátek	Bernarda	Bernarda	8 Mirena	5 07 7 6	9 48	
21 Sobota	Anastacie	Adolfa	9 Matěje ap.	5 17 7 4	10 29	

C. 11. Kat. Ježíš uzdravil hluchoněm. Mar. 7. — Ev. Ježíš pláče nad Jerus. L. 19.

22 Ned.	Timotea	10. Žibřida	10 Vavřince	5 27 7 2	11 21	
23 Pond.	Filipa B.	Zachariáše	11 Evlapse	5 47 7 0	ráno	
24 Úterý	Bartol. ap.	Bartoloměje	12 Fokije	5 56 6 58	0 24	
25 Středa	Ludvika kr.	Ludvika	13 Hippolita	5 66 6 56	1 34	
26 Čtvrť.	Zeferina	Samuela	14 Micheáše	5 86 6 54	2 50	
27 Pátek	Josefa Kal.	Gebharda	15 Nanb. B. R.	5 96 6 52	3 8	
28 Sobota	Augustina	Augustina	16 P. roucha	5 116 6 50	z. v.	

C. 12. Kat. O milosrdném Samaritánu. Luk. 10. — Ev. O farizeu a publikánovi. L. 18.

29 Ned.	Stěti Jana	11. Niceáše	17 Filipa	5 13 6 48	6 56	
30 Pond.	Rosy p.	Benjamína	18 Flora a L.	5 14 6 45	7 13	
31 Úterý	Raimunda	Raimunda	19 Ondřeje	5 15 6 44	7 32	

Čtvrtí měsíce

První čtvrt
dne 5. v 7 h.
22 min. večer.

Úplněk
dne 12. ve 3 h.
20 min. odpo.

Posl. čtvrt
dne 20. v 9 h.
27 m. ráno.

Nový měs.
dne 28. ve 4 h.
26 min. ráno.

Úkazy na nebl.

Dne 22. slunce
vstoupí do zname-
ní panny.

**Stoletý
kalendář.**

Z počátku z rána
mlhy, ve dne pě-
ně a teplo, po té
parno až do konce.

**Židovský
kalendář.**

Dne 1. 3. Ab,
dne 8. 10. Ab, pěst,
spálení chrámu,
dne 13. 15. Ab,
den radosti, dne
28. 30. Ab, dne 29.
1. Elul, dne 31.
3. Elul.

Z Á Ř Í

Polsky :
Wrzesień.
Chorvátsky
Rujan.
Slovinsky
Kimovec.
Rusky :
Сентябрь.

Malorusky :
Вересень.
Srbsky :
Септембер.
Bulharsky :
Септембрий.

Dni měsíce.	Dnové týdne	Kalendář			Slunce		Měsíce		Dne ubývá o 1 hod. 47 min.
		Katolíků	Evangelíků	Pravoslavných	vých. h. m.	záp. h. m.	východ a západ	běh v zn.	
1	Středa	Jiljiho	Jiljiho	20 Samuela	5 17	6 42	7 57		Čtvrtí měsíce. První čtvrt dne 4. v 0 h. 11 min. ráno. Úplněk dne 11. ve 3 h. 9 m. ráno. Posl. čtvrt dne 19. ve 3 h. 48 min. ráno. Nový měs. dne 26. ve 2 h. 44 min. večer.
2	Čtvrť.	Štěpána	Arnošta	21 Abr. Sm.	5 18	6 39	8 28		
3	Pátek	Mansveta	Mansveta	22 Agathon.	5 20	6 37	9 9		
4	Sobota	Rosalie	Rosalie	23 Lupa	5 22	6 35	10 6		

C. 13. Kat. Ježíš uzdravil 10 malom. Luk. 17. Ev. Ježíš uzdravil hluchoněm. Mar. 7.

5	Ned.	And. Str.	12. Viktorina	24 Petr. Kiev.	5 23	6 34	11 18	
6	Pond.	Zachariáše	Magna	25 Miny	5 24	6 31	ráno	
7	Úterý	Reginy	Reginy	26 Adriana	5 26	6 29	0 38	
8	Střed.	Nar. P. M.	Nar. M.	27 Poemona	5 27	6 26	2 0	
9	Čtvrť.	Gorgona	Brunona	28 Mojžíše	5 28	6 24	3 19	
10	Pátek	Mikuláše	Sosthena	29 Stěti J. Kř.	5 30	6 22	4 37	
11	Sobota	Pafnuce	Prota	30 Alex. Něv.	5 31	6 20	4 52	

C. 14. Kat. Nikdo nemůže dvěma pánům slouž. M. 6. Ev. O mil. Sam. L. 10.

12	Ned.	Jm. P. M.	13. Kvidona	31 Pasu Mar.	5 33	6 18	v. v.	
13	Pond.	Tobiáše	Materna	1 N. r. círk.	5 35	6 16	6 38	
14	Úterý	Posv. sv. kříže	Posv. sv. kř.	2 Mamáše	5 36	6 13	6 57	
15	Středa	Nikodema	Mariany	3 Anthema	5 38	6 11	7 19	
16	Čtvrť.	Ludmily	Eufemie	4 Babiláše	5 39	6 9	7 48	
17	Pátek	Lamberta	Lamberta	5 Zach. i Alž.	5 40	6 7	8 24	
18	Sobota	Tomáše V.	Titta	6 Mich. zjev.	5 42	6 5	9 12	

C. 15. Kat. O mládeci z Naimu. Luk. 7. Ev. Ježíš uzdravil 10 malom. Luk. 17.

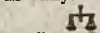
19	Ned.	Januaria	14. Cypriana	7 Jana Novg.	5 44	6 2	10 10	
20	Pond.	Eustacha	Fausta	8 Nar. P. M.	5 45	6 0	11 14	
21	Úterý	Matouše ev.	Matouš. ev.	9 Rod. Bož.	5 47	5 58	ráno	
22	Středa	Maurice	Maurice	10 Menodory	5 48	5 56	0 27	
23	Čtvrť.	Tekly p.	Tekly	11 Feodory	5 50	5 54	1 42	
24	Pátek	Gerharda	Stěti Jana	12 Autonoma	5 51	5 51	2 2	
25	Sobota	Kleofáše	Kleofáše	13 Obn. chr.	5 53	5 49	4 21	

C. 16. Kat. Ježíš uzdr. vodn. L. 14. Ev. Nikdo nemůže dvěma pánům slouž. Mat. 6.

26	Ned.	Cypriana	17. Pravom.	14 Pov. sv. kř.	5 55	5 47	5 42	
27	Pond.	Kos. a D.	Kos. a D.	15 Filotheje	5 56	5 45	z. v.	
28	Úterý	Václava	Václava	16 Lidmily	5 57	5 43	6 0	
29	Středa	Michaela	Michaela	17 Sofie	5 59	5 41	6 30	
30	Čtvrť.	Jeronyma	Jeronyma	18 Ariadny	6 0	5 38	6 9	

Úkazy na nebi.

Dne 22. slunce vstoupí do znamení váhy.

Zač. podzimu.

Stoletý kalendář.

Z počátku překně až do 13., po té se ochladí, brzo na to opět překně až do 28., kdy nastane pozmourno.

Židovský kalendář.

Dne 1. 4. Elul, dne 26. 29. Elul, dne 27. 1. Tisri, Nový rok 5658, dne 28. 2. Tisri, druhý svátek, dne 29. 3. Tisri, púst Gedaljah, dne 30. 4. Tisri.

Ř Í J E N

Polsky :
Pazdziernik.

Chorvátsky
Listopad.
Slovinsky :
Koloprsk.
Rusky :
Октябрь.

Malorusky :
Жолтень.

Srbsky :
Октобер.

Bulharsky :
Октомврий.

Dni měsíc.	Dnové týdní	K a l e n d á ř			Slunce		Měsíce		Dne ubývá o 1 hod. 47 min.
		Katolíků	Evangeliků	Pravoslavných	vých. h. m.	záp. h. m.	východ a západ	běh v zn.	
1	Pátek	Remigia	Reinigia	19 Trofima	6 25 36	8 3			
2	Sobota	Leodegara	Leodegara	20 Mich. k. m.	6 45 34	9 9			
C. 17. O přikázání lásky. Mat. 22. — O mlád. z Naimu, Luk. 7.									
3	Ned.	Sl. růž.	16 Ludomíra	21 Dimitrije	6 55 32	10 26			
4	Pond.	Františka S.	Frant. S.	22 Fokáše	6 65 30	11 47			
5	Úterý	Placida	Placida	23 Poč. J. K.	6 85 28	ráno			
6	Středa	Brunona	Břeňka	24 Pozdv. kř.	6 105 25	1 6			
7	Čtvrt.	Justiny P.	Abadiáše	25 Evfrosiny	6 115 23	2 24			
8	Pátek	Brigity	Pelagia	26 Jana ev.	6 135 21	3 37			
9	Sobota	Diviše	Diviše	27 Kalistrata	6 155 18	4 50			
C. 18. Kat. Ježíš uzdravil dnou poraž. Mat. 9. — Ev. Ježíš uzdr. vodn. L. 14.									
10	Ned.	Frant. B.	17. Frida	28 Václava	6 165 16	6 1			
11	Pond.	Emiliana	Burkh.	29 Cyriaka	6 175 14	v. v.			
12	Úterý	Maximiliana	Maximiliana	30 Rehoře	6 195 12	5 23			
13	Středa	Kolomana	Kolomana	1 Ochr. B. R.	6 215 10	5 50			
14	Čtvrt.	Burkharda	Kalixta	2 Cypriana	6 235 8	6 24			
15	Pátek	Hedviky	Hedviky	3 Dionysa	6 245 7	7 7			
16	Sobota	Havla	Havla	4 Hierothea	6 255 5	7 54			
C. 19. Kat. O rouše svatebním. Mat. 22. — Ev. O přikázání lásky. M. 22.									
17	Ned.	Posv. chr.	18. Floriana	5 Charitiny	6 265 3	8 59			
18	Pond.	Lukáše e.	Lukáše e.	6 Tom. ap.	6 285 5	10 8			
19	Úterý	Petra z A.	Ferdinanda	7 Sergie	6 304 59	11 22			
20	Středa	Vendelína	Vendelína	8 Pelagie	6 324 57	ráno			
21	Čtvrt.	Voršily	Voršily	9 Jakuba A.	6 334 55	0 38			
22	Pátek	Korduly	Korduly	10 Evlampije	6 344 54	1 54			
23	Sobota	Severina	Severina	11 Filipa	6 364 52	3 13			
C. 20. Kat. O uzdravení syna král. Jan. 4. — Ev. Ježíš uzdr. dnou poraž. Mat. 9.									
24	Ned.	Rafaela arch.	19. Rafaela	12 Ruky P. J.	6 384 50	4 35			
25	Pond.	Kryšpína	Kryšpína	13 Benjamina	6 404 48	6 2			
26	Úterý	Evarista	Evarista	14 Nazara	6 414 47	z. v.			
27	Středa	Sabiny	Sabiny	15 Luciana	6 424 45	5 2			
28	Čtvrt.	Sim. a Jud.	Sim. a Jud.	16 Longina	6 434 43	5 53			
29	Pátek	Narcise	Narcise	17 Oseáše pr.	6 464 41	6 58			
30	Sobota	Marcela	Hvězdoně	18 Lukáše ev.	6 484 39	8 15			
21. C. Kat. O kladení účtů. Mat. 18. — Ev. O rouše svatebním Mat. 22.									
31	Ned.	Volfganga	20. Slav. ref.	19 Joela pr.	6 504 37	9 36			

Čtvrtl měsíce.

První čtvrt
dne 3. v 6 h.
29 min. ráno.

Úplněk
dne 10. v 5 hod.
39 min. večer.

Posl. čtvrt
dne 18. v 10 h.
6 min. večer.

Nový měs.
dne 26. v 0 hod.
25 minut ráno.

Úkazy na nebi.

Dne 23. slunce
vstoupí do znamení
štíra.

**Stoletý
kalendář.**

Až do 9. špatné
anevklidné počasí,
od 10. až do 17.
jiní, po 16. opět
pěkně, od 27. do
30. dosti studeno.

**Židovský
kalendář.**

Dne 1. 5. Tisri,
Dne 6. 10. Tisri,
slavnost smíření,
dne 11. 15. Tisri,
slavnost pod zele-
nou, dne 12. 16.
Tisri, druhý svá-
tek; dne 17. 21.
Tisri, slavnost ra-
tolesti, dne 18. 22.
Tisri, konec slavn-
nosti pod zelenou,
dne 19. 23. Tisri,
radost z obdržení
zákonu, dne 26.
30. Tisri, dne 27.
1. Marchéšan,
dne 31. 5. Mar-
chéšan.

LISTOPAD

Pělsky:

Listopad.

Chorvátsky:

Studeni.

Slovinsky

Listopad.

Rusky:

Ноябрь.

Malorusky:

Листопадъ

Srbsky:

Новембер.

Bulharsky:

Ноемвриѣ

Dni měsíc. Dni měsíce	Dnové týdň	Kalendář			Slunce		Měsíce	
		Katolíků	Evangeliků	Pravoslavných	vých. h. m.	záp. h. m.	východ a západ	běh v zn.
1	Pond.	Všech Sv.	20. Vš. Svat.	20 Artemije	6 52 4 35	10 57		
2	Úterý	Dušíček	Dušíček	21 Hilariona	6 54 4 34	ráno		
3	Středa	Huberta	Theofila	22 Acerba	6 56 4 31	0 14		
4	Čtvrť.	Karla Bor.	Otona	23 Jakuba ap.	6 57 4 29	1 28		
5	Pátek	Emericha	Blandiny	24 Arěthy	6 59 4 28	2 40		
6	Sobota	Linharta	Linharta	25 Marciana	7 04 4 27	3 51		

C. 22. Kat. Sluší-li daň dávati. Mat. 22. Ev. O uzdravení syna králova. Jan 4.

7	Ned.	Engelberta	21. Engelb.	26 Demetr. S.	7 24 4 25	5 1		
8	Pond.	Bohumíra	Bohumira	27 Nestora	7 44 4 23	6 11		
9	Úterý	Theodora	Theodora	28 Terence	7 64 4 22	v. v.		
10	Středa	Př. sv. L.	Proba	29 Anastase	7 74 4 20	4 26		
11	Čtvrť.	Martina B.	Martina	30 Zonobie	7 94 4 19	5 5		
12	Pátek	Martina p.	Jonáše	31 Stachya	7 104 4 18	5 54		
13	Sobota	Stanislava	Brikcí	1 Kosmy, D.	7 124 4 16	6 52		

C. 23. Kat. O dceři knížete. Mat. 9. — Ev. O kladení účtů. Mat. 18.

14	Ned.	Serapiona	22. Levina	2 Akindina	7 144 4 15	7 58		
15	Pond.	Leopolda	Leopolda	3 Akepsima	7 154 4 13	9 28		
16	Úterý	Otomara	Otomara	4 Nikandra	7 174 4 12	10 19		
17	Středa	Řehoře D.	Huga	5 Jonáše N.	7 194 4 10	11 34		
18	Čtvrť.	Odon	Hildy	6 Pavla v.	7 204 4 10	ráno		
19	Pátek	Alžběty	Alžběty	7 33 mučen.	7 224 4 9	0 49		
20	Sobota	Fel. Val.	Edmunda	8 Mich. arch.	7 234 4 8	2 6		

C. 24. O ohavnosti spustění. M. 24. — Ev. Sluší-li daň dávati. M. 22.

21	Ned.	Ob. P. M.	23. Obět. M.	9 Onesifora	7 254 4 7	3 27		
22	Pond.	Cecilie p.	Cecilie	10 Erasta	7 274 4 6	4 55		
23	Úterý	Klimenta	Klimenta	11 Viktora	7 284 4 5	6 23		
24	Středa	Chrysog.	Emila	12 Jana alm.	7 294 4 4	z. v.		
25	Čtvrť.	Kateřiny	Kateřiny	13 Jana Zlat.	7 314 4 3	4 37		
26	Pátek	Konráda	Konráda	14 Justiniana	7 334 4 2	5 51		
27	Sobota	Acháče	Libousta	15 Sama	7 344 4 2	7 15		

1. D. Adv. Kat. Budou znamení. L. 21. — Ev. O vjezdu Ježíšově do Jer. M. 21.

28	Ned.	1. Ad. Rufa	1. Ad. Vintř	16 Matouš. ev.	7 354 4 1	8 39		
29	Pond.	Saturnina	Kleofáše	17 Nikona	7 374 4 0	9 59		
30	Úterý	Ondřeje ap.	Ondřeje	18 Platona	7 393 4 59	11 17		

Dne ubývá o
1 hod. 23 min.

Čtvrti měsíce.

První čtvrt
dne 1. ve 3 h.
34 min. odpo.

Úplněk
dne 9. v 10 h.
47 min. ráno.

Posl. čtvrt
dne 17. ve 2 h.
59 min. odpo.

Nový měs.
dne 24. o 10 h.
17 min. ráno.

Úkazy na nebi.

Dne 22. slunce
vstoupí do znamé-
ní střelce.

**Stoletý
kalendář.**

Až do 10. stu-
deno, odpůldne
však obyčejně se
oteplí, 11. po-
šmourno až do 13.,
odtud pak až do
konce mrzne.

**Židovský
kalendář.**

Dne 1. 6. Mar-
chešvan, dne 25.
30. Marchešvan,
dne 26. 1. Kislef,
dne 30. 5. Kislef.

PROSINEC

Polsky:
Grudzień.
Chorvátsky:
Prosinac.
Slovinsky:
Gruden.
Rusky:
Декабрь.

Malorusky:
Грудень.
Srbsky:
Децембер.
Bulharsky:
Декемврий.

Dní měsíce	Dnové týdne	K a l e n d á ř			Slunce		Měsíce	
		Katolíků	Evangeliků	Pravoslavných	vých. h. m.	záp. h. m.	východ a západ	běh v zn.
1	Středa	Eligia	Dluhoše	19 Josafata	7 40	3 59	ráno	
2	Čtvrť	Bibiany	Kandida	20 Prokla	7 41	3 59	0 31	
3	Pátek	Frant. X.	Kasiana	21 Obět. P. M.	7 42	3 58	1 42	
4	Sobota	Barbory	Barbory	22 Filemona	7 43	3 58	2 52	

C. 2. Adv. Kat. Jan ve vězení. M. 11. — Ev. Budou znamení. L. 21.

5	Ned.	2. Ad. Judity	2. Ad. Sab.	23 Amfila	7 44	3 57	4 1	
6	Pond.	Mikuláše	Mikuláše	24 Kateřiny	7 46	3 57	5 11	
7	Úterý	Ambrože	Ambrože	25 Klimenta	7 47	3 56	6 19	
8	Středa	Poč. P. M.	Kaj. den	26 Innocence	7 48	3 56	6 22	
9	Čtvrť	Leokadie	Běleny	27 Zjev. B. R.	7 49	3 56	v. v.	
10	Pátek	Melchiada	Jitky	28 Štěpána	7 50	3 56	4 46	
11	Sobota	Damaše	Damaše	29 Paramona	7 51	3 56	5 55	

C. 3. Adv. Kat. Židé vysl. kněze a jáhny. J. 1. — Ev. Jan ve věz. M. 11.

12	Ned.	3. Ad. Sinesia	3. Ad. Otilie	30 Ondřeje a.	7 52	3 56	6 59	
13	Pond.	Lucie p.	Lucie	1 Filareta	7 53	3 56	8 11	
14	Úterý	Nikasia	Duchoslava	2 Habakuka	7 54	3 56	9 22	
15	Středa	Irene	Kristiana	3 Sofoniáše	7 54	3 57	10 34	
16	Čtvrť	Albiny	Albiny	4 Barbory	7 55	3 57	10 48	
17	Pátek	Lazara	Lazara	5 Sav. posv.	7 56	3 57	ráno	
18	Sobota	Graciana	Vunibalda	6 Mikoláše	7 57	3 57	1 6	

C. 4. Adv. Kat. L. 15. panování císa. Tiberia. L. 3. — Ev. Židé vyslali kněze. J. 1.

19	Ned.	4. A. Nemes	4. Ad. Nem.	7 Ambrože	7 57	3 57	2 27	
20	Pond.	Kristiny	Izaka	8 Sosthena	7 58	3 58	3 51	
21	Úterý	Tom. ap.	Tomáše	9 Poč. P. M.	7 58	3 58	5 18	
22	Středa	Zenona	Blaženy	10 Hermog.	7 59	3 59	6 42	
23	Čtvrť	Viktoria	Dagoberta	11 Sisoje	7 59	3 59	7 53	
24	Pátek	Ad. a E.	Adama a E.	12 Spiridiona	8 04	0 0	z. v.	
25	Sob.	Nar. Páně	Nar. Páně	13 Evstr. A.	8 04	1 6	8	

C. Kat. i Ev. Za panování císaře Augusta. Luk. 2.

26	Ned.	Štěpána m.	Štěpána m.	14 Thyrsy	8 04	2 7	35	
27	Pond.	Jana ev.	Jana ev.	15 Eleuthera	8 04	3 8	57	
28	Úterý	Mladátek	Kastora	16 Aggea	8 14	4 10	14	
29	Středa	Tomáše b.	Milady	17 Daniela	8 14	4 11	29	
30	Čtvrť	Davida kr.	Davida kr.	18 Sebestiana	8 14	5	ráno	
31	Pátek	Sylvestra	Sylvestra	19 Bonifáce	8 14	6 0	40	

Dne ubývá o 19 m., ke konci pak přibývá o 5 min.

Čtvrtl měsíce

První čtvrt dne 1. ve 4 hod. 12 min. ráno.

Úplněk dne 9. v 5 hod. 52 min. ráno.

Posl. čtvrt dne 17. v 5 h. 19 min. ráno.

Nový měs. dne 23. v 8 h. 53 min. večer.

První čtvrt dne 30. ve 8 h. 24 m. večer.

Úkazy na nebi.

Dne 21. slunce vstoupí do znamení kozorožce.

Začátek zimy.

Stoletý kalendář

Zpočátku mrazné, brzo po té poměrně a studeno, 10. sněží, pak mrazné až do 19. kdy přejí, hned po té však opět zima až do konce.

Židovský kalendář.

Dne 1. 6. Kislev, dne 15. 20. Kislev, den prosební za dešť, dne 20. 25. Kislev, posvěcení chrámu, dne 25. 30. Kislev, dne 28. 1. Thebet, dne 31. 6. Thebet.

Poznamenání.

Poznámání.

Poznamenání.

Poznámání.

Posloupnost knížat a králů českých.

Čech, vévoda, 450 (?)
Sámo od roku 627—662 (?)
Krok a Libuše, 7 . .

Přemyslovci :

Přemysl, manžel Libuše, Nezamysl, Mnáta, Vojen, Vnislav, 7 . .
Křesomysl, Neklan, Hostivít, 8 . .
Bořivoj I. asi 871—894. Ludmila.
Spytihněv I. asi 895—912.
Vratislav I., 912—921. Drahomíř.
Václav svatý 923—935.
Boleslav I., 935—967.
Boleslav II., 967—999. Emma Burgundská.
Boleslav III., 999—1002; pak 1008.
Vladivoj Polský, 1002—1003.
Boleslav Chrabrý, 1003—1004.
Jaromil, 1004—1012.
Oldřich 1012—1037. Božena.
Břetislav I., 1037—1055. Jitka.
Spytihněv II., 1055—1061.
Vratislav II., král, 1061—1092. Adélaida uher., Svatava polská.
Konrád I., 1092. Hilburga.
Břetislav II., 1092—1100.
Bořivoj II., 1100—1107; podruhé 1117—1120. Gerbírka.
Svatopluk, 1107—1109.
Vladislav I., 1109—1117, 1120—1125. Riksa hraběnka z Berků.
Soběslav I., 1125—1140. Adélaida.
Vladislav II., král, 1140—1173. Gertruda rak., Jitka durynská.
Fridrich 1173, podruhé 1178-89. Alžběta uher.
Soběslav II., 1173—1178. Alžběta polská.
Konrád Otto, 1189—91. Helicha.
Václav, 1191—93.
Přemysl, 1192—93.
Břetislav Jindřich 1193—97.
Vladislav III., 1197.
Přemysl (Otak.) I., král, podruhé 1197—1230, Adélaida míšenská, Konstancie uherská.
Václav I., 1230—58. Kunigunda.
Přemysl (Otakar) II., 1253—78 Markéta rakouská, Kunigunda uherská.
(Ottův Braniborský, 1278—82.)
Václav II., 1282—1305. Jutta habsburská, Alžběta polská.
Václav III., 1305—6. Viola Těšínská.
Rudolf Habsburský, 1306—7. Alžběta polská, vdova po Václavu II.
Jindř. Korutanský, 1307-10. Anna Přemyslovna.

Lucemburkové :

Jan, 1310—46. Eliška, dcera Václava II., Beatrix bourbonská.
Karel I. (IV.) 1346—78. Blanka Valoisá, Anna Falešská, Anna Svidnická, Alžběta Poměranská.
Václav IV., 1378—1419. Johanna bavorská Žofie bavorská.
(Husitská válka 1419—36.)
Sigmund, 1436—37.

Albrecht Habsburský, 1437—39. Alžběta.
(Bezvládí, 1439—1453.)
Ladislav (Postumus), 1453—57. Jiří Poděbradský, 1458—1471. Kunhuta ze Šternberka, Johanna z Rožmitálu.

Vladislav II. Jagailovic, 1471—1516. Anna francouzská.
Ludvík, 1516—26. Marie habsburská.

Habsburkové :

Ferdinand I., 1526-64. Anna, dcera Vladislava II.
Maximilian II., 1564-76. Marie, dcera císaře Karla V.
Rudolf II., 1576—1612.
Matyáš, 1612—19
(Fridrich Falcký, 1619—1620.)
Ferdinand II., 1620—37. Marie Anna bavorská, Eleonora mantuanská.
Ferdinand III., 1637—55. Marie Anna špan., Marie Leopoldina tyrolská, Eleonora mant., (Ferd. IV. nepřežil otce svého; † 1654.)
Leopold I., 1668-1705. Markéta Terezie špan., Klaudiva Felicitas tyr., Eleon. Magdalena neub.
Josef I., 1705—11. Vilemína A. han.
Karel II. (VI.), 1711—40. Alžběta, Kristina brunšvická.
Marie Terezie, 1740—80; manžel František z Lotrinsků, císař římský.
Josef II., 1780—90, Alžběta Marie z Parmy, Marie Josefa bavorská.
Leopold II., 1790—92, Marie Ludvika špan.
František I., 1792—1835. Alžběta z Württemberka, Marie Terezie sicil., Marie Ludvika Beatrix de Este, Karol. Augusta bavorská.
Ferdinand V., 1835-48, † 29. červ. 1875; Marie Anna Karol. s., † 4. května 1884.
František Jos. I., nar. v Schönbrunnu 18. srpna 1830, císařem od 2. pros. 1848. Manž. Alžběta Eugenia Amalia, princ. bavor., nar. v Posenhofenu 24. pros. 1837, oddána 24. dubna 1854.

panujícího císařského domu Rakouského.

Císař Rakouský.

František Josef I. (Karel), z boží milosti císař Rakouský, apoštolský král Uherský, král Český, Dalmatský, Charvatský, Slavonský, Haličský, Vladimírský a Ilýrský, arcikníže Rakouský a t. d. a t. d., narozen v Schönbrunnu 18. srpna 1830, nastoupil vládu 2. prosince 1848 a byl 8. srpna 1867 korunován na království Uherské.

Choť: Alžběta (Amalie Eugenie), dcera Jeho kr. Výsosti Maximiliana Josefa vévody v Bavorsích, nar. v Posenhofenu 24. prosince 1837, zasnoubena 24. dubna 1854.

Dítky: Gisela Ludovika Marie, nar. 12. července 1856, zasnoubena 20. dubna 1873 s princem Bavorským Leopoldem, majitelem 13. pluku dělostřeleckého (synem prince Luitpolda Bavorského a arcikněžny Rakouské Augusty, zemřelé 1864), nar. 9. února 1846.

Rudolf František Karel Josef, císařský korunní princ, nar. 21. srpna 1858, c. k. podmaršálek, viceadmirál a generální inspektor pěchoty, zemřel 30. ledna 1889; jeho vdova princezna Stefanie, dcera krále Belgického, naroz. 21. května 1864. Dcera: arcikněžna Alžběta (Marie Jindřiška Stefanie Gisela), nar. 2. září 1883.

Marie Mathilda Amalie Valerie, narozena v Budíně dne 22. dubna 1868. Zasnoubena dne 31. července 1890 s arcikníž. Františkem Salvátorem (druhým synem arciknížete Karla Salvátora) nar. 21. srpna 1866. — Děti: Alžběta (Marie Františka Karolina Ignazia), nar. 27. ledna 1892 ve Vídni. František (Karel Salvátor Maria Josef Hynek) nar. 17. února 1893 ve Velsu. Hubert Salvátor Rainer, nar. 30. dubna 1894 v zámku Lichteneggu u Velsu.

Bratři císaře pána.

- Karel Ludvík Josef Marie**, c. a k. generál jízdeckta majitel pluku hulanického č. 7, nar. 30. července 1833, zemřel 19. května 1896; zasnouben 4. pros. 1856 v prvním manželství s Markétou, dcerou Jana krále Saského (nar. 24. kv. 1840, † 15. září 1858); — v druhém manželství 21. října 1862 s Marií Annunciátou, dcerou Ferdinanda II. krále Neapolského (nar. 24. bř. 1843, † 4. kv. 1871); — v třetím manželství 23. července 1873 s princeznou Marií Terezií (Immakulátou Ferdinandou Eulalií) de Braganza, nar. 24. srpna 1855, dcerou Portugalského prince Don Miguela, † 1866). — Děti z druhého manželství: František (Ferdinand Karel Ludvík Josef Marie), nar. 18. pros. 1863, arcikníže Rakousko-Estenský, c. a k. generálmajor, velitel 38. pěší brigády a majitel pěšího pluku č. 19. —

Otto (František Josef Karel Ludvík Marie) narozen 21. dubna 1865, plukovník a velitel husar. pluku č. 9, zasnouben 2. října 1886 s princeznou Marií Josefou Saskou (nar. 31. května 1867) dcerou prince Jiřího Saského. Syn arciknížete Otty: princ Karel František Josef nar. 17. srpna 1887. Max. Egon Ludvík naroz. 13. dubna 1895. — Ferdinand (Karel Ludvík Josef Jan Marie), nar. 27. pros. 1868, c. a k. major. — Markéta Žofie (Marie Annunciata Terezie Karolina, Louisa Josefa Johanna), nar. 13. května 1870, provdaná za vévodu Albrechta z Würtemberku dne 24. ledna 1893. — Dítky z třetího manželství: Marie Annunciata, nar. 31. června 1876. Alžběta, nar. 7. července 1878.

- Ludvík Josef Antonín Viktor**, c. a k. polní podmaršálek a majitel c. a k. pěšího pluku č. 65, nar. 15. května 1842. (Vdova po Ferdinandu Maximilianovi, císaři Mexikánském † 19. června 1867), cís. Marie Charlotta, dcera Leopolda I. krále Belg., nar. 7. června 1840, zasn. 27. července 1857.)

Potomci bratrů Jeho Vel. nebožtíka císaře Františka I.

- Vnoučata Jeho cís. Vys. arciknížete Ferdinanda a velkovévody Toskánského a t. d. († 18. června 1834) a děti Leopolda II. velkovévody Toskánského († 29. led. 1870 v Římě) z druhého manželství s Marií Antonii, král. princeznou obou Sicílií (nar. 19. pros. 1814):
 - Marie Isabela, nar. 21. května 1834, zasn. 10. dub. 1850 s Don Františkem di Paolo, hrab. Trapanským, kr. princ. obou Sicílií (nar. 13. srp. 1827).
 - Ferdinand IV., velkovévoda, c. a k. polní podmaršálek a majitel pěšího pluku č. 66, nar. 10. červ. 1835, měl za první manželku princeznu Annu Marii Saskou. — Děti z druhého manželství: princeznou Alici, dcerou vévody Parmského Ferdinanda III., nar. 27. pros. 1849, zasn. 11. led. 1868: 1. Leopold Ferdinand, nar. 2. pros. 1868, setník pěšího pluku čis. 8; 2. Louisa Antonie Marie, nar. 2. září 1870, zasnoubena v červnu 1891, s princem Bedřichem Augustem Saským (nejstarším synem prince Jiřího Saského); 3. Josef Ferdinand Salvátor, nar. 24. kv. 1872; 4. Petr Ferdinand (Salvátor Karel Ludvík Maria Josef Leopold Antonín Rupert Pius Pankrác), nar. 12. květ. 1874; 5. Jindřich Ferdinand Salvátor (nar. 13. února 1878); 6. Anna Marie Terezie (nar. 17. října 1879); 7. Markéta Marie Albertina (naroz. 13. října 1881); 8. Germana Marie Terezie (nar. 11. září

- 1884); 9. Robert Ferdinand Salvator (nar. 15. října 1885; 10. Anežka Marie Terezie (nar. 26. března 1891).
- c) Karel Salvator, c. a k. generálmajor a majitel pěšího pluku č. 77, nar. 30. dubna 1839 (zemř. 18. ledna 1892), zasn. 19. září 1861 s Marií Immakulátou Klementinou, dcerou krále Neapolského Ferdinanda II. (nar. 14. dub. 1844). — Děti: 1. Marie Terezie, nar. v Staré Boleslavi 18. září 1862 (zasnoubena od 1886 s arciknížetem Karlem Štěpánem). 2. Leopold Salvator, nar. v Staré Boleslavi 15. října 1863, c. a k. plukovník pěšího pluku čis. 18, zasnouben 27. října 1889 s princeznou Blankou z Bourbonu (narozen 7. září 1868, dcerou Dona Carlosa z Bourbonu, vévody madriidského. (Dcery arciknížete Leopolda Salvatora: Maria Dolores Beatrix Karolina Blanka nar. 5. května 1891. Markéta Raineria, nar. 8. května 1894.) 3. František Salvator, nar. 21. srpna 1866. 4. Karolina Marie Immakulata, nar. 5. září 1869, provdána 30. května 1894 za prince Augusta Sasko-Koburského. 5. Albrecht Salvator, nar. 22. list. 1871, zemřel dne 27. února 1896. 6. Maria Antonia, nar. 18. dubna 1874. 7. Maria Immakulata Rainer, nar. 3. září 1878. 8. Ferdinand, nar. 2. června 1888, zemřel 28. července 1891.
- d) Maria Louisa Annunciata, nar. 31. října 1845, zasnoubena 31. května 1865 s princem Karlem z Ysenburg-Birsteina, nar. 29. července 1838.
- e) Ludvík Salvator, c. a k. podplukovník a majitel pěšího pluku č. 58, nar. 4. srp. 1847.
- f) Jan Nep. Salvator, nar. 25. list. 1852, který přijal občanské jméno »Jan Orth,« není již v seznamu.
2. Děti Jeho cis. Vys. nebožtíka arciknížete Karla Ludvíka († 30. dub. 1847):
- a) Albrecht (Friedrich Rudolf), vévoda Těšínský, c. a k. polní maršálek, generální inspektor c. a k. vojska, majitel pěšího pluku čis. 44 a pluku dragounského č. 4; nar. 3. srpna 1817, vdovec od 2. dub. 1864, zemř. 18. února 1895. — Dcera: Marie Terezie Anna, nar. 15. července 1845, zasnoub. 7. ledna 1865 s J. V. Filipem vévod. Viremberským, c. a k. plukov., nar. 30. července 1838.
- b) Děti po nebožtíku arciknížeti Karlu Ferdinandovi, zemřelém 20. list. 1874 z jeho manželství s arcikněžnou Alžbětou (nar. 17. ledna 1831): 1. Fridrich (Maria Albrecht Vilém Karel), nar. 4. června 1856, c. a k. pol. zbrojmistr a velitel 5. sboru a velící generál v Prešpurce, zasnouben dne 8. října 1878 s Isabelou, dcerou vévody Croyského. Děti: Marie (Kristina Natalie Isabela), nar. 17. listop. 1879. Maria Anna, nar. 6. ledna 1882. Jindřiška (Maria Karolina Gabriela), nar. 1883. Natalie Marie Terezie, nar. 13. ledna 1884. Stefanie, nar. 1. května 1886, Gabriela, nar. 15. září 1887 a Isabela, nar. 17. listopadu 1888. 2. Marie Kristina (Desideria Felicitas Rainera), naroz. 21. července 1858, zasnoubena dne 29. listopadu 1879 s králem Španělským Alfonsem XII., vdova od 25. list. 1885. 3. Karel Štěpán (Eugen Viktor Felix Maria), nar. 5. září 1860, c. a k. poručík na řadové lodi a majitel pěš. pluku č. 8, zasn. s arcikněžnou Marií Terezií. Děti: Eleonora Marie, naroz. 28. list. 1886; Renata Marie, nar. 2. ledna 1888. Karel Albrecht, nar. 18. prosince 1888. Mechtildis Marie Kristina, nar. 11. října 1891. Leo Karel, nar. 5. července 1893. 4. Eugen Ferdinand (Maria Pius Bernard Felix), nar. 21. května 1863, koadjutor velmistrovství rytíř-
- ského řádu něm., generalmajor, velitel pěš. brig. č. 9 a maj. pěš. pluku č. 41.
- c) Marie Karolína, nar. 10. září 1825, zasnoubena s Jeho cis. Vys. arciknížetem Rainerem.
- d) Vilém, velmistr rytířského řádu němec., c. a k. polní zbrojmistr, gener. inspektor nad dělostřelectvem, maj. pěš. pluku č. 4 a 12 a dělostř. pluku č. 6; nar. 21. dub. 1827; zemřel 29. července 1894.
3. Děti Jeho cis. Vys. nebožtíka arciknížete Josefa, palatina Uherského († 13. led. 1847);
- a) Alžběta, nar. 17. ledna 1831; zasnoubena 4. října 1847 s Jeho kr. Vys. arciknížetem Ferdinandem z Este; po jeho smrti (15. pros. 1849) podruhé provdána 18. dubna 1854 za Jeho c. k. Vys. arciknížete Karla Ferdinanda, vdova od 20. listop. 1874.
- b) Josef (Karel Ludvík) c. a k. generál jízdy, nejv. velitel zemské obrany v koruně Uherské, maj. pěš. pluku č. 37; nar. 2. břez. 1833, zasn. 12. května 1864 s princeznou Marií Klotildou (Amalií), dcerou Augusta prince Sasko-Koburg-Gothského (nar. 8. července 1846). Děti: 1. Marie (Dorota Amalie), nar. 14. června 1867. 2. Markéta (Klementina Marie), nar. 6. července 1870, zasnoubena 15. července s Albertem knížetem z Thurnu a Taxisu. 3. Josef Augustin (Viktor Kliment Maria), nar. 9. srpna 1872, c. a k. poručík v pěš. pluku č. 1, zasnouben s Augustou (Marií Louisou), dcerou prince Leopolda Bavorského v Mnichově 15. listop. 1893. 4. Ladislav (Filip Maria Vincenc), nar. 16. července 1875, zemřel 6. září 1895. 5. Alžběta (Klotilda Marie), nar. 9. března 1883. 6. Klotilda Marie, nar. 9. května 1884.
- c) Maria Jindřiška, nar. 23. srp. 1836, zasn. 22. srpna 1853 s Leopoldem II. králem Belgů (nar. 9. dubna 1835).
4. Děti Jeho cis. Vys. nebožtíka arciknížete Rainera († 16. ledna 1853):
- a) Leopold, c. a k. generál jízdy, majitel pěš. pluku č. 53 a stavitelsk. pluku č. 2; naroz. 6. června 1823.
- b) Arnošt, c. a k. generál jízdy, majitel pěšího pluku č. 48, nar. 8. srp. 1824.
- c) Sigmund, c. a k. podmaršál, majitel pěšího pluku č. 45, nar. 7. ledna 1826. († 16. pros. 1891.)
- d) Rainer, kurator cis. akademie věd, c. a k. polní zbrojmistr, majitel pěšího pluku číslo 59; nejvyšší velitel zemské obrany v královstvích a zemích na říšské radě zastoupených, nar. 11. ledna 1827, zasnouben 21. února 1852 s arcikněžnou Marií Karolinou, dcerou nebožtíka arciknížete Karla.
- e) Jindřich, c. a k. podmaršál, majitel pěšího pluku č. 51, nar. 9. května 1828. († 30. listop. 1891.)

Potomci bratra pradědova,

Jeho král. Výsosti arciknížete Ferdinanda Rakousko-Estenského († 24. pros. 1806).

Děti po vévodovi Modenském Františkovi IV. († 21. ledna 1846):

- a) František V., vévoda modenský (zemř. 20. list. 1875), jeho vdova Adelgunda, dcera zemř. krále Ludvíka I. Bavorského, nar. 12. března 1823, zasn. 30. března 1842.
- b) Marie Beatrix, nar. 13. února 1824, zasnoubena 6. února 1847 s Donem Carlosem z Bourbonu, vdova od 26. list. 1887.
- c) Arcikníže Ferdinand (zemř. 15. pros. 1849), jeho dcera Marie Terezie, nar. 2. červc. 1849, zasnoubena 20. února 1868 s princem Ludvikem Bavorským (synem prince-vladaře Luitpolda Bavorského), maj. c. a k. pěš. pluku č. 62, naroz. 7. ledna 1845.

Panovníci ostatních států evropských.

Anhalt-Dessavsko Vévoda **Bedřich**, nar. 29. dubna 1831, vládne od 22. května 1871.

Bádensko. Velkovévoda **Bedřich**, nar. 9. září 1826, vládne od 24. dubna 1852.

Bavorsko. Král **Otto I.**, nar. 27. dubna 1848, nast. 13. června 1886, (vladař princ **Luitpold**).

Belgie. Král **Leopold II.**, nar. 9. dubna 1835, vládne od 10. pros. 1865.

Britanie Velká. Královna **Viktorie I.**, císařovna Indická, naroz. dne 24. května 1819, vládne od 20. června 1837.

Braunšvik. Vladař **Albrecht**, princ pruský, nar. dne 8. května 1837, zvolen za vladaře 25. října 1885, převzal vládu dne 2. listopadu 1885.

Bulharsko. Kníže **Ferdinand**, naroz. 26. února 1861 jako princ Saso-Koburg-Gothský, zvolen dne 7. července 1887 za knížete bulharského, ujal se vlády dne 10. srpna 1887.

Černá Hora. Kníže **Mikuláš I.**, nar. 7. října 1841, vládne od 14. srpna 1860.

Dánsko. Král **Kristian IX.**, nar. 8. dubna 1818, vládne od 15. listopadu 1863.

Francie. Frant. **Felix Faure**, nar. 13. ledna 1841 v Paříži, president republiky ode dne 17. ledna 1895.

Hesensko. Velkovévoda **Arnošt Ludvík V.**, nar. 25. listop. 1868.

Italie. Král **Humbert I.**, narozen 14. března 1844, vládne od 9. ledna 1878.

Lichtenstein. Kníže **Jan II.**, nar. 5. října 1840, vládne od 12. listop. 1858.

Lippe-Deimold. Kníže **Valdemar**, nar. 18. dubna 1824 vládne od 21. listopadu 1860.

Lippe-Schaumburg. Kníže **Jiří**, naroz. 10. října 1846, vládne od 8. května 1893.

Monaco. Kníže **Albert Honorius Karel**, nar. 13. list. 1848, vládne od 10. září 1889.

Meklenburg-Střelice. Velkovévoda **Bedř. Vilém**, nar. 17. října 1819, vládne od 9. září 1860.

Meklenburg-Zvěřín. Velkovévoda **Bedřich Frant. III.**, nar. 19. března 1851, vládne od dubna 1883.

Německo. (viz Prusko.)

Nizozemsko. Královna **Vilémína**, nar. 31. srpna 1880 (vladařka její matka královna **Emma**).

Oldenburg. Velkovévoda **Petr**, nar. 8. června 1827, vládne od 27. února 1853.

Prusko. **Vilém II.**, císař něm., král pruský, nar. 27. ledna 1859, vládne od 15. června 1888.

Papež Lev XIII., nar. 2. března 1810; korunován 3. března 1878.

Portugalsko. Král **Karel I.**, narozen 28. září 1863, vládne od října 1889.

Reuss-Greiz. Kníže **Jindřich XXII.**, narozen 28. března 1846, vládne od 28. března 1867.

Reuss-Schleiz. Kníže **Jindřich XIV.**, nar. 28. května 1832, vládne od 11. června 1867.

Rusko. Car **Mikuláš II.**, narozen 18. května 1868, vládne od 1. listopadu 1894.

Rumunsko. Král **Karel**, nar. 20. dubna 1839, vládne od 20. dubna 1866.

Řecko. Král **Jiří I.**, nar. 24. pros. 1845, vládne od 31. října 1863.

Sasko. Král **Albert**, nar. 23. dubna 1828, vládne od 29. října 1873.

Sasko-Altenburg. Vévoda **Arnošt**, nar. 16. září 1826, vládne od 3. srpna 1853.

Sasko-Koburg-Gotha. Vévoda **Alfred**, narozen 6. srpna 1844, vládne od srpna 1893.

Sasko-Meiningensko. Vévoda **Jiří II.**, narozen 2. dubna 1826, vládne od 20. září 1866.

Sasko-Výmarsko. Velkovévoda **Karel**, narozen 24. června 1818, vládne od 8. června 1853.

Schwarzburg-Rudolfstadt. Kníže **Günther**, nar. 21. srpna 1852, vládne od ledna 1890.

Schwarzburg-Sondershausen. Vévoda **Karel**, nar. 7. srpna 1830, vládne od 17. července 1880.

Srbsko. Král **Alexander I.**, nar. 14. srpna 1876, vládne od r. 1889.

Španělsko. Král **Alfons XIII.**, nar. 17. května 1886, (vladařka-matka královna **Marie Kristína**).

Švédsko a Norsko. Král **Oskar II.**, naroz. 21. ledna 1829, vládne od 18. září 1872.

Turecko. Sultán **Abdul Hamid II.**, narozen 22. září 1842, vládne od 1876.

Waldek-Pyrmont. Kníže **Bedřich**, nar. 20. ledna 1865, vládne od května 1893.

Württemberg. Král **Vilém II.**, nar. 25. února 1848, vládne od října 1891.

Císařské a královské vojsko.

C. a k. vojsko tvoří: 102 pluky pěchoty, 4 tyrolské pluky myslivců, 26 praporů polních myslivců a 4 pluky bosensko hercegovinské pěchoty, 42 pluky jízdních a sice 15 dragounských, 16 husarských a 11 hulánských; 14 pluků sborového dělostřelectva, 42 divisních pluků a jednu baterijní divisi horskou v Tyrolích; dále 6 pluků a 3 prapory pevnostního dělostřelectva, 15 pionýrských nebo zákopnických praporů; 1 železniční telegrafní pluk; 3 pluky vozatajské a 26 oddělení vojsk zdravotnických (sanitních). V míru seřaděno c. a k. vojsko v 35 divisí vojenských (mezi těmi 4 jízdní) a pak v 64 pěších, 6 horních, 20 jízdních a 14 dělostřeleckých brigád. Stav vojska v míru: Stálé vojsko 312.737 mužů, zvláštní formace 22.466

mužů, rak. zemská obrana 11.098 mužů, uher. zemská obrana 17.280 mužů, dohromady 364.582 mužů a 996 polních děl. Stav válečný. Vojsko a zvláštní formace 1,048.262 mužů, rak. zemská obrana 173.162 mužů, uher. zemská obrana 181.965, rak. domobrana 255.907 mužů, uher. domobrana 219.074 mužů, dohromady 1,903.195 mužů a 2.192 polních děl.

Branecký kontingent obnáší každoročně v Rakousku 60.489 mužů pro pozemní a námořní vojsko a 10.000 m. pro zemskou obranu; v zemích uherských 42.711 pro vojsko a 12.500 m. pro honvédsko. V celku 125.700 mužů. Na 1000 odvedených připadá v Rakousku 236 a u alfabetů nejvíce z Itálie, v zemích uherských 340.

Velikost a lidnatost zemí a hlavních měst říše Rakousko-Uherské.

(Počet obyvatel udán dle sčítání z roku 1890.)

Z e m ě	Rozloha plošná v km ²	Obyvatelstvo		Národnosti zemí obývajících		Hlavní město	Počet obyvatel	Zemská barva	Od kdy vládne v zemi dynastie Habs- burská
		vůbec	na 1 km ²	jméno	%				
Čechy (království)	51.967	5,843.094	112	Češi Němci	62·8 37·2	Praha	bez předm. 182 530 a předměst. 333.483	bílá- červená	1526
Morava (markrabství)	22.231	2,276.870	104	Češi Němci	70·4 29·6	Brno	94.462	zlatá- červená- modrá	
Slezsko (vévodství)	5.153	606.649	117	Češi Němci Poláci	0·5 0·3 0·2	Opava	22.867	zlatá- černá	
Bukovina (vévodství)	10.456	646.591	65	Rumuni Rusini Němci	0·5 0·3 0·2	Černovice	54.171	bílá- zelená nar. Rusinů	1775
Dalmacie (království)	12.862	527.426	41	Srbové a Horvaté Italové	0·9 0·1	Zader	28.230	modrá- zlatá	1797
Halič (království)	78.532	6,607.816	84	Poláci Rusini Němci	0·5 0·4 0·1	Lyov	127.943	modrá- červená- zlatá	1772
Korutany (vévodství)	10.333	361.008	35	Němci Slovinci	0·7 0·3	Celovec	19.756	zlatá- červená- bílá	1335
Krajina (vévodství)	9.965	498.958	50	Slovinci Němci	0·9 0·1	Lublaň	30.505	bílá- modrá	1335
Přímoří (okněž. hrabství)	7.974	695.000	70	Italové Slovinci	0·5 0·5	Terst s okolím	157.466	zlatá- červená- bílá-černá	1374 Terst 1382
Rakousy Dolní (arcivévodství)	19.853	2,661.799	133	Němci Češi a j. nár.	0·9 0·1	Vídeň	1,364.548	modrá- zlatá	1282
Rakousy Horní (arcivévodství)	11.994	785.831	64	Němci	—	Linec	47.635	červená- zlatá- bílá	1282
Salcbursko (vévodství)	7.163	173.510	25	Němci	—	Salcburk	27.244	zlatá- červená- bílá	1805
Štýrsko (vévodství)	22.449	1,282.708	58	Němci Slovinci	0·6 0·4	Št. Hradec	112.069	bílá- zelená	1282
Tyroly (okněž. hrabství)	29.300	928.769	36	Němci Italové	0·6 0·4	Innsbruck	23.320	bílá- červená	1563
Uhry se Sedmíhradskem (království)	282.804	15,112.514	54	8 rozličných národů	—	Budapešť	463.000	červená- bílá- zelená	1526 Banát 1718
Horvatsko a Slavonie (království)	42.501	2,184.414	50	Horvaté	—	Záhřeb	30.000	bílá- červená	1526
Rěka s okolím	20	29.001	1118	Horvaté Jiní národové	0·9 0·1	Rěka	29.001		
Bosna a Hercego- vina (pod spr. spol. min. financí)	51.110	1,404.000	28·5	Srbové {křst. { moh.	0·7 0·3	Serajevo	26.000	bílá- červená	1878
Rakousko	300.232	23,895.624	79·6						
Uhersko	325.325	17,449.705	53·6						
Bosna a Hercegovina	51.110	1,404.000	28·5						
Celá říše	676.667	42,749.329	66·0						

V Rakousku v Cislajtánii, čili v královstvích a zemích na říšské radě zastoupených, žije 23,895.413 obyvatelů, z nichž jest 8,461.997, čili 36% veškerého obyvatelstva, Němců; ostatních 60% obyvatelstva jsou Slované. Ostatní národnosti (Italové, Ladini, Rumuni) vydají toliko 38% obyvatelstva. Čechové tvoří v Cislajtánii skoro 1/4 obyvatelstva, totiž

5,472.891, čili 23 3/10%. Ze všech zemí rakouských jsou toliko dvě země: Horní Rakousy a Solnohradsko, jenom Němci obydleny.

České země odvádějí říši 188.6 milionu zl. ročně k vydáním státním na 610 mil. zl. ročně rozpočteným.

Z e m ě	Odvádějí do státní pokladny zl.	Vrací se na veřejnou správu státní zl.	Zůstává říši zl.
Čechy	131,135.532	57,281.688	73,853.844
Morava	45,060.417	13,776.090	31,284.327
Slezsko	12,382.207	3,309.205	9,073.002
Dohromady . . .	188,578.156	74,366.983	114,211.173

»Halič platí ročně 66,998.189 zl. a dostává od říše zpět 62,455.791 zl., tak že pouze 4,542.398 zl. na společné záležitosti přispívá. Alpské, či německé země jsou ponejvíce pasivní, vyjma Dolní Rakousy. Jak zcela jinak by to vypadalo v samosprávných zemích českých, kdyby odváděly říši pouze tolik,

kolik dle spravedlnosti na ně připadá a ostatní kdyby podržely pro sebe! To by se mělo našim německým a poněmčilým krajanům stále opakovati, aby přišli k náhledu, že dobývané námi státní právo české i jim ve velké míře poslouží.«

(Kalendář Batovcův.)

Jakou platí Slezsko daň?

Čís. běžné	Okres berniční	Předepsáno na rok 1894						Úhrnem
		Daň pozemková	Domovní daň		D a ň			
			činžovní	třídní	živnostní	příjmová		
1	Albrechtice . .	20.558 03	3.159 02 ¹ / ₂	4.232 48	4.472 75	4.029 83 ¹ / ₂	36.452 12	
2	Benešov	37.209 74	5.934 20 ¹ / ₂	5.067 76	7.742 52	5.734 51	61.688 73 ¹ / ₂	
3	Bílovec	31.406 21	5.972 77	3.931 55	6.450 92 ¹ / ₂	4.514 89	52.276 34 ¹ / ₂	
4	Bílsko	32.107 96	63.532 54 ¹ / ₂	4.961 71 ¹ / ₂	33.432 27	27.601 59 ¹ / ₂	161.636 08 ¹ / ₂	
5	Bohumín	20.587 07	29.531 53 ¹ / ₂	4.441 45 ¹ / ₂	15.916 30 ¹ / ₂	221.513 70 ¹ / ₂	291.990 07	
6	Bruntál	30.848 53	24.511 55	3.091 14	16.646 23	13.013 80	88.111 25 ¹ / ₂	
7	Cukmantl	15.100 48	2.998 48 ¹ / ₂	3.178 —	4.100 71 ¹ / ₂	2.333 60	27.711 28	
8	Frýdek	36.249 48	13.681 24 ¹ / ₂	9.509 40	17.628 30	27.659 02 ¹ / ₂	104.727 45	
9	Frýštát	31.855 70	14.954 97 ¹ / ₂	10.654 78	10.753 53	72.984 19	141.203 17 ¹ / ₂	
10	Frývaldov . . .	32.751 96	22.863 12	6.241 70	18.483 76	16.030 64 ¹ / ₂	96.371 18 ¹ / ₂	
11	Jablunkov . . .	20.990 17	2.146 13 ¹ / ₂	5.899 —	3.418 57 ¹ / ₂	2.517 88 ¹ / ₂	34.971 76 ¹ / ₂	
12	Javorník	38.620 15	5.623 79	5.025 60	7.486 94	8.118 03 ¹ / ₂	64.874 51 ¹ / ₂	
13	Klimkovice . . .	44.293 56	3.269 39 ¹ / ₂	5.919 50	5.620 97 ¹ / ₂	5.708 88	64.812 31	
14	Krnov	41.397 62	41.661 76	3.617 69 ¹ / ₂	19.350 53	21.754 48 ¹ / ₂	127.782 09	
15	Odry	22.010 46	1.966 05	3.920 89 ¹ / ₂	4.413 89 ¹ / ₂	2.599 63	34.910 93	
16	Opava	82.643 55	137.547 78	8.267 —	54.038 00 ¹ / ₂	268.626 52	551.122 85 ¹ / ₂	
17	Skočov	35.961 34	6.540 04	6.021 50	6.805 40 ¹ / ₂	7.670 80 ¹ / ₂	62.999 09	
18	Strumiň	18.486 76	2.403 72	3.142 —	4.433 81	3.331 87	31.798 16	
19	Těšín	48.680 43	65.774 53 ¹ / ₂	9.986 60	29.509 62	180.523 82 ¹ / ₂	334.475 01	
20	Vidnava	33.483 98	4.616 36	4.792 93	7.841 21	4.613 19 ¹ / ₂	55.347 67 ¹ / ₂	
21	Vitkov	29.396 08	3.880 02 ¹ / ₂	4.647 90 ¹ / ₂	5.571 67	2.768 70	46.264 38	
22	Vrbno	10.267 56	5.064 84	1.304 30	6.686 62	6.575 16	29.898 48	
	Dohromady . .	714.906 82	467.633 88 ¹ / ₂	117.854 90 ¹ / ₂	290.804 56 ¹ / ₂	910.224 78 ¹ / ₂	2.501.424 96	

Ustanovení poštovská.

Pošta dopisová.

Poštou dopisovou mohou se dopravovati: 1. obyčejná psaní, 2. doporučené dopisy (na recepís), 3. expresní dopisy, 4. tiskoviny, 5. vzorky zboží, 6. časopisy, 7. korrespondenční listky a zálepky, 8. poštovní poukázky a 9. psaní na dobírku.

Adresa dopisů musí jasně obsahovati vždy jméno, komu dopis má se doručiti, místo doručení, aby žádné omyly vzniknouti nemohly. Při stejnojmenných nebo méně známých místech budiž vždy i bližší označení. Při dopisech do cizích, neněmeckých zemí budiž adresa psána vždy latinkou.

Váha dopisu v tu- i cizozemské dopravě nesmí 250 gramů přesahovati. — Každé psaní má se frankovati a sice přilepením známek. Tyto známky nesmějí se mimo na úřadě přepisovati, razítkem poliskovati. Znovu používání upotřebených již známek neb ze

známkových obálek vyříznutých známek není dovoleno a trestá se.

Frankování dopisů do Rakousko - Uherska, Bosny a Hercegoviny a do Německa udává dolejší tabulka.

Psaní doporučená (rekomandovaná) musí hned při podání býti frankována a mají na adrese míti připsáno „rekomandováno“. Poplatek za rekomando obnáší při dopisech v místě 5 kr., mimo místo 10 kr. a zapraví se nalepením známek. — Za ztrátu takového dopisu oznámenou v šesti měsících nahradí pošta 20 zl. — Potvrzení přijetí od adresáta možno žádati za zvláštní poplatek 10 kr.

Expressní dopisy dodávají se ihned, jak na poštovní úřad došly, zvláštním poslem adresátovi. Zásylatel takových dopisů musí vedle obyčejného porta a porta na rekomando, zaplatiti ještě poselné, kteréž obnáší v místě pošty 15 kr., do místa pak, kde pošta není obnáší 50 kr. do vzdálenosti až 7 1/2 kilometrů.

Poplatky za dopravu psaní.

D o	P s a n í				Koresp. listky	Věci tiskové, vzorky a papíry		Rekom. popl.	Zpát. recepís	Expr. popl.	Místní psaní						
	Váha	frankované	nefrankov.	kr.		V á h a	frank.				kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
za	kr.	kr.	kr.	za	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.				
Rakousko-Uherska a knížectví Liech- tenštejnského	až do 20 gramů	5	10	2	Věci tiskové a papíry až do 50 gramů	2	10	10	15		3	6	5	5			
	přes 20—250 gramů	10	15		" " 150 "	3											
					" " 250 "	5											
					" " 500 "	10											
					" " 1000 "	15											
Vzorky až do 250 gramů	5	6	9														
" " 350 "	10																
Bosny a Herzego- viny	za každých 15 gramů	5	10	2	za každých 50 gramů	2	10	10	nedo- volený								
Německa	až do 15 gramů	5	10	2	Věci tiskové a papíry až do 50 gramů	2	10	10	15								
	přes 15—250 gramů	10	15		" " 150 "	3											
					" " 250 "	5											
					" " 500 "	10											
					" " 1000 "	15											
Vzorky až do 250 gramů	5																

Tiskoviny pod křížovou páskou nebo jen složený tak ale, aby volně v ně nahlédnouti se mohlo, dopravují se až do 50 gramů za 2 kr., do 150 gr. za 3 kr., do 250 gr. za 5 kr., do 500 gr. za 10 kr. a do 1000 gr. za 15 kr. a musejí se hned při podání na poštu frankovati. Nefrankované považují se jako zavřená psaní i s pokutou připadající na tyto. Jako tiskoviny mohou se zaslati veškeré mechanickou cestou reproduované předměty.

Korrespondenční listky dopravují se v tuzemsku a do Německa za 2 kr. Listky tyto mohou také jako doporučená psaní nebo expresně se poslati, musí se ovšem pak tolik známek na ně nalepiti, mnoho-li dotyčné poplatky obnášejí. — Dle předpisu poštovního

může si každý opatřiti korrespondenční listky své, jež nutno ovšem taktéž známkou 2 kr. opatřiti. Korresp. listkům mohou se také v tuzemsku a do Německa **vzorky zboží v obalech** nebo škatulkách připojiti za stanovené porto 2 nebo 5 kr.

Pošta pojezdná.

Za zásylky jízdní poštou dopravované platí se poplatek dle váhy, za zásylky, jichž cena udána, platí se mimo to i poplatek za ohlášenou hodnotu.

Dopisy i jiné písemní zásylky, jichž cena není udána, nedopravují se, neváží-li více jak 250 grm. poštou jízdní.

Poplatek za váhu jest následující:

A. Za balíky:

I. Až do 500 gramů do vzdálenosti 10 mil 12 kr.
do větší vzdálenosti 24 kr.

II. Až do 5 kilogramů do vzdálenosti 10 mil 15 kr.,
do větší vzdálenosti 30 kr.

III. Za balíky více jak 5 kilogramů vážící platí se za prvních 5 kilogramů dle II., za každý další kilogram nebo díl kilogramu do 10 mil 3 kr.

od 10 "	20 "	6 "
" 20 "	50 "	12 "
" 50 "	100 "	18 "
" 100 "	150 "	24 "
" 150 "	—	30 "

B. Psaní s udanou cenou:

a) Do vzdálenosti 10 mil 12 kr,
b) do větší vzdálenosti 24 kr.

Za zásylky zvláštní opatření vyžadující nebo velkou prostoru zaujímající platí se o polovici zvýšená pod A. I., II. a III. daná sazba.

Sem přiděleny jsou zásylky:

a) jež zaujímají v tom neb onom směru více jak 1 1/2 metru, neb

b) v jednom směru více jak 1 metr, v druhém však více jak 1/2 metru, majíce méně než 10 kilogramů konečně

c) všechny ony zásylky, jež nelze pohodlně s jinými k dopravě určenými věcmi naložit, které tudíž velkého prostoru neb zvláštní opatření vyžadují, jako: košíky s květinami a křovinami, klece prázdné nebo se zvířaty, prázdné bedny od doutníků, škatule na klobouky nebo kartony v dřevěných stojanech, nábytek, pleťivo (stolky na květiny, vozíky dětské a j. v.), přeslice, velocipedy a t. p. Za nefrankované balíky až do 5 kg platí se mimo poplatek pod A. I. a II. určený i příplatek 6 kr. Totéž platí i o nefrankovaných psaních s udanou hodnotou.

Za balíky přes 5 kg. váhy, jež nejsou dostatečně, frankovány, jakož i za nedostatečně frankovaná psaní, jichž cena udaná, nevybírá se poplatek 6 kr. za hodnotu.

Patří-li více balíků k jednomu nákladnímu listku (více jich však nesmí býti, nežli tři), platí se poplatek za každý balík zvlášť. Dovoleno není balíky frankované a nefrankované, s udanou cenou nebo bez udané ceny na jeden nákladní list zaslati.

Zásylka poště jízdní k dopravě odevzdaná nesmí býti těžší než 50 kg.

Za zásylky místní, nejsou-li těžší než 50 kg při erárních a 30 kg při neerárních, platí se poplatek z váhy 12 kr.; poplatek z hodnoty ustanoven za každých 150 zl. nebo jich částí 3 kr.

Poplatek za hodnotu obnáší bez ohledu na vzdálenost:

a) Za zásylky s udanou cenou až do 50 zl. 3 kr.;
b) za zásylky mající cenu větší 50 zl. rovněž 3 kr., za každých 150 zl. však nejméně 6 kr.

Patří-li více balíků s udanou cenou k jednomu nákladnímu listu, počítá se poplatek za hodnotu z každého z nich zvlášť.

Peníze papírové nebo bankovky mající cenu 500 zl. a váhy až 250 gramů mohou otevřené úřadu podány býti, jestli zasílatel zaplatí o polovinu zvýšený poplatek z hodnoty.

Byla-li při odevzdání zásylky, obsahující bankovky, papírové neb ražené peníze, hodnota nesprávně udána a sice z té příčiny, aby za zásylku nižší než patří porto vyměřeno býti muselo, zaplatí, byl-li úskok tento vyvrázen, příjemce, nebo zdráhá-li se tento, odesílatel pateronášobnou pokutu, a zásylka se, pokud není zapla-

ceno, nevydává. Je-li podezření, že cena některé zásylky nesprávně udána byla, jest poštovní úřad oprávněn žádati, aby zásylka příjemcem v přítomnosti jednoho svědka otevřena byla.

Každé zásylce může býti přiloženo psaní, avšak nesmí býti zapečetěno.

Zavazadla cestujících, jsou-li těžší než k bezplatné dopravě připustiti lze a mají-li větší cenu než 100 zl., podléhají za přebytek váhy i větší cenu obyčejnému poplatku dle geografické vzdálenosti.

Za posílání nazpět zásylek. jež nebylo lze adresátu dodat, jakož i za odeslání jich na jiné, než na adresu udané místo, platí se dle vzdálenosti nový poplatek v celém obnosu.

Za zpáteční listek pro místní zásylky platí se 5 kr.; pro všechny jiné zásylky 10 kr.

Poptávky vyhotovují a zasílají se, byl-li vydán na zásylku zpáteční listek, nebo pochází-li zásylka od úřadu porto neplatícího, zdarma, v každém jiném případě musí se 10 kr. napřed zaplatiti.

Porto platí se buď napřed neb i příjemce je může zaplatiti; zásylky na úřady porto neplatící musí se při podávání vyplatiti.

Poplatky za zásylky do Ruska, Italie (dopravuje-li je horno-italská železniční společnost via Ala nebo Gorice nebo Lloyd přes Terst), Rumunska, Srbska, Černé Hory, Turecka, Řecka (Lloyd), Asie (při dopravě Lloydem) a Austrálie (Lloyd) podléhají vzhledem dopravy na území Rakousko-Uherském poplatku dle nového tarifu. Totéž platí i o zásilkách přicházejících ze zemí svrchu jmenovaných.

Všeckým zásilkám, které váží více jak 50 gr., musí se připojiti nákladní list či průvodní adresa (růžově-červená).

Ztratila-se nějaká zásylka bez udané ceny, nebo stala-li se její váha menší, zaplatí se každých scházejících 500 gr. dotyčné zásylky 1 zl. 50 kr. náhrady.

Při poškozování takových zásylek nahrazuje se dokázaná škoda, ovšem pouze až do maximální výše 1 zl. 50 kr. za každých 500 gr. nebo část těchto.

Počínaje 1. červencem 1892 jež obnos, který cestou obyčejnou nebo telegraficky mohl u c. k. rak. a král. uherských úřadů poštovních býti poukázán na 300 zl. zvýšen.

Poštovní poukázky.

Poplatek za poukázky poštovní obnáší v tuzemsku bez rozdílu vzdálenosti:

	do 10 zl.	—05 kr.
od 10 "	50 "	—10 "
" 50 "	150 "	—20 "
" 150 "	300 "	—30 "
" 300 "	500 "	—50 "

(V mezinárodní dopravě platí se za každých 10 zl. 10 kr. více vyjma do Německa a Lucemburka. — Pro Německo, Lucembursko, Bosnu a Hercegovinu a Levantu 10 kr. za obnosy do 20 zl., za každých dalších 10 zl. anebo část těchto 5 kr.) Express jest do ciziny přípustný pouze do Německa, Belgie, Italie, Švýcarska, Lucemburska a Nizozemí.

Poplatek zapravuje se při odevzdání a sice při poukázkách do 10 zl. 5 kr. známku na poukázce vytištěnou; při větších zásilkách doplňuje se náležité franko známkami na místo k tomu vykázané nalepenými.

Úřad poštovní vydá na obnos poukázky listek podací a ručí za složené peníze v tomže dosahu a po tutéž dobu jako za zásylky peněžité.

Adresát vyplní pak na zadní straně poukázky se nalézající kvitanci a podepíše ji. Doručiteli takto

stvržené poukázky vydá peníze poštovní úřad, jemuž se poukázka odevzdati musí.

Ručení úřadu poštovního přestává doručením poukázky naznačenému na ní příjemci.

Za zpáteční zaslání jakož i posílání poukázky na jiné místo, než původně určeno, neplatí se žádný další poplatek.

O zasílání telegramů.

Telegramy lze zasílati do všech měst, kde jsou úřady telegrafické; není-li v městě tom úřad telegrafní, dopraví se telegram dále poštou nebo zvláštním poslem, který se musí při podávání zaplatiti a poznamená se před adresou (XP). Prvopis telegramu musí býti psán zřetelně a bez oprav; učiní-li pisatel přece opravy, musí je svým podpisem potvrditi.

Sazba telegrafních poplatků jest následující:

Za obyčejné telegramy bez rozdílu vzdálenosti platí se ve státech Rakousko-Uherských, v Bosně, Hercegovině a v Německu za každé slovo 3 kr., nejmeně 30 kr., zaplatilo by se tedy na př. i za 5 slov 30 kr.

Telegrafuje-li se v tomtéž místě z jedné stanice na druhou, obnáší poplatek za každé slovo 2 kr., nejmeně 20 kr.

Podá-li se telegram v témže místě na nádraží, kde zároveň jest stanice statního telegrafu, zapraví se za každé slovo o 1 kr. více; nejmeně 40 kr.

Zpáteční odpověď lze si zaplatiti; nesmí však převyšovati 30 slov; rovněž možno z jednoho telegramu více opisů udělati a platí se za každý opis až do 100 slov 24 kr., za přebytek přes 100 slov

zase 24 kr. Za zprávu, že telegram z jistých příčin doručení býti nemohl, platí se 24 kr. Také rekomandovat se může telegram a jest poplatek trojnásobný obyčejného.

Do všech následujících zemí obnáší základní taxa za každý telegram 30 kr. a značí při té které zemi uvedená číselnice poplatek za **jednotlivé slovo**: Belgie 11 kr., Bulharsko 9 kr., Dánsko 11 kr., Německo 4 kr., Francie, ostrov Korsika a Monako 10 kr., Gibraltar 17 kr., Řecko a sice 1. na ostrov Korfu: přes Terst 13 kr., přes Bosnu, Černou Horu než Srbsko a Turecko 22 kr., 2. na pevninu a na ostrov Paros 21 kr., 3. na řecké ostrovy (vyjma Korfu a Paros) 22 kr., do Helgolandu 13 kr., do Itálie a sice mezi stanicemi pohraničních okresů 4 kr., do jiných stanic 8 kr., do Lucemburska 11 kr., do Malty 19 kr., do Černé Hory z Dalmacie 3 kr., z ostatních korunních zemí 4 kr., do Nizozemska 11 kr., do Norska 16 kr., do Portugalska 17 kr., do Rumunska 6 kr., do Ruska (v Evropě a na Kavkaz) 14 kr., do Švédska 12 kr., do Švýcarska: 1. z Tyrolska, Vorarlberska a z knížectví Lichtensteinského 3 kr., z ostatních korunních zemí 4 kr., do Srbska 7 kr., do Španělska a sice 1. na pevninu 14 kr., na Kanárské ostrovy 89 kr., do Tripolisu 61 kr., do Tunisu 16 kr., do Turecka 1. na evropské pevnině (přes Bosnu) 14 kr., 2. na pevninu asijskou a ostrovy 20 kr., na západní pobřeží africké a sice do Senegalu zl. 1'63, do Konakry zl. 3'68.

Telegrafické peněžní poukázky. Každému, kdo složil část peněz u poštovního úřadu onoho místa, z kterého telegrafuje, jest volno telegraficky požádati, aby adresátu telegramu byla vyplacena tatáž částka.

Tarif advokátní.

A. Honorář.

1. Za sestavení žaloby nebo žádosti o vydání platebního rozkazu obnáší honorář:

a) má-li se bagatelní řízení zavésti anebo cena sporného předmětu 50 zl. neobnáší, ve všech třídách 1 zl. 50 kr.;

b) při obnosech přes 50 zl. do 200 zl.: II. 2 zl. 25 kr., III. 2 zl.;

c) při obnosech přes 200 zl. do 500 zl.: II. 2 zl. 75 kr., III. 2 zl. 50 kr.;

d) při obnosech přes 500 zl. do 1000 zl.: II. 3 zl. 50 kr., III. 3 zl.;

e) z každého 1000 zl. přesahujícího obnosu za další 1000 zl. ve všech třídách více o 50 kr., avšak nikdy ne více než 10 zl.

2. Za sestavení jednoduchých zadání obnáší honorář:

a) pakli se zadání bagatelního jednání týče a cena předmětu 50 zl. nepřevyšuje, v II. 1 zl. 25 kr., III. 1 zl.;

b) ve všech jiných případech: II. 1 zl. 75 kr., III. 1 zl. 50 kr.

3. Za složení žádosti o zájem, odhad atd. obnáší honorář:

a) při obnosech do 50 zl.: II. 1 zl. 25 kr., III. 1 zl.;

b) od 50 zl. do 200 zl.: II. 1 zl. 75 kr., III. 1 zl. 50 kr.;

c) od 200 zl. do 500 zl.: II. 2 zl. 25 kr., III. 2 zl.;

d) od 500 zl. do 1000 zl.: II. 3 zl., III. 2 zl. 50 kr.

e) z každého 1000 zl. převyšujícího obnosu za každý 1000 zl. více ve všech třídách o 50 kr., nikdy však více než 5 zl.

f) při nahromadění dvou odhadních stupňů 50 kr. ve všech třídách.

4. Za složení žádosti o knihovní vtělení nebo o dražbu nemovitého statku obnáší honorář:

a) při obnosech do 50 zl.: II. 1 zl. 75 kr., III. 1 zl. 50 kr.;

b) od 50 zl. do 200 zl.: II. 2 zl. 75 kr., III. 2 zl. 50 kr.;

c) od 200 zl. do 500 zl.: II. 3 zl. 50 kr., III. 3 zl.;

d) od 500 zl. do 1000 zl.: II. 4 zl. 50 kr., III. 4 zl.;

e) z každého 1000 zl. převyšujícího obnosu za každý 1000 zl. více ve všech třídách o 50 kr., avšak nikdy více než 10 zl.;

f) přídatek ve případě nahromadění dvou dražeb 1 zl.

5. Za sestavení zadání o přijetí vkladu k soudní ruce obnáší honorář dle ceny, a sice:

a) při obnosech do 50 zl.: II. 1 zl. 25 kr., III. 1 zl.;

b) od 50 zl. do 200 zl.: II. 1 zl. 75 kr., III. 1 zl. 50 kr.;

c) od 200 zl. do 500 zl.: II. 2 zl. 25 kr., III. 2 zl.;

d) od 500 zl. do 1000 zl.: II. 3 zl., III. 2 zl. 50 kr.;

e) přes 1000 zl. za každý 1000 zl. ve všech třídách o 50 kr. více.

6. Za sestavení zadání o vydání soudních despotitů obnáší honorář dle ceny:

a) do 50 zl.: II. 1 zl. 75 kr., III. 1 zl. 50 kr.;

b) od 50—200 zl.: II. 2 zl. 25 kr., III. 2 zl.;

c) od 200—500 zl.: II. 3 zl., III. 2 zl. 50 kr.;

d) od 500—1000 zl.: II. 4 zl., III. 3 zl. 50 kr.;

e) přes 1000 zl. za každý tisíc další ve všech třídách o 50 kr. více, avšak nikdy ne více než 10 zl.

7. Za složení, opis a expedici upomínacích listů a jiných drobných dopisů II. 75 kr., III. 50 kr.

8. Za složení, opis a expedici pozvání do advokátní kanceláře II. 40 kr., III. 30 kr.

9. Za vyhotovení plné moci II. 50 kr., III. 50 kr.

10. Za stání, při nichž se ani delší protokolování, ani delší rozhovory nekonají, a sice obnáší honorář:

a) Za odročovací stání:

I. při obnosech do 50 zl.: II. 1 zl. 25 kr., III. 1 zl.;

II. od 50—200 zl.: II. 1 zl. 75 kr., III. 1 zl. 50 kr.

III. při obnosech více než 200 zl.: 2 zl. 25 kr., III. 2 zl.

b) Za stání kontumacialní, vyrovnání atd.

I. při obnosech do 50 zl.: II. 1 zl. 25 kr., III. 1 zl.;

II. od 50—200 zl.: II. 1 zl. 75 kr., III. 1 zl. 50 kr.;

III. od 200—500 zl.: II. 2 zl. 25 kr., III. 2 zl.;

IV. od 500 zl. výše: II. 3 zl., III. 2 zl. 50 kr.

11. Za přijetí, vtičení knihovní, uschování atd. peněz nebo papírů s vyhotovením potvrzení přijetí ceny atd.

a) při obnosech do 1000 zl. ve všech třídách $\frac{1}{4}$ proc.;

b) od 1000 zl. za každý další 1000 zl. mimo to $\frac{1}{20}$ proc. ve všech třídách;

c) pakli se přijetí nebo vydání nemůže státi u advokáta ani poštou, mimo to za namáhání k místu vkladání nebo přijímání:

a) při obnosech do 1000 zl.: II. 1 zl. 50 kr., III. 1 zl.

β) nad 1000 zl. ve všech třídách 2 zl. a v místech II. třídy mimo to zaplacení dvojspřežního vozu dle místních cen.

12. Za rozmluvu do půl hodiny ve všech třídách 1 zl.

13. Za předsevzetí jednání v soudním řízení, které v listině kandidátův advokacie nezapsaný zřízenec obstarává atd., jako za jednání v knihovním, berním úřadě atd.

a) až do spotřebování půlhodiny II. 75 kr., III. 50 kr.;

b) za každou třeba jen počatou další půl. hod. až do 4 hod. II. 50 kr., III. 30 kr.;

c) za každou další, třebas i jen počatou půl. hod. vůbec 25 kr.

B. Cestovní náklady.

14. a) advokátu přísluší I. třída na drahách a parnicích, dvojspřežní vůz a za každou půl hodinu bez použití příležitosti učiněné cesty 1 zl.;

b) kandidátu II. třída, jednospřežní vůz a za půl hod. 75 kr.;

c) zřízenci III. třída a jednospřežní vůz, kde se pošty, tramwaye a pod. užití nedá, za půl hod. cesty 50 kr.

Na stravu přísluší, když je 6 hodin, polední v to počítaje, mimo dům advokátovi denně 5 zl., kandidátu 3 zl. a zřízenci 2 zl.;

na přenocování: advokátovi 5 zl., kandidátu 3 zl. a zřízenci 2 zl.;

na ztrátu času, kterého mimo jednání třeba, za hodinu advokátovi 1 zl., kandidátu 75 kr.

C. Manipulační poplatky.

15. Za čisté opsání příslušných listin za každou stranu nejméně 20 řádků (začatá čítá se za celou) 10 kr. všude, za opsání větších formátův a cifry obsahujících železitostí 20 kr. za stranu.

16. Za dodání poštam nebo odevzdání úřadům, za přijetí zpátečních receptisův 10 kr. za kus všude.

17. Za výměnu poštovní poukázky 20 kr. všude.

18. Za poznamenání lbůty nebo stání či jiné záležitosti 15 kr. všude.

Sazba notářská.

§ 2. *Třída I. Spisy notářské.* Za přenesení vlastnictví, za dělení, za smlouvy námezdní, nájemné neb pachtovní, smlouvy o výroční důchod dožitovní, smlouvy společenské neb darovací, za poslední pořízení a za oboplné smlouvy vůbec:

Když věc má cenu

do 200 zl.	1 zl.
výše 200 „ do 500 zl.	2 „
„ 500 zl. do 1000 zl.	3 zl.
„ 1000 „ „ 2000 „	4 „
„ 2000 „ „ 5000 „	5 „

Přes pět tisíc počítá se za každý následující 1000 zl. 50 kr., nikdy však více než 500 zl.

§ 3. *Třída II. Spisy notářské.* Dlužní listy a prohlášení o dluhu, cesse, prohlášení o zástavě, o rukojemství, o kauci, a ostatní jednostranná prohlášení:

Když věc má cenu

300 zl.	1 zl.
více 300 „ do 800 zl.	2 „
„ 800 „ „ 2000 „	3 „
„ 2000 „ „ 5000 „	4 „

Přes 5000 zl. počítá se za každý následující 1000 zl. 25 kr., nikdy však více než 50 zl.

§ 4. *Třída III. Spisy notářské.* Za kvitance polovice platu dle zaby II., nikdy však méně než 1 zl. a více než 20 zl. *

§ 5. Při spisech dle § 54. not. řádu zdělaných platí se polovice dle příslušné zaby.

§ 6. Cena mincí neb cenných papírů počítá se dle kursu v den před uzavřením smlouvy; ze smluv o důchod dožitovní, o pachtu neb nájmu, a trvá-li plat stále, vezme se za základ suma 20-násobná ročního platu; trvá-li po čas života neb na neurčito, vezme se za základ suma 10-násobná.

Ze smluv směnných vyměří se poplatek z polovice věci směnných.

§ 20. Za sepsání listin soukromých vyměří se poplatek dle sazeb výše uvedených o $\frac{1}{4}$ níže.

§ 9. Za sepsání plné moci neb nějakého prohlášení 1 zl. Za legalisaci podpisu na listině do 100 zl. 30 kr., ze 100 a více 60 kr., když jest tato pro knihy veřejně určena.

Na listině nevkladné ze 100 zl. a více 1 zl.

Za každý následující podpis platí se (na jedné a téže listině) polovice (15 kr., 30 kr. neb 50 kr.)

Sazba kolkovní.

Dle zákona ze dne 8. března 1876 jsou všechny účty, jichž obnos 10 zl. nepřesahuje, sprostěny poplatku kolkového, ty pak, jichž obnos jest větší než 10 zl., a sice až do 50 zl., podléhají krejcarovému kolkou, ostatní účty, jichž obnos 50 zl. převyšuje, podléhají pětikrejcarovému kolkou za každý arch.

Účty vyznačují se všechny výtahy neb výpisky, jež obchodníci neb živnostníci jiným osobám následkem uzavřeného obchodu vystavili, z něhož jim ja-

kýmkoliv způsobem nějaký požadavek vyplynul, aniž by se na to ohled bral, jsou-li saldovány čili nic.

Tento poplatek má vždy svou platnost, ať již jsou tyto účty v kupeckém dopise obsaženy aneb jen jako příloha jemu přiloženy.

Poplatku podléhají i ty účty, na nichž není podpis vystavovatele. V případě tomto postačí, když vystavovatel (závod, obchodník, živnostník) jest jen na účtu vyznačen, a to buď tiskem, pečeti neb jakýmkoliv způsobem.

A. Stupnice.

I.				II.				III.			
Pro Rakousko a Uhersko				Pro Rakousko a Uhersko				Pro Rakousko a Uhersko			
Do		75 zl.	zl. kr.	Do		20 zl.	zl. kr.	Do		10 zl.	zl. kr.
přes	75 zl. do	150 "	—05	přes	20 zl. do	40 "	—07	přes	10 zl. do	20 "	—07
"	150 "	300 "	—10	"	40 "	60 "	—13	"	20 "	30 "	—13
"	300 "	450 "	—20	"	60 "	100 "	—19	"	30 "	50 "	—19
"	450 "	600 "	—30	"	100 "	200 "	—32	"	50 "	100 "	—32
"	600 "	750 "	—40	"	200 "	300 "	—63	"	100 "	150 "	—63
"	750 "	900 "	—50	"	300 "	400 "	—94	"	150 "	200 "	—94
"	900 "	1050 "	—60	"	400 "	800 "	1-25	"	200 "	400 "	1-25
"	1050 "	1200 "	—70	"	800 "	1200 "	2-50	"	400 "	600 "	2-50
"	1200 "	1350 "	—80	"	1200 "	1600 "	3-75	"	600 "	800 "	3-75
"	1350 "	1500 "	—90	"	1600 "	2000 "	5-—	"	800 "	1000 "	5-—
"	1500 "	3000 "	2-—	"	2000 "	2400 "	6-25	"	1000 "	1200 "	6-25
"	3000 "	4500 "	7-50	"	2400 "	3200 "	7-50	"	1200 "	1600 "	7-50
"	4500 "	6000 "	10-—	"	3200 "	4000 "	10-—	"	1600 "	2000 "	10-—
"	6000 "	7500 "	12-50	"	4000 "	4800 "	12-50	"	2000 "	2400 "	12-50
"	7500 "	9000 "	15-—	"	4800 "	5600 "	15-—	"	2400 "	2800 "	15-—
"	9000 "	10500 "	17-50	"	5600 "	6400 "	17-50	"	2800 "	3200 "	17-50
"	10500 "	12000 "	20-—	"	6400 "	7200 "	20-—	"	3200 "	3600 "	20-—
"	12000 "	13500 "	22-50	"	7200 "	8000 "	22-50	"	3600 "	4000 "	22-50
"	13500 "	15000 "	25-—	"	8000 "	8400 "	25-—	"	4000 "	4200 "	25-—
"	15000 "	16500 "	26-25	"	8400 "	8800 "	26-25	"	4200 "	4400 "	26-25
"			27-50	"			27-—	"			27-50

atd., z každých dalších 1500 zl. o 1 zl. více, přičemž zbytek neb obnášející 1500 zl. pokládá se za plných 1500 zl.

atd., z každých dalších 400 zl. o 1 zl. 25 kr. více, při čemž zbytek méně než 400 zl. obnášející pokládá se za celých 400 zl.

atd., z každých dalších 200 zl. o 1 zl. 25 kr. více, při čemž zbytek méně než 200 zl. pokládá se za plných 200 zl.

Kvittance do 2 zl. bez kolkou.

I. stupnice kolků platí pro směnky v tuzemsku vystavené, které dospívají k placení průchodem 6 měsíců a pro směnky v cizozemsku vystavené, jež dospívají k placení průchodem 15 měsíců; pro poukázky od obchodníků vystavené neb na obchodníky znějící a hotově splatné po uplynutí 8 dnů; pro rubopisy smének podléhající stupnici II.; pro dlužní úpisy na zálohy, poskytnuté na státní a jiné cenné papíry neb na zboží od veřejných úvěrních ústavů nejvýš na dobu 3 měsíců aneb prodloužením na stejnou dobu; dále pro jednoduché závazné listy obchodní, znějící-li na peníze a posléze i pro dlužní úpisy, znějící na zálohy, které na cenné papíry neb zboží dány byly.

II. stupnice kolků platí pro všechny právní výkony spojené s placením, dějí-li se v zájmu movitých věcí cenných a zahrnují-li v sobě přenos jmění, utvrzení práva, sprostění od nějaké závaznosti neb vykonání této pro veškerý právní listiny, které ani stup-

nici I. ani stupnici III. nepodléhají, ani pevným poplatkem kolkovým stíženy nejsou; pro smlouvy týkající se poplatků z pozemků, nájmu a poplatků dědičnických a služebností pozemných; pro směnky domácí (v tuzemsku vystavené) po 6 měsících splatné a pro směnky v cizozemsku vystavené po 12 měsících splatné.

III. stupnice kolků platí pro smlouvy, jež týkají se koupě neb výměny věcí movitých; pro smlouvy dodací ve smyslu prodeje; smlouvy dlužné; očekávané koupě věcí movitých; dlužní úpisy, které znějí na doručitele na více než 10 let; smlouvy akciových společností, kterými se na déle než 10 roků zakládají; s placením spojené postupy, které se dlužních pohledávek neb akcií týkají; pro dekrety, jimiž se nějaké místo uděluje, výslužné zajišťuje neb provise udílí, pokud nejsou v služební taxě obsaženy neb zákonně kolkou sprostěny, a sice dle desateronásobného ročního příjmu.

Jazyky světové.

Nyní mluví anglicky 160 mill., rusky 83, francouzsky 60, německy 60, španělsky 45, vlašsky 30 a portugalsky 14 mill. lidí. Na severoamerické pevnině a v celé Australii má anglický jazyk ohromnou převahu. Severní Amerika má již nejméně 100 mill. obyvatelů mluvících anglicky, kdežto Velká Británie a Irsko jich mají 40 mill. Stejnou měrou rozšiřuje se řeč anglická v jižní Africe a v Indii, neboť Angličané všude rozšiřili svůj obchod a zakládali osady. Jazyka německého užívá okolo 60 mill. lidí v Německu, v Rakousku, Švýcarsku, Sedmihradsku. Mnoho osad německých jest v Rusku, v severní Americe, jižní Australii. Španělsky mluví 45 mill. lidí ve

Španělich, v Mexiku, na ostrově Kubě, v jižní Americe a na četných ostrovech. Francouzského jazyka užívá 60 mill. ve Francii, Belgii, Švýcarsku, v Kanadě, v severní Africe, Lotrinsku, Elzasku a v četných jednotlivých osadách. Mimo to uznána též řeč francouzská za řeč světovou. Ruského jazyka užívají obyvatelé veliké říše ruské, která zaujímá většinu části Evropy a Asie. Všichni obyvatelé nejsou Rusy, všech Rusů jest okolo 83 mill. Z evropských řečí nejrozšířenější jest tedy angličina a možno i očekávat, že stane se jednou všeobecným jazykem světovým. Nejčetnější řeči na zemi jest však dosud řeč čínská, neboť ji mluví nejméně 400 mill. lidí.

Roční výroba na celé zemi.

Dle statistických udání vyteří se přibližně v mill. hektol. hospodářských plodin: pšenice 804, žito 409, ječmene 254, kukulice 930, oves 828; ostatních druhů obilí 68, v celku tedy 3249 mill. hl v ceně asi 10 miliard zlatých. Bramborů dobývá se průměrně 1046 mill. hl. — Vín o se pěstuje po celém světě a roční jeho výroba obnáší průměrně 100—150 mill. hl. Na Evropu připadá okrouhle 100 mill. hl. a sice na Francii 37—41 mil. hl. Itálii 22—30, Španělsko 18—20, Rak.-Uhersko 9—12, Portugaly 4, Něm. říši 2—4, Řecko, Srbsko, Rumunsko po 1—2, Spojené Státy amer., kde se víno teprve od r. 1821 pěstuje, 0,8, Alžír 0,7, Švýcarsko 0,6, Kapsko 0,2, Australii 0,1 hl. — Na celé zeměkouli čítá se v celku asi 50.000 pivovarů, z nichž se r. 1891 uvařilo 196 mill. hl. piva, z čehož se na dani odvedlo 260 mill. zlatých. Dle jednotlivých zemí má Německo nejvíce pivovarů (23.138), v nichž se ročně 52½ mill. hl. piva vyrobilo. Na to následuje Anglie (10.655 pivov. a 52 mill. hl.), dále Severní Amerika (1900 piv. a 46 mill. hl.), což jest však při její ohromné rozsáhlosti pranepatná číslce. Říše rak.-uher. čítala r. 1892 1830 pivovarů, v kterých se skorem 17 mill. hl (16,851.563) piva *) vyrobilo. Belgie, co do rozlohy

malá, má 1270 pivovarů a vaří ročně 9½ mill. hl piva. Francie má 1844 pivovarů a vyrábí pouze 8½ mill. hl. Co se spotřeby piva dle obyvatelstva týče, připadá tu ročně na jednu hlavu v Bavorsku 282 litrů v Belgii 152, v Anglii 138, v Dánsku 95, v Severním Německu 84, v Rakousko-Uhersku 59 litrů, ve Švýcarsku 44, v Americe 31,5, ve Francii 27, v Norvežsku 24, v Rusku 6, v Itálii 4,6 litrů. Ve všech státech spotřebováno 63½ mill. q sladu a 1½ mill. ctů chmele. — Kávy se průměrně spotřebuje za rok 725, čaje 190, tabáku 756 mill. kg. cukru titinového 3524 mill. kg. — Výroba cukru řepového v Evropě obnášela r. 1893/94 a průměrně skorem každoročně v tunách a 10 q, a sice: v Německu 1,190.000 v Rakousko-Uhersku 785.000, ve Francii 600.000, v Rusku 540.000, v Belgii 150.000, v Nizozemí 51.000 v ostatních zemích 80.000 — v celku okrouhle 3½ mill. tun ročně. — Dále se na celé zeměkouli vyrobí v mill. kg.: železa 25.627, bavlny 2144, vlny 910, hedvábí 19. — Uhlí vyrobí se ročně na 500 miliard kg. Dle výpočtu v dolech anglických spotřebuje se nahromaděná v lůně zemském zásoba uhlí již za 200 let, když ne dřívě.

*) K tomu spotřebovalo se sladu 3.664.889 q po 100 kg a chmele 125.128 ctů po 50 dg. Produkce chmele obnášela

r. 1892. 149.815 centů. Nejvíce chmele urodilo se v Čechách 101.000; na Moravě 2.200, ve Slezsku 280 centů, Haličská produkce obnášela 12.000, hornorakouská 8000, štyrská 6200, uherská 3200 ctů po 50 kg.

Píseň Slezáka.

Krásná je ta moje země,
samý půvab luh i niva,
jako děva o neděli
růžolíci, očkosnivá.

Beskyd tu i Jeseník tam
milostně se vine ku ní,
by jí skráně ovanuli
hor a hvozdů jarou vůní.

Bystře proudy Ostravice
na ňadra jí perly kladou,
její lesy živé harfy
hrají píseň věčně mladou....

Krásná je ta moje země
jako v máji rosné kvítí,
v ní mé srdce blahem plesá,
v ní se v zlatém ráji cítí.

Zde mne lásce k svému rodu
naučila slávská máti,
zde chci k jeho slávě žíti.
zde chci v tichém rově spáti!

Ferd. Mistecký.

Mžikem dějinami rakousko-uherského mocnářství.

Rozlehlá a bohatá říše naše hostila na půdě své již mnohé národy a rozdělena byla na různá panství. Pokud však historicky zjistiti se dá, obývali zde již 600 let před Kristem Slované a Němci, pak kmen thrácký, u něhož vynikají zvláště Řekové a Vlaši; však již ve zmíněné době hrnuli se ze západní Evropy sem Celtové či Galové, a ti z části vypudili, z části potiskli neb i zničili usedlé tu obyvatelstvo a sami se tam usadili. V Čechách, na Moravě a též částečně v Uhrách usadili se takto Bojové, od nichž až do dnes Čechy nazývány Bojohemum (Böhmen). Slované pak sídlili v krajinách nyní polských a ruských a mimo to ve východních Uhrách. Na Cely doráželi Římané, později Němci (od Rýna po Odru usedlí), zaměstnávající se hlavně lovem a válkou. Kol r. 48. př. Kr. dácký král Boerobistes s vojsky Skordisků zahnal Boje a Taurisky z jich sídel a tu Markomani, kmen německý, zarazili sídlo své v západních Uhrách a za nimi Kvádové v Moravě a Rakousích až po Dunaj. Za římského prokonsula J. Caesara, Octaviána Augusta, Drusa a Tiberia dobyty od Římanů země až po Dunaj.

Barbarští národové nad Dunajem znepokojovali stále říši římskou, hlavně Markomani, pak Gothové, Vandalové, tak že v 3. století po Kr. říše římská po celém téměř břehu Dunaje hraničila s národy německými. R. 375 přirazili Hunové od Černého moře, zapudili Gothy a zřídili říši hunskou, která však po smrti vítězného vůdce Attily (454) se rozpadla, rovněž jako říše Theodoricha ostrogothského, když císař řecký Justinian potřel Gothy, čímž

Italie, Dalmacie a krajiny na jih od Dunaje (Pannonie, Rhaetie) připadly k říši východořímské (Cařihradské) (555).

Též divoký národ Avarů vtrhl přes Tatry do Uher, kdež vzali říši Gepidů a Dáků do své moci a Longobardové pod Alboinem založili v hořejší Italii království longobardské (572).

Z krajin zatatránských stěhovali se Slované od 2. do 6. století po Kristu do krajin od Němců opuštěných, tudíž do nynějších východních a severních Němec až k Labi a Sále, do části zemí rakouských a do říše východořímské. Slovanské země na svahu Karpat nazývaly se Veliké Chorvátsko, dále na sever pak Veliké Srbsko či Bělosrbsko. Z prvnější země přišli v 5. století Čechové do bývalého Bojohema, za nimi pak Moravané do nynější Moravy, Slovenska v Uhrách a Dol. Rakous. Zde bylo jim trpěti mnoho od nájezdů Avarských, kteří Slovary zalidnili i Štyrsko, Korutany a Krajinu.

Od Avarů vysvobodil Slovary Sámó (623), který též r. 630 porazil jako zvolený první slovanský král franského Dagoberta, udeřivšího na slovanskou říši; tato však se po smrti Sámově rozpadla. Čechové měli svá knížata, první nám jménem známý byl Krok, otec Libuše, která si vyvolila za manžela Přemysla, praotce potomních Přemyslovců. Rovněž měli Moravané a korutanští Slované svá knížata.

Karel Velký za pomoci Čechů a Moravanů ztroskotat říši Avarů, uvedl do krajin těch Slovary ze sousedních Moravanů a částečně též Němce z Bavor, nazval opět země v Uhrách na pravém břehu Dunaje

starým jménem, Pannonii, Rakousko na pravém břehu Dunaje východní markou bavorskou (Ostmark, Ostar-riehi, odtud název Oesterreich) a dal se r. 800 korunovat od papeže na císaře římského.

Dychtě po rozšíření své říše, započal pod rouškou šíření víry křesťanské války se sousedními národy, vtrhl též r. 805 do Čech a přinutil Čechy a bezpochyby i Moravany k ročnímu poplatku (120 volů).

Když následníci Karla Vel. opětne Moravu za Rostislava a Čechy válkami znepokojovali a na hlavu poražení byli, povolal Rostislav Cyrilla a Methoděje, apoštoly slovanské, na Moravu, by říše i v duchovním ohledu od Německa byla nezávislou (r. 863). Sv. apoštolé Cyrill a Methoděj vynalezli slovanské písmo, zvané azbuka, přeložili do slovanského písma svaté a tím stalo se, že lid slovanský, rozumějící nyní věrověstcům, kázavším jemu ve vlastní jeho řeči, rád pokřestit se dal. Kdyby nebylo svatých slovanských těchto apoštolů, byl by národ náš jistě tak zahynul, jako slovanští Polabané, jimž evangelium mečem a ohněm bylo kázáno. Svatopluk, následník Rostislavův, založil pak říši velkomoravskou (Malopolsko, Slezsko, Polabané, Čechy vedle Moravy, Rakous a záp. Uher), která však r. 907 vítězstvím divokého kmene Maďarů u Prešpurka padla. Čechy pak r. 928 s částí Moravy za panování Sv. Václava přinuceny k poplatku Němcům. —

Markrabství rakouské za císaře německo-římského Otty II. dostalo se Leopoldovi Bábenberskému (kol 976), jehož rod poznenáhlu obojí Rakousy, Bavorsko, Štýrsko, Krajinu ovládal (do 1246).

Zatím Boleslav I., kníže české, dobyl od Maďarů Moravu, Slovensko, rozšířil později vládu svou též na Slezsko i Malopolsko, kteréž země ale hned na to Boleslav Chrabrý polský na se převedl, načež Břetislav opět připojil Moravu k Čechám, kdežto Slovensko připadlo k Uhrám (1028). Vratislav II. za poskytnutou pomoc německému králi Jindřichu II. proti papeži jmenován králem, kteráž hodnost za Vladislava I. stala se dědičnou (r. 1158). Fridrich I., císař německý, chtěje těžiti z rozepří mezi knížaty českými a moravskými, nazval Moravu markrabstvím Německa a usiloval obě

země si podrobiti, čemuž však Přemysl Otakar I. zabránil a popírané Fridrichem I. důstojenství královské Čechám opět vymohl, ano jmenován i kurfirstem říše německé.

Divoké hordy Tatarů či Mongolů vrazily do Ruska, do Haliče, vtrhly do Slezska, zabily kníže slezské Jindřicha u Lehnice, obrátily se do Moravy, kdež ale za vedení Jaroslava ze Sternberka poraženy a zapuzeny jsou (r. 1242).

R. 1251 zvolili stavové rakouští Přemysla Otakara II. za svého vévodu, načež i Korutansku i Krajině a Štýrsku vládl a tím spojeny poprvé země rakouské s korunou českou v politický celek. Přemysl Otakar II. povolal do českých měst četné osadníky německé, nadal je privilejiemi, což Čechům v budoucnosti přineslo pro třenice národnostní a pro osobování si jakési přednosti povolányi sem Němci mnohou škodu. Nového krále římského Rudolfa, hrabě Habsburské, (r. 1273) neuznal Přemysl za krále, musil však Rakousy, Štýrsko, Korutany i Krajinu císaři, vytrhnuvšímu brannou mocí proti němu, postoupiti, padl pak brzy na to v nové bitvě na Moravském poli r. 1278. Odtud přešly země Rakousy, Štýrsko a Krajina na rod habsburský, v němž až dosud se udržely, kdežto v Čechách a Moravě po vymření Přemyslovců (1306), Lucemburků — z nichž vyniká Karel IV., Otec vlasti, zakladatel české university v Praze a arcibiskupství, za něhož i slezská knížata se k Čechám přidala a zlatou bullou státoprávní poměry upraveny byly, — po krátké slavné době českého Jiřího Poděbradského (1471), polských králů Vladislava I. a Ludvíka z rodu Jagailovců († 29. srpna 1526 v bitvě u Mohače), zvolen od stavů českých 24. října 1526 za krále českého dobrovolně arcikníže Ferdinand z rodu Habsburského, kterýž měl za manželku dceru Vladislavovu. Týž Ferdinand korunován i za krále v Uhrách a měl tedy v držení země rakouské, české a uherské pod svou vládou.

Po nešťastné bitvě na Bílé Hoře (8. listop. 1620) zmohutněla moc panovnícká oproti stavům a tu Ferdinand III. vydal t. zv. obnovená zřízení zemská (1627), kterýmiž odňal stavům zemským účastenství v zákonodárství a pro-

hlásil zároveň dědičnost trůnu v domě habsburském za základní zákon kr. českého. Karel VI., poslední mužský potomek rodu habsburského vydal r. 1713 t. zv. pragmatickou sankci, kterouž ustanoveno následnictví ženského pokolení Habsburků v zemích koruny české, uherské i v zemích rakouských, dále ustanoveno, by země tyto považovány byly nadále za nerozdielný celek. Dcera Karla VI., Marie Terezie, provdala se za Františka Lotarinského a tím založena nová větev: habsbursko-lotrinská, která až po dnes nad zeměmi koruny české (Čechy, Morava, Slezsko) vládne. K zemím pod žezlem mocnářů habsbursko-lotrinských spojeným připadlo r. 1772 a 1795 Krakovsko, Sandomirsko, Podolsko po Zbruč a vévodství ruské, část Małopolska na levém břehu Visly, část Majovska a Podleší; země tyto od Polsky odtržené a k Rakousku připojené slovou království západo- a východohaličské s Vladimírskem.

R. 1804, když konsul republiky francouzské Napoleon Bonaparte se prohlásil za císaře francouzského, tu císař německý,

zároveň král český, uherský, arcivévoda rakouský, (toť byl titul mocnářů rakouských až dotud) František I. ve shromáždění státních a konferenčních ministrů prohlásil, že vzhledem ke svým neodvislým královstvím a státům přijímá pro sebe a svůj rod titul dědičného císaře rakouského, o čemž 11. srpna vydán patent, v němž výslovně se dí, „že veškerá království, knížectví a provincie i nadále mají beze změny podržeti své dosavadní tituly, ústavy, výsady a poměry.“ Od r. 1867 pak změněn název císařství rakouského v rakousko-uherskou říši a slovou země užšího císařství: „Království a země na radě říšské zastoupené“.

Za panování nynějšího císaře a krále Františka Josefa I. v r. 1848 těšíme se — po smutných dobách převratu a po smutné válce s Němci r. 1866 — miru, v němž kvete a roste mohutně strom věd a umění, rozvíjí se svoboda a doufáme dosíci též zaručené národu našemu rovnoprávnosti i doufáme, že zaleskne se na pomazané hlavě našeho milovaného panovníka staroslavná koruna Sv.-Václavská. *Šimeček.*

ANEKDOTY.

Doktor navštěvoval častěji jistou rodinu, kdež měli číperného hochu. Hoch slýchal leccos o nemocích a o jich léčení. „Ale pane doktore,“ pravil jednou, „já na vašem místě bych stonal pořád, vždyť vás to nic nestojí.“

„Heč, Pepiku, my máme děťátko a vy ne,“ chlubil se malá Boženka. „Ať,“ řekl Pepík, „však my taky budeme mít.“ „Ale jdi, ty's hloupej, to musí maminka stonat, a vy ani žádné nemáte.“ „Aťsi, může stonat tatínek.“ —

Franklin za svého dětství musel vždycky před obědem odříkávat nablas modlitbu. Oběd pravidelně sestával z nakládaného soleného masa. „Ach otče,“ řekl kdysi malý Franklin, „ušetřili bychom mnoho času, kdybychom se jednou pro vždy pomodlili před celou kádí nasoleniny ve sklepe.“ —

Hošík vidal, jak tatík mátku každý den pere, i myslil, že to už tak patří k dennímu pořádku. Když jednou otec, lehaje, se ptal, zdali je všecka denní práce vykonána, hlásil se hoch, řka: „Není, tatínku, maminka ještě nebyla dnes bítá.“ —

„Je osel časoslovo?“ „Ano, pane učiteli, neboť mohu říci: Já jsem osel, ty's osel atd.“ —

Kdosi ptal se v krámě prodávajícího hochu na doktora N. „Já jsem sám doma,“ odpověděl hoch, „ale jestli chcete, počkejte mi tu v krámě, já vám půjdu ukázat, kde bydlí.“ —

„Pěkné pozdravení od maminky,“ vyřizoval klučina pekáři, „proč prý jsou ty housky tak malinké?“ „Protože jsou teprv hodinu staré,“ dal pekář vzkázat.

„Hanzi, co pak se nestydíš hěhat po ulici v těch rozbitých kalhotách?“ napomínala matka. „Ale maminko, vždyť chodím pomalu,“ brnil se Hanzi. —

„Nu, Vašíčko, máte na venku hodně sněhu?“ ptal se městský pán sedlákova synka. „Milostpane, to je všelijak; ti co mají hodně polí, mají hodně sněhu, ti ostatní mají míň.“

Otec napomínal synka, aby časněji vstával, dodává mu k tomu chuti vypravováním o jistém člověku, který časné ráno našel mnoho peněz. „Ach, ten co je ztratil, musel vstát ještě dřív, nežli ten, co je našel,“ odpověděl chlapec, „a kdyby byl zůstal doma ležet na peci, nemusel ztratit ničeho.“ —

Zastupitelstvo země Slezské.

Načrtnul V. Hrubý.

Samosprávné či autonomní zastupitelstvo země Slezské jest sněm a výbor zemský.

Dnešní sněm má význam a působnost mnohem menší, než jak bývalo dříve.

Země Slezská sestávala dříve z četných samostatných knížectví, v jejichž čele stála domácí knížata, držící své země jako léna koruny české, jsouce ale jakožto manové poddanými králův českých. Král český byl tedy a psával se „Nejvyšší kníže Slezský“. Vnitřní své záležitosti však spravovala sobě knížectví ta zcela samostatně. Každé knížectví mělo svůj sněm stavovský, jež oběsýlali páni (vyšší šlechta), preláti, rytíři a zeměpanská města (t. j. města poddaná přímo knížeti). Knížata scházela se na tak zvané sjezdy knížecí, které měly úlohu jen poradní; jejich působnost nebyla žádnými zákony přesně omezena. Zřízením krále Vladislava zaveden obecný sněm Slezský, na kterémž zasedali knížata, zástupcové jistých čelnějších měst, zástupce svobodných pánův stavovských*) a poslové knížectví, t. j. stavův jednotlivých knížectví. Z tohoto sněmu vysíláni jsou poslové na generální sněm země koruny české.

Zástupcem krále v zemi Slezské byl nejvyšší zemský starosta čili hejtman, jenž řídil záležitosti, pokud nepřislušely stavům

*) Tak zvaní status maiores či stavy větší. Byli to držitelé panství, kteří nebyli poddaní domácího knížete, nýbrž přímými many krále Českého, jako knížata, avšak neměli titulu knížecího. Později přišli v týž poměr jiní páni, avšak neměli místa a hlasu na sněmu (stavy menší na př. Fryštát, Frydek a Bílsko (toto později stalo se knížectvím).)

Taková knížectví byla: Opolské, Těšínské, Opavské (s Krnovským, Hlubčickým, Ratiborským a zemí Prudnickou — původně sice náleželo k Moravě) Kozelské, Osvětinské a Zátorské (nyní obě k Haliči patřící ač statoprávní poměr dosud není platně rozhodnut), Vratislavské (Niské), Letnické, Břežské. Stínavské, Zaháňské, Olešnické, Hlohovské, Fürstenberské a Minsterberské a biskupství vratislavské. Území knížectví těch během času různě se měnila, tu se spojovala, tu dělila; po vymření rodu domácích knížat spadla pak na korunu českou tak, že se králové čeští během času stali přímými knížaty, dávající v léno*) pouze statky ku knížectvím patřící.

Roku 1742 mírem vratislavským odstoupena byla větší část Slezska (741 čtv. mil, tedy území téměř dvakrát tak velké jako Morava) Prusku, a při koruně české i při mocnářství Rakouském zbylo pouze knížectví Těšínské, pak část knížectví Opavsko-Krnovského s tak zvanými moravskými enklavami**) a malá část kní-

*) Tak uděleno v léno knížectví Opavské a Krnovské knížeti z Lichtenšteinu, knížectví Těšínské obdržel v léno po arcivévodovi Karlovi arcikníže vévoda Albrecht, který do rukou císaře pána co krále českého složil též přísahu manskou. Zatím přijat na říšské radě zákon, dle něhož léna se mají zrušiti. Avšak alodialisování knížectví Těšínského dosud není provedeno; nyní nastoupil v jeho držení arcivévoda Bedřich — zpupným právem dědičným.

**) Jak povstaly enklavy? Knížectví Opavsko-Krnovské bylo dříve částí Moravy, a nyní enklavy v nich byly manskými statky biskupův Olomouckých. Když pak Opavsko stalo se částí Slezska, zůstaly tyto statky s biskupstvím částí Moravy.

žectví nisského (okr. hejtmánství frývaldovské čili knížectví vídnavské) v prostorové výměře 89 $\frac{1}{2}$ čtv. mil se 605.649 obyvateli.

Po této světodějně proměně nastaly též proměny ve zřízení zemském.

Na místě dřívějších sněmů knížecího a obecného povstal spojený sněm knížecí a stavovský, který vzrůstáním absolutismu sevrkl se na pouhý sněm „postulátový“; bylo mu jen oznámeno, jaké jsou požadavky (postuláty) císařské co do daní a dávek, jiné úlohy neměl; trval také jen tři dni. Pouhý to stín někdejší rozsáhlé pravomoci zemských sněmův knížectví a sněmu obecného!

Kromě toho zřízen tak zvaný veřejný konvent Slezský se sídlem v Opavě, který záležel z poslův biskupa vratislavského, knížete krnovského a opavského, knížete Těšínského, knížete Bilského a poslance stavův Opavských a Krnovských, tedy z 5 členův. Byl to sbor jako v jiných zemích výbor stavovský aneb nyní výbor zemský, který obstarával běžnou samosprávu zemskou zejména spravoval i stavovský fond domestikální.*) Vedle něho zřízen byl královský úřad zemský, později gubernium činaměstnictvo (místodržitelství) nyní c. k. vláda zemská, mající k ruce úřady krajinské (landschaftsamt.)

Když nastala doba konstituce čili ústavnosti, samospráva země Slezské dostala zcela jinou tvářnost.

Císařským patentem ze dne 26. února 1861 oktroyována (bez svolení sněmu, z vlastní moci panovníka udělena) byla zemím rakouským tak zv. ústava „únorová“ krátce „únorovka“, obsahující základní zákony ústavy říšské a zemské; ústava ta říšská změněna byla státními zákony ze

dne 21. prosince 1867 č. 141 ř. z. tak zv. „prosincovkou“, kdežto oktroyované řády zemské či zemská zřízení, tak i Slezské, v platnosti pozůstaly.

Dle této ústavy nerozhodují více sněmy zemské, jak druhdy bývalo, samy o věcech zemské samosprávy, nýbrž vložena jest velká, ba nejdůležitější část těchto věcí do působnosti rady říšské ve Vídni a rakouskouherské delegace.

Sněm Slezský pozůstává nyní z knížete-biskupa vratislavského a z poslancův zvolených, jichž vysílají velkostatkáři 9, města a obchodní i živnostenská komora 12, obce venkovské (vyjma enklavy) 9, tedy dohromady z 31 členův.*)

Ač působnost sněmu vedle nyní stávající ústavy jest jen stínem někdejší zemské samostatnosti, tož přece jest velice vážná a dosažná.

Pravomoc sněmu jest:

1. zákonodárná; sněm usnází se o vydání zákonův ve všech věcech, které ústavou říšskou nejsou vyhrazeny říšské radě (či delegacím); ku platnosti každého zákona jest potřeba, aby byl císařem pánem schválen (sankcionován) a zemským zákoníkem vyhlášen. — Pravomoc ta jest dále

2. nařizovací. V záležitostech zemských může sněm, pokud netřeba zákona, vydati nařízení ze své moci, a sice zejména: ohledně zemědělství, veřejných staveb a ústavů dobročinných, ohledně zemského hospodářství, zemských daní a správy fondův, pak v mezích stávajících zákonův ohledně věcí obecních, okresních (silniční výbory), fondův kontribučních, věcí církevních a školních, ve věcech vojenských co do příprěží, stravování a ubytování vojska a ohledně jiných blaha

*) Tento fond povstal v druhé polovici minulého století z dluhopisův, které vydala státní správa zemi Slezské dílem za naturální dodávky, dílem za příspěvky peněžité ku potřebám válečným. R. 1861 obnášel 446.933 zl. 20 $\frac{1}{2}$ a patřil k němu „zemský dům.“ R. 1852 povstal „zemský fond“ z přírůžek k daním, aby se z něho nikly potřeby zemské, které ne konvent, nýbrž c. k. vláda uhraditi má. Správa jeho přešla r. 1861 na zemský výbor. Oba fondy jsou nyní spojeny co „zemský a domestikální fond“, který koncem roku 1894 měl jmění km enového v hotovosti a realitách, po srážce pasív 1.064.021 4 $\frac{1}{2}$ kr. a kasovní přebytky při běžné správě 113.597 zl. 22 kr., dohromady jmění 1.177.618 zl. 26 $\frac{1}{2}$ kr.

*) Třída velkých statkův dělí se na dva sbory: knížata (kníže Těšínský, Opavsko-Krnovský, Bilský a velmistř řádu německého, kteří volí dva poslance; dosud byl za ten sbor hr. Larisch a baron Bees, později Mathencloitz) a ostatní velkostatkáři, jichž jest 50. Tito držitelé velkých statkův, platící asi $\frac{1}{2}$ mil. zl. daní (velkostatkův vpočítaje enklavy jest na 178, mnohé jsou v jedné ruce) volí tolik poslancův (9) co obce venkovské, mající 430.000 duší a platící asi 1 milion zlatých daní, kdežto města, která mají jen 180.000 obyvatel a platí 670.000 (z toho asi 200.000 zl. platí dráhy do měst, ač jdou obcemi venkovskými!) mají ba i 12 resp. 10 poslancův (s. v. cit.) Proto se žaluje, na nepřiměřené, nerovné rozdělení práva volebního.

a potřeb země se týkajících věcí, pokud byly zvláštními zákony neb nařízeními na zastupitelstvo zemské odkázány (na př. různé odvětví zdravotnictví atd.).

Konečně jest sněm oprávněn

3. raditi se a návrhy činiti o působení zákonův a opatření říšských a o jich vlivu na blaho země, pak o vydání všeobecných zákonův a opatření na prospěch země a konečně podávati dobrozdání o věcech, když o to vládou byl požádán. Tato pravomoc umožňuje, aby sněm pronesl přiměřeným způsobem (resolucí a p.) své, arci nezávazné, přece ale na váhu padající mínění o veškerých věcech veřejných, byť spadaly do kompetence říšské rady a jiných sborův aneb dal podnět k jich projednání.

Jestliť tedy sněm sborem velice důležitým a právo voliti poslance na sněm právem velmi cenným, kterého by si občané měli vážiti a jež by vždy poctivě a mužně měli vykonávati.

Není-li sněm shromážděn, tož zemský výbor, zvolený na 6 let z členův sněmu, vykonává v mnohých věcech práva sněmu

příslušící, zastupuje zemi v ohledu právním, obstarává veškeré správní záležitosti zemské, provádí sněmovní usnesení, jmenuje úředníky, vykonává práva patronátní a presentační, jest ve věcech obecních atd. nejvyšší stolicí odvolací, proti jehož rozhodnutí není odvolání atd. a připravuje předlohy pro sněm.

Výbor zemský sestává z 5 členův; předsedou a náčelníkem úřadování jest zemský hejtman, císarem z poslancův jmenovaný; 4 členy volí sněm ze svého středu, a sice kurie velkostatkářův, měst a obcí venkovských po jednom, celá sněmovna pak čtvrtého.

Poněvadž při volbách r. 1890 nabyli jsme my Čechoslované s Poláky většinu v kurii obcí venkovských, zasedal od té doby ve výboru zemském též jeden našinec msgr. Swięży a jako jeho zástupce rada Hrubý. Byla to veliká vymoženost, že lid náš ve sboru tak důležitém vymohl si konečně svého zástupce a obhájce.

Končíme tyto řádky s přáním vřelým, aby lid náš bedlivě si všimal věcí zemských a zemské správy.

ANEKDOTY.

V jedné rodině zemřelo osmileté děvče. Malá čtyřletá Zofinka, kteréž se po zemřelé sestřičce počalo stýskati, ptala se matky, kde je Faninka. „V nebi,“ pravila matka. „A co tam dělá?“ „Je tam andělíčkem u pána Boha.“ „Tak? To tedy, když Pánbůh potřebuje andělíčka, píše vždycky panu doktorovi, vidí maminko?“ minilo děvče, jež vídalo doktora u lůžka Faninčina. —

* * *

Kramářovy děti stály před boudou a smutně hleděly do světa. Paní, která šla kolem, bylo to nápadné, i ptala se kramářky, co dětem chybí, že jsou tak smutny. „Ach milostpaninko, Bůh milý ví co jim je.“ bědovala kramářka, „my je řežem jak můžem, aby byly vesely, ale nic na plat.“ —

* * *

Zahradník spatřil kluka na švestce. „Ty darebo, půjdeš mi hned dolů!“ volal naň. „Počkej, já to povím tatíkov.“ „To je štráchů,“ odbyl jej chlapec, „tatínek mne sem poslal!“ —

* * *

Bohuslávek žádal na otcí, aby mu vzal jiného domácího učitele, ten nyníjší že nic neumí. „Ale jak můžeš něco podobného říci?“ zlobil se otec. „Ah, tatínku, on se vždy dříve mne na všecko ptá a bohužel, já to obyčejně nevím sám.“

Matka ukazujíc Karličkovi kometu, pravila: „Koukej, Karličku, to je ta metla, kterou nebe posílá na celou zem.“ „Vidí maminko, to ji dostane pan učitel také?“ usmál se škodolibě Karlíček. —

* * *

Jistý professor přišel na své procházce k uzavřené zahradě, a chtěje si nadejítí, vyzval malého za plotem sedícího hochu, aby mu otevřel. „Kdo jste?“ ptal se hoch. „Já jsem profesor.“ „Co to je?“ „To je takový člověk, který všecko umí.“ „Tak když všecko umíte, dovedete si otevřít sám,“ řekl kluk a odběhl. —

* * *

Dva kluci házeli kamením. Jeden rozbil okno v kupcově krámu. Kupec chtěl mu nalupat, volal: „Pojď sem, ty malej, já ti něco povím.“ „I dyť ne,“ smál se kluk, „malí hoši nemusí všecko vědět.“ —

* * *

Jistý Angličan vyzval hochu, aby mu řekl nějakou lež, že dostane šesták. „Právě jste mi slíbil dva šestáky,“ rychle odpověděl chlapec. —

* * *

„Že neuhodneš, Honzíčku, proč je mořská voda slaná?“ „To nevím.“ „Heč, protože jsou v ní slanečky!“ —

Moje vlast.

—♦—

Jako vlny na moři se hory k sobě vinou,
 údolím tichým šumné vlnky plynou;
 jim bory hučí v souzvuk jasným hlasem
 a v hudbu zvučnou splynou s jejich jassem.
 Ty krásy všecky duše v sebe jímá,
 v nich znova žije. Srdcem tiše hřímá:
 To moje vlast!

Zde mocné divy tvůrce na zem seje,
 zde velikánů pohled v nebe zeje,
 jak strážci věční zemi svoji brání
 a cizincům k ní přístup statně chrání.
 Zde temné bory píseň sladkou hučí,
 zde v ptáčků hymnu v jeku vody zvučí!
 To moje vlast!

A v chaloupce, jež z dřeva, mechu sbita,
 chudoba, též však spokojenost skryta;
 lid prostinký, jak ptáče v prostém šatu,
 tak chudobný, však srdce rovné zlatu!
 Ta chaloupka tak malá a tak nízká,
 v korunách stromů skrytá, prostá víska
 to moje vlast!

O zemi slezská, ty můj rájský světe,
 ty otčino má, blahých tužeb květe,
 ty lide prostý, chudobný, však milý,
 tys mojím rájem v trpké žití chvíli!!
 A kdyby cizota sem chtěla dráp svůj títi,
 ty musíš věčně v míru, štěstí žití!
 Tys moje vlast! *)

Zora Orlická.

*) Báseň z pera mladistvé básníčky (čítá sotva 16 jar) uveřejňujeme s vroucím přáním, by Bůh nám ji zcela vyvinouti nechal a podobných dcer hojně vlasti naší naštědřil.

O některých slezských buditelích.

Kali jsme tu v té naší slezské zemiče jako děti: nestarali jsme se pranic o ruch „za humny“, jež po celé Evropě způsobila revoluce francouzská a s ní do nebes vyšlehující myšlenka národnostní, obdělávali jsme tu svá polička, věřili druh druhu, zazpívali jsme si pěknou písničku na salaši nebo v lesích při svých stádech, a ani jsme ve své důvěřivé dobrotivosti nepozorovali, kterak se tu tam u nás usazuje nějaký cizí kupec, hospodský, nehádali jsme se s panstvem a pomalu by nás byli jako děcka k „věčnému míru“ ukolébali.

Když sem tam někomu dali chalupu s poličkem na buben, podívali jsme se v prvním okamžiku jaksi udiveně a strnule na to, ale pak jsme se zasmáli, že to byl opilec, hýřilec — a hleděli jsme si svého radostného života dále — jako ty děti svých hraček.

Donesl-li chlop z města za obilí nějak málo peněz, zavrtěli jsme hlavou a mysleli si, na rok že bude dražé a zas dobře. Ono ale nebylo draž, naopak ještě levněji! Na železnici jsme nadávali, že nám vzala výdělek za formanky, že ale ona zlaciní obilí, přivezši nám jiné z Uher, z Ruska atd., to nám nenapadlo, také jsme ani tak daleko myslet nedovedli.

Užasli jsme též, když najednou v letech třicátých různí inženýrové a komise s mapami a šňůrami vyměřovali pole a lesy, když pak z toho později po r. 48tém na jevo vyšlo, že sedlákům a domkářům nepatří celé ty salaše a lesy, jež dosud vypásali, nýbrž že se jim dá za to pouze jakási malá plocha země na odbytnou — ale mi to považovali za samozřejmé, jinak

to nemůže býti. A co tu bylo rádců, dobrodinců a chvalořečníků! Vykládali nám, že „sedlák je pán“, ať tedy toho panství užije a — sedlák užíval lék hanby, hlouposti a bídy ze sklénky lecjakého srancem ze světa příslého cizopasnika. Slezan věřil těm rádcům, že si může z bídy pomoci rozkouskováním svého pozemku, opíčil se po cizích způsobech, domýšleje se, že bude také takovým, jako vypasení pochlebové a spekulanti se zlatým řetězem na břich splyvajícím, tupil své, svůj grunt, svou ženu, matku, otce, ano sveden řečmi pochlebných spekulantů a ctižádostivců styděl se přímo za svůj původ a snažil se dětem svým dáti náter cizoty, a to jak v kroji a jazyku, tak v celém vychování. Následky ovšem se dostavily: lid vzdor všech „svobod“ (liberalit) nebyl bohatším, naopak chudnul; nebyl též šťastnějším — ba přímo zmalátnělost se ho zmocnila!

Nalézal se tudíž náš lid v temnotách, z nichž nevěděl kudy kam a tu přirozeno jest, že každé světylko, každou bludičku sledoval a znova i znova sklamán malátněl.

Tu bylo třeba pomoci. Bylo třeba mužů slechetných, nejen vřelou láskou k lidu tomu, ale i počestností, nezištností a bystrým umem, bohatou zkušeností nadaných, mužů pracovitých, neunavných.

Jako vždy, osvědčilo se i nyní na Slezsku staré přísloví: „Když je nouze nejvyšší, pomoc Boží nejbližší“: zjeví se mužové z lidu, kteří národní vědomí hlásali a šířili, vzdělání vštěpovali a za práva lidu bojovali.

Sluší tu na prvním místě jmenovati *Antonína Vaška*, narozeného v Hájí v záp.

Slezsku, pravý muž, jakého doba vyžadovala. Vzdělav se na gymnasiu olomúckém a na universitě pražské i vídeňské, stal se r. 1855 suplujícím a r. 1860 řádným professorem české a německé řeči na gymnasiu opavském. Aby krajany své o jich původu slovanském, o sounáležitosti a totožnosti s Moravany a Čechy poučiti a takto povznésti mohl, počal r. 1860 vydávati slohem prostonárodním „Opavský Besedník“, v němž jej Jan Lepař, Jos. Zukal a jiní podporovali. Než nelíbilo se tehda „vlastenčení“ mnohým i Vašek byl přinucen roku 1865 od vydávání „Besedníku“ upustiti, avšak postaral se, by na dráze jím započaté pokračováno bylo. Vašek přeložen byl pak do Brna, kde po několikaleté blahodárné působnosti jako profesor na věcnost se odebral.

Jan Zaccpal, nar. r. 1844 v Hostkovicích u Olomouce, zanechav učitelování na reálce v Olomouci odebral se do Opavy, by výtečné síly své spolubratřím na Slezsku obětoval. Tu oddal se zcela založenému r. 1870 „Opavskému Týdenníku“. Kolik zmužilosti, sebezapírání, jak bezměrné lásky k národu třeba, vzdáti se bezpečného a pohodlného zaopatření, postaviti se v čelo bojovníků, strádati, do úmoru psáti, pobádati, raditi,

učiti a napomínati! Zápas tak vznešený, spojený s prací účelnou neminul se též s výsledkem: národní vědomí na Slezsku probuzeno, lid zamiloval si české čtení, povstali noví zápasníci za práva lidu!

Bohužel nedočkal se Zaccpal toho, aby viděl tři české poslance ve sněmu slezském, neboť upracoval se a zemřel v Opatiji

roku 1887. — Muži povahy tak ryzí, obětavosti tak obrovské náleží největší úcta a nehybnoucí památka: proto sbírají se nyní v „Opavském Týdenníku“ na zakoupení hrobu a na pomník Zaccpala příspěvky, neboť dosud daleko od vlasti a nepoznačen na hrobě ani dřevěným křížem za 2 zl. — jak sobě přál — odpočívá.

Kéž každý náš čtenář, byť si sebe menší příspěvek zaslal. —

Život národní mohutněl; již nedošťovalo besedování, lid byl připraven

a otevřeny střední školy i otevřeno v Opavě soukromé gymnasium matičné a v jeho čelo postaven nadšený Slezan, rodem z Milostovic u Opavy (r. 1843) Vincenc Prasek, dotud c. k. professor filologie na gymnasiu olomúckém. Kdo popatří na tu ohromnou řadu českých děl vědeckých Praskových v oboru topografie a dějin slezských, i uváží, kolik starých pergamenů, knih a různých jiných pomůcek

Antonín Vašek.

k tomu přečísti, a ku národopisným sbírkám ve „Vlastivědě“ uveřejněným, kolik pile vynaložiti mu bylo třeba, užasne nad důkladností a pracovitostí muže toho. Vedle „Vlastivědy“ pozoruhodny jsou Praskovy Dějiny Těšínska (doba starší do roku 1433) i zmíniti se dlužno, že Prasek píše do každého téměř čísla „Op. Týdenníku“,

„Novin Těšínských“ a j., články dějnéb místopisné. Aby se svým vědeckým pracem ještě více oddati mohl, aby též zbavil se nepříjemného ředitelování a uhnul neočekávaným intrikám malých lidí, odešel Prasek r. 1895 opět na gymnasium olomúcké jako professor. —

S tímtož zmíněným matičným gymnasiem opavským souvisí úzce osoba horlivého vlastence, Dra P. Antonína Grudy z Mokřých Lazec (nar. 1844), který založil Matici opavskou, pravou

to matku onoho gymnasia a českých národních škol v Opavě. Dr. Gruda jest znamenitým mluvčím svých rodáků jak na veřejných táborech, tak jako vůdce deputací k Jeho Veličenstvu a ministerstvu, jakož i u našich bratří v Praze i rozhodným zastancem práv slovanského obyvatelstva na sněmu slezském (od r. 1890). —

Ze starší doby probuzení národního vědomí jmenovati tu sluší Dra Petra,

o němž pojednáno na jiném místě a Dra Josefa Fišera i Jana Paláska.

Med. Dr. Fischer, narozený r. 1815 v Jevíčku, vynikal od r. 1841 v Těšíně nejen jako vynikající lékař a professor řečtiny, latiny, polštiny a češtiny na tamějším gymnasiu, kde zvláště ve vnitřních srdcích studentů pěstoval národní uvědomění, čímž celou řadu mužů uchránil před odpadlictvím neb tupostí k věcem národním, nýbrž i jako ryzí vlastenec v životě veřejném. Byl dlouholetým předsedou Těšínské polské „Czytelni“, Towarzystwa naukowej pomocy a prvním předsedou českého lit. záb. klubu „Snaha“ a přispíval vždy štědře na četné národní podniky a ústavy. Připomínáme si živě, kterak s hrdostí a sebevědomě nám vypravoval, jak za Bacha povolán byl ad audiendum, protože odbíral české knihy a česky i polsky hovořil. Od r. 1882 žil zde na odpočinku, r. 1891 odebral se do Mor. Třebové ku své dceři, kdež po roce činný svůj život dokončil.

Podobný typ jest Jan Palásek, nyní rada vrchního zemského soudu na odpočinku v Těšíně; pochází z Frýdku, (nar. r. 1819), který po absolvování českých školách ve Vídni, úřadoval při magistrátě

Jan Zaczal.

Těšínském, potom jako adjunkt ve Fryštátě, odtud jako substitut státního návladního přišel opět do Těšína, tam dosáhl hodnosti rady zemského soudu, byl prvním předsedou „Czytelni“ a zosobňuje takřka od starodávna ještě shodu česko-polskou. Jako soudce byl vždy nad jiné svědomitý, vldný a mírný, jako muž přiznával se vždy věrně a otevřeně k národnosti slovanské a zachoval si až po dnes vzdor mnohým pohromám jej stihnuvším i deální vzlet ducha a nezmenšenou lásku k svému národu, jehož vývin radostně sleduje a národní ústavu podporuje.

Zachytíme nyní mžikem působení tří „junáků“, dosud velečinných, v mnohém sobě příbuzných a navzájem se doplňujících.

Již před rokem 1880 vyčetli jsme často z besídky „Národ. Listů“ jméno Dr. Fr. Slámy pod zajímavými feuille-

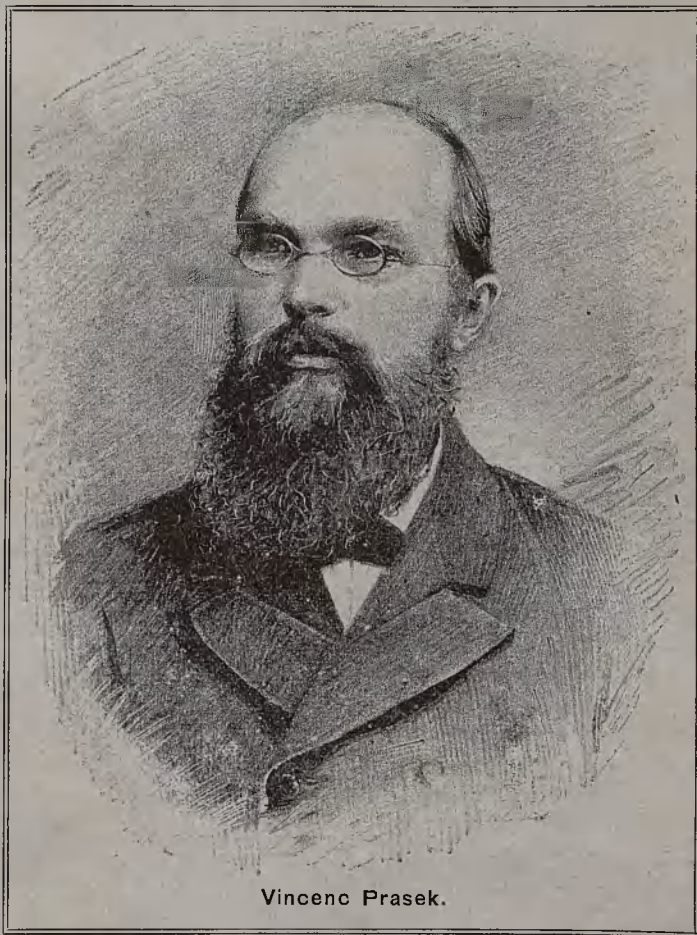
tony ze slovanského jihu a když se k nám r. 1882 jako soudní adjunkt dostal, poznali jsme jej osobně i obdivovali mnohostrannou a důkladnou jeho činnost, jako soudce, spolčníka a slezského spisovatele. Jeho „Vlastenecké putování po Slezsku“, kniha objemná, podávající hlavně národopisné obrazy mimo historických dějů a topografických zpráv, jest dílo práce obrovské, nevšedního studia jak lidí, tak

starých památek i rozšířilo vědomosti o Slezsku (celém) nejen po našich vlastech, než i daleko za nimi a učinilo jméno Slámy proslulým. Slohem lehkým, způsobem vtipným, často rozmarným, vždy ale svědomitě a opravdivě i věrně popisuje spisovatel lid slezský, jeho kraj, jeho jazyk, zvyky, že nemůžete se s knihou rozloučiti.

Vedle toho napsal Dr. Sláma řadu feuilletonů do různých časopisů, vydal „Soudcovy zápisky“, „Slezskou kroniku“ a byl jmenován též spolumredaktorem díla korunního prince † Rudolfa „Rakousko slovem i obrazem“, a sice části Slezské. Uvážíme-li, že autor jest úředníkem soudním, že kromě toho jest poslancem na radě říšské a v posledních letech i na sněmu českém a tam v různých komisích, hlavně právnických velmi platně pracuje, tu obdivujeme se

pili a vytrvalosti muže toho, i musí to býti veliký ideál, jež do také práce jej pohání i cítíme, že jest mu mohutnou vzpružinou — láska k vlasti a svému národu!

Dr. Fr. Sláma narodil se 1850 v Choťboři, práva dostudoval v Pešti, doktorát složil na universitě v Záhřebu, byl pak auskultantem v Petrini ve Vojenské hranici, pak v Olomúci, Uh. Hradišti a Třebíči, r. 1882 adjunktem v Těšíně, r. 1887

Vincenc Prasek.

v Opavě při státním zastupitelství a jest tam dosud v okr. soudu soudním sekretářem, jest šťastně ženat s dcerou vrch. inženýra p. Prausy z Orlové i působí blahodárně dále. — Věrné přátelství poji Dra Šlámu s vynikajícím politikem slezským, *Václavem Hrubým*, c. k. radou zemského soudu v Opavě. Sešli se r. 1882 v Těšíně,

navzájem se pobádali, doplňovali. Hrubý zasahoval více v reální svět, působil více slovem a stykem s vlastenci slezskými a pečoval hlavně o utvoření organizace národních vojáků. Již roku 1883 zřídil literárně-zábavní klub „Snaha“ v Těšíně, shromažďuje a útulek nejen pro Těšín, nýbrž pro celé Těšínsko, přičinil se o zakládání spolků hasičských a pěveckých jakož i hospodářských, jež nyní mohutně rostou a blahodárně působí. Jako poslanec sněmu slezského (od

r. 1890) jest neúporným a výdatným pracovníkem sboru toho, pracoval s výtečným úspěchem na otázce tuláctví, straven, čeledinství, najmě pak chudinství a zastával s výsledkem a neohroženě práva slezských Slovanů. Neznáme ideálnějšího vlastence, muže přímějšího a lidumilovnějšího nad něj. Hrubý jest také zakladatelem „Novin Těšínských“ (od r. 1894), píše články belletristické, úvahy politické,

národohospodářské do různých časopisů, vydal důkladnou brožuru o agrárních otázkách a píše důkladné statě do vědeckého časopisu „Právník“ (nejdůležitější o právu tiskovém).

Člověk žasne, kterak jediný muž v tolika různých oborech a to při nemalém zaměstnání soudcovském tak zdárně a

důkladně může býti činným. Za to pozívá také lásku všech, ano i sami poctiví Němci nedávno v Bohumíně v uznání jeho prací, jeho poctivé snahy a spravedlivého

smýšlení vyjádřili mu díky a usnuli se, volit jej za poslance na sněm. *Václav Hrubý* narodil se v Horní Libochové u Velkého Meziříčí na Moravě dne 21. listopadu r. 1848 z rodičů *Václava* a *Anny*. Otec jeho byl rolníkem a dlouholetým představeným obce Libochové. Po smrti otcově za ve-

Dr. A. Peter.

likého strádání odbyl si soudní praxi v Jihlavě, Brně a Břeclavi a stal se soudním adjunktem u okresního soudu ve Valašských Kloboukách, odkudž roku 1880 se dostal do Těšína.

Čekáte na třetího junáka? Nevím, není-li prvním mezi nimi! Zde věru těžko klasifikovat, ale jisto, že jest premiantem! Přece víte, že celý sněmovní i mimosněmovní život slezský národní kol

Dra *Stratila* se točí. Počnete opavskou Maticí, gymnasiem, záložnou opavskou, politicko-hospodářskou Jednotou neb kterým chcete národním ústavem Slezska, na každém z nich zlatem napsány jsou platné služby Stratilovy. Memluví mnoho, přemýšlí, bystrým umem prohlédá a — již pracuje. Měli jste jej viděti na sněmě horlícího proti zpupnosti liberálů a porážejícího je mluvou číslic — a to v době, kdy milý Bůh zrak mu úplně zakalil a on slep studoval a o národ dbal.

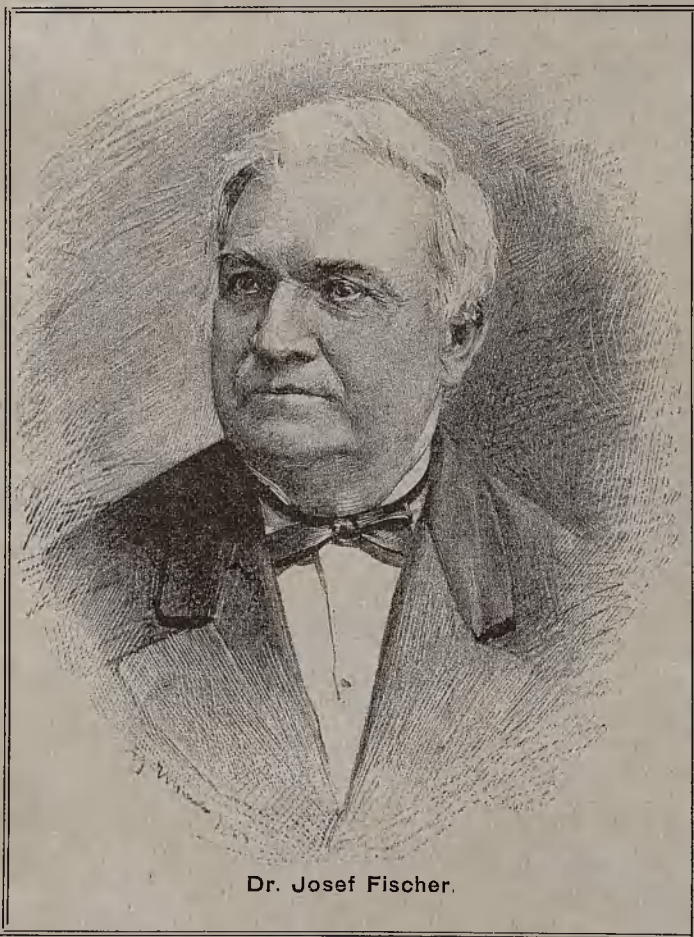
Kolik to bylo jásetu v zemi naší, kdy Stratil po šťastné operaci opět prohlédl! Psáti do časopisů úvodníky, přemýšlet a provést organizaci rolnictva a ústřed. společnosti, sestavit osnovy zákonů hospodářských, to vyžaduje vedle nevšedních vědomostí a vrozeného nadání i mnoho píle a nezměrné

lásky k národu. K tomu jest Dr. Stratil tak skromný, že ani nedopustí, aby jaká zásluha jemu byla přisvojována.

Dr. Fr. Stratil narodil se v Hunčovicích na Moravě, studoval na gymnasiu olomúckém a potom práva na universitě Pražské, byl koncipientem u Dra Vašatého v Praze a Dra Žáčka v Olomúci, r. 1880 otevřel vlastní svou advokátní kancelář v Opavě. Byl to první český advokát tam. —

Není našim poslancem, ale zasedá v každé schůzi sněmovní v Opavě; není tu mezi námi ve Slezsku, ale ví o nás vše, neujde mu nic, těší se z každého našeho úspěchu, trpí s námi, hřímá Čechům v království, putuje od města k městu: „pamatujte na Slezsko!“ pobádá ku sbírkám knih, k odbírání slezských časopisů,

ano i tu stovku některou vymůže kvše-užitečným účelům. Známeť jej všichni, milujeme jej ze srdce a proto mu říkáme jen: „nás *Hořica*“. Již jiskrným svým okem vyzívá nás k vytrvalosti, slovem ohnivým ukazuje na slavné dějiny naše a překypujícím humorem sladí nám trudný ten život Slezanův, i nedivno, že k němu lnou „jak jahně k ovci“, jak sami ti venkované bodří pronesli. K jeho podnětu sebral druh jeho, p. Klofáč, množství knih, z nichž

Dr. Josef Fischer.

zařizeno 12 venkovských knihoven na vých. Slezsku; tyto rozdmychují plamen národního uvědomění u nás a šíří osvětu.

Zde několikrát životopisných našeho věrného bratra, miláčka Slezanů: Ignát Hořica narodil se 28. července 1859 v Brně. Dětství strávil v Bučovicích. Otec jeho byl státním úředníkem a jako vlastenec v těch dobách neměl na různých ustlání. Přes to rodinu svou odchoval v ryzím

vlastenectví. Ignát Horica chtěl se původně věnovat stavu učitelskému, ale podlehl záhy romantické touze po „velkých činech“ a oddal se životu vojenskému, vstoupil do kadetní školy v Brně, byl přeložen později do Terstu a konečně odebral se k svému pluku do Bosny. V r. 1880 setkával se s ním už v Čechách, v Hradci Králové, v Budějovicích a r. 1882 v Praze. Tím byl osud jeho rozhodnut. Život vojáka v míru a poměry vojenské znechutily se mu, a začal se velmi vážně připravovati na příští své povolání. Známost s pozdější manželkou jeho urychlila předsevzetí. Z drsného poručíka stal se 1. lednem 1885 redaktor „Svobodného občana“ ve Slaném. V r. 1886 odešel k „Plzeňským Listům“ a počátkem r. 1887 založil si v Plzni vlastní časopis (čtrnáctidenníky) „Český západ“ a „Na stráži“. Časopisy po volbách r. 1889 zanikly po vítězném boji. Na podzim r. 1889 založil Ignát Horica společně s dr. Stránským „Moravské Listy“ v Brně.

V únoru r. 1890 z příčin rodinných vzdal se Horica redakce a usadil se trvale v Praze, kdež působil jako novinář a spisovatel. Piše hlavně pro „Nár. Listy“. Dosud vyšlo od něho: „Drobné črty a povídky vojenské“ (druhé vydání, vyšly též v překladu ruském a z části německém), „Z vln života“ (Studie a povídky), „Kresby a příběhy“ (Povídky), „Pamatujte na Slezsko“, „Osoby a věci v Chorvatsku“ (Politická studie), „Na Černé Hoře“, „Obrázky ze Slezska“ (Slezská kronika) a „Z lidské bíd“ (Povídky).

Cestoval na jihu slovanském, v Alpách, v Německu a Holandsku. Nyní věnuje se hlavně národnostnímu boji v zemích českých. —

Kéž popráno nám, v roce příštím zaznamenati nové činy vlastenců těchto, a horlivých působících tu mužů i žen jiných, kéž doba příští hojně nám podá bojovníků dle vzorů uvedených!

Redakce.

ANEKDOTY.

Domkářův hoch běhal v zimě bos. „To jsem rád, že mi nohy oznobily,“ pravil sousedovic Jeníkovi. „Tatínek pořád říkal, že mi neoznobí, jen aby mi nemusil koupit boty.“ —

Povedený hošík skákaje po světelnici, volal: „Tatínku, to mám radost, to mám radost! Mám dnes přinést trest! Já ho nenapsal.“ „Nu a to máš z toho radost?“ divil se tatínek. „Jak pak ne?! Považ si jen, tatínku, jakou pítku bude pan učitel mít!“ —

„No, učíte se hodně ve škole ptal se otec svých dětí. „Ne!“ zněla odpověď. „A proč se neučíte?“ „Protože je nás ve škole moc a pan učitel musí pořád jen vyplácet.“ —

Pan učitel vypravoval, že při potopě světa utopila se všechna zvířata. „A ryby také?“ tážil se malý hoch.

Při mluvnickém cvičení tážil se učitel žáka, jaké slovo je vejce. „Podstatné jméno,“ řekl tento. „A jakého rodu?“ „To se teprv dozvíme, až co se z něj vyklube.“ —

„Hoši, hezky si pamatujte, co vám nyní řeknu: „Planeta je těleso, které dostává světlo od jiného tělesa.“ — „A jéjéj, to je náš tatínek také planeta, neboť dostává světlo od hokynáře,“ divil se malý Bezinka. —

„Co myslíš, Bučino, mohli bychom být spíše bez slunce nebo bez měsíce?“ „Bez slunce, pane učiteli, protože je ve dne beztoho světlo.“ —

„Kolik hodin má den?“ „Pětadvacet, pane učiteli.“ „To to! jen čtyřadvacet!“ „Ale vždyť jste sám tuhle řekl, že je teď den o hodinu delší.“ —

„Prosím, pane učiteli, je na té mapě také vesnice Dolejšov?“ — „Je.“ „Prosím, ráčej setam podívat, co dělá Čackejch Toník a jestli je ještě živ!“ —

„Učitel chtěl dětem vysvětliti rozdíl mezi chudým a bohatým, tážil se: „Jak říkáme lidem, kteří mají mnoho hladu, špatný oděv a bidné přístřeší?“ „Chudí lidé,“ křičí děti. „Dobře. A jak jmenujeme ty, již mají pěkné šaty, moc peněz a jedí ústřice, blemýžďe, raky, ano i slučí trus?“ „To jsou, s odpustěním, čuňata, odplivly si děti.“ —

„Tuhle počítám už po páté a ještě to není dobře,“ stěžoval si hoch panu učiteli. „Tak počítej po šesté,“ radil mu tento. „Ah, už to mám!“ „No, a kde pak byla chyba?“ „I já tady měl místo pětky kaňku.“ —

Při výkladu o myšlení a myšlenkách otázel se učitel jednoho ze žáků: „Nu, co pak ty si tak nyní myslíš?“ „Kdyby už bylo po škole,“ pravil hoch. —

Úvahy z potulky po Bezkydách.

Dohlížím s vrchole Lysé Hory. Na kteroukoliv stranu popatřím, zřím ráj, jak si jej v duši kouzlily představy mých mladých dnů. Jest možná, aby Bůh dobrotivý snesl tolik krás a tolik půvabů v místo jedno? Proč právě můj lid, můj kraj zasypal přízní svou? Nadšen hledím po širé planině, jež v závratné výši a čarovném osvětlení polo zastřeného slunce vidím u nohou svých. Umění souvěké, zvláště malířství pyšní se rádo světelnými efekty obrazů svých. Necht' pokusí se někdo toliko nastínit barevný obraz přede mnou se prostírající. Shledá, že největší umělec toliko fušer jest u porovnání s tou velkolepou nevystižitelnou přírodou, že jsme pouhými červy bez váhy i důležitosti před tváří Hospodinovou.

Bloudím okem po širé planině. Žlutnoucí již pole střídají se se šťavnatými lukami a vše propleteno jest nesčetnými zahradami, hájky a lesy, z nichž vyčnívají přívětivé samoty, čistotné dědinky a průmyslová města. Rozrušen obracím zrak. Tu zas velikáni horstva splývají spolu v nekonečné moře, vysokými vlnami rozjízvené. Vlny, toť jsou vrchole hor, mezi nimiž protírají se údolí tak divukrásná, jaká jsou snad jedině u nás. Před námi leží Trávný, tam Javorový, tu Trojačka, Smrk a jak už se velikáni ti všichni nazývají.

Na bocích jejich u prostřed bohatých lesů jako by přilepeny a po údolích jako rozsety leží chatrné dřevěné chaty. Jak také vábí údolí Mohelnice, Morávky, neb Starých Hamer. Popisovat je nechci; my je známe, my s nimi srostli, to jsou naše hory, naše údolí, naše dědiny, a to vše,

co kolem nás leží, toť náš rodný kraj. Jsme v našem, českém kraji a uprostřed českého, slovanského lidu, bez něhož Bezkydy si ani představití nemožno.

Jsou Bezkydy vzdor své divočné krásě přec jen prosty všech přírodních hrůz. Vše jest zelení zarostlé, linie oblé, nikoliv ostré, nikde nevyhlízejí ostrá holá skaliska, nýbrž vše tvoří jediný lahodný, krásný celek. Sem do těch hor patří jedině Slovan a nejsem s to, abych si připustil toliko možnost, že by zde kdy mohl býti pánem drsný, hranatý Němec. Kdyby se to stalo, což ale dobrotivý Bůh odvrátiti ráci, pak by zmizela zeleň lesů, pak by tovární komíny znešvařily zdejší ozonový vzduch a pak by stříbrná Morávka byla již jen smrdutým potokem. Hory by tu byly, ale nebylo by tu více Bezkyd. A přec cítíme i v tomto horském pryskyřici provanutém vzduchu, jak nám cizáctví staví nohu svou na naši šiji. Kamkoliv patříš severem až do našeho Pruskem nám urvaného Slezska, západem do žírné Moravy, jihem do nešťastné Slovače a východem do bratrské Polsky, toť vše naše svatá, slovanská půda, která nám patří od věků. A přece již na vrchole Lysé hory zarážejí nás pouze německé, třeba chybně psané nápisy: „Heil Beskid“ atd., a kde kapitál těží z bohatství naší země, není to kapitál náš, nýbrž cizí. Cizí kapitál vyrval nám naše města, těží z našich hor a dolů a náš lid, ten dobrý lid povahy holubičí jest u něho porobkem.

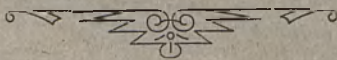
Tu strmé hory jsou jeho útlkem, dřevěné chaloupky jeho příbytkem, černý chléb v potu půdě urvaný jeho pokrmem. Tam zas pod zemí lopotí za skrovnou

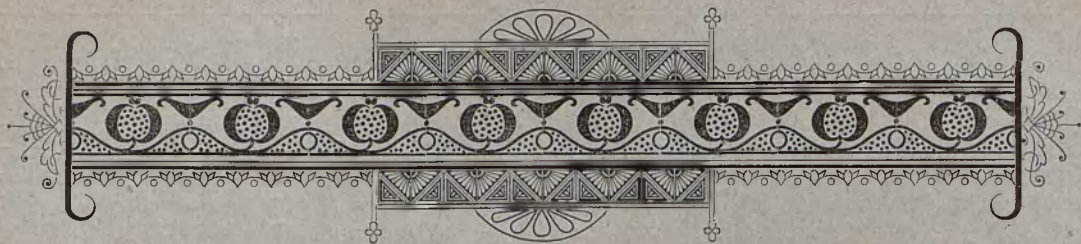
mzdu, lopotí den co den, rok co rok až do úpadu. Tu druhá otázka, ale trpká, dere se na mé rty, proč as dobrotivé nebe tolik bídy udělilo zrovna lidu mému, zač dobrý lid můj as tak těžce pykat musí? Když ale vidím ten lid tak spokojený ve svých horách a svých chatrčích, tuť mír s osudem vchází v duši mou. Ten chudý český lid se povznést musí, vždyť toho zasluhuje plnou měrou. Jen stůjme všichni svorně v jednom šiku, braňme naše svatá práva, nedejme přístupu k nám cizotě, povznášejme se duševně i hmotně a pak vítězství jest naše. Vždyť členy jsme slavného národa českého, který svého času odolal celé Evropě, a který tolik vítězných bojů svedl se svými sousedy Němci.

Jsmo členové velkého slovanského národa čítajícího přes 100 milionů duší, nad jehož územím slunce nezapadá. Jen stůjme páže k páži, jeden za všechny a všichni za jednoho. Vždyť jedna jsme krev ať Čech neb Polák, Rus neb Srb atd. My pak ve Slezsku, kde dvě národnosti slovanské takřka splývají v jednu, máme tím více povinností, státí k sobě zvláště v době útisků a utrpení. Když jsem před krátkem šel po hřebenu hor od Kyčery přes Ropičku a Ropici na Javorový, otvíralo se na pravé straně přede mnou rozkošné údolí Morávky a po levé neméně utěšené údolíčko Řeky. Po obou stranách chaloupečky, jako dlaň a v nich týž lid denně se stýkající, jenž mluví týmž jazykem a zachovává stejné zvyky a stejné obyčeje. A přece horal po pravé ruce jest Moravcem, po levé pak Polákem. Proč? Kde počíná Polák a kde končí Čech? V kostele v pohraničních obcích polských shledáš se s úkazem zvláštním, že starší lidé modlí se z modlitebních knížek českých, mladší pak polských. Rodiče byli ještě Moravci, děti jsou Poláci. Děti modlí se jinak k Bohu, než rodiče činívají, ale jest to vše stejný hláhol, stejná řeč, tož vše náš svatý, nedotknutelný jazyk slovanský.

Nečiním výtky nyní již polským obcím, že opustily krásný jazyk český a přidržely se polštiny. Ale to volám na obě strany, aby byla již konečně učiněna přítrž dobývání území mezi námi i Poláky. Z takového vítězství těší se jedině cizák, užitek pro nás z něho není žádný, vždyť vítěz i přemožený jest Slovan. Kdos Polákem, zůstaň Polákem, ale buď co takový též bratrem Čecha-Moravana; my pak zůstaneme tím, čím jsme posud byli, upřímnými Moravci-Čechy, neb první hláhol, kterým nás máť na svět uvítala, první požehnání které nám bylo uděleno, byly české a česká modlitba se bude opět ozývat, až nás pojme chladná země v lůno své. Při tom nezapomeňme, že tvoříme most, který vede od Čechů k Polákům. Proto střežme vše, co nás pojí, společné zvyky a společné výrazy. Četl jsem jednou v Gwiazdce, že mají zdejší Poláci, pokud možno, ze své řeči, vymýtiti česká slova a nahradit je polskými. Toť dle mého úsudku hřích. Vše jest naše, co jest polské, pokud jest to slovanské, a tak má býti i u Poláků. Každé stanutí jest již samo sebou opozdění a tak jest to i v řeči. Nechť se vyvinují jazyky polský i český dále na podkladech přirozených doplňující jeden druhý. Rád užívám na př. na adresách a nápisech polského výrazu „Velmožný pán,“ který se mi lépe líbí, než mnohé „Blahorodí.“ Stejně krásných slov nalezneme v polštině hojnost. Slova ta nejsou specificky polská, jsou slovanská, a pouhá náhoda, že se jen v Polsce užívají. Rovněž kořistiť mají Poláci z našeho slovesného pokladu. Slučovať, prostředkovat toť náš úkol ve Slezsku. Plniti-li jej budeme poctivě na obou stranách, pak přispějeme zajiště ku sblížení dvou národních kmenů sobě tak blízkých, aneb zabráníme alespoň další jich odcizování. A tomuto našemu konání žehnati bude Bůh.

Matěj Zázvorka.

Ze starých dob.

Vesnická povídka ze 17. století od starého vlastence.

I.

V malém údolí na jižní Moravě rozprostírá se vesnička Němčičky. Obkličena je samými kopci, jichž hřbety a temena zdobí listnaté lesy a úrodná pole. Bílé chatrče slováckých obyvatelů vyčnívají z bujně zeleni jako ty milé brizky v háji. Tu a tam rozléhají se lahodné zvuky slováckých písní po tichém okolí a člověku zdá se, jako by naslouchal zvukům melodickým slaviků, tam v zeleném háji na „Křibě“, o kterém si lid náš mnoho zajímavých pověstí vypravuje. Na „Křibě“, bývali „Habáni“, kteří odebravše se po velikém pronásledování odtud do Uher, zanechali prý zde velikých pokladů v zemi zakopaných, jakož i veliký sklep vína, který po tak dlouhé době dávno již jest zasypaný. A staří občané vám naznačí určité místo bývalého vchodu do skrýší podzemních slovy: „Hen kaj na tej špici stával dub a pod tím dubem byl vchod do sklepení, kde byly foroty vína a plné kádě stříbrných a zlatých peněz; šak sú tam až dosud a čekajú na vysvobození. Eňom že sú včil hodně hluboko, dyť sú to už časy od těch dob! — — Dyby se nám tak podařilo, je tam odtud vyfuknút, to by bylo hej!“

Tak a podobně vypravují lidé o „Křibě“ a švitořivý stařeček dosud statečný Slovák, máchnuv rukou doložil: „Ale což „Křiby“, ale toť „Kuntinov“ za „Subpriorkou“, to je něco jiného“, ukazuje prstem na druhý

les. „Tam dějú se věci neslýchané a večír tam susedé nerádí chodijú,“

„A proč?“ otázal jsem se stařečka.

„Inu proč“, pravil stařeček, máchnuv opět rukou, „to vám povím hned. Vidíte ten vývoz od lesa dolů ku kříži?“

Tam v tom vývozu vidívají lidé v noci bezhlavého jezdce na černém koni se projíždět. I tam mají být poklady zakopány. Šak sú zde u nás ještě susedé na živu, co o tom vyprávijú a nechcete-li mně věřit, optejte se jich.“

* * *

Psal se rok 1621. Nebudu popisovati hrůzy pražské, dne 31. června na Staroměstském náměstí provedené ale započnu hned se zajímavým dějem, který se udál v Němčičkách brzy po odpravě vlastenců na zmíněném Staroměstském náměstí. Byla neděle. Zbožný lid ubíral se ze služeb Božích domů.

Vážným krokem zrovna z kostela ubírali se rychtář Jan Zych, purkmistr Eliáš Voštinský a starší Lukáš Psotka do radnice. Měli důležité jednání. Posel přinesl totiž od vrchnosti přepis, v němž stálo, že se po vlasti naší potuluje mnoho osob do ciziny vypovězených, a že se pilně po takových osobách má pátrati.

Purkmistru Eliášovi Voštinskému takovou podezřelou osobností byl pan Jan Mokrský, kterého obec přijala asi před třemi měsíci za svého písaře. Otevřel starožitnou skříň a vyňal tlustou knihu pergamenovou. Prohlédl si napřed staré

pismo s barevnými literami a velkými notami na deskách, pak rozvázal silné reminky a četl ostatním hned na třetím listě krásným písmem napsaná následující slova:

„Registra Horenská, jenž slove Soudná Hora dědiny Horních Němčiček. Leta Páně 1621. v pondělí den památný svatého Mikuláše založena jsou tato Registra za horného Jiříka Košlára, rychtáře Jana Zychova, purkmistra Eliáše Voštinského a pánův starších Pavla Vosynkova, Lukáše Psotky, Jana Divokého, Jana Čaky a Matěje Vežkova ode mne Jana Mokrského z Chlumce, toho času písaře v Horních Němčičkách.“

„Nu, co se vám zdá, přátelé? Jest podezření mé ospravedlněno, nebo ne?“ tázal se Voštinský rychtáře a staršího.

„Ospravedlněno ještě není,“ prohodil rychtář Zych, „neboť není dosud dokázáno, zdali písař Mokrský z Chlumce náleží ku straně ze země vypovězené.“

„Toho se dovíme lehce“, odvětil Voštinský, „pošleme jednoduše pro něho a zeptáme se důrazně na jeho poměry. Bude-li se vymlouvati, pohrozíme mu propuštěním. Ale doufám, že nám otevřeně řekne, jak se vskutku věci mají; vždyť jej znáte, mluví vždy otevřeně a miluje pravdu.“

„Ano, tak to uděláme, a sice hned; jděte pane starší pro pana Mokrského, aby sem na chvíli přišel“, poroučel Zych.

Psotka uposlechl, a vzav klobouk a hůl, odešel.

„Jsem žádostiv, jak celá záležitost vypadne, a zdali nám Mokrský řekne pravdu“, přerušil delší ticho rychtář Zych.

„Že nám pravdu řekne, za to ručím; ale hůře bude, co s ním učiníme, náleží-li straně nepřátelské,“ obával se Voštinský.

Netrvalo dlouho a klepáno na dveře.

Do poradní síně vstoupil písař Mokrský a za ním Psotka. Písař se ukláněl na vše strany a zůstal u dveří státi.

„Nu, posaďte se sem ku stolu mezi nás, pane písaři, chceme s vámi několik slov promluvit.“

Mokrský se opět uklonil, vzal v koutě stojící židli a přisedl ku stolu.

Slova chopil se rychtář Zych, pravě: „Když jste k nám, pane písaři, před několika týdny přišel a nás o místo písaře

žádal, nebyli jsme od toho, vám místo dáti. Ale opomenuli jsme se vás otáze, odkud jste přišel, čím jste se dříve zaměstnával a ku které víře se přiznáváte?“

Mokrský zbledl a vzav židli svou, postavil ji stranou. Načež odhodlaně počal vypravovati: „Pocházím z rodiny šlechtické a pouze vlastenectví svému mám co naříkati, že zbaven jsem byl svého šlechtictví, svých statků a své vlasti. Jsem vypovězen z drahé vlasti své, poněvadž jsem ji a své víře zůstal věren a oběma vždy poctivě sloužil. Zde u vás přijal jsem před několika týdny místo písaře jen v nouzi nejvyšší a myslil jsem, že v tomto vašem zákoutí ujdupronásledování nepřátel svých. Ale i zde mne našli a není možno déle zde prodlévati. Není míra utrpení mého ještě dovršena. Snad přijde ještě doba horší nynější. Kdyby hlavu mou byli postavili do řady jiných na věži mostecké bylo by snad lépe bývalo, neboť odpravení mučeníci brzy dotrpěli, kdežto nám vypovězeným smutná budoucnost kyne. Souduhové moji Jáchim Šlik, Václav z Budova, Harant z Polžic, Kašpar Kaplíř, Ota z Losů, Diviš Černín a ti ostatní nebožáci neví o žádném utrpení více; ale my vypovězenci potulujeme se světem a nenalezeme odpočinku. Vidím, že zde zůstatí nemohu a že co nejdříve jest se mně odtud odebrati. Děkuji vám, pánové, za všechnu vaši laskavost a přeji vám, jakož i všem ostatním občanům hojného zdaru. Buďte s Bohem, pánové, a vzpomeňte si někdy na Jana Mokrského z Chlumce.“

Na přítomné zástupce obce Němčické učinila významná řeč pana Mokrského z Chlumce hluboký dojem. Vida jej k odchodu se připravovati, pravil rychtář Zych: „Neodcházejte, prosím, až se vypořádáme.“

Pan Mokrský zůstal u dveří státi, co zatím zástupcové se radili o výši poplatku odcházejícímu písaři a po chvíli pravil opět rychtář: „Pane Mokrský z Chlumce! Zástupcové obce Němčické vám za vaše přičinění uctivě děkují a po krátké poradě se sjednotili, že se vám vyplatiti má za čas, který jste u nás ztrávil, celoroční služné v obnosu 12 rýnských. Prosím pana purkmistra Eliáše Voštinského, aby tento obnos panu písaři z obecné pokladny vyplatil.“

„Bůh vás opatruj, pane Mokrský z Chlumce, a provázej vás na všech cestách vašich,“ přál rychtář Zych, pisari 12 zlatých z dubové okuté truhlice vyňaté doručuje a pravici podáváje.

„Jest to ctihodný muž, ten pan Mokrský a zasluhuje všechnu úctu; ale což platno, když úřadové smýšlí jinak a smýšlení tomuto jest se nám zcela podrobiti,“ pravil rychtář po odchodu Mokrského.

II.

Měsíc březen roku 1622 byl velmi mírný a teplý. Ledová kůra zemská dávno již ustoupila teplým paprskům ohnivě koule nebeské a matičku zemi pokrýval zelený koberec. Za krásného jitra ubíral se z Němčiček pocestný, nesa v pravici hůl a v levici malý balíček s prádlem. Když přišel na kopec, ohlédl se na malou osadu. Horké slzy zalily mu zrak a svezly se po vyzábělých tvářích do bujné zeleni.

„S Bohem na vždy!“ povzdychnul pocestný a zamýšlen volným krokem ubíral se do světa.

Byl to pan Jan Mokrský z Chlumce! Odcházel, nevěda kam. V malém užluku nesl celý svůj majetek. Bylo mu kráčet cestami polními, poněvadž tenkrát nebylo ani silnic, ani železnic a proto cestování bylo velmi obtížné. Umínil si pustiti se do staroslavného Přerova, kam uchýlila se známá rodina Jana Mokrského hned po vyhánění z Čech a která s sebou vzala také malého synka pana Mokrského, který v nejhorším okamžiku ztratil choť svou, již po delší dobu chorou. Proto byl rád, že se známá rodina synka jeho ujala a do Přerova vzala. Nyní mínil na syna se podívat. V každém místě tázal se po nějakém zaměstnání, ale každý na něj patřil podezřelým zrakem a brzy jej z domu odpravil. Na noc vyhledal odlehlou chaloupku v osadě, kde za mírný peníz noclehovat. Doraziv konečně do Přerova, poptával se po rodině, a lo brzy ku svému žalu uslyšel, že rodina ta byla před několika týdny z města vypovězena a že se odebrala do Těšína ve Slezsku. Pan Mokrský již zde neměl stání a hned ráno vydal se na další cestu do Slezska. Nebožák vystál mnoho na cestách svých, mnohdy se do syta ani nenajedl a spávat mu bylo z větší části

na půdách. Celý utrmáčený a nemocný přišel konečně do Těšína. Vysilen klesl na stupních chrámu svatého Jiří na Frýštátském předměstí, kde jej ve mdlobách našli posluhové městské nemocnice, ku které také chrám svatého Jiří náleží. Ti odnesli pana Mokrského do nemocnice. Teprve druhého dne se probрал, divě se, jak přišel do nemocnice. A byl také čas nejvyšší, že jej posluhové našli a odnesli, jinak by svého synáčka již ani nebyl spatřil, poněvadž byl tak vysilen, že i nyní lékaři pochybovali o jeho uzdravení. Dosti dlouho bylo mu zůstatí v nemocnici, než se poněkud zotavil.

Mimo tuto nemocnici jiné v Těšíně nebylo. A že hned pana Mokrského vlídně přijali, jest děkovati několika lidumilům, kteří místa pro chudý lid v nemocnici založili. Tak zachovaná jest listina knížete Přemyslava, daná roku 1472 v neděli, jenž slove Laetare a ve které vyznačeno jest, že jistý pan Jan Šolc daroval dvě stě uherských zlatých (dukátů) magistrátu těšínskému, aby koupil ves Bohušovice a z příjmů, aby chudí lidé do nemocnice městské zdarma přijati býti mohli. Tak založeno bylo 21 postelí pro chudé. Počet postelí rozšířen na 24 a to přispěním pana Jindřicha Ferdinanda Láryše na Lhotce, který daroval 200 zlatých a přispěním pana Grešlovce na Stanislavovicích, který založil dvě postele po 12 zlatých ročně a ročně 4 sáhy dříví.

Jak již podotknuto, zůstal pan Mokrský v nemocnici po delší dobu. Byl pečlivě ošetřován a přesvědčil se, že správa nemocnice nachází se v rukou poctivých. Do nemocnice často přicházel městský farář těšínský, pan P. Matěj Radešský. Rád sedával u postele pana Mokrského a s ním vlídně rozmlouval. Farář z úst Mokrského brzy se dověděl, že je protestant a vypovězenec a že má synáčka v Těšíně. A když si nemocný zase jednou stěžoval p. faráři o velikém pronásledování protestantů, tu pan farář přisedl blíže a pravil: „Seznám, milý příteli, že jste velmi mnoho podstoupil od doby svého vypovězení. Avšak utrpení vaše ještě tak brzy konce nevezme. Naše poměry v Těšíně jsou velmi trudné a nevím, nebudete-li odtud po uzdravení svém ihned vypovězen. Ale poradím vám, co učiniti můžete. Přistupte

k víře katolické, jakou nyní náš kníže Bedřich Vilém všemožně podporuje a pronásledování vašemu bude konec“.

Mokrský neodpověděl na tato slova a farář pokračoval: „Když otec nynějšího knížete výtečný Adam Václav, zemřel, vzal pozůstalého prince Bedřicha Viléma na vychování biskup arcikníže Karel, kníže z Lichtenštejnu a vévoda opavský. Mladý kníže poslán jest do Mnichova, kde byl pečlivě vychován. Jest velikým přítelem katolíků a velikým nepřítelem protestantů. Obávám se o vás a radil bych vám, abyste i se synáčkem svým, kterého zde vyhledám a vám co nejdříve přivedu, přistoupil ku víře katolické“.

Mokrský po delší přestávce pravil: „Vidím, že mně nezbývá nic jiného, nežli vaši rady uposlechnouti. Račte mého syna laskavě dáti vyhledat a pak si o dalším jestě pohovoříme“.

Farář slíbil tak učiniti a opustil Mokrského.

III.

Jestě po několik dnů zůstal pan Mokrský z Chlumce v městské nemocnici. Poněvadž se necítil slabým, oblékl se v neděli do svých šatů a spěchal ku kostelu svatého Jiří, aby prohlédl si místa, kde jej polomrtvého našli, když do Těsína byl přišel. Zamyšlen zůstal státi u schodů. Přišlo mu na mysl, že v krátké době dvakráte nacházel se v nebezpečí smrti a to v červnu roku 1621 a před krátkým časem zde na těchto stupních. Děkoval v duchu Bohu za ochranu, an někdo mu zaklepal na pravé rameno, řka: „Pozdrav vás Bůh, pane. Zde vedu vám někoho, jehož po delší dobu postrádáte“.

Mokrský poznal po hlase městského faráře Matěje Radského a obrátiv se, chtěl přichozícího pozdraviti. V tom okamžiku spatřil malého hošíka a radostně zvolal: „Václave, jsi ty to?“

Malý hošík spěchal k Mokrskému a obejmuv jej, pravil: „Milý tatínku, jak jsi sem přišel?“

Otec přivinul synáčka k srdci a radosti plakal. Farář usmívaje se, pravil k Mokrskému: „Nu, jste se mnou spokojen? Jak vidíte dostál jsem slovu svému a přivedl vám milovaného synáčka. Doufám, že i vy slibu svého nezužijete!“

„Děkuji vám, pane faráři, za milé překvapení; Bůh nebeský budiž vám odplatitelem. I já slibuji vám opět, že žádost vaši vyplním“.

Farář podal Mokrskému ruku a zval jej: „Nyní pojďte ke mně, budete mým hostem“.

Mokrský vděčně přijal laskavé nabídnutí a všichni tři ubírali se k farní budově.

„Naše obecní rada je přísně katolická a všichni členové jsou upřímnými a statečnými vlastenci“, prohodil po malé chvíli farář. „Všechny listiny obecní vedou se v řeči české a jen některé z nich jsou latinské. Před krátkým časem zemřel zde městský syndikus, jehož místo jest dosud uprázdňeno. Splníte-li pane Mokrský slib svůj, můžete výnosné toto místo obdržeti a vašim útrapám pojednou učiněn bude konec. Jestli byste však popustiti nechtěl, tu by vám nic jiného nezbývalo, nežli abyste město naše v brzkou opustil a snad do ciziny se vystěhoval, neboť jen tam budete poněkud chráněn“.

Třesoucím a nejistým hlasem odvětil Mokrský: „Ztratil jsem šlechtictví a majetek, ztratil jsem vlast a manželku, opustiti jsem musel své přátele a známé, co ještě mohu ztratiti?“

„Máte syna Václava“, připomenul farář.

„Ano, a pro tohoto chci všechno učiniti. Nechci, aby byl pronásledován, z místa na místo honěn, opovrhován a posmíván. Pro svého syna podstoupím i to nejhorší na světě.“

„Nuž, svolujete tedy?“

„Ano, svoluji a prosím jen, aby vše co nejdříve bylo vykonáno.“

„Podejte mně ruku, že slova svého nazpět nevezmete.“

„Jan Mokrský z Chlumce neslibuje pouze, ale on také plní, jako každý český šlechtic činí a činil.“ I podal pravici svou faráři.

Přišli ku farní budově. Farář zatahl za zvonec a sluha otevřel pevná vrata, všech uctivě vítaje.

„Není zde pan purkmistr?“

„Ano, jest zde a sice ve velké síni, kde si prohlíží knihovnu,“ odvětil sluha.

„Pane Mokrský pojďte nahoru se mnou a ty, Václave, zůstaň dole ve světnici,“ velel farář.

Šli po schodech nahoru a purkmistr Bilovický vyšel jím vstříc.

„Pan Mokrský, šlechtic z Chlumce, pan purkmistr knížecího města Těšina“ představoval farář.

„Těši mne, že jsme se dnes na tomto místě sešli, započal purkmistr pan Bilovický svou řeč. Pan farář Radský již vícekrát o Vás se zmínil, žádaje nás zároveň, abychom Vám propůjčili místo syndikusa v knížecím městě Těšině.“

„Jsem panu faráři velmi povděčný, že se ujal člověka v nouzi postaveného. Vás, pane purkmistře, uctivě prosím, abyste přání páně farářově a mé žádosti laskavě ráčil vyhověti. Vynasnažil bych se, městu tomuto poctivě a věrně sloužiti, založil bych knihy podle vzoru obce pražské a myslím, že bych ku spokojenosti celé obce pracoval.“

Řeč tato se purkmistru p. Bilovického líbila a on Mokrskému místo městského syndikusa slíbil slovy: „Ujišťuji Vás, že uprázdňené místo obdržíte, pakli splníte podmínky, které Vám sdělí pan farář Radský, který také zasedá v obecní radě.“

„Pan farář mně již některé podmínky sdělil,“ připomenul Mokrský, „a ty vyplnití jsem přislíbil.“

„Pak je vše v pořádku a budoucí neděle podáme při schůzi obecní rady návrh na obsazení místa,“ doložil purkmistr.

„A v neděli splníte ve farním chrámu Páně svůj slib a to při ranních službách Božích,“ pravil farář k Mokrskému.

„Jsem připraven tak učiniti i se svým synem Václavem, kterého račte ještě k tomu laskavě připravit,“ prosil Mokrský faráře.

„Inu dobře,“ přisvědčil farář, „chlapec je zde, můžeme všechno ještě dnes probrati.“

„Tedy s Bohem, pánové,“ odporoučel se purkmistr Bilovický, „záležitost naši jsme ukončili; přijďte si v pondělí ráno o 9. hodině na radnici obecní pro vyřízení; doufám, že vše dobře se podaří.“

Rozešli se. Purkmistr Bilovický šel na radnici, farář s Mokrským za Václavem, který dlel ve světnici farářově.

IV.

Farním kostelem byl za časů, do nichž naše povídka spadá, kostel svatě Maří Magdaleny. Kostel tento byl velmi krásný a měl mnoho drahocenných památek. Také zvony tohoto kostela byly daleko známy pro svou velikost a harmonii. Bohužel však kostel tento při velikém požáru roku 1720 shořel a zvony se roztavily. Když roku 1785 bylo v knížectví těšínském mnoho nových far zřízeno, tu také Těšin obdržel ještě jednu faru a sice u dominikánů. Tato však trvala pouze do května 1789, kdy zároveň s městem Těšinem velikému ohni padla za oběť. Celý kostel a celý klášter lehl popelem. Starý farní kostel byl zbořen, místo darováno vojsku za cvičiště a z bytu děkanova zřízeny kasárny pro vojsko. Nyní byla opět v Těšině jedna pouze fara a jeden farní kostel a sice u matky Boží s klásterem kazatelským. Mnozí tvrdí, že kostel i klášter vystavěti dala kněžna Eufemia roku 1272, ale tomu není tak. Ze starých listin jde na jevo, že kostel i klášter tento založil a vystavěl okolo roku 1210 kníže Mečislav I. a že obě daroval Benediktinům. Zároveň zřízena zde byla hrobka pro panovnickou rodinu knížecí.

Benediktini měli kostel s klásterem v držení po 58 rokův, načež roku 1268 byl řád tento přeložen do Orlové a jich místo v Těšině zaujal řád kazatelů.

Když však se v knížectví těšínském rozšířil protestantismus, tu byli kazatelé roku 1540 z Těšina vyhnáni a statky byly jim odebrány. Teprve roku 1611 směli se opět do Těšina navrátiti. Avšak mezi tím a sice roku 1552 celý klášter lehl popelem. Ku klášteru náležela ves „Krasna“ a dvůr „Mníšek (Mönnich)“. Hlavní oltář v tomto kostele zřídil okolo roku 1342 hrabě Sobek z Kornic.

V určenou neděli roku 1622 odebral se pan Mokrský z Chlumce se svým synem Václavem do farního chrámu svatě Maří Magdaleny, aby zde veřejně přestoupil na víru katolickou. Kněžstvo a naplněný kostel věřícími jej již očekávalo. Obrádky byly slavně vykonány a pan Mokrský z Chlumce jakož i jeho syn Václav stali se katolíky.

Hned druhého dne šel pan Mokřský na radnici, kde jej již purkmistr Bilovický očekával. Zde dověděl se, že mu místo městského syndikusa bylo uděleno. Mokřský děkoval za důvěru, slibuje věrnost a poctivost v úřadování. Purkmistr Bilovický žádal jej, aby všechny listiny a knihy vedl v úřední řeči české a aby se varoval listin v jiné řeči vydávati, což Mokřský milerád podáním ruky přislíbil.

Mokřský dle slibu svého také jednal. Byl pilný, založil mnoho nových knih úředních, v úřadě byl svědomitý a nanejvýše poctivý. Celá obecní rada si jej velmi vážila a i celé ostatní občanstvo mělo jej ve veliké uctivosti. Ale nebylo mu dopřáno, důležitý úřad v Těšíně dlouho zastávati. Jak nám z historie města Těšína známo, vypukl tam roku 1623 strašlivý mor, který do hrobu sklátil 1500 obyvatel, mezi kterými nacházel se i náš Jan Mokřský z Chlumce. Mor v Těšíně řádil vícekrát. Tak roku 1570, kdy zemřelo několik set osob. Roku 1585 zemřelo zde od svátků Svatodušních až do 13. října 3000 osob, roku 1599 zemřelo opět několik set a konečně roku 1623 zemřelo 1500 osob.

Na památku strašlivého moru r. 1585 vystavěti dala kněžna Lukrecia na místě, kde 3000 lidí ve společných hrobech odpočívá, kostel zasvěcený nejsvětější Trojici na Horním náměstí a v tomto kostele odpočívá syndikus Jan Mokřský z Chlumce, který tam byl slavnostně k věčnému odpočinku uložen.

V.

Zbývá nám ještě podati zprávu o Václavovi. Toho ujal se pan farář Radský, jak to byl panu Mokřskému přislíbil. Posílal jej pilně do městské školy, pak do školy hlavní a konečně protože byl dobrým a pilným žákem, dán byl do škol latinských. Václav byl vzorem pravého studenta. Chodíval brzy spávat, za to vstával časně z rána, aby úlohy své svědomitě vykonati mohl. Na Boha nezapomněl nikdy a vykonával předepsané modlitby s největší pobožností. Byl poslušný, ve svých požadavcích mírný, ochotně vyhovoval každému a zvláště chudé podpořoval kde mohl. Již od mala měl jakousi

náchylnost posluhovati nemocným. Proto není se co diviti, že po vysvěcení na kněžství vstoupil náš Václav do řádu milosrdných bratří. Provinciál určil jej pro Válcice, kde oddal se zcela nemocným. Působil velmi blahodárně po delší řadu let. Na sklonku svého života přišel do Těšína, kde také odpočívá. Stalo se to takto: Zemský hejtman knížectví Těšínského Adam Borek, pán na Rostropicích a Tvorkově, dědičný pán na Vendryně a Hradišti ve Slezsku, byl velikým lidumilem a přítelem chudiny. Těšilo jej nejvíce, mohl-li někomu v nouzi pomoci a byl takovým dobrákem, že by sám ani nebyl jedl, viděl-li někoho hladověti.

Pan Adam Borek byl dvakrát ženat, ale děti neměl. Neměl ani blízkých příbuzných. Když mu druhá jeho manželka zemřela, ustanovil se na tom, že založí na svém statku ve Vendryni malou nemocnici a odevzdá ji milosrdným bratřím a také jim odevzdá své statky. Ihned psal provinciálovi do Válcic a sdělil mu svůj úmysl. Provinciál s díky přijal nabídnutí toto, ale prosil zároveň pana Adama Borka, aby hleděl konvent milosrdných bratří zařídit v Těšíně, Zámek ve Vendryni proměněn v klášter milosrdných bratří a v nemocnici. Ku zřízení nového ústavu poslán sem byl z Válcic Václav Mokřský z Chlumce a Slezan Kliment Václav, posléze přišlo ještě pět členů tohoto řádu. Na neustálé prosby provinciálovy konečně pan Adam Borek dal svolení, aby klášter a nemocnice v městě Těšíně byly založeny. Jmenovaní členové řádu a sice Václav Mokřský z Chlumce a kněz Kliment Václav zakoupili severovýchodně od města Těšína za hradbami stavební místo, kde vystaven jest klášter i kostel. Ale zemský hejtman, pan Adam Borek, nedočkal se ani počátku této stavby, neboť zemřel dne 30. března 1694. Statek ve Vendryni prodán byl za třicet tisíc zlatých arciknížecí komoře, která se zavázala, že pro časy budoucí dodávati bude bezplatně nově založené v Těšíně nemocnici ročně 15 sáhů měkkého a 15 sáhů tvrdého dříví. Hradiště odprodáno bylo dne 5. července 1701 za 12.000 zlatých panu Mikuláši Gureckému z Kornic. Tak ztrženo 42.000 zlatých, za kteréž peníze založen klášter a kostel milosrdných bratří v Těšíně.

Velmi dojemné bylo stěhování nemocných z Vendryně do Těšina. Bylo to dne 30. listopadu roku 1700. Zima byla mírná a proto bylo možno stěhování. S povolením vratislavské konsistoře vyzdvíženy byly ostatky zemřelého zakladatele pana Adama Borka i jeho druhé manželky v kostele vendrynském. V brzku uspořádán průvod: v čele kříž s černým závojem, za křížem ubíral se staříčků již bratr Václav Mokřský z Chlumce s bratrem Klimentem Václavem, za nimi nesli ostatní členové bratrstva na marách ostatky zemřelého zakladatele a jeho druhé manželky, pak následovalo několik vozů nemocnými, které vyprovázelo všechno občanstvo z Vendryně. Zdlouhavým krokem za zpěvu nábožných písní ubíral se nepřehledný průvod ku Těšínu. Pojednou rozzvučely se všechny zvony na všech věžích Těšínských. Byl to okamžik velebný a úchvatný. Celý Těšín byl na nohou. Nevídaný průvod pohnul každého až k slzím. Celá obecní rada, všechno kněžstvo z Těšina a okolí, zeměpanské úřednictvo, vojsko a veliký zástup měšťanstva vyšli s korouhvemi a cechovními odznaky vstříc a doprovodili mrtvých i nemocných do nového kláštera. Ostatky zakladatele pana Adama Borka a jeho druhé manželky byly v kostele vykropeny a slavnostně do připravené hrobky k věčnému spánku uloženy. Nemocní odneseni byli do připravených postelí a ve chrámu Páně zpíváno slavně: „Te Deum,“ načež uděleno shromážděnému lidu požehnání.

A nyní ještě několik slov o nově založeném klášteře. Ztrzených 42.000 zl. nestačilo na stavbu kláštera a kostela, ale netrvalo dlouho a lid potřebný obnos složil. Tak zaplácena stavba.

Z počátku bylo v nemocnici 7, posléze 10 postelí a roku 1717 bylo již 20 postelí. První postel založil pan Adam Václav, hrabě z Tentšinu (zemský hejtman v Těšíně) dne 10. listopadu 1722, složiv 1500 zlatých. Jeho příkladu následovalo mnoho jiných dobrodinců a lidumilů z rodin Skrbenských, Halamských atd. Zvláště ale význameni se pan Jan Nep. hrabě Pražma, který dne 22. září 1796 uložil 2000 zlatých na postel nemocenskou a podobný obnos složil děkan Xaver Herl.

V 18. století bylo v nemocnici milosrdných bratří ošetřováno přes 40.000 nemocných různých národností a různého náboženství.

Václav Mokřský z Chlumce žil ještě několik let a byl po smrti své v kostele milosrdných bratří pochován. S ním vymřel zároveň rod Mokřských z Chlumce.

Účelem této krátké povídky jest, laskavého čtenáře seznámiti s částí dějin města Těšina, které jsou beztoho dosud zastřeny hustou mlhou. Podotýkáje, že všechna zde uvedená data jsou pravá, prosím laskavého čtenáře o prominutí, jestliže se mně povídka nevydařila tak, jak jsem v úmyslu měl ji podati. Snad se mně to po druhé lépe podaří.

ANEKDOTY.

Hoch, který dosáhl na svá leta nepoměrné výšky, byl jednou kárán od učitele pro neucelivost. „Ty hochu,“ pravil tento, „rosteš jako strom, ale ovoce nenesesh.“ „I ba jo,“ ozval se na to žák, a vytáhl z kapsy hrst švestek. —

* * *

Učitel napomínal žáky ve škole, aby mravně seděli, a dodal: „Máte přec zvykat sedět jako studenti.“ — Jeden z hochů však zůstal sedět nespůsobně jako dříve, a na otázku, proč neuposlech, odpověděl: „Já toho nepotřebuju, já se budu učit — ševcem.“ —

* * *

Katecheta probíraje s hochy boží přikázání a jich překročení, ptal se jednou, které že jsou zapovězené cesty. „Ony, v nichž jsou zaraženy háječky,“ odvětil tázaný. —

Na otázku katechetovu, kolik že je pánů Bohů, odpověděl malý klučina: „Velebný pane, to se musíte zeptat mého staršího bratra, já se učím hrani na housle.“ —

* * *

„Kolik Egyptanů utopilo se s Faraonem v Červeném moři při stíhání židů?“ ptal se rabin ve škole, a žák jeden za zády tázaného šeptal: „Zas už se ten člověk tak hloupě ptá.“ — „Jen hlasitěji,“ vyzýval rabin, „však ono to bude dobře.“

* * *

„Pamatujte si, hoši, dobře vlastností mrazu a tepla.“ vyučoval pan učitel: „mráz stahuje a teplo roztahuje a dejte mi někdo nějaký příklad k tomu.“ „Pane učiteli, já vím jeden!“ — „Nuže?“ „V zimě jsou dni krátké a v létě dlouhé.“ —

P. Karel Židek.

Nako v Čechách pod doškovou střechou
zrodili se nám nejpřednější mužové,
tak ve Slezsku pod střechami šinde-
lovými snili mládí své nadšení vlastenci.
Vzali nám hrdé tvrze panske, odcizili domy
bohatých měštěninů a jen ty střechy šin-
delové zbyly pro nás. Jen ty chudé chatky
horské staly se posled-
ním útlukem českého
ducha a jazyka cyrillo-
methodějského, leč též
o ty v poslední době
pokoušejí se proudy ci-
zácké.

A ve školách slez-
ských vypadá to ještě
smutněji! —

Jen pořádku poště-
stí se, že nadanější Sle-
zák prolomí pouta, lid
český po staletí dusící,
propracuje se sterým
úskalím a dosáhnuv ve
společnosti lidské mi-
sta povýšeného, neza-
pomene na svůj původ,
neodecizí se lidu svému
a staví se mu v čelo,
uvědomuje soukmenov-
ce své, dodává jim síly
a odvaby k odporu proti
záplavě cizácké.

Vzácných těch mužů rodí se nám ve
Slezsku tak málo, že každá ztráta dvoj-
násobně se pocituje, ohromuje. A takovým
ušlechtilým synem své domoviny byl též
P. Karel Židek, jenž ve čtvrtek dne 5. břez-
na 1896 neočekávaně ukončil pouh pozem-
skou v nejkrásnějším věku mužném, když
nadšeně rozepnul perutě vzácného ducha
svého a mnohosilně působiti počal nejen
na vinici Páně, ale i neúmorně se podjal
práce plodné na láně národním.

Širší veřejnost netušila, čím nám byl
ten prostý, horský farář, jenž ani ne celá
tři léta u nás pracoval. Ale když rozlétna se
po českých vlastech zpráva o jeho úmrtí, tu
teprv pronikly na veřejnost zprávy o nevšed-
ním působení skromného kněze-vlastence,
tu teprve pocítěno, jak těžká rána nám za-
sazena tam, kde nej-
více to zabolí.

P. Karel Židek byl
miláčkem kněží i lidu,
miláčkem duší prostých
i vzdělanců. Český lid
na Lašsku lnul k němu
láskou dětinnou a ne-
přátelé národní k němu
jevili úctu věru vzác-
nou.

Borovský kostelí-
ček, do nedávna tak
chudičký, svou veleb-
nou jednoduchostí ze-
vnější a vzácnou úpra-
vou vnitřní hlásá, ja-
kého měl v něm strážce
a opatrovníka. Farnost
Malenovská příkladnou
sporádaností svědčí, že
řízena byla rukou pil-
nou a šťastnou.

Za nekrutších bou-
ří sněhových vážil vždy

obětavě cestu dvě i více hodin trvající,
aby útěchu zanesl do těch zapadlých chat
dřevěných v horách. A když upachtěn,
zmořen se vrátil, již opět spěchal tu do
Frýdlantu, tu do Frýdku a dále do kraje,
aby slovem i příkladem šířil vědomí ná-
rodní a pomáhal budovati základy k lepší
budoucnosti našeho kněne na nejkrájněj-
ším pomezí koruny svatováclavské.

Zvláštní kouzlo, jímž dovedl každého
získati, práci mu velmi usnadňovalo.

Jsa rodákem kraje Podbezkydského, rozuměl lidu svému lépe než kdokoliv jiný a dovedl také snadno nadchnouti a získati pro věc dobrou. Lid cítil, že v tom mladém knězi žije kus vlastní duše a proto lpěl na něm a následoval ho s důvěrou. Ukázalo se to nejlépe při posledních volbách, kdy P. Židek svým vlivem vítězství přiklonil na českou stranu. Škoda vzácného nadání, ušlechtilého srdce, nevšední pile, vytrvalé důslednosti a obezřelé prozíravosti, jež předčasně uložena do chladné země na Borovském hřbitově.

P. Karel Židek narodil se dne 30. července r. 1862 v Nové Vsi u Frýdku, do Malenovic přifařené, kdež rodina Židků od nepaměti sedí na selské usedlosti. Po patronu chrámu Páně Borovského chtěl otec syna míti na jméno Ignác pokřtěného a do šestého roku také v rodině Ignácem byl jmenován. Teprve když vstoupil do školy, ukázalo se, že vlastně Karel se jmenuje.

Prozíravý otec-rolník chtěl staršího syna svého dáti na studie, mladší Karel měl děditi po otci statek. Zavezl nastávajícího studenta do Meziříčí ku zkoušce. Aby měl kdo koně opatrovati, vzal i mladšího Karla s sebou. Ale starší synek při přijímání zkoušky propadl, a tu prostý rolník řekl tehdejšímu řiditeli Kaplanovi, že má venku ještě jednoho „ogara“, snad ten by lépe obstál. Zavolali tedy úplně nepřipraveného hošíka, a ku podivu všech obstál malý Karlíček skvěle. Tak se stal z Karla student, a starší bratr zůstal při pluhu.

Na gymnasiu Meziříčském vynikal zejména v počtech a fysice. V šesté třídě byl odveden k vojsku. Dobrosrdečný lékař viděl při odvodu, že jedná se o budoucnost nadaného studenta a proto dotazoval se na poměry jeho, by mu nějak pro ten rok pomohl proklouznouti. Když pan major zaslechl český hovor, obořil se na studenta, proč neodpovídá německy, že přece jako student musí mluvit německy. „Jsem český student!“, odvětil sebevědomě sice, ale neopatrně mladík, a tím zpečetil svůj osud. Pan major ho odvedl na svou zodpovědnost. Vše mělo býti ztraceno, neboť měl jako prostý vojin sloužiti tři léta.

Po dlouhých prosbách dáno mu milosti císařskou dovolení, aby směl dokončiti započatá studia.

V červenci roku 1884 odbyl zkoušku zralosti a vstoupil do ústavu bohoslovce-kého v Olomouci jako příslušník diecése Vratislavské. Roku 1888 byl vysvěcen na kněžství a poslán do správy duchovní do rodné své farnosti, kde stáříčký pan farář Hykl nemohl již sám zastávati přebídné duchovní správy v horské obci, po stránkách a roklich nebetyčné Lysé Hory roztroušené.

S nadšenou obětavostí ujal se mladý kněz svěřeného stádece s výsledkem tak utěšeným, že po smrti pana faráře Hykla mladíčký kaplan byl jmenován farářem Borovským. Když dne 17. září za přítomnosti nejdůstojnějšího pana preláta Findinského s neobvyklou slávou uveden byl mladý, zdravím kypící farář do svého nového úřadu, netušil nikdo, že za tři léta oželime tu drahou a ašvarnou hlavičku v níž tolik plánů zrало pro dobro lidu slezského.

Jako kazatel a učitel byl P. Karel Židek po celém okolí chvalně známý a jako vlastenec byl vzorem ostatním.

Bylť také pokladníkem „hospodářské jednoty Frýdecké“ v níž svými vynikajícími, hluboce prostudovanými přednáškami uchevacoval a prospíval.

Vzácný dal též příklad synovské lásky k starým rodičům, když povýšen byl za faráře. Vzal oba k sobě; prostému otci odevzdal polní hospodářství farské, matičce svěřil řízení domu a kuchyně. Tato přítulnost syna kněze k selským rodičům působila po kraji našem blahodárněji, než sebe nadšenější výklad čtvrtého přikázání.

V P. Karlovi Židkovi ztratil lid český na Těšinsku rádce a těsitele nezištného, škola příznivce obětavého, národ syna zdárného, jehož památce bude v horách Bezkydských žehnati v druhém i třetím pokolení!

Lid slezský pochopil úplně ztrátu onu a chystá nehynoucí pomník svému P. Karlu tím, že skládá všude za vhodné příležitosti několik hřiven na uctění památky P. Karla Židka, což stane se zařízením stipendia na českém gymnasiu Místeckém. Dosud sebráno již na 150 zl., i bylo by si přáti, aby sbírka brzy na tisícovku vzrostla a tak aby již pomník Židkův i ve skutečnosti viděn byl!

Napsal *M. K. Březnický.*

Rozmluva Náhlého s Povolným.

Náhlý (zpívá):

Slezská vlasti, půdo svatá!
Zemi nejkrásnější všech!
Tobě láska vrchovatá,
Tobě poslední buď vzdech!
Hvězdou jsi nám v srdce dána,
Hněv-li kolem nás a spor,
[: K dvěma sestrám upoutána
Pásmem věkověčných hor:].

Povolný: „Ale, ale, kaj si se to naučil tak pěkně zpívat o našem Slezsku?“

N.: „Kaj? — na v Praze, jak mi byli loni na národopisné výstavě.“

P.: „To pěkně.“

N.: „Šak víš, co sem ti toho navyklódol.“

P.: „No, muselo to tam být na hrůzu šumně.“

N.: „Do smrti na to nězapumním. — Jak se bratr s bratrem lebo sestra se sestrou dlúho neviděli: jak se to potem radostně vítají při shledání!“

P.: „Ó, to jó dobře vím; bo jak sem přišel z vojny s metalem a křížem na prsách a s hobšitem v kapsě, to celó dědina mě vítala, a důma od radosti až se rozplakali, že mě ešte uviděli živého a zdravého, bo musíš vědět, že my prvé slúžili na vojně dvanást rokův i déle. Jó sům, choť staró vojna, musil jsem se rozběčet, jak mi starý můj otec — Bůh jim dej radost věčnú — podávali třesúcí ruku na přivítání... mamulka, chudérka, už odpočívali v hrobě... a bratři moji a sestry na všecko se mě vypytovali, všecko chtěli na róz vědět: jak se mi vedlo, jesli se mi nic néstalo, a vsāj mě pomacovali. „Kryste

uchovej“, tak zvlól na róz jeden, „co to mós tvrdého nad lopatkú?“ „Ja milý brachu,“ pravím na to, „to potřebuje mnoho výkladu: Jak my leželi v Talijánsku tam kajsí u Solferino a Veruny atd., tu naróz kaj se véz tam se véz plno talijánův až tma; ach, těžko na to vzpomínať: broky hvízдалy, syčely, fjunkaly až hrůza, a kúle brněly až strach, jakoby chtěly pohřebnú pěníčku lebo „rekviem“ zanútit padlým kamarádům... I co tu divného, jesli dostól vojók, kěrého Matička Boží Škaplírna opatřila před smrtú, jesli dostól, pravím, celý magacyn broků, kúlek a rachejtli do těla, pod skuru, jako jó...“

N.: (šeptá) „Bože opatřij! — ale jesli též to všecko pravda, bo ti vojáci...“

P.: „Co to pravíš?“

N.: „Nic, nic, inym vyklódej: do rána tě budu poslúchať; ach, škoda budě kějsi tvoji hlavy.“

P.: „Baj škoda.“

N.: „Tuž jaké to bylo dále? Jak stě to uvítání skunčili?“

P.: „Jak? — Oto podivejtě se, tak sem dále vyklódol, podivejtě se na moje prsí i ruky — i rozeplnul sem kabót — jak tu v mojim těle oraly a vrtaly kúle a jak mě lechtaly broky! Ó, dybych vům všecko mohl ukózať, co ve mně sedí! — Jak to uviděli a uslyšeli, všeci stáli jako přimrzli. I tuž jak sem jim tak to všecko pozvyklódol i pozúkázóvol, omálo že by se byli zás všeci podruhé rozplakali — i tak my se všeci těšili, že my se uviděli.“

N.: „Vidiš, bratře, podobná radost byla v Praze, jak my tam loni přijechali na výstavu, bylo to 24. srpna, v sobotu.

Tam nás všaj vítali jako bratr bratra, sestra sestru, jak se už dlúho něbyli viděli.“

P.: „Šak sme bratři: Čechy, Morava i Slezsko patří pod jednu Svatováclavskou korunu.“

N.: „Proto též pěkně praví Slezská národní píseň, jak sem ti jů na počátku zazpívól, že Slezská naše vlast jest „k dvěma sestrám (t. j. k Čechám i k Moravě) upoutána pásmem věkověčných hor“, jakoby už samá příroda chtěla naznačit, že patříme jeden k druhému.“

P.: „Pěkně to umíš vykládat.“

N.: „Jestě sú dva verše (sloky), ale už se to všechno nimožu zapamatovat...“

„Že nás s nimi

(t. j. s Čechami a Moravou)

Tvůrce v jedno klad.

Vědomí nám dala Praha,

Víru — světců Velehrad“ atd.

Na kuněc se praví,

„že slávou vzplanou naše hory

a nivy rozhlaholí jás:

Bože, rodné Slezské zemi

Sílu dej a slávu zás!“

P.: „Všeci se to musíme dobře naučit.“

N.: „Baj že. — — Tuž tak bratře! — A co nového?“

P.: „Co? Na jak vidíš, múmy nový svůj Slezský kalindór. Zás sme pokročili ku předku.“

N.: „Baj že. — A jak je šikovně sestaveny: všechno potřebné člověk v nim najde.“

P.: „Něch Bůh odplati tym, kteří se tak starají o nás, nás poučují a uvědomují!“

N.: „Starší bratr a sestra, Čechové a Moravané, nědají nům zahynút; to nům slavně slúbili v Praze a to dokazují též skutkami.“

P.: „Šak potřebujeme pumoci!“

N.: „No a jak! — — Dycky nům naši nepřítelé do uší trubjó, že se bez nimecké řeči něobejdemy. Co jim do všech čertův po tem, jesli se obejdemy lebo ni, to je naša záležitost, něch se starají o seje! Něch nům dají a neupírajú, co nům podle zákona i práva patří a dobře se obejdemy bez nich. Odjaživa je tu nás Slovanův více; nimcův tu děpro něškoři naklúdili nimečti císařové, co též panovali nad Ra-

kusami; ti všecké možné práva nimcům dávali Slovanům na újmu. — Tak samo to šlo v Čechách a na Moravě. — Kdo se naučí a mó způsob naučit se po nimecky, dobře jest, ale vtiskát cizotu seje nědůmy! Něch jednájú s námi při úřadach v poctivé moravštině, dopisy a bešajty něch dávájú v našem jazyku, jak zdravý rozum káže — a obejdemy se bez nich. Či něsú úřady k vůli národu ustanovené?!“

P.: „No, jesli to nima grundolstvi, lidu dopisovat a s nim vyjednávat v jazyku, kěrého něrozumí?! Či něplatíme dówki a něslůžimy věrně našimu Nejjasnějšímu císaři a králi, že tak s námi pomětajú? Šak ti kakrmentí umjó po našimu!“

N.: „Škol nastavjali po městach, že by člověk brzo hlavu připadnul nad nimi, a jaké sú? Nimecké, a potem trubjó do všech úhlův světa, že Slezsko je „durch a durch dajé.“

P.: „To je mozek — škopový! Prindťe na dědinu a hladem pokapete i při vaší nimčině, bo se s málo kěřým domluvíte.“

N.: „Dejtě nům české školy, jak se patří a sluší a obejdemy se bez nimčiny, bo nimusíme potem naša děcka rok lebo dva napřed v nimčině drhnút, velké pyníze platit, při tem drahý čas tratit, abysmy je potem do jaké vyšší školy posýlat muhli — ovšem do nimecké, kěj českých nimá. Oto múmy jedno české gymnasium v Opavě — a kdo ho udržuje? Už třiností rok obětuje národ sám velké tisíce, bo nimcy něchcú dovolit, aby sestatnělo.“

P.: „A jaké překážky dělajú našim bratrům Polákům s polským jejich gymnasium v Těšíně!“

N.: „A ty národní školy na dědinách! To je trumpf trefový, kříže. kěré kladú na naše děcka. Děcko o šesti rokách přindě do školy, ledva že umí povědět, jak se nazývá — a už se musí učit tela a tela set nimeckých slov... To mó býť rozumné vyučování a vychovávání? Jaký to kříž pro děcko a učitele!“

P.: „Ale že to zákony dovolují?“!

N.: „Ja, to sú staré děje, bo kěj nás národ spól „přišel nepřítel i nasel koukole“, jak praví Pismo svaté!“

P.: „To se věile musíme učit, jak ten kúkol plévát; a do toho plevanió přičiní se též oto náš kalindór slezský, bo nás všeckých budě poučovat o našich pravách

a jak se brunit můmy proti našim nepřítelům.“

N.: „Tak, tak. — Bratře, ještě by bylo moc do řeči: o odrodilcích, renegatách...

P.: „Ja dyby tych něbylo!“

N.: „Nimá se co divit, bo kědy nimcy všaj nimčinu melú a nům Slovanům vtiškajú, to nějeden myslí, kěry něbyl dále jak za humnami, za věčné i časné blaho na nimčině záleží. A jak je kdo zámožnější a mó jakýsi vliv na jinšich, to nimcy a židí pěkně kole něho, na svojú stranu ho stahujú, aby jim neškodil. Ale tu třeba mět karakter, povahu a pamatovat na to že „hoden potupy všech lidí, kdo se za svůj jazyk stydí.“ — Ještě by bylo třeba dále mluvit o židach, jak všaj s nimcami držó a proti nům bojujú, choť z našeho potu bohatnú; jak rozmaitými praktikami ožebračujú a zněmraňujú naš lid . . . dále: o tych zpropadených židovských fabrykách, kěre kazió a ochuzujú celý kraj . . . jak statečně se dycky držet můmy při volbách . . . jak se poučovát můmy čítáním dobrých knih a novin . . . jak zvláště naše „Noviny Těšinské“ šířit a podporovat můmy atd. atd.“

P.: „Ó, moc, moc teho ještě je, o čem by bylo třeja seje porozprávět, ale něchmy teho, dá-li Bůh a dožijimy až na přes rok.“

N.: „Dobře pravíš. —

— A tak přejemy našimu kalindári, aby až do té něvzdálenější chalúčky pod „Lysú horú“ a „Bílým křížem“ a pod Dědem zaputovol, všaj, „kde dobrý náš lid se rodí“, hojně odběratelů a horlivých čtenářů našel, by hlavně našim bratrům a sestrám v Čechách i na Moravě věrně tlumočil naši biđu a slabotu naproti bezohlednému nepříteli všech našich spravedlivých snáh a tužeb!

A jak jsme započali naši rozpravu, tak ji zás dokončíme — písničkú:

P. a N. (zpívají):

[Kde domov můj?:]

Od Praděda k Lysé hoře,
Ostrava kde plyne k Odře,
Opavenka vévodí,
Dobrý lid kde se rodí:

To je Slezů krásná země —

[Země slezská: domov můj:].

Pokyny hospodářské.

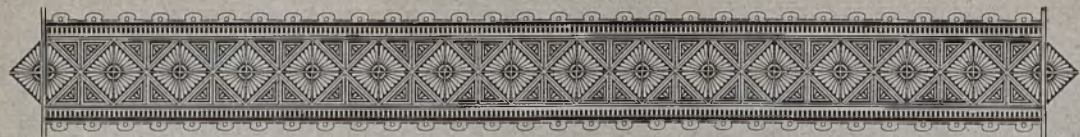
Kterak zvýšíme cenu obilí. Hlavní příčinou nízkých cen jest prý cizí konkurence. Ano — ale jen z části. My se domníváme, že hlavní příčinou mizerie jest — naše kuchyně. Vlastními výrobky pohrdá a za drahé peníze kupuje cizí plodiny. Tím nejen cenu svých výrobků stlačuje, ale i hotové peníze zbytečně posílá do ciziny. Neku-pujme uherské mouky, slaniny, sádla, kukuřice, cizozemské rýže, kávy atd. atd. a vařme z plodin domácích: že ceny našich plodin budou vyšší a přestane nářek na zlé časy. Chovem dobytka, pěstováním píce a zužitkováním plodin ve vlastní domácnosti lze i nyní ještě docíliti slušného výtěžku. Budme svými ve chlévě, na dvoře, v komoře, na poli i — v kuchyni.

Zkoušejme klíčivost osiva. Mnohý nezdar, značné výlohy a práce namáhavě uspořil by hospodář, kdyby před každou setbou pokusem přesvědčil se o klíčivosti semene. Neboť kdo nezná zcela určitě klíčivost, seje na zdař Bůh a vydává se do nebezpečí, že nejen marně pracoval, ale i o sklizeň se připravil, protože obyčejně nelze již chyby napravit, když následky neklíčivosti na poli se objeví. Dvě skleněné tabulky obyčejným papírem pijavým vyložené stačí k pokusu. Papír se navlhčí, semenem posype, tabulky jedna vloží na druhou a v tepé místnosti vzdušné uloží. Za krátkou dobu ukáže se klíčivost zrna.

Opatrujte zásoby obilné před červy. Červi mnohých brouků a housenek malých motýlků živí se moučnatým obsahem zrna. Poněvadž velmi rychle se rozmnožují, způsobují na sýpkách velké ztráty, ba mnohdy úplně zničí zásoby. Nejčastěji zahnízdí se na sýpce brouk z rodu nosačů, obecně pilous černý zvaný, jehož larva, pakli se velmi rozmnožil, úplně zničí značné zásoby zrnin. Aby tyto „mušky“ obilí na sýpkách neškodily, musí se pilně provětrávat, zásoby často přehazovat a udržovat v místnosti v náležitě čistotě. Provětrávání zásob jest nejlepší ochranou proti „muškám.“

Jak se zničí obilní sněh. Četnými pokusy bylo zjištěno, že zhoubná sněh obilná úplně se zničí, když zrní na okamžik se ponoří do horké vody a pak opět usuší. Pšenice se ponoří na 5 minut do vody 58 °C teplé; oves do vody 63 °C teplé. Klíčivost zrna tím prý neutrpí. Stojí za pokus, neboť sněh obilná nejen velké působí ztráty, ale i mouku činí odporou.

Které zrní lépe klíčí. Aby obilí lépe a dříve klíčilo, namáčí se na mnohých místech před výsevem. Pokusy však dokázáno, že zrní tím lépe a rychleji klíčí, čím jest sušší. Byloť zjištěno, že stejná míra obilí úplně o 9 až 15 dní dříve klíčila než obilí mokré. Kdo chce docíliti rychlého klíčení, sej zrní úplně vyschlé, což obzvláště platí o semenu lněném.

Vzpomínky na slezského vlastence.

Píše dr . . . ý.

Býlo to v letech sedmdesátých. Byl jsem tenkrát studentik, v prázdninách návštěvou na faře v čarokrásné Sk . . . u svého nyní již v Pánu zesnulého strýce. Jednoho dne přijel k nám návštěvou malý, starší pán, těla poněkud objemnějšího, s milou usměvavou tváří, milého vzezření. Již na první pohled učinil na mne mocný dojem — dojem, který nezapomínáme nikdy. Starý ten pán byl učiněná přívětivost, a co se mi při něm tenkrát nejvíce zamlouvalo, že pronášel během řeči takové náhledy, že jsem z nich poznal, že je to náš člověk, jakých jsme tenkrát ve Slezsku měli poskrovnu. Přihnul jsem k němu celým srdcem, celým zápallem!

Byl to MUDr. Augustin Petr.

Tenkrát jsem ovšem netušil, že cesty naše se jedenkrát úzce sejdou, že tento až posud nezmámý mi starý pán stane se mi později otcovským přítelem.

Po odytých studiích universitních přišel jsem do Frýdku — a tu stal se mi MUDr. Petr otcovským přítelem, upřímným rádcem, těшитelem, tu poznal jsem jeho krásnou, upřímnou duši úplně.

Slezské poměry! Nevynikají prý slezské poměry nějakou svou zvláštností, není prý na ty slezské poměry nějakého zvláštního receptu; tak jak prý v Čechách neb na Moravě se poměry národnostní upravují, tak prý se musí státi také ve Slezsku. Než tomu tak není, přijďte jen sem, studujte, a seznáte!

Tak smýšlel o národním životě našem též Dr. Petr, já pak bedlivě pozoroval a záhy poznal jsem, že měl pravdu.

MUDr. Aug. Petr byl jeden na Těšínsku z těch prvních, kteří se lidu našeho ujali, on se stal mu rádcem, povzbuditel, pomahatelem z nouze tělesné, duševní i národní.

Dusný rok 1848 viděl ho na barikádách vídeňských, a když se pak bouřné vlny těžkých časů utišily, přišel k nám a žil jen nám, svému povolání, národu a svým pacientům. Přes 40 roků působil jakožto lékař ve Frýdku blahodárně.

Dr. Petr viděl v každém chudáku jen nuzáka, důvěřoval slepě, ba horšil se ještě na toho, kdo ho kolikrát přátelsky varoval před bídným využitkováním a tak odešel od nás chudičkým, přechudičkým, že se, ač nerad, dovolával veřejné i soukromé chudinské podpory. Dr. Petr upadnul v zapomenutí, jen hrstka přátel mu věrnou zůstala a k němu se hlásila — jen chudina spěchala k němu o radu, bylť on otcem chudých! Mnohý, kterému on život zachránil, neznal starého Petra — a to ho bolelo, na to stýskal a naríkal.

MUDr. Aug. Petr byl též po dlouhou dobu městským lékařem a získal si o město Frýdek zásluh nehynoucích. On byl ten, který za své zásluhy byl by býti měl přede všemi frýdeckým čestným měšťanem. Na místo toho dožil se však ubožák skrovné chudinské podpory.

Šel-li Dr. Petr po ulici, nebyl nikdo, s kým by nebyl nějaké vlídné slovo promluvil, požertoval, potěšil, poradil nebo dítě po tvářích nepohladil. Ku svým užším přátelům lnul pak celým srdcem, celou svou šlechetnou myslí.

Obzvláště svého starého přítele Viktora Vantucha, který ho na věčnost předešel, zapomenouti nemohl, s ním denně jako s luznou vidinou rozmlouval a ještě na smrtelné posteli se těšil, že na věčnosti se opětně shledá se svým oplakávaným přítelem!

Nejvíce vynikal však svou ryze vlasteneckou myslí, svým otevřeným vystoupením pro naši svatou věc národní. Dr. Petr doznal otevřeně, že jest Čechem a že Čechem až do smrti zůstane — a to v čase, kdy naše národní procitnutí bylo ještě v plenkách.

On byl spoluzakladatelem Občanské záložny a Občanské Besedy ve Frýdku, poslednější pak dlouholetým starostou a konečně i čestným členem. Krátce před smrtí byl mu doručen diplom čestného členství Občanské Besedy Mistecké a to jej pohnulo až k slzám. Po celý ten čas, co ve Frýdku dlel, nebylo tu jediného národního projevu, ve kterém by nebyl býval zúčastněn, on chodil, prosil, klížil, jen aby nevznikla v jeho táboře nějaká nesrovnanost, která by naší české věci byla uškodila. On byl všude — všude.

V místnosti Občanské Besedy ve Frýdku visí skvostný obraz Dra. Petra, který sem daroval jeho šlechtitý přítel p. Karel Krčmář. A tak je ten Dr. Petr s námi až po dnes. A tu se nám zdá, že když je záloženská schůze, že nám přihrozuje: „Buďte šetrní a opatrní!“ — je-li schůze besední: „Buďte svorní!“ — je-li sokolská: „Buďte čilí, tužte se!“

Dr. Aug. Petr byl ženat, však pouze na krátko. Oženil se s dcerou frýdeckého měšťana p. Závadského, lepou Marií Závadskou, která však, sotva že mu dítka povila, na věčnost se odebrala, již pak i malé robě následovalo. Od té doby zůstal z piety ku milované choti vdovcem, stal se zadumčivým.

Dr. Petr byl však také nadšeným obdivovatelem našich překrásných Bezkydů a Karpat a zamilovanou myšlenkou jeho bylo: zříditi klimatický léčebný ústav na Krásné.

Poslední rok churavěl Dr. Petr dosti vážně — pacienti řídli, bidy přibývalo,

byl na duchu skleslý a netajil se tím. Trpěl tělesně i duševně. Však i tu na nás nezapomněl.

Lid, obzvláště mládež naše, milovala našeho veterána nade všecko.

Dne 24. srpna 1894 o 2½ hod. ranní přestalo šlechetné srdce Dra. Petra, „tohoto slovuťného a šlechtitného buditele našeho Slezska“, jak jej Občanská Beseda frýdecká ve svém úmrtním parte pojmenovala, býti.

Ač měl Dr. Petr ku konci svého života těch svých pravých přátel poskrovnu, tedy byl přece pohřeb jeho ohromnou manifestací národní. Celý Frýdek — ani městské rady nevyjimaje, celé šíré okolí spěchalo ještě jednou a naposled ku tmělé rakvi drahého zesnulého, s ním se rozloučit. Nepřeháním zajisté, že takového množství lidu na pohřbě dávno už Frýdek neviděl.

A když pak hroudy dunivě dopadaly na jeho rakev, tu mnohé oko zaslzelo, které se jinak každému, třeba sebe mocnějšímu hnuti jindy ubrániti dovedlo — celý ten zástup pak lidu našeho hlasitě lkal.

Nepřeháněl jsem ve svém líčení. Toho důkazem lokálka ze dne 26. srpna 1894 v nepřátelském nám časopise „Friedek-Mistek-Blattu“:

„Týž byl po celou řadu let slavený, velmi vážený oblíbenec lidu, kterého obzvláště tak zvaní „malí lidé“, chudí a nejchudší jeho rodného města a bližšího i dalšího okolí skoro modlářsky ctili a sobě vážili, který však také od svých duševně i hmotně daleko přes prostřednost vyčnívajících stranníků dle zásluhy ctěn a milován byl a který hlavně co předseda Občanské Besedy ve Frýdku měl to štěstí, že nepopřeně a dlouho svoji, poctami a projevy důvěry bohatou úlohu vůdce udržeti dovedl.“

„Dru. Petru byla smrt vykupitelkou z jeho těžké tělesní i duševní trampoty; jeho však přátelé, ctitelé a stranníci uchovávají tomuto statnému muži tím více věrnou, vděčnou a uznalou památku, že mnozí teprve nyní po jeho smrti přijdou ku poznání, jak špatně měl ustláno muž tento na loži bolestném, který nesčetná dobro-

diní prokazoval, který byl pravý otec chudiny, který byl mnohým pomáhatel a vysvoboditel v nouzi a nebezpečí.“ Tak psal tehdaž nepřátelský nám časopis věcně, nepředpojatě, po zásluze.

Ku konci podám stručná životopisná data. Dr. Petr narodil se dne 14. srpna 1824 ve Frydku, gymnasium studoval v Těšině,

filosofická a medicinská studia konal na universitě Vídeňské, kde byl také za doktora lékařství prohlášen. Otec jeho pocházel z Brůzovic, matka Justina Barčanská z Frydku.

Dr. Aug. Petr sice odešel, ale duch jeho ať dli mezi námi a nás posilňuje. Věčná a vděčná budiž mu lidu našeho paměť!

O konkurenci.

Každému výrobci záleží zajisté na tom, aby výrobky jeho co možná šly na odbyt a aby na nich co nejvíce získal. Poněvadž však v témže oboru výroby bývá více podnikatelů a výrobců, budou se všichni předháněti ve snaze po výdělku. Zisku největšího docílí ten podnikatel, jemuž se podaří docílití nejširšího odbytu. Tento zájem nazýváme pak konkurenci nebo-li soutěží.

Jest zřejmo, že největší odbyt bude mít ten podnikatel, jehož výrobky jsou nejlacinější a nejlepší. Aby mohl však výrobce zboží prodávati co možná lacině musí se starati, aby náklad výrobní byl také co možná malý, aby mohl při prodeji něco získati, zkrátka musí se řídit pravidlem: Při nákladu nejmenším zisk největší. Aby výrobky byly také nejlepší jakosti vůči jiným jest zapotřebí aby byly vyrobeny nejdokonalejšími pomůckami technickými i obchodními.

Ze soutěže největší prospěch mají ti, kdo výrobky kupují a to proto, že mohou kupovati u jednoho výrobce laciněji než u druhého. V soutěžném zápase mohou podnikatelé někteří i nepoctivými prostředky docílití rozšíření svých výrobků, jako na př. lživou reklamou nebo zhoršováním jakosti zboží. Nad to může podnikatel hospodářsky silný soustavnou soutěží zničití podnikatele hospodářsky slabšího, může se zbaviti takto vši konkurence a zabráti pole výroby téhož druhu zboží sám.

Nejllepšími toho doklady jsou tak zvaní „železniční králové“, kteří velikým snížením sazeb na svých drahách docílili toho, že doprava po jich tratích úžasné stoupla, kdežto na drahách konkurujících o totéž klesla. Poněvadž pak soutěžící dráha nemohla již více sazby snížití stalo se, že byla v krátkém čase zničena. Na to první dráha vyhnala sazby do neobyčejné výše, aby opět získala co snížením ztratila a na té výši pak zůstalo, protože nebylo dráhy konkurenční a tedy ti, již dráhy užívali, museli platiti, co si dráha diktovala.

Z těchto příčin má neomezená soutěž jistě hospodářsky nepříjemné účinky. Proto také vyskytují se již hlasy, aby soutěž byla omezena a aby právní řád kladl překážky volné konkurenci podnikatelské. Takovými překážkami jsou na př. monopoly, omezení živnostenské, výsady, cla atd.

Je velice spornou otázkou, který z obou druhů konkurence jest výhodnější, zda soutěž volná či omezená. To závisí od různých poměrů v té které zemi. V letech 1850 — 80 ovládala politiku států evropských myšlenka konkurence volné, ale dnes jest tomu právě naopak. Soutěž se omezuje, a i sama Anglie, která vždy byla horlivým zastancem konkurence volné, vystupuje nyní proti ní a žádá, jako jest nyní i v jiných státech zavedeno, na podnikateli, jenž provozuje určitou živnost, průkaz, že v provozování živnosti té jest náležitě vyučen.

— ák.

České školství na Těšínsku.

„Obec beze školy, toť sad bez zahradníka.“

Ne tomu už dávno, co mi jeden světem prošlý krajan český z Náchoda vypravoval, jak, cestovav na počátku let čtyřicátých naším knížectvím, každým krokem na východ cítil blízkost ubohé Polsky. Mínil tím totiž tehdejší nedostatek škol na Těšínsku, který mu u porovnání se školstvím západních zemí českých byl poněkud nápadným. Měl ovšem pravdu. Byloť tehdáž v celé české části Těšínska jen asi 12 škol, tak zvaných farních, totiž: ve Frýdku (3třídní česká!), v Bruzovicích, Bludovicích, Domaslavicích, Pražmě, na Borové, v Dobré, ve Šenově, Ratímově, Skalici, St. Městě, a Sedlísti, k nimž později přibyla škola v Morávce (na Uspolce) v Řepišti a v Liskovci.

Účinek jejich na nejbližší okolí byl ovšem časem patrný, ačkoli daleko ne takový, jakého od dobré národní školy očekávati lze. Scházelyť právě všechny podmínky zdárného vyučování i vychování, jako: způsobilé učitelstvo národní, pravidelná návštěva školy, učební pomůcky a mnohé jiné. Nahlédneme-li do zachovaných posud kronik školských, tu věru vzdychnem nad zuboženými poměry tehdejšího školství a učitelstva, ne méně však i nad nevědomostí, zpozdilostí a duševní i mravní ospalostí občanstva. Jakkoli školské obvody byly veliké, ježto 4 i 5 obcí jednu školu mělo, bylo hmotné postavení učitelstva tak nuzné, že jen synkové chudých rodičů, nedoučení řemeslníci a studenti stavu tomu se oddávali, k čemuž je mnohdy jen ta okolnost vedla, že tehda po delší dobu osoby učitelské byly povinnosti vojenské sprostěny.

Ježto při školství dostatečného zaopatrání neměli, mimo to školy po celé letní půlletí, co pastva dobytka a hospodářské práce na poli i doma trvaly, stály prázdný, oddávali se učitelé zaměstnání vedlejšímu, které často vychovatelskému povolání jejich nebylo sice přiměřené, ale přece je lépe živilo, než ono vznešené a krásné vychovatelské! A co bylo příčinou toho všeho? Nouze a drahota jistě ne, nebo zkoumáme-li tehdejší životní poměry lidu na Těšínsku, seznáváme, že byly příznivější než dnes, aspoň v horách.

Staré panské lesy počaly se káceti a výdělek se svážením dřeva spojený byl slušný; mimo to měli gazdové (hospodáři) v užívání rozsáhlé salaše a paseky pro pastvu dobytka, rubiska k rozmnožení plodin polních, stelivo, palivo a svitivo (posud zde známé louče) skoro zdarma, dřevo na stavby, na šindel a dom. nářadí velmi levno. Ovce, které chovali, dávaly vlnu na oděv, len, jež pěstovali, plátno; obuv, známé krpce, měli z vepřoviny (vepřové kůže), kterou jim koželuzi vydělávali. Tak sevrkly se skutečné výdaje rodin na nepatrnou částku a tyto mohly při moudré šetrnosti nejen zajistiti se před zlými časy ale i na ukojení duševních potřeb ten který groš obětovati. Bohužel těch duševních potřeb pocítováno velmi málo, smyslný požitek byl nad mravní. Frýdečtí perníkáři a tulaví šumaři; židovští rosolkáři, lenoši v žebráckém habitu měli zlaté časy, ale mládež vyrůstala jak to lesní dřevo beze všeho vzdělání, ježto nebylo peněz na školu a řádného učitele. — Ve mnohé obci propito při posudkách

(účtových hromadách) a j. příležitostech více (na obecní útraty!) než stálo vydržování učitele samého.

Za vhodné mám tu vyvrátiti i bludné mínění, jakoby tehdá při nedostatku školního vzdělání náboženství a mravnost byly péce prospívaly. Opak toho je pravda. Co dnes horlivé národní duchovenstvo ve škole pro náboženství učini za týden, nemohlo tehdá učiniti ani za rok.

A jak nedostatečné bylo vzdělání náboženské, tak chatrné, ba převrácené bylo vzdělání jazyka mateřského.

Nemůžeme si představití řemeslníka, který by všechny výrobní látky (dřevo, železo, kámen atd.) stejně zpracovati dovedl. Ale za oněch časů byl takový ústav v N. Jičíně, který nastávající učitele pro všechny školy stejně (německé, polské, české a třeba i ruské a maďarské) připravoval. Byl to 6 měsíční pokračovací běh při normální škole tamější, v němž sice jen německy vyučováno počátkům věd, ale i tato německá učenost stačila, aby učenník její státi se mohl preceptorem na jakékoliv škole. Znalost vyučovacího jazyka, jeho literatury a p., to bylo vedlejší.

Nebylo tudíž nic divného najíti na české škole Poláka nebo Němce, na polské škole Čecha nebo i Uhra s pouhým vysvědčením znalosti německé spisovné řeči.

Tím dáno pěstování a zušlechťování českého a polského jazyka na Těšínsku jako ve psi a lid nepřišel ku poznání a vědomí národní příslušnosti své.

Avšak časy se mění. Přesly nepokojné roky 1848 a 1849, minula strnulá doba Bachova absolutismu, po kterouž dobu (celých 17 let!) ve zdejším školství žádná potěšitelná změna se neudála, leda že služné učitelstva zvýšeno z 48 na 80 zl., místy i výše. Roku 1863 upraveno v rozsáhlé míře školství národní ve St. Hamrech, zvláště přičiněním okresního frýdeckého, p. Kováře a kapl. borovského P. Špačka, kterýžto poslední i o školu borovskou a přženskou dobyt si zásluh velikých.

Tak dospěly poměry školské ve zdejším kraji až po rok sedmdesátý. Dalekosáhlé proměny, jaké nastaly ve školství rakouském novými zákony školními, počaly se i na Těšínsku jeviti. V krátké době povstaly nové školy v Bašce, Janovicích, Raskovicích, Krásné, Morávce,

obojích Lhotách, Nošovicích, Vojkovicích, Venclovicích, Datyni, Žermanicích, Bartovicích, Vel. Kunčicích, Kaňovicích Sebišovicích, Przně a Nové vsi; zároveň upraven dozor ku školám tím, že tento z posavadních konsist. rad přešel na zemskou škol. radu, z dekanatů na okres. školní rady, z místních farních úřadů na místní školní rady. Na zvláštních ústavech vzdělávati se mělo na dále učitelstvo pro své povolání a uschopnění pro školy s vyuč. jazykem českým nebo polským muselo prokázáno býti znalostí těchto jazyků.

Služné učitelské upraveno dle jisté normy a zároveň učiněno opatření, aby po 40leté činnosti školní mohl učitel poslední čas života svého spokojeně strávití.

Přihlédneme-li k stavu českého školství na Těšínsku dnes, tedy po 27letém trvání nových zákonů školských, tedy počet škol vzrostl z oněch 12 (před 50 lety) na 43 se 87 třídami, z nichž ovšem 2 školy (frýdecké) docela. 1 škola (lískovská na polo poněmčeny jsou z osobních a politických libůstek jistých osob, ač nejen mládež ale i obyvatelstvo těch obcí je posud české.

Podáváme tu seznam školských obcí českých na Těšínsku, jich škol a jednotlivých tříd.

Běžné čís.	Školní obec	Počet obyvatelstva	Počet škol a tříd
1	Staré Hamry . . .	2594	4 školy 1-třídní ¹⁾
2	Nová Ves	585	1 škola 1-třídní
3	Borová (Malinovice)	632	1 škola 2-třídní ²⁾
4	Pržno	380	1 škola 1-třídní
5	Baška	1251	1 škola 2-třídní
6	Janovice	1819	1 škola 2-třídní (!)
7	Skalice	1153	1 škola 2-třídní
8	Staré Mě to . . .	1329	1 škola 2-třídní
9	Frýdek	7374	2 školy 5-třídní, utrakvist., mimo to 2 šk. měst. něm. (1 žid.)
10	Lískovec	1348	1 šk. 4-třídní, utrakv.
11	Sedlístě	1007	1 škola 2-třídní
12	Řepiště	1022	1 škola 2-třídní
13	Ratimov	1450	1 škola 4-třídní ³⁾

¹⁾ Na jedné z nich vypomocný nezkušený podučitel pro nedostatek zkušených sil!

²⁾ Přiškolené sem Lubno postaví na kratce vlastní samostatnou školu. (Lubno má 797 obyvat., ale dosud žádné školy!)

³⁾ Na krátce přibude třída pátá.

Běžné čís.	Školní obec	Počet obyvatelstva	Počet škol a tříd
14	Vel. Kunčice . . .	1627	1 škola 2-třídní
15	Bartovice	1541	1 škola 3-třídní
16	Kaňovice	216	1 škola 1-třídní
17	Venclovice	1128	1 škola 2-třídní
18	Hor. Datyně	786	1 škola 2-třídní
19	Bruzovice	1068	1 škola 2-třídní
20	Dobrá	1783	1 škola 2-třídní
21	Nošovice	745	1 škola 1-třídní
22	N. Lhoty	413	1 škola 1-třídní
23	V. Lhoty	1216	1 škola 2-třídní
24	Raškovice	1246	1 škola 2-třídní
25	Krásná	1805	3 školy 1-třídní
27	Pražma	546	1 škola 2-třídní
26	Morávka	4348	5 škol 1-třídních
28	Vojkovice	389	1 škola 1-třídní
29	Dobratice	815	1 škola 2-třídní
30	Domaslovice	1335	1 škola 3-třídní
31	Šebíšovice	936	1 škola 2-třídní
32	Žermanice	320	1 škola 1-třídní
33	Horní Bludovice . .	534	1 škola 1-třídní ¹⁾
34	Střední Bludovice (Špluchov)	737	

Nehledě ke Frýdku, připadá v české části Těšínska 1 škola na 950 obyvatel a na 11³/₁₀ km plochy, což je poměr na každý pád nepříznivý.

Ne mnoho lépe vypadá to s organizací školskou co do počtu tříd.

Co však za skutečně nepochopitelný skutek k českému školství a českému lidu na Těšínsku považovati musíme, je pověstné ustanovení zemské školní rady z r. 1873. Je to v pravdě políček českému školství vytažený na místě, kde by jen vznesený účel výchovy dorostu ovládati měl. Protože ustanovení to nejen přiči se základním zákonům státním, ale i lidskosti samé, uvedeme je zde ve hlavních rysech:

Cíl německého vyučování na školách českých a polských je:

1. aby dítky něm. řeči ústně i písemně správně rozuměly.

2. aby samy myšlenky své ústně i písemně správně po německu vyjádřiti dovedly.

(Dovedou to na 1 a 2 tř. školách sotva v řeči své mateřské.) Aby to možné bylo, má už při dítkách 6letých s něm. řeči počato býti a pak každým rokem po-

stupováno býti, aby už ve 3. škol. roce užívatí se mohlo s dítkami vedle české (polské) i německé čítanky!

Na vyšším stupni má mateřský jazyk ustoupiti docela německému, neboť „tento je prý i ve školách slovanských oprávněný“ (!!) Také prý se rozumí samo sebou (!!), že zvláště ve školách vicetřídních anebo i těch jedno- a dvou-třídních třeba, kde působí výtečný učitel, toto poněmčení školy i urychleno býti může a smí (!!)

České dítko v německé škole jako cizí se třese, nejsouc nikdy jisto před posměchy německé zbjnělosti, ba nepovažujíc si ani slova mat. mluvy promluvití, aby nebylo zakříknuto, že jest na škole německé: má prý němectví v povětí české škole stejnou oprávněnost míti s jazykem domácím! Také prý se rozumí samo sebou, že čím lepší a šikovnější učitel, tím rychleji může i smí školu českou (polskou) a s ní i mládež její poněmčiti! Snad aby spíše mohl nás pohltit moloch pruský? Není-li to plivání ve tvář zákonu státnímu základnímu, který praví:

Všecky národnosti jsou stejně oprávněny, všecky mají nezadatelné právo svým jazykem mateřským se vzdělávati a žáden nesmí k učení se druhému jazyku nucen býti? Zákon ten utvořil Němec, je císařem potvrzen a platí po dnes!

Hledej v celém Slezsku německou školu, kde by se druhému (českému nebo polskému) jazyku povinně a všeobecně učilo, nenajdeš ji. Německá domýšlivost nesnese slova slovanského a také zem. škol. rada nenuti žádnou školu něm., aby zavedla povinné učení slovanskému jazyku! A přece dalo by se to na př. v těch 11 měšťanských školách německých ve Slezsku lépe docílití, než na 1—3třídních venkovských školách slovanských. V jisté německé obci u Bilovce byl učitel kaceřován, že mluvil v domácnosti své česky. Co by se mu asi stalo, kdyby chtěl německou mládež ve škole počestiti? Jistě by byl zem. škol. radou z úřadu svého propuštěn, nebyl-li by německými občany kamenován.

Jestli tedy v českých zemích Rakouska německý lid tak nesmířitelně se chová k jazyku českému, jak má náš lid

¹⁾ Vyučuje nezkoušený výpomocný učitel pro nedostatek sil zkoušených!

český na Těšínsku strpěti urážku, že učitelstvo národní jeho školy může i smí poněmčovat? Nedají českému lidu jediné školy střední, jediné školy odborné,

jediné školy měšťanské, jediného ústavu učitelského, ale i ty ubohé národní školy chtěli by mu vzíti.

A potom se mluví o rovnoprávnosti.

Z horského péra.

Není hrubě do psaní uvyklé to mé péro, však když mu srdce velí, srdce, jehož každou kapku krve bych drahé vlasti v oběť přinést se nerozpakoval, tu mi služeb svých neodepře.

Nuzný život zde na horách! Mnohdy tak smutný a pustý, tak tvrdý a drsný jak mnohé ty holé, mlčenlivé stráně, které s námi po dřívějším bujarém, veselém životě teskní, když ozdobeny šumnými lesy a bujným pažitem poskytovaly hojnou, štavnatou pastvu skotačivým stádům bravu a skotu. Hory naše milé, milé, nejste již takové, jaké jste bývaly a ach, ani my nejsme tací, jakými byli naši dědové. — Jsme tak jako vy opuštěni, slabí, malátní — — však nikoliv, ta dřimota, ta ochablost, ta již mizí, z té se probouzíme. Však slyšíme zvuk šalmaje našich buditelův — ten silný a zároveň dojemavý nese se s hronu na hron, s hory na horu, zalehne i v údolí a zašeleví i v nejostatnější chatce. . . Tu jest na nás tu ospalost, tu slabotu setrástí, hrdě vzepnutí hrud, pyšně vztýčiti hlavu, napnouti sluch, zbystriti zrak by nám nic neušlo z těch plamenných slov, z těch přátelských pokynů našich bojovníků, stavicích se do prvních řad v boji o naše bytí, naše práva, naše statky, volajících nám jak telhád Syn Boží svým učeníkům: „Pojď za mnou!“ —

Ano, budeme Vás následovati, byť i na cestě trnité; my chceme bojovati, chceme pracovati pro sebe, pro své děti, každý dle síly Bohem mu uštědřené s vůlí rovnou, svornou:

„Pracuj každý s chutí úsilovnou
na národa roli dědičné,
cesty mohou byti rozličné
jenom vůlí mějme všichni rovnou“

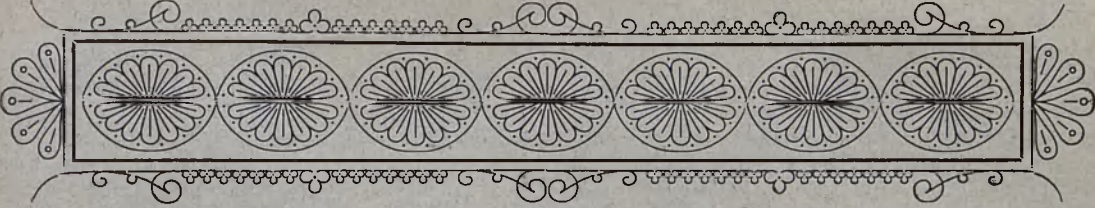
pěje nesmrtelný básník „Slávy dcery“ Jan Kollar. Pak ať se mezi nás dere cizáctví,

ať se pokusí někdo zotročiti nás! — Každý útok odrazíme a budeme státi pevně, jak nedobytné ty naše hory. Ať pak bije hrom a rozráží se o skalné témě Bezkydu, ať ječí bouře a řve, vždy bude Bezkyd pevně stát na věčném, neochvějném základu svém; on šíjí svou neskloní, ni o krok nestoupí, ale čelo své zahaliv v hrůzný mrak hněvu, dá v burácející stonásobné ozvěně odpověď strašlivou! V svornosti budeme státi pevně jak ty skály, které blesk nesežehne, víchr nesmete, přival vod nepodryje. Tak tvrdě, neoblomně, nestupně stůjme vůči nepříteli.

V povaze ryzost a pevnost, v srdci chovejme obětavou lásku k vlasti, k té drahé rodné zemi, kterou nám nejkrásnější světa kraj do nejdelší smrti z paměti nevypudí. Zde v náručí dobré matičky, na jejíž nadrech bylo tak milé, teplé a jisté spočinutí, zírali jsme poprvé na zářivé slunce a trpytné hvězdy a učili se prvním zvukům sladké naší mluvy. Zde vedeni silnou rukou otcovskou, na niž pevně vzepření činili jsme první pokusy kráčetí hrbolatou, příkrou cestou života. Tu milou chatu, která byla nejčistší radostí dětství našeho svědkem, tu malou dědinku, ty pole a květnaté luhy, snivé háje s tou drobnou zpěvnou havětí, ty stříbrné pruhy hravých bystrin a řek, ty tmavé velebné lesy, věnčící chmurné čelo hor, ty milé rodáky a ten náš drahý jazyk mateřský především vše milujeme a si važme, neboť to vše v souhrnu jmenujeme láskou k vlasti. Pěstujme něžnou tu květinu, chraňme ji před každým úrazem, ať zapustí hluboko kořeny, ať vyrůstá v mohutný strom, jež žádná bouře nevrátí, žádný víchr nezlomí a věnujme mu všecku péči, aby ovoce, jež ponese bylo vzácné a bohaté.

Ign. Moroň.

R o l n í c k á.

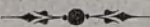
Já jsem rolník s tělem, s duší,
stavu mému skrovnost sluší,
práva svoje dobře znám,
z rukou vzít si je nedám.

Pole, louky, lesy, sady.
obydlí své, vinohrady,
nade všechno miluji,
síly své jim věnuji.

Praotec můj rolníkem byl
a otec můj stav ten zdědil,
mně jej věrně zachoval,
bych jej dále miloval.

Vážím sobě stavu svého,
nedám tupit od žádného,
stav já selský miluji,
jemu život věnuji.

Jan Glabazňa.

H a s i č s k á.

Hoj, hasiči, vzhůru staňme,
rychle volá ohně zář,
bližního život zachraňme,
veselá buď naše tvář.

Rychle jen, z lože ven,
ku požáru spějme,
šatem svým, hasičským
tělo přiodějme.

Střikačky naše a voda
proti ohni mocná zbraň,
před námi ať mizí škoda,
od neštěstí Bůh nás chraň.

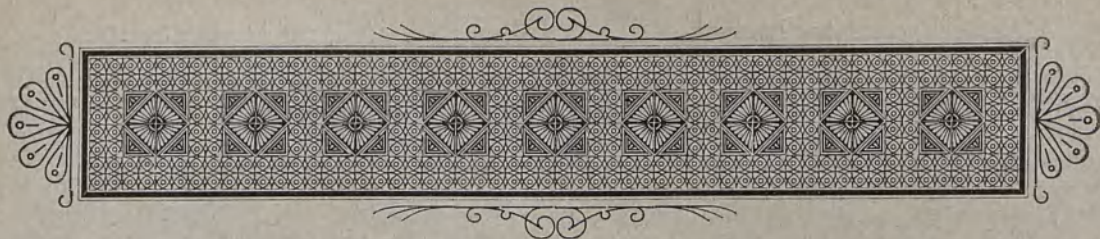
Silou lví při ohni
své práce konejme,
pro život bližního
i život svůj dejme!

Veselé vždy mysli buďme
i v neštěstí trvejme.
z lásky k Bohu síly tužme,
nepřátel svých nedbejme.

Velká čest přece jest
hasičem jen býti,
hasičství zasvěťme
proto naše žití.

Jan Glabazňa.

Pražmovské besedy.

Mnoho-li my, co národ, potřebujeme němčiny.

Na sv. Petra a Pavla bylo v Pražmě na besedě zvláště živo. Sváteční nálada a hlavně všeobecné očekávání, že soused Daleký opět se rozhovoří o tom, co viděl a slyšel ve světě, byly toho příčinou, že se sešel tentokráte značnější počet pražmovských sousedů.

Po vzájemném vítání a poznámkách o tom, jak se daří ourodám, prohodil soused Dlouhý: „Ale řekněte nám, sousede Daleký, kolika různými jazyky musí člověk mluvit, aby se mohl tak směle, jako vy, pustiti do dalekého světa? Že se musí vyznati alespoň v němčině, o tom, tuším, nebude pochybnosti, vždyť se nám stále tvrdí, a my tomu věříme, že bez němčiny nedojde člověk daleko. Ovšem že bych se já, třebaš bych byl znalým němčiny, nepustil do světa, nemámť k tomu chuti, ale to vím, že když sobě někdy za nějakou záležitostí zajdu třebaš jen do Frýdku anebo do Místku, tedy takorůzka za humna, je mi bez němčiny jaksi nevolno.“

K tomu dodal soused Krátký: „A když tak našinec musí běhati po soudech a jiných ouřadech, tam to teprve vidí a cítí, jací jsme my troubové, že nedovedeme domluvit se se slavnými ouřady v jejich řeči úřední.“

Na to jaksi nevrle prohodil soused Bohatý, který drobet přičíchl k vojenské službě: „Co s Frýdkem a Místkem anebo se slavnými ouřady! To všecko není nic u porovnání s tím, co našinec, nezná-li němčiny, musí zakusiti na vojně. Neví chudák ani co je to „halbreck, halblink“

a potom aby byl z něho řádný voják! Co se chudáci kaprálové a důstojníci namordují, nežli naučí takového Janka anebo Francka z našich hor chápati, co je to „ladet“ anebo „fajer!“ A bez toho by proti nepříteli nesvedli zhola ničeho. Neboť pomyslete si, co by se stalo, kdyby tak pluk, sestávající z našich Frankův a Jankův, stál proti nepříteli a kdyby na povel „fajer“, místo toho aby střílel, položil zbraň k nohoun?!“

K tomu dodal rozvázný soused Krátký: „Není také divu, že se nám ve vojnách tak špatně dařívá. Kdyby všichni naši synci znali němčinu, bylo by též snadno, naučiti je všelikému válečnému umění. a podle toho by potom vypadaly naše válečné úspěchy.“

Na to řekl soused Dlouhý: „Víte, že já nerad rozumuji mnoho, ale ze všeho toho, co zde právě bylo řečeno, vidím nad slunce jasněji, že vinu všech těch obtíží, jaké je nám pro neznalost němčiny zakoušeti ve veřejném životě, v ouřadech a při vojstě, je chybné zařízení našich národních škol. Ovšem je pravda, že naše zemská školní rada, vždy dbalá našeho prospěchu, roku 1873 zvláštním nařízením se postarala o to, aby se ditky naše již hnedle v prvním roce školní docházky pilně přiučovaly němčině. Ale jak je viděti, toho je ještě málo. Ani my ani ty naše děti němčiny přece jen neznáme. Podle mého náhledu by bylo nejlépe, aby naši učitelové místo stálého cvičení v českém čtení a písmě, místo zbytečného pro nás

kreslení a všelijakého chytrého počítání mluvili s dětmi našimi stále a stále po německy. A kdyby to tak trvalo šest anebo sedm roků, musilo by každé to dítko po německu mluvíti alespoň tak, jak to dovedou ve Frýdku anebo v Místku. A obzvláště zde v Pražmě, kde máme školu dokonce dvojtridní! V té druhé třídě, u pana rektora, by se jinak než po německy ani mluvíti nemělo! Za tolik peněz bychom přece mohli mítí něco pořádného.“

Co soused Dlouhý, člověk rozšafný a v obci vážený, mimo obyčej takto mudroval, bylo viděti, že mluví všem sousedům jakoby z duše, a že v té věci jsou všichni stejného s ním mínění. Proto se také Bohatý obrátil k Dalekému se slovy: „A co vy, sousede, stále jen posloucháte, sám však mínění svého nepronášíte? Snad nepřemýšlíte opět o nějakém klíči, jímž byste nám otevřel bránu, vedoucí k snadnému naučení se němčině?“

Na slova tato odpověděl s vážností soused Daleký: „Klíč, jaký ode mne nyní žádáte, nemusíme hledati ani v cizích zemích, ano ani u nejbližších sousedů svých. Máť ho jedenkaždý z nás denně na rtech svých, jen žel, že ne také v srdci! (Při těchto slovech pohledli všichni tázavě na Dalekého). Klíč ten dal nám sám Bůh a on zní: „Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl na zemi!“ Že tento zákon Boží je bezpečným klíčem k tomu, jak bychom se po celý život svůj a ve všelikém jednání svém měli zachovávatí oproti němčině, uhlídáme později!“

„Nyní se podíváme, co je do jednotlivých úsudků vašich!“

„Začneme tedy z toho, nač se mne tázal soused Dlouhý: Mnoho-li jazyků musí znáti, kdo se chce pustiti hodně daleko do světa? — Na to je odpověď velmi jednoduchá: Otažme se kteréhokoliv dráteníka, mnoho-li zemí on proputuje a mnoho-li potřebuje k tomu jazyků? On se zajisté podívá na nás s podivením a odpoví nám sebevědomě, že jemu stačí jazyk, jemuž jej naučila slovenská matička jeho. Obzvláště když se vydá na východ, že může projíti ne 200, ale 400, 600 ano i více mil a že mu stačí všude jeho milá slovenčina, neboť tam všude bydlí Slované, jichž obyčejná, každodenní mluva jest mu snadno srozumitelná. Kdyby pak soused Dlouhý

měl chuť podivati se na západ, tedy třebaš k Němcům, táží se ho, čeho by tam hledal? Snad se nedomnívá, že tam naň všichni čekají smastným koláčem? — A mnoho-li našich lidí chodí do západních zemí? — Zajisté jen jednotlivci. A dobře tak, neboť tam není radno nám Slovanům hledati pravdu. Z německé pravdy my Slované co národ hyneme.“

„Ostatně víme ze zkušenosti, že leckdo z nás vypravil se za štěstím svým hodně daleko do světa a že, třebaš znal němčinu ne hůř nežli nějaký pruský professor, vrátil se domů s prázdnou.“

„Druzí pak, kteří o významu němčiny pro nás Slovary mají řeči plnou hubu a před Němci a jejich prý zářivou kulturou ze samého obdivu leží takorůžka na břiše, nehýbají se od nás, tak se jim líbí mezi námi, sprostými prý Slovy.“

„Jest tedy patrnó, že dopracoval-li se někdo z našich rodáků v cizině blahobytu a dokonce i vážnosti a cti, že toho dobyl ne němčinou, ale zcela něčím jiným. Vždyť i ten dráteník, jemuž se o němčině nikdy ani ve snách nezdálo, přináší domů z daleké ciziny mnohý groš, dobytý ne němčinou, ale pracovitostí a spóřivostí.“

„A koho jímá neodolatelná touha po cizích krajích a národech a kdo by tedy pro tu příčinu se chtěl naučiti nějakým těm jazykům, ten nechť se o to postará sám. My přece jemu k vůli, protože se mu u nás nelíbí, nebudeme všechny dítky své mořiti učením se cizím jazykům, aniž mu budeme ze svých těžce nastrádaných haléřů zařizovati pro jeho choutky německé anebo jakékoli jiné školy. Vždyť my máme školy své ne pro Němce anebo snad pro Ameríkány, ale pro naše dítky československé.“

„Již tedy chápeme, že škola národní nemůže mítí zření k tomu, zdali někdo z nás sobě přeje, aby se jeho dítky procházely dalekým světem, neboť to jest věcí jeho, škola pak národní musí se obíratí tím, čeho vyžaduje prospěch ne jednotlivce, nýbrž celého národa.“

„Nyní pak se podíváme, co je to s těmi ouřady, před jichž němčinou má rozvážný jinak náš soused Krátký takový strach — Předně se ho otažeme, v jaké že my zemi bydlíme? — On nám odpoví, že ve Slezsku, které s Čechami a Moravou

tvoří korunu českou čili svatováclavskou, o níž nyní panující náš císař a král svého času českému sněmu slavnostně dopsal, že si je povědom lesku a moci, jaké koruna tato propůjčila jasnému rodu jeho.“

„Když tedy sám císař a král takto mluví o koruně naší, plyne z toho nad slunce jasněji, že i národ náš československý, který korunu tuto roku 1526 svobodnou volbou jasnému rodu Habsburskému propůjčil, má pro celou tuto říši nad jiné význam veliký.“

„Proto také ani protivníci naši, Němci-liberálové, když sdělávali, ovšem že bez nás, nyní platnou ústavu, neosmělili se zákonitým nějakým ustanovením sáhnouti na právo jazyka našeho, stanovivše článkem devatenáctým říšské ústavy rovnoprávnost všech jazykův, užívaných v říši, jak v úřadech, tak ve vojště a ve školách.“

„A tu jsme již u našich úřadův! — Otážete se, proč panuje v nich, nehledě na zákon a rovnoprávnosti ústavně projednaný a samým majestátem potvrzený, vždy a všude jen ponižující nás němčina? Proč se neřádí ve věcech, týkajících se lidu našeho, jazykem naším? — Proto, že si to necháváme libiti a že se nedomáháme s patričním důrazem práva svého. — Císař a král náš je sobě povědom vážnosti koruny naší, ale úřadové jako by o tom ničeho nevěděli! Proč to? — Proto že my sami ochotně strkáme české palice své do německých chomoutů! Bodejť by si nás neosedlali, když jim sami nastavujeme záda svá!“

„A když nám obhajcové úřední němčiny přicházejí s obvyklým mudrováním o nutnosti jednotné úřední správy, na to je jednoduchá odpověď, že úřadové jsou pro lid, který je také svými daněmi vydržuje, a ne naopak. Ten pak, kdo platí, má přece právo žádati, aby se s ním jednalo alespoň podle platných zákonův!“

„Vždyť s Maďary byla tatáž historie. Když pánové ve Vídni na ně po německu, oni — že tomu nerozumějí. A když je nutili, oni si postavili hlavy a docílili, čeho chtěli. Nyní ve Vídni již žádný ani nehlesne o tom, že by se na Maďary mělo jíti s němčinou.“

„Co tedy s našimi úřady? — Odpověď zní krátce a jednoduše: „Nix dajť!“ A kdyby třeba někdo z nás byl němčiny znalý,

musí sobě býti povědom vážnosti, jakou má pro říši tuto země naše a národ náš, a v úřadě nesmí rozuměti po německu aniž podpisovati nebo přijímati něco německého. Ukáže se, kdo zvítězí, právo-li národa, vydržujícího říši daněmi svými a hájícího ji krví svou, anebo nějaký německý justament!“

„Dobrá!“ — řekl Bohatý — „u úřadův bychom si právo jazyka svého mohli snad vydobyti, kdybychom se ho domáhali s patričnou rázností, ale hůř to bude u vojska. Tam nedělají dlouhých okolků, cizích rozumů neuznávají, oni že mají svého rozumu dost, a když sobě synky naše odvádějí na vojnu, tak prý to nečiní proto, aby oni poslouchali naše synky, ale naopak.“

Na to odpověděl Daleký: „Příteli, když my své nejlepší syny dáváme císaři a králi jakožto nejvyššímu vojevůdci svému, aby mu případně hájili trůn a říši, nenapadá nás, že by tam měli dělati něco jiného, nežli právě to, co jest vůle Nejjasnějšího císaře a krále našeho. A poněvadž víme, že nejjasnější vůle jeho jest ta, aby všem jeho národům bylo činěno po právu a aby ve všem bylo šetřeno svatých jejich citů, proto musíme trvati na tom, aby také ve vojště byl brán slušný ohled na národnost naši.“

„Z toho důvodu je ve vojště kromě armádní (na ten čas německé) řeči také řeč plukovní, to jest mateřská řeč mužstva, z něhož pluk je sestaven. S armádou se jedná řečí armádní, v níž se musí vyznati veškeré důstojnictvo, uvnitř jednotlivých pluků pak se má jednati řečí plukovní. Velení, pozůstávající z kratičkých výrazů, přiučí se každý neněmec snadně. Ostatně by v slovanských plucích mohlo býti velení slovanské, neboť víme, že bratři naši Srbo-Chorvaté v zemské obraně své mají velení slovanské, rovněž jako Maďari velení maďarské.“

„Že by pak bez němčiny armáda naše neobstála, něco takového nebude tvrditi nikdo rozumný a nepředpojatý. Vímeť, že v bojích se velí a jedná s mužstvem jeho řečí mateřskou, aby se vzpružila kleslá snad mysl jeho. Kdo nepomyslí tu historické: „Hanáci, držte se!“ , kteráž kratinká věta Hanácký pluk k neobyčejné udatnosti

nadchnula a vítězství rakouským zbraním zjednala.“

„Dále víme, že vojska rakouská trpěla kruté porážky, i když vojevůdcové výtečně znali němčinu, a že bojovala šťastně i tehdy, když vrchní vojevůdce byl málo anebo úplně neznalý němčiny.“

„Tedy jako v tom putování do cizích zemí za štěstím — ne němčina je hlavní věc, ale něco zcela jiného. — Co tedy?“

„Předně musí býti muž přesvědčen, že chápe se zbraně, neztrácí ničeho z lidské důstojnosti své. On musí býti přesvědčen, že mu dána do rukou zbraň, aby hájil, co jemu, jeho národu a říši jest svato a nedotknutelné. Kdyby každý jednotlivý voják neměl tohoto přesvědčení, marná by byla jakákoliv znalost němčiny a třebaš všeho umění válečného. Jen svobodný muž dovede býti zdatným vojínem, nikdy ale otrok. A na otroka se snižuje každý, komu se sahá na lidská jeho práva, k nimž patří také právo národnosti.“

„Z dějin našeho i jiných národů víme, co dovede hrstka mužův svobodných v boji za nejdražší statky své třebaš proti nesčetným plukům otroků.“

I řekl soused Bohatý: „To, co jste nám, sousede, zde vyložil, je pro každého nepředpojatého pochopitelné. Ale němečtí se u nás všude, zejména pak u vojska, zakořenili tak, že nehledě na všechny rozumové a dějinné důvody — pravdy, vámi tak výmluvně hájené, tam úztní nechťejí, a že je nám bez znalosti němčiny na vojné přece zle. Vždyť je známo, že bez němčiny se třebaš sebe lepší vojin nestane ani kaprálem!“

„Soused, — odpověděl Daleký — nemohu chápati, co vy tak toužíte po tom kaprálství. V tom přece není velikého rozdilu, je-li kdo vojínem řadovým anebo kaprálem! Poslouchati musí přece oba! Ten pak, komu se kaprálská hůl zdá býti žezlem maršálským, nechť se též o drobet té němčiny postará sám. My přec pro tuto velikou tížďadost jeho nebudeme němčinou trápati všechny kluky ano dokonce i holky své! Důstojníkem pak se z naší vesnické školy, třebaš by znal i němčinu, nestane nikdo. K tomu je zapotřebí více, nežli mu vesnická anebo vůbec národní škola poskytnouti může. Tomu pak, oč se od dů-

stojníka požaduje vědomostí více, se vyučuje ve školách středních anebo odborných vojenských, a tam je také místo a čas učiti se řeči armádní, tedy na ten čas němčině.“

„Již tedy vidíte, že hodnost důstojnická se neuděluje tomu, kdo zná jen němčinu, jinak by každý Michl z německých hor, nehledě na pověstnou svou tupost, byl rozeným důstojníkem, nýbrž tomu, kdo má potřebné odborné vědomosti a kromě toho se vyzná také v řeči armádní.“

„Nemáme tedy co nařikati, že naši synci z vesnických škol nebudou důstojníky, nebudouť jimi ani synci z německých škol, neosvojí-li si potřebných odborných vědomostí.“

„Ze všeho toho snadně si učiníte závěrek, že to s tou němčinou není tak, jak by vám všelijací nepovolání prorokové a neuznaní mudrcové namluviti chtěli, a že němčina v říši naší může míti jen takový význam, jaký nám, Slovanům, se uráčí jí propůjčiti, a že se případně můžeme znamenitě obejít třebaš i bez ní. Neboť velmocenské postavení naší říše, naše vojsko, naše úřady, naše školství lze si snadno mysliti třebaš bez němčiny, ale bez nás Slovanův bylo by po říši i po všem, co s ní souvisí. Z toho vidíme, jakou závažnost pro říši tuto máme my Slované.“

Když Daleký svůj výklad ukončil, řekl rozvážný soused Krátký: „Ze všeho, co jste nám, sousede, právě vyložil, je patrné, jak politování hodný jest úpadek, v jakém lid náš v ohledu národním již po tolik pokolení vězí. On je toho vinou, že nedovedeme rozsouditi těch nejjednodušších věcí, že se dáváme tak lehce klamati všelikými falešnými proroky a nedoučenými mudrci, kteří neznajíce ničeho lepšího, rádi by zpeněžili na účet náš drobet té zlošťastné němčiny, již se nuzně byli přiučili. Poklesli jsme tak, že nedovedeme rozeznati pozlátko od pravého zlata, že přihlížíme ne k jádru, nýbrž že se podobně nerozumným dítkám a divochům obdivujeme pozlacené skořápce.“

Myslím, že dnešní naše beseda nám pročistila zkalený náš zrak a že nás naučila hleděti na němčinu tak jak ona toho zasluhuje, a hlavně, že seznávše, jakou cenu dle slov nejjasnějšího císaře a krále našeho koruna naše a tudíž i národ náš pro trvání této říše mají, dovedeme vy-

nutiti sobě u úřadů a ve veřejných zařízeních vůbec šetření národních práv svých.“

Po těchto slovech se začali pražmovští naši občané rozházeti. Bylo jim, jako by se byli probrali z dlouhého, těžkého spánku, v němž je trápila jakási strašná německá můra. Každý byl zamyšlen, každý

pochopoval, v jakém po dlouhá léta vězel bludu, a jak veliká jest křivda, jež se národu našemu co do národnosti jeho děje. Každý začal uvažovati o tom, čím by mohl přispěti k tomu, aby se národ náš opět domohl té vážnosti, již druhdy požíval a jaká mu i nyní spravedlivě patří.

Rajman.

Něco ze starých listin.

Bludovice. V dějinách Těšínska (str. 86—87) vysloveno bylo důvodné mínění, že Bludovice okolo r. 1297 založil pan Blud z Jičina na Moravě. A že Bludovice osadou rozhodně starší jsou svědčí jich čistě slovanské jméno a že již r. 1335 byly farskou dědinou. Toho roku sebralo se od farníků ve vsi „Bluda“ 3 škoty peněz pro sv. Petra. A překroucení na místního jména Bludovic v „Bluda“ dokazuje, že do Bludovic původně slovanských nastěhovalo se značné množství osadníkův německých jako do Karviné. S tímto nastěhováním dostala pak celá dědina právo vlastnické. R. 1425 pánem té vsi píše se Mikuláš „de Blaudowicz“. Ale r. 1434 jest již pánem Machný Kornic „von der Blawde“. Týž Machný z Bludovic jmenuje se ještě r. 1440. Podivno však jest, že se r. 1447—1450 Machný z Kornic píše ze Stonovy, ale též Jan Hunt psal se Stonovy r. 1440. I poněvadž potomně pány na Bludovicích jsou Hnutové a na Stonové Kornicové, podobalo by se ku pravdě, že též Hnutové náleželi k velikému rodu pánů „z Kornic“. Roku 1447 opětně vzpomíná se fary a kostela v „Blauda“. Co se týče pánů Huntův víme zatím, že Jan Hunt byl pánem na Bludovicích a Žermanicích. Pan Jan Hunt měl 6 synův, kteří se po smrti jeho měli podělití zbožím otcovským a to tak, že 2 starší Jan a Venka na spolek dostali Žermanice, 4 mladší nejmenovaní Bludovice. A skutečně r. 1483 kníže Kazimír povolil synům Huntovým takový roz-

díl. Ale oba nejstarší dědici pozbyli brzo Žermanice, kdežto dědici Bludovic nepochybně se dědinou tou podělili, takže od r. 1520 rozeznávají se Horní a Dolní Bludovice. Na Horních Bludovicích seděl r. 1520—1523 pan Jašek, tuším z Kornic, neboť jeden rod pánů Korniců psal se dlouho potom Bludovský z Kornic. V polovici 17. století seděli na Horních Bludovicích páni Rusečtí z Ivaně. —r—

Šenov jmenuje se poprvé v seznamu biskupského desátku v podobě „Sonow“ roku asi 1305. Byl tedy založen několik let před tím a sice, jak v dějinách Těšínska str. 102 podotčeno jest, již v té době, kdy němčina ještě neměla příliš mnoho vlivu. Jméno samo patrně jest německé, ale má koncovku slovanskou. R. 1388 na listině knížete Přemyslova o Malé Kunčice vydané podepsán jest Šasek z Šonova („Schonow“) R. 1392 hejtmánem na Velkém Hlohově jest slovník „Sasske“. Jest ku pravdě podobno, že kníže Přemyslav nabyv r. 1385 Hlohovska za hejtmana a správce nařídil si tam věrného svého šlechtice z Těšínska. R. 1423 zapsán na privilejií frýdeckých za svědka dle jednoho opisu Borek Sosechke, knížecí maršálek, dle druhého Vavřinec Šasek z Šenova. R. 1450 píše Niklík ze Šonova. Zajímavé jest, že na seznamu halíře sv. Peterského r. 1447 vzpomíná se fary v „Schonvaldē“. Že se jedná o Šenov čili Šenov, nebude asi pochybnosti. To jsou zatím nejstarší zprávy o vsi Šenově. —r—

Ze života Hercegovce.

Luko Sieniĉ byl tím, čemu se v úradních listech maďarských říká lupič, vrah, loupežník (räuber) atd. Nebylo to k jeho prospěchu, zaplatil to statky a životem.

Proč byl Luka Sieniĉ lupičem ?

Předně již proto, že byl vyznání pravoslavného; za druhé proto, že poznal kus světa, byl na Rusi, v Carigradu, ve Francii, ve Španělech a Mexiku. Naučil se cítiti, mysliti a pracovati. Svou ubohou, nešťastnou, chudou otčinu, skalnatou Hercegovinu miloval od dětství vřele, ohnivě a posvětil svou lásku ve čtrnáctém roce věku svého svou vlastní krví a krví několika Turků. Bylo to na trhu v Trebinji. Příbuzný Luky, Niko Levnaiĉ, přišel do města se svou mladou, krásnou žínkou Jeliciou. Bylo to velmi neprožtelné, osudné. Avšak Niko miloval vášnivě a láska nevidí a nemyslí. Domníval se, že není člověka na světě, který by jeho drahé Jelici jedinou prosbu, žádost, přání odepřiti mohl. Niko věděl, trochu z vlastní mladé zkušenosti, že jsou na světě lidé velmi zlí, tvrdí jako skála, s krvi dravci, a povidání starých utvrzovalo ho v nedůvěře k lidem cizím, ale od té doby, co miloval, co pojal Jelicu za ženu, ztratil hlavu a vládu úplnou mělo srdce a v tom sídlila láska.

Ibrahim Beg Begović musel se až usmáti dětinně důvěřivosti těch dvou cukrujících hrdlíček, ale úsměv ten byl ledový, jedovatý, ošklivý. Pokynul dvěma drábům albánským, aby byli pohotově. Pak přistoupil k Jelici, dotekl se lehece ramene jejího, řka temně, suše: „Pojď za mnou!“

Obrátil se a učinil několik kroků, zastavil se a pohlédl v zad. Niko Levnaiĉ stál s vytřeštěnými očima, sevřenými rtoma, zaťatými pěstmi bez dechu.

V hlavě se mu pojednou vyjasnilo, příliš pozdě. Jelica tulila se úzkostlivě k němu.

Turek zašklebil se divoce. „Což jsi neslyšela, feno křesťanská, že jsem ti poroučel, abys šla za mnou. Mám tě dát pohnat? Hajdy!“

Jelici sevřela se prsa smrtnou bolestí, zbledla jako sníh na Orjenu, dvě veliké slzy vyhrkly jí z očí; stála úplně bez vlády, zoufalá, pohled její byl upřen do prázdna.

Niko pokročil ku předu.

„Begu Begovići, prosím tě, zapřisahám tě u počestnosti proroka tvého, nech ji, je moje žena.“

„Což se ozýváš, pse křesťanský. Nevezmu ti ji; zítra, snad ještě dnes ti ji zase vrátím, rozumíš? A teď hajdy z cesty! Drábové, vezměte ženu!“

„Begovići nesahej mi na ženu, sultán tvůj slíbil nám ochranu.“

„Pse hloupý, nešel jsem si pro ni k tobě, tys mi ji přivedl sám.“

V tom utvořil se již zástup kolem skupiny. Albánci sápal se po Jelici, které draly se z prsou srdcervoucí výkřiky.

Hned se utvořily dva tábory. Každý věděl, co bude následovat, nebylť to toho léta ani první ani poslední výjev z poroby lidu hercegovského.

Za Begovićem moslimové, za Levnaiĉem křesťané. Surový Albánc, chlap jako hora, uchopil Jelicu za pletenec havraních vlasů a zatáhl za něj tak mocně, že ubohá žena

s hrůzným výkřikem bolesti k zemi klesla. V tom však již zasvištěl Nikův handžar vzduchem a zatatá pěst Albance válela se v prachu. V tom okamžiku vrhly se již také obě strany na sebe a povstala krutá seč. Hlava Nikova jedinou ranou druhého Albance sletěla Jelici do klínu. Výkřik ubohé ženy, tak strašný, že kostmi se prodíral, vynikl nad všeobecnou vřavu. Pak slyšeti bylo již jen řvaní, dopadání handžárů na lebky a šje.

V tom již také přikvačila tlupa rozdraných, špinavých, šeredných oblud, tureckých vojáků. Vítězství Turků bylo zajištěno. Živi Srbini, na místě se nalézající, rozběhli se do uliček a poskákali do zahrad. Dva vojáci odnášeli omdlelou Jelicu, před nimi s vítězným pohledem kráčet Beg Begović. V tom vyskočili čtyři muži z uličky, vraceli se na bojiště, vlastně tři muži a jeden chlapec, Luka Sienic. Ale jaký to chlapec! Rychlostí blesku byl u Begoviće a již klesal Turčín s rozpoltěnou lebkou k zemi. Vojáci pustili Jelicu. Tři Srbové vrhli se na ně. Opět zvedal Luka handžar, se slzou v oku. Jelica popatřila k němu a usmála se trpce, naposled.

S výkřikem: „Hoj, Jelico drahá, nezneuctí tě vrahové,“ švihá Luka svým handžarem a z krásné hlavy dívčiny stříká již mozek. Také na Luku dopadá handžar, ale jen slabou ranou, voják, jenž jim vládl, byl dříve zasáhnut ranou druhů Lukových.

Povinnost byla vykonána, pomsta dovršena. Naším junákům sotva zbylo času utéci uličkou. S divým řevem hnala se za nimi smečka zuřivých vrahů.

To byl krvavý křest Lukův.

Od té doby byl Turkům pravou hrůzou. Ustavičně viděl před sebou rozbitou hlavinku Jelinu a hleděl zapuditi krvavou vzpomínku krví Turčínů.

Do osmnácti let potloukal se Luka v lesích nevesiňských a horách hercegovských. V zimě zdržoval se na Černé Hoře. Do té doby padají přípravy ku válce krymské. Turci jali se v Hercegovině hajduky s velkým úsilím pronásledovati. Mladý Sienic utekl do Boky kotorské. Odtud dostal se do Carigradu a pak lodí ruskou do Sebastopolu. Jako dobrovolník sotva dvacetiletý prodělal hrůzy obléhání Seba-

stopolu a v bitvě na Almě dostal se do francouzského zajetí. Uzdraviv se, byl poslán jako zajatec do Marseille. Po uzavřeném míru nešel nazpět. Vstoupil dobrovolně ku francouzskému vojsku v Alžírsku, kdež pobyl až do r. 1859, kdy se účastnil války v Itálii. Byl opět raněn. Po válce vymohla mu vláda francouzská povolení k návratu do vlasti. Zaplakal radostí, když opět vstoupil v Boce kotorské na půdu slovanskou. Paša trebinský přivítal ho s poutou. Luka usadil se opět v rodné vesnici a požíval za krátko úcty a důvěry celého kraje, Turků i křesťanů. Byl důvěrníkem svých souvěrců a turecký paša dovolával se jeho rozhodnutí v rozepřích mohamedánů s pravoslavnými.

Při všech následujících povstáních, vzbuzených ukrutenstvím tureckým, byl v řadě starších svého lidu. V roce 1877 vstoupil se svou četou do Konice ve jménu knížete černohorského.

Rok příští přinesl mu ohromné sklamaní. Drahé otčině nedostalo se svobody. Turci odtáhli a „Austrijáci“ přišli. Luka zatruchlil a vystěhoval se na Černou Horu. Jeho vesnice s ním. Avšak pokoje neměl. Přicházel často sám v noci do rodné vísky, zatruchlil si a vracel se před slunce východem nazpět. V roce 1882 vtrhl rodákům na pomoc se svými lidmi. Povstání to bylo beznadějně, bezúčelně, věděl to, ale vrhl se v boj, aby došel — klidu.

Brzo vracel se sotva s polovicí svých přátel opět na Černou Horu. Byli k němu vysláni důvěrníci, aby se vrátil a přivedl lid s sebou. Odmítl a proto dostal se do seznamu „loupežníků.“ Zase docházel, vždy sám, v noci, do opuštěné vesnice. Číhali na něho pilně, ale poněvadž chodil „rovnou cestou,“ totiž přes hory a doly, unikl vždy strážím a pronásledovatelům.

Loni vzal s sebou dva soudruhy a byla to jeho poslední cesta. Čekali na něho. Avšak přece se zase vymknul a skryl se s přátely v lese, přes hranici nemohl.

U lesa u cesty stála chatrč. Tam zasedl jeden z nich pro kávu. V kuči byl sám hošík sotva dvanáctiletý. Dal kávu.

Za chvíli loudil se do lesa a spatřil tři ozbrojené muže. Vrátil se ke kuči. V tom dojížděl strážník pohraniční.

Hoch přistoupil k němu a šeptal mu něco do ucha. Strážník nedůvěřivě zavrtěl hlavou a pohlédl ne právě odhodlaně k lesu.

„Tak mi dej pušku,“ naléhal hoch, „střelím sám a utekou.“

„Kolik je jich?“ tázal se strážník.

„Jsou tři.“

Strážník pohlížel velmi rozpačitě k lesu.

„Dej sem, já střelím,“ vybízel hoch.

Tu nebylo zbyti. Strážník skočil s koně, přivázal ho ke dveřím kuče, ukryl se za balvan skalní, vytáhl balík patron a jal se ve vsi rychlostí střílet do lesa. Po třetí ráně již přišly rány z lesa.

V tom objevila se na protějším vrchu patrola, obhlédla situaci a zahájila palbu do lesa. Také z třetí strany ozvaly se rány. Palba Luky a jeho soudruhů umkla, za jisté že se chtěli útekem spasit. Vojáci

vníkli do lesa. Záhy spatřili na protější stráni prehati dva muže. Za nimi pokulhával muž postavy mohutné a podepíral se o pušku. Patrně byl raněn do nohy. Ohlédl se a poznal, že je ztracen. Ukryl se za skalisko a vzal pušku pohotově. Síly jeho však nestačily více. Ruce klesly. Znova však zablesklo se mu v očích.

„Pojďte, Švábi, máte-li chuti,“ vykřikl s největším napjetím hlasu, bolestí sevřeného.

Vojáci se zastavili a ukryli se též. Velitel jejich, desátník, plazil se stranou. Luka Sieniéc seděl skorem bez sebe za skalou. Desátník doplazil se sotva na patnáct kroků k němu a namířil. V tom spatřil ho Luka, zašeptal „živila sloboda,“ rána zahoukla a mozek Luky Sieniáce stříkal povětřím.

„Lupiče“ nebylo více.

Ignát Hořica.

Pod prapor!

Brusme, bratři, pádnou ocel
k boji posvátnému:
upí národ dosud v jařmu,
vzhůru! přispějme mu!

Nepřítel zlý vyhání ho
z mateřského klínu,
mrzkou rukou odjímá mu
krásnou domovinu.

Stavme šiky hradopevné.
Pán náš na nebesku
dodá síly mladé krvi,
zbráním moci blesku.

Pod praporem rudobílým
nebojme se seče,
pod nim chrabře vítězili
našich otců meče.

S v o r n ě i my zvítězíme,
pokoříme zlobu.
vstane naše dávná sláva
v září nové z hrobu!

Ferd. P. Mistecký.

O spořitelních a záložních pokladnách dle soustavy Raiffeissenovy.

Pohleďte do kterékoli z našich vesnic i uvidíte, že do roka se tam odbyvají 2, 3, i více eksekučních dražeb selských statků. Úřední data nám vykazují, že v posledních 20 letech jich prodáno v Rakousku 36.259 v odhadní ceně 87.190.044 zl. pod touto cenou za 67.212.095 zl. Tyto eksekuční prodeje budou se zajisté množit, poněvadž dluhy do pozemkových či gruntovních knih zapisované nám ukazují, že dluhů na selských statcích ročně asi o 15 milionů zlatých přirůstá.

Kam dospějeme, půjde-li to tak nepřetržitě dále, každý soudný člověk nahlédne. Proto nejen rolníci, nýbrž všichni lidumilové, jimž záleží na zachování stavu rolnictva, této hlavní opory státu, tohoto zdroje veškeré téměř výroby, sloupu volnosti a svobody i vlastenectví, všichni, jimž se jedná o udržení spořádaného spoluzítí, přemýšlejí, kterak zlu rostoucímu odpomoci a blahobyt bývalý opět v život uvést.

Ač veledůležité jsou zákony ve prospěch stavu rolnického v posledních letech vydané, jako zákony o melioracích, komasacích, o snížení daně pozemkové ze 37½ mil. na 35 mil. zl., zákon o nutných cestách atd., nicméně jeví se přece všechny býti slabými oproti valící se hospodářské krizi a dlužno uchýliti se k osvědčené staré zásadě: „Člověče přičiň se a Bůh ti požehná!“ Ano pouze ve své pomoci jest spása.

Naši předkové dobře to nahlíželi a proto již před 200 lety ukládali na panských sýpkách v dobrých letech některou tu mírku obilí, aby v čas nouze, neúrody,

krupobití atd. měli odkud vzít na osetí, na chleb ano platili v úrodných letech i některý groš více na kontribuci čili dávkou, aby si nemusili vypůjčovati v dobách zlých a tím utvořeny pak později tak zvané kontribučenské a obilní fondy, které podnes ještě trvají. Pouze v Čechách, na Moravě a ve slovanské části Slezska nalézáme tyto kontribučenské fondy, ovšem nyní vše na peněžní fondy přeměněné, ale vždy pro držitele dotyčné usedlosti cenné. Němci nám je závidějí, protože žádných nemají a proto tím více jest nám si jich udržeti a zvelebovati.

Jest záhodno, aby přeměnily se fondy tyto v spořitelny neb záložny, které by celému kraji přinašely užitek nesmírný, nejen že by nahromaděné v nich peníze poskytovaly levný a rychlý úvěr jednotlivcům, že by peníze naším lidem vypůjčované přinašely úroky na prospěch lidu rolnického, nýbrž i tím, že by fondy takové spořitelni byly matkou, která by menším záložnám, obcím, farním okrskům, zádrhám poskytovala potřebné peníze k jich účelům a kromě toho podporovaly ústavy a podniky všeužitečné, humanní a národní na př. musea, školy, knihovny, hospodářské spolky atd.

Co jednotlivci, ano celé obce by nedovedly poříditi, dovede jediná spořitelna. Tak vidíme v Těšíně školu-palác, ve Frýdku školu-palác atd. vybudovaný za peníze, jež spořitelna vydělala a sice na obyvatelstvu venkovském, slovanském, za něž buduje školy německé. Jaké dobrodiní by přinašely školy ty Slezsku, kdyby byly naše, slovanské?

Z uvedeného vidno, že myšlenka: spořít a pomáhati sobě vzájemně jest již stará a pomoc taková že jest nejvydatnější, protože rychlá, laciná a účelná. Na těchže zásadách spočívají nynější peněžní společenstva, jež v život uvedl i starosta ve Flammersdorfu (Porýnsko) F. V. Raiffeisen.

Raiffeisen přemýšlel, kterak stále více a více chudnoucí lid venkovský vyrvati ze drápů upírů lichvářů i zavedl v obci své společenstvo, jež dobře se osvědčilo a jichž později mnoho bylo založeno. Společenstva čili zádruchy dle Raiffeisena mají za účel, poměry svých členů v ohledu hospodářském i mravním zlepšiti a sice ony: 1. půjčují peníze členům na mírný úrok k potřebám hospodářským a živnostenským a 2. přijímají od členů i nečlenů peníze, i sebe menší částky (od 1 zl.) a zúrokují tyto uložené do pokladny peníze a 3. podporují utvoření nových družstev výrobních a hospodářských.

Aby tento úkol, pomáhati členům rychle, lacině a k jich dobru plniti mohly, tu jest potřebí, aby pokladny Raiffeisenovy čili spořitelny a záložní zádruchy obmezily se jen na jednu obec neb na farní okrsek, aby představenstvo znalo členy a jich potřeby a vědělo, komu a nač se má a zdali se mu půjčiti může a aby členové i malé úspory ihned na úrok do pokladny složiti mohli; dále potřebí, aby členové ručili celým svým jměním za závazky společenstva (ručení neobmezené), aby pokladna měla větší důvěru.

Společenstva systemu Raiffeisenova mají v čele představenstvo (5, 7 neb 9 členů) a nad tímto bdí dozorcí rada (6—9 členů). Úřady jsou čestné, pouze účetní za namáhavou práci vedení knih dostává odměnu 50—100 zl. ročně.

Sestoupí-li se na př. 20 členů a každý složí podíl 10 zl., má pokladna již 200 zl. na rozpůjčení, avšak hned první den přijde sousedka A a uloží si na úrok svých 12 zl., jež utržila za máslo a vejce v létě od letních hostů, za pár dní přibelhá se starý Tůma a uloží si 50 zl., které má dlouho již mrtvé ležet v truhle na pohřeb, ševcův učen donese 1 zl., který si uspořil ze zpropitného, tak to jde dále a pokladna má najednou houf peněz. K tomu dodati sluší, že dle usnesení vys. sněmu Slez-

ského poskytne se ihned každému nově utvořenému společenstvu dle Raiffeisena subverce 50 zl., že vypůjčiti silze peníze zemské za nejnižší úrok, dále že pokladny takové, nemají-li přes 300 zl. výtěžku, jsou daně prosty, dále že knihy a dlužní úpisy požívají velkých výhod co do výše kolků.

Největším snad dobrodiním zádruh Raiffeisenových jest okolnost ta, že půjčky na směnky (veksle) se neposkytují; již tak mnohý sedláček slezský zaplatil svou neznalost směnečního práva svým statkem a spokojeností, a přece ještě vidíme dnes podpisovati venkovany směnky! — U společností našich dostačí dlužní list a podpis rukojmího. V dlužním listu naznačeno býti musí, nač a na kterou dobu, která musí býti krátká, si člen vypůjčuje; kdyby člen jinak půjčky užil, může mu dána býti ihned výpověď. Tím se zamezí, že nesmí na př. člen vypůjčené peníze na zakoupení koně neb osení propítí neb jinak prohrýti. V tom vězí mravní síla!

Pokladny naše nejdou na výdělek, nýbrž chtějí svým členům pomáhati a proto jest úrok nízký a bere se pravidelně z půjček o 1% více než se platí úroků z uložených úspor (vkladů) a platí se nikoliv napřed, nýbrž nápotomně.

Výpůjčka jest jednoduchá, bez útrat neboť jest v místě, odhadu statku netřeba, poplatků režijních žádných není. Čistý výtěžek ukládá se k rezervnímu fondu.

Naznačíme zde krátce jen některé účely, na které si venkované mohou z Raiffeisenových zádruh vypůjčovati: nakoupiti si na jaro dobytek, voly na krmení a do tažby, malý statek, ku stavbě, k přijetí domu od rodičů, k zapravení pohřebních útrat, k výbavě dcery, k zaopatření syna (na studie), k placení lékařů, k zakoupení osení, píce, hospodářských strojů, umělých hnojiv, dobytčí soli, paliva, cihel, slámy, k výplatám ve žních, k drenážím, na daně, na dobrou příležitostnou koupi, která se na př. ševci, krejčímu atd. naskytne.

Není již z některých právě uvedených účelů patrné, že záložny dle Raiffeisena mohou vydatně podporovati hospodářské spolky, družstva a společenstva při společném nákupu umělých hnojiv,

dobyteí soli, hospodářských strojů, píce, plemenných býků, kukuřice, osení atd?

Pomyslete si rozpaky našeho sedláčka, pohlízejícího se založenýma rukama na úrodu kroupami do země ubitou, neb na popel a rum domu i stodoly ohněm zničené a nepojištěné! Odkud vzíti na daň? odkud na jídlo? odkud na stavbu domu, čím živiti své milé, ženu i tu drobotinu? Bohužel bývá u vás pravidlem: „Jak je bída, chyt se žida!“ Peníze si vypůjčí od soukromníka na vysoký úrok, jež později nemůže z výnosu půdy spláceti a pak to jde k eksekucí. Soukromníku též nelze splátky dávat, u našich zádruh lze ale vždy i sebe menší částky spláceti; a to je důležité, neb malé peněžní částky v domě se rozlínou, ani nevíme jak a u pokladen již nám dluhu jimi ubývá. Kterak využítu kupci člověka v nouzi postaveného, jest známo; sedláček prodává obilí sotva dozralé, protože mu třeba nutno na něco peněz a tu dá obilí za každou cenu; naše pokladny tomuto šantročení zabrání, poskytnou potřebnému peníze a ten je zaplatí až obilí své při vysokých cenách dobře ztrží.

A což neznáte ty pijavice potu lidského a krve, obludy v podobě lidské, lichváře? Neviděli jste ještě, kterak chudák nějaký nepatrnou půjčku u nesvědomitého věřitele na vysoký úrok a na směnku vzal, léta i s rodinou se dřel a celý výdělek lichváři na úrok a později i na útraty nosil, že ale nikdy dluhu neubývalo, až konečně majetek dlužníkův v eksekuci prodán a on se zoufalstvím v oku i s rodinou svou z domova vyhozen?

Tyto děsné případy vyhubí naše zádruchy, neboť na nízký úrok půjčí pracovitému muži, který i se svými milými modlitbou žehná dobrým lidem!

Důmyslní čtenáři sami uváží jistě, v jak častých případech životních potřeb mohou takové naše spořitelní a záložní pokladny dobře působiti.

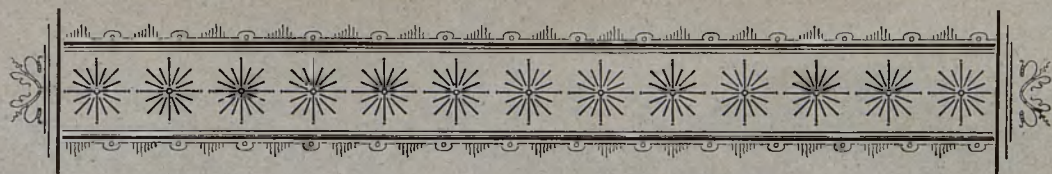
Zde jen poukazujeme ještě k tomu, že ve všech případech rozmnožují majetek a blahobyt obyvatelů obce a tím i národní majetek a politickou silu národa, neboť národ bezzemků a žebráků jest nulou, ničím, jest bezvýznamnou bublinou — a proto zakládejme naznačené zádruchy, spořme, mohutněme hmotně, tím mohutněme i mravně, neboť obojí souvisi spolu jako líc a rub.

Stanovy v našem českém jazyku dostati lze v knihkupectvích, též lze se obrátiti na zemský výbor, a zadarmo je dostanete v Opavě, v Tešíně a ve Frýdku, v Bohumině a v Klimkovicích u českých advokátů, kteří jako každý uvědomělý vlastenec i veškeré jiné práce a porady v této věci zadarmo poskytnou. V polské části Slezska pokladny popsane již se hojně ujímají a blahodárně působí, my poněkud se opozdili, proto dohánějme! *)

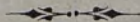
Bedř. Šimeček.

*) Z úředních dat uvádíme, že v D. Rakousích bylo r. 1893 ve 171 zádrubách spořitelních a záložních dle Raiffeisena 1,983.229 zl. uloženo, z nichž bylo 1,465 945 zl. potřebným lidem rozpůjčeno. Roku 1895 bylo v D. Rakousích již 286 takových pokladen.

Mně zdálo se...

Mně zdálo se, že Kristus přišel ke mně
a promluvil: Proč zoufáš nad svým lidem?
Ty's pesimista, zřící všechno temně,
jenž nedovede jasným patřit videm!

Jak nemám zoufat, díím já trpce na to,
když zřím ten bolný zápas Čechů s Čechy!
V kal svrženo, co každému dřív svato,
jen zloba vládne, msta — a nikde tčhy.

My v obraně — a bijeme se sami!
My nechcem bráti jiným, což jim patří.
Však mezi námi zmizteš vášní plamy,
my nechť se cítíme vždy jako bratři!

A nepřátel dav lačných kolkol číhá
a radost jeví z našeho jen boje;
čím více vášní divých plam se zdvihá,
tím smavší tváře cizáckého voje.

Rce Kristus: Čas ten blízký, nedaleký;
co učil já, nechť každý v srdci chová,
však také koná, by, co stálo věky,
vždy bylo skutkem, neznělo jen v slova!

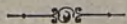
Já procit' náhle; mžikem prchlo snění.
S učením Krista spějme ku vzkříšení!

Václav Jeřek.

Všecko jí!

Každý stav má své starosti a obtíže, ale trampotám kandidáta ženitby snad rovno není. Janík chodí již půl roku celý utrápený, rád by se oženil — dobře oženil a ono se mu to nějak nedaří. Pokud věc nebral ještě do opravdy, tu si myslel, jak snadno jest se dostat k oltáři, ale teď teprv kouká, že tomu tak není. Zásadám svým se zpronevěřit nemůže, nesmí; neboť tím, že již jeho děd i praděd věděli, že „kdo se nedožení, ten se nedodělá“ (brali si nevěsty jen bohaté), rodina Janíků došla lesku a bohatství. Kam oko v Hloupé Lhotě dosáhlo, vše náleželo Janíkovi, jedinému synu svých rodičů. — Rozhodnuv se konečně, že se ožení, šel na námluvy do „Kamenného mlýna“ pro Maryšu, nejhezčí a nejbohatší dcerku z okolí. — Neví si ani vyložit, proč dostal košem, vždyť se přece ve vši slušnosti pozeptal, jaké že jest její věno a oni jemu, tak bohatému člověku, ukážou dveře. Leč nedal se odstrašit, šel pro druhou, Hanu Fojtovu, ale i tam to na ten způsob, ač trochu zdvořileji, dopadlo. Pozeptal se stranou černooké Francky, dcery sedláka z Dubiny, zdali by jej chtěla, ale ta naň vycenila svoje zoubky a odpověděla s chechtotem: „Z toho, brachu, nebude nic; ty by jsi s tatickem hned smlouval o tisícovky a můj Joža má sice jen chalupu, ale chce mne, jen mne; počkám, až přijde z vojny!“ — Taková urážka! To hloupé děvče takovému nuzáku dává přednost před ním, bohatým Janíkem! — A teď se mu zdálo, že všecka děvčata (ta bohatá — jiných se nevsímal) posměšně po něm pokukují. — Je-li to

možno? Jeho nebožtík otec vždy k němu mluvil: „Nejsi hochu arci hezký, ale holka, kterou si vyvolíš, všechny prsty olízne!“ A matka přikyvujíc říkávala: „Jen hleď, aby byla moudrá, třebas by také nebyla hezká — to by ti prospělo!“ dodávala významně, vědouc, že Janík mimo nehezkost má ještě jiné nedostatky. „Ale, dodávali oba, „jen ať se hodí do rodiny.“ To znamenalo: „Jen ať má peníze!“ Tyto rady udělovali mu starostliví rodičové ještě v posledních dnech než se z tohoto slzavého údolí odebrali a teď mu ta děvčata, co se hodila do rodiny, dávala košem!

S hlavou skloněnou kráčí Janík mezi, ani nevidí, že proti němu jde statný muž. Pozdrav Pán Bůh, Janíku, jak se daří? ptá se, a Janík poznává v něm chalupníka Břízku z Podlesí. „Nu vidím, že jsi nějak zamyšlen, ale není divu, takové hospodářství, to je nějaká starost,“ a nečekaje na odpověď, jako když namaže spustil dále: „Ale snad nechceš žít jako poustevník, proč pak se neženíš?“ — Již mu chtěl Janík své trampoty a smutné zkušenosti vyprávěti, ale Břízka nedal k slovu: „Ty bys arci mohl dostat nejkrásnější a nejbohatší nevěstu, ale co by ti záleželo na penězích, však jich máš sám dost. Ty raděj hleď dostat ženu, jakou by ti všichni záviděli.“ A zmírniv hlas dokládal: „Já vím o jedné a to by byla nevěsta pro tebe: mladá, hezká, pracovitá a moudrá, jakou daleko široko nenajdeš a co hlavního: nic nejí a nic nepije a to můj zlatý brachu jest víc než peníze!“ „Nic nejí a nic nepije, pravíte

Břízko?“ divil se Janík. „Ano, tak tomu jest, ale nemusíš o tom žádnému povídat; jest velmi moudrá, jak jsem již podotknul, a takovou ženu dostat Janíku! Však jest asi ta jedinká na světě a pro tu by jsi si měl pospíšiti, než ti ji jiný přebere.“ Co dělat! Janík měl trpké zkušenosti a co tuto kmotr Břízka povídal, nebylo k zahození! Promluvil ještě s kmotrem a o nejbližší neděli šel se podívat na nevěstu. — Děvče sirotek — Břízkova schovanka, byla jako růžička hezounká, jen se usmívala, moudře — mlčela a nic nejedla. Janíkovi se líbila a za měsíc byla svatba. Žádnému to nešlo do hlavy, že si Janík nyní vzal zrovna tu nejchudší, ale za krátko přivykli a bylo vše jakoby v nejlepším pořádku. — Janík byl spokojen neb kmotr Břízka mluvil pravdu. Jeho žínka, uvyklá vši práci, točila se celý den jak na obrtliku, vesele vždy popěvovala a Janíkovu smutnou domácnost ani žádný nepoznával. Helenka byla čím dále tím hezčí, plná, kyprá, Janík mohl na ní oči nechat. Říkali, že je do ní po uši zamilován. A co mělo u Janíka velkou váhu, dosud neviděl, aby sousta pojedla! — Vzdor tomu ale Helenka denně na váze přibírala a lakomý Janík chtěje ji napodobiti v umění „nejisti“ tím více chřádl a schnul až ulehl a těžko se rozstonal. Helenka obětavě dnem a nocí u něho dlela, jej pilně ošetřujíc. Přicházeli sousedé a známi potěšit a poradit a při tom se v Janíkově domácnosti poohlédnout, aby bylo zase dále co povídat. — S Janíkem bylo zle, nepomáhala žádná baba ani její léky a mazání, ba nepomohl ani doktor ze vzdáleného krajského města přivezený; tento nařídil, aby přivedli Janíkovi pana pátera. Sousedé pokyvovali vážně hlavami a mínili, když

musí býti povolán pan páter, že by se měl zavolati i notář, neb že aspoň před svědky musí Janík pověděti, komu celé své jmění odevzdá. — Ale Janík ležel jako bez ducha, jen oči široce rozevřené hleděly na Helenu, kterou viděl v zrcadle protější stěny. Stála mu totiž u postele za hlavou a s chutí kousala do telecí pečeně, kterou byla vzdálené hosty pohostila. Helena jedla! O hrůzo! — Viděl, že jedla telecí pečení, ukrojila si chleba, mlsala toho a onoho a palčivý pocit ošálené důvěřivosti uhostil se v Janíkově srdci. Ó, ta falešnice, jak jej klamala, jak jej podváděla! Poslední sílu sebrav, vztáhl Janík suchou rukou směrem, kde stála jeho žena a zoufalý výkřik vydral se mu z úst: „Všecko ji! Všecko ji!“ Byla to jeho slova poslední. Helence, která v tu chvíli nepozorovala, co se kolem ní děje, vypadla leknutím okousaná kost z ruky; v spěchu utřela fěrtuchem ústa a skočila k loži mužově, leč ten vzdechnuv naposled, vypustil ducha. — Helenka tu stála jako když ji přimrazí. Ale přítomný bystrý, na vše pamětlivý kmotr Břízka šetrně, ale energicky vyvedl mladou vdovu na komoru a vrátiv se k mrtvému a shromážděným, vysvětlil jim jak Janík oženiv se z vroucí lásky s chudým děvčetem, pamatoval v hodině smrti pouze na ženu svou, odkávav na otázku sousedů „všecko ji“. Tedy bez sporů a hádek jest ona jedinou dědičkou. Sousedé, kteří jasně slyšeli slova Janíkova, nemohli mítí pochybnosti a divíce se tomu, jak a kde Janík se zamiloval a skrývajíce v srdci trochu závistí k mladé vdovičce spěchali domů, by každý první své ženě a přátelům podal zprávu o úmrtí Janíkově a jeho závěti.

—ž—

Paběrky z mravouky strýce Tomáše.

Napsal Josef Vluka.

Hec Tomáš byl muž rozšafný a na svůj stav rolnický mnoho vzdělaný. Ačkoli si nevychočil ani školy vesnické, trousila se o něm záhy a všeobecně v širém okolí pověst, že slyne zvláštním nadáním a vzděláním.

Hluboké vrásky na čele a sestárlá bledou červení prokvétající tvář svědčily o mnohých jeho zkušenostech, o nichž se často zmiňoval ve svých vypravováních.

Vytrvalou prací a pílí docílil toho, že jméno jeho známo bylo daleko široko;

chodívali k němu sousedé z okolních vesnic celého roku na besedy. Zvláště o nedělích a o svátcích hrnuli se do jeho bytu, aby vyslechli zrnka vzácné mravouky, jichž mnohý cenil nad zlato. Víme z přísloví, že dobrá rada v čas potřeby jest cennější zlata.

O svátcích úročitých se ani dvěře nezavíraly u strýce Tomáše pro četné návštěvy. Všecky přijímal stejně mile a přátelsky, všem radil lidsky, všem stejně přál nejlepšího. Bylo mu svatou zásadou, „vážit cizího si jako svého;“ někdy však litostivě vzpomněl věty:

„Opakem též mnozí konají,
ač um dobrý — spořádaný mají.“

Tak cítil i jednal strýc Tomáš.

Dobou letní býval obvykle každodenně po práci návštěvou u Jedličků. Zamílovaným místeckem při besedování byla mu tvrdá náspa, kde jej všichni domácí po několik hodin obklopovali, aby vyslechli pozorně vypravování, z nichž prýstily mnohé zkušenosti a pravidla životní. Bylyť mnohdykrát životním evangeliem.

Z příchodu strýce Tomáše těšili se stejně odrostlí, jak děti. Děti byly zvláště tehdy pozorny, když byl strýček v dobré míře a počal jim vyprávět o zlé Večernici a o Pocvě.*)

Maruška seděla jako úkropek, když ukončena byla povídačka doslovem následujícím: Přišly Pocva s Večernicí a odnesly navždy pro neposlušnost to či ono dítě, aby nikdy nespátrilo rodičů a domova.

Když minulo příjemné léto a sychravé větry podzimkové zabránily strýci Tomáši vysedávat v přírodě, ukončil své návštěvy na naspě a obmezil se pouze na besedy nedělní v hodinách večerních. — Jedné návštěvy vzpomínám zvláště, jež učinila na mne trvalý dojem:

Bylo jednou v neděli po večeri, když zaklepal někdo na dvěře.

Byl to strýček Tomáš, jehož jsme my děti vitality tak vřele a dětinně jako drahou maticku, když se často pozdě večer vracela s čeládkou z pole a my ji v nedočkavosti dlouho o samotě pohřešovaly.

*) Večernice a Pocva žijí v podání lidu východoslezského stvrámi nedobré pověsti.

Dnes přišel ověnčen několika růženci preclíkovými, jichž byl nakoupil na pouti ve Frýdku s úmyslem, rozdati je na veselou svým malým miláčkům u Jedličků. Hned počal rozvazovat, hned čítal a rozdával nám preclíky po mandelích. Upadl-li někomu preclík, napomínal přivítivě a důrazně, abychom jej pozorně zvedli, otreli a polibili, „neboť jest to dar boží.“

Pozornost naše za tehdejšího večera při besedování byla ovšem ta tam; měli jsme preclíky a vše kolem nás se událé neznánilo pro nás mnoho.

Kdysi se zastavil v našem statku a sděloval, že veze náklad dříví z lesa pod Lysou a přináší dar od lišičky, dozvěděvši se o nás, že jsme poslušné a hodné děti.

To bylo radosti a shonu po světlici; každý očekával s nelíčenou dychtivostí daru lišiččina.

Vážně vyndal strýc Tomáš z kapsy vzorně zabalený šatkem raneček; rozbalil jej pozorně a ukázal dětem obsah. Byl to kavalec chorého chleba selského, jež rozkrájel kudlou a stejným dílem děti dle stáří poděloval s přáním dobrého chutnání.

Chléb chutnal dětem lépe nežli nejdražší cukrovinky; bylť darem lišiččiným a k tomu donesen strýčkem Tomášem.

Svým jednáním byl strýček dětem nejzáživnější potravou duševní, starším vštěpoval jiným způsobem v srdce a v rozum nové srdce, nový rozum základem k blahu na slzavé pouti pozemské, jež má býti, tak říkával, u všem konbou spořádanou.

Tižili-li něco lid venkovský, dochází často k místnímu správci duchovnímu, aby si u něho postěžoval do všelikých nepříjemností. Není-li v místě takového, hledají útechy u lidí jiných, jimž mohou důvěřovati. Takto bylo také ve vesnici Cerfenycku na úpatí nejnížšího pohorí, kde nebylo správce duchovního a lidé chodili se stížnostmi ke strýci Tomášovi.

Tamto žila rodina Kališů, jež náležela k nejspořádanějším v širém okolí: ditky jejich odchovány byly v bohabojnosti a u víře křesťanské.

Rodiče sestárlí a po mnohých svízelech dočkali se toho, že mohli postoupit

majetek svůj nejstaršímu synu, aby si po dlouhých letech práce odpočinuli na zaslouženém výměnku.

Potřebnou věcí synovi bylo, aby se brzy oženil. Výkon takový přecasto spojen jest s mnohými obtížemi, neboť jedni žádají to a jiní baží zase po jiném. V záležitosti této byla nápomocnou synovi starostlivá matka, již mnoho záleželo na štěstí a blahu vlastního dítěte. Mezi jiným pronesla také výrok, pochytnutý od strýce Tomáše, že u volby dobrého manželky dbáti jest více ctnosti nežli bohatství. Žena ctnostná a bohabojná přináší dostatku požehnání a svatý pokoj.

Jindy radila synovi, když byl v rozpacích, kterou si má z vyhlédnutých volit, takto:

Tam pod širým nebem poklekni a žádej na Pánu všehomíra o vnuknutí, aby volba ženy byla tvým i našim potěšením.

Různé cesty kráčí pozemčané, na nichž je sledují nejrozmanitější osudy. Běda tomu, kdo neodolá ve chvílích choulolistivých mnohým nástrahám a dá se svěsti pouhé slepé náhodě.

Na statku u Kališů slavilo se brzy okazale svatební veselí. Nescházelo hostů ani z blíзка ani z dalekého okolí.

Za krátko uvolnili si rodiče s ostatními dětmi na výměnku v naději, že v klidu a spokojenosti budou trávit poslední chvíle života. Dosti jsme se napracovali a nalopotili po všechny doby hospodaření; snad nyní bezstarostně patřit budeme na štěstí dobře odchovaných dětí. S těmi slovy opouštěli Kališů statek.

„Člověk miní — Pán Bůh mění.“

Na statku a na výměnku bralo se vše z počátku nejlepším směrem, avšak ne-

zůstal navždy neporušen onen krásný poměr obapolné úcty a lásky jich obyvatelů.

Rána za ranou stíhala staré rodiče dosti záhy, příkoří a nevděk kupil se na jich ustarané hlavy měrou vrchovatou novomanžely. Nevděk opanoval druhdy vzorné a počestné stavení a sváry rodinné, jež nejvíce zasáhly rodičů, slavily v každém koutě svá vítězství.

Rodiče snášeli trpělivě všecka příkoří po dlouhou dobu, nevzpomenuvše před cizími ani nejmenšího v důvěře, že Bůh milostivý odvrátí od nich všechny trpké zkoušky.

Starí rodiče měli den ode dne horší život.

V pondělí svatodušní vybrala se s pláčem utýraná matka k strýci Tomáši, aby mu zjevila svůj bol a požádala jej o radu, jak se jim bude na výměnku pro přístě zachovati pro všeobecný pokoj.

Když došla chaloupky strýce Tomáše, odpočinula si a za nedlouho otvírala světniční dvěře, v nichž se objevila staričká postava strýce Tomáše.

„Co nám nesete, starco?“

„Ach, drahý strýče, přišla jsem si postěžovat do všech příkoří, jaká se nám činí na výměnku a požádat vás o nějakou dobrou radu.“

S pláčem usedavým vyprávěla stařenka o všech zažitých strastech, jež pozorně sledoval starý Tomáš.

Když světničku opanovalo ticho, vstal stařec, vydechl a s důrazem řekl stařence toto:

„Pláč matky a otce pro děti nevděčné nezůstane nikdy bezvýsledným.“

Stařenka, odcházejíc s poděkováním od strýce Tomáše, zvolala: „Cítím úlevu!“

Na všechno správa.

Drobná črta od M. K. Březnického.

Brušperských mají na pilno. Zejtra bude sv. Mikuláše a odběratelé chtějí býti řádně obslouženi bandury, mikuláši, pletenkami, srděčky, rajtary, zajíci a jinými výrobky pekařského umění v tu dobu oblíbenými.

Pan mistr Brušperský v tom oboru jest specialista, umělec, pečivo jde jak na dračku.

Od půlnoci v peci nevyhaslo, vlastně vyhaslo po každém odpečení, ale ihned zápal znova plápolá, a tak to jde až do večera jako v kole.

Pan mistr se od vášek ani nepohnul, už je všecek spocený a mrzutý. Tovaryš u troku nařiká, že má již od mísení úraz; učeň sotva opálku ještě uzdvihne na hlavu, ruce mu dřevění: všichni jsou utrmáceni, upracováni, vysílení...

Konečně poslední bandur zmizel z opálky. Krám se zavírá; všichni se těší na zasloužený odpočinek a pan mistr nejvíce. Dnes opravdu se nadřel jako kůň a vypotil hůře než v parní lázni.

Zasloužil si chutnou večeři a hlt piva, jež právě paní mistrová chystá na stůl.

U Brušperských dosud panuje starý řád křesťanský a proto veškerá čeleď stoluje s mistrem za týmž stolem. Dbá se ve všem pořádku a mravů zděděných.

I dnes, ač hladov jako vlk a unaven, pan mistr zbožně předřikává obvyklou modlitbu a chce zasednouti k pozdní večeři...

Cilink! cilink! zvučí ječivě zvonek u krámu.

„Aby ho rarach!“ durdí se pantáta, „což ani v noci nedají pokoje! Madlenko, skoč dolů, že již všechno vyprodáno.“ —

„Nevidíš tam nikoho“, oznamuje po chvílce prodavačka.

Cilink! cilink! cilink! ještě ostřej ječí zvonek.

„Blázníš, hloupá robo!“ oboří se zlostně na zaraženou Majdalenu, „vždyť slyšíš přece, jak zvonek vřeští. Hajdy dolů a odbuď dotěrného necitu“ —

„Živé duše tam není“, opět ohlašuje děvucha.

Cilink—cilink—link—link—link—link! vřeští zvonek po třetí.

Pantáta praští lžící až talíř zazvoní a sám zlostně žene se do krámu.

Ve tváři až modrý zlostí vrací se ve chvílce a láteři na lotrovského ničemu, jenž úmyslně škádli zvoněním na plano.

Cilink—link—link—link—link—link...

„Hrom do gizda gizdavého. Honem dojez Jane, opatř se a u protějšího domu se postav na výzvědy. A jak toho galgána chytneš, přiveď mi ho sem; vyplatím dareb hotovými, že do smrti nezapomene na mikuláše,“ hartusil pantáta.

Cilink—link—link...

„Pospěš Jane, ať již je konec té lotrovině.“

Povolně odložil tovaryš lžící a spěchal dolů.

Pan mistr klidně pokuřoval z ulmovky sprostý s tříkrálovým — sváteční jeho kuřba — popíjel pivečko a dychtivě čekal, brzo-li Jan přivede hříšníka bohaprázdného.

„Počkej darebo, já ti vypráším kožich,“ sliboval vážně.

Hodina miji za hodinou, venku uhostil se noční klid, ale Jan pořád nic.

Tů—tů—tů—tů—tů... troubí ponocný dvanáctou.

„Pro pána krále, muži, co zde dřepíš a nejdeš do postele, vždyť již půlnoc a o třetí bude třeba vstávat“, diví se paní mistrová z prvního spánku vyburcovaná.

„Čekám na Jana,“ ospale mručí mistr. Ulehl.

Jan marně tři hodiny čekal u protějších vrat: ničema se nezjevil.

Na druhý den byli všeci nevyspalí.

Večer se opakoval tentýž pořádek.

Sotva zasedli ku stolu po denní práci lopotné, již opět vřeští zvonek u krámu.

Vztekle hnal se Jan dolů, ale kde nic tu nic.

Pan mistr lehl si do okna a dával pozor. Kdežto čeledíni dole byli přichystáni, aby na první oznámení uchopili ničemu a po zásluze mu nasázeli nečítaných.

Marné však nástrahy: živé duše nebylo na ulici.

Čekali hodinu, nic!

Sotva však opustili hlídku a v horním pokoji se uvelebili, již opět posměšně cinkal zvonek škádlivý.

Div zlostí všichni neznikli.

„Už to mám“, radostně zvolal náhle pantáta a spokojeně ulehl.

Sotva se denilo, již spěchal učeň k panu Skatulovi, aby hned přišel k pantátovi na poradu.

Pan Brušperský sdělil stručně oč běží a žádal o pomoc pana mechanika ve zvonečkových tajnostech na slovo vzatého.

„Porídíme to“, sebevědomě těšil mechanik pana mistra, „včera hloupí kluci naposledy vám zkazili večeri.“

Dal se hned do práce. Zvonek u krámu zmizel; místo něho parádil se k večeru bílý knoflík vysoko nad zemí do rámu zapuštěný.

Div radostí neobjal pantáta čaroděje, když zkusil, jak po stisknutí knoflíku příjemně vrčí elektrický zvonek.

Ochotně zaplatil a těšil se, že tak vyzrál na ty dareby, kluky, rozpustilce.

Rozradostněn zasedl večer za stůl a vesele vtipkoval, jak budou kluci čubrnět, až zvonku nenaleznou.

Vrrrrr zaječel v tom elektrický zvonek, až uši zalehaly.

„Hrom do nich neuhoď“, rozzuřil se ubohý pan otec. „Všecko tedy marno; což pak nezbavím se těch gizdů?“ bědoval.

Zrána opět kluk běžel pro pana mechanika, aby hned přišel k pantátovi —

„Nestarejte se, pane mistře, pomohu vám jistě. Uvidíte, že dnes večer lotři naposledy budou zvoniti“, těšil mechanik.

Šukal na chvíli u knoflíku, pak zavolal pana otce, ukazoval mu něco, pantáta radostně přikyvoval hlavou a pak se chutně oba rozesmáli.

Večer usedl pantáta zcela klidně k oknu zapálil dýmečku a usmíval se blaženě.

„Šmarjá“, zaječel dole kdos bolestně — dlažba zaduněla a bylo ticho.

Pan mistr ani sebou nepohnul, jen se usmíval šibalsky.

„Jé — jé“ — opět po chvíli někdo zaryčel a uháněl ulicí.

„Tak, tak, jen si zvoňte třebas do rána“ pochvaloval si pantáta a baččil jako lantsperkův komin.

Dvakráte ještě zaslechl dole žalostné zaúpění a pak vše utichlo.

Vícekráte zvonek ani nezacinknul, ani nezavrčel.

V neděli seděl pantáta u Dajčerů a vypravoval se smíchem, jak vyzrál na tu holotu klukovskou.

„Vyňali jsme knoflík a dali do něho jehlu; jakmile darebák přitiskl na knoflík vjela mu jehla do prstu, že měl dost. Čtyři gizdi se tak napálili a nyní mám pokoj.“

„Na všechno správa na světě, i na kluky dareby“, chechtal se pan mistr spokojeně a poručil si na radost ještě jednu.

Co má vědět každý Čech.

Z „Národního katechismu“ Václava Štecha.

Vyšlo nákladem spisovatele (Žižkov 809) v Praze r. 1895.

Čechové jsou národ kmene slovanského, ku kterémuž kmeni patří i Rusové, Rusini, Poláci, Charváti a Srbové, Bulhaři, Slováci a Lužičti Srbové. Čechů jest více než 6 milionů. V království Českém $3\frac{3}{4}$, v markrabství Moravském více než $1\frac{3}{4}$, ve vévodství Slezském 140 tisíc. (Mimo to žije ve Vídni 150 tisíc Čechů, v D. Rakousích asi 50 tisíc, v jiných zemích Rakouských 20 tisíc, v Německu 70 tisíc, v Americe nejméně 200 tisíc a v Rusku asi 10 tisíc.) Čechové a jazykem velice jim blízcí Slováci nazývají se dohromady Čechoslované, jest jich více jak 8 milionů.

V Rakousku je $41\frac{1}{2}$ mil. obyvatelů, z nichž je téměř 20 mil. Slovanů, $10\frac{1}{2}$ mil. Němců, $7\frac{1}{2}$ mil. Maďarů, skoro 3 mil. Rumunů a bezmála $\frac{3}{4}$ mil. Italů.

V království Českém je více než $5\frac{3}{4}$ mil. obyv., z těch jsou $3\frac{3}{4}$ mil. Čechů, něco přes 2 mil. Němců. V markrabství Moravském je více než $2\frac{1}{4}$ mil. obyv., z těch $1\frac{3}{4}$ mil. Čechů a něco přes $\frac{1}{2}$

mil. Němců. Ve vévodství Slezském je více než 600.000 obyv., z toho je 140 tisíc Čechů, 180 tisíc Poláků a 280 tisíc Němců. — V uvedených třech zemích je bezmála 9 mil. obyv.; z těch je 5,650.000 Čechů, 3 mil. Němců a 180.000 Poláků.

Čechové přišli do nynější vlasti as kolem roku 500 po Kristu, nejspíše z Velkého Chorvátska při řece Visle v dnešním Ruském Polsku. Jich vůdce byl Čech, po něm nazvána země Čechy a obyvatelstvo Čechové. Dříve než Čechové sídlili v Čechách Bojové (po nich nazvána země latinskými dějepisci Bojohemum, z čehož německé jméno Böhmen.) Tito se asi v prvním století po Kristu vytratili a zemi osadili Markomané. Poslední zmizeli z Čech asi v r. 450 a země zůstala až do příchodu Čechů prázdná.

* * *

První Čechové byli pohané. Náboženství křesťanskému zjednan do Čech přístup kolem roku 880, kdy český

kníže Bořivoj od slovanských věrozvěstův, bratrů Cyrilla a Metoděje ze Soluně křest na Velehradě přijal.

Nová změna ve víře Čechů nastala v druhé polovici 14. století, kdy vystoupili mnozí kazatelé čeští proti různým nepořádkům, které se jevily u laiků a duchovenstva. Jedním z nejčelnějších mravokárců doby té byl mistr Jan Hus u lidu velice oblíbený kněz. Když tento pro vzepření se autoritě arcibiskupské a papežské 6. července r. 1415 v Kostnici upálen byl vznikly v Čechách hrozné bouře. Při jejich počátku shodly se různé strany zejména v tom, že nemá Čechům bráněno býti, aby přijímali pód obojí způsobou (chleba a vína). Toto bylo za kacířství prohlášeno a proti Čechům, kteří od svého upustiti nechtěli, vypraveno křižácké vojsko, které však bylo při všech výpravách poraženo. Vůdcem Čechů byl Jan Žižka z Trocnova a po něm Prokop Holý. Teprve když na sněmu v Basileji r. 1433 bylo prohlášeno, že Čechové přijímajíce pód obojí způsobou jsou věrnými syny církve, bouře husitské skončily. — Nové bouře náboženské nastaly v 16. stol. kdy se vyznání bratrské a učení Lutherovo počalo potlačovati. R. 1618 dne 23 května svrhli čeští protestanští stavové zástupce panovníka mistodržitele Viléma Slavatu a Jarosl. Martinice i jich sekretáře Filipa Fabricia z oken král. hradu v Praze proto, že jako katolíci dopustili se násilného vystupování proti nekatolíkům. Skutek tento stal se počátkem nových béd stihajících národ český, dne 8. listopadu 1620 porazil Ferdinand II. české vojsko na Bílé Hoře u Prahy. Tricetiletou válkou (až do r. 1648) zubožena naše vlast. Ze 3 mil. obyvatelstva zůstalo sotva 800.000, ze 151.000 selských usedlostí osazeno jen 50.000. Zbylý lid, vyjma židy, byl obrácen na víru katolickou.

Teprve za panování císaře Josefa II. (1780—1790) vydán toleranční patent, t. j. bylo dovoleno evangelikům vyznání augsburského a helvetského svobodné konání obřadů. Za vlády císaře Františka Josefa pojištěna úplná svoboda vyznání.

* * *

As roku 550 upadli Čechové a vůkolní Slované v poddanství divokých Avarů. Teprve r. 623 osvobodili se vedeni jsouce

Samem, který pak osvobozené Slované spojil v rozsáhlou říši a 35 let jí vládl. Po jeho smrti se říše rozpadla a Čechové, Moravané a Slované vůkolní spravovali se samostatně. Nejstarší letopisec Kosmas, žijící v 11. století, zachoval z pohanských dob pověst o českém soudci Krokovi, z jehož tří dcer stala se Libuše, vládkyni. Ta zvolila si (asir. 750) za manžela Přemysla ze Stadic. Potomci jeho zvaní Přemyslovci.

Roku 870 ujal se vlády na Moravě Svatopluk, který upevniv říši učinil ji slavnou a mocnou. Jeho mezi sebou nsvorní synové nezachovali dědictví po otci. Maďari, divoký to národ, porazivše nejstaršího syna Svatoplukova Mojmira u Prešpurku (r. 907) učinili konec říši Moravské. Část její — asi dnešní Morava a Slezsko — připadla při tom Čechům.

Přemyslovci vymřeli Václavem III., který roku 1306 v Olomouci úkladně zavražděn byl. Po vyhynutí Přemyslovců vládli Čechům panovníci z různých rodů až do r. 1526, kdy svobodnou volbou sněmu českého stal se Ferdinand Rakouský králem českým. Tak dostal se rod Habsburků na trůn český.

Karlem VI. (panoval od 1711—1740) vymřel rod Habsburků po meči. Marie Terezie, dcera Karla VI. pojala za manžela Františka Lotrinského a nastoupila vládu, čímž přešlo žezlo na rod Habsbursko-Lotrinský. R. 1804 přijal František název císaře Rakouského bez proměny v řízeních jednotlivých zemí. Jako císař jmenoval se František I. Po něm vládl Ferdinand V. do r. 1848, kteréhož roku 2. prosince nastoupil vládu císař František Josef I.

* * *

Znak království Českého jest stříbrný lev v červeném poli s ohonem heraldický rozděleným, s jazykem vyplazeným červené barvy, obráceným na pravo, vzhůru stojící s korunou heraldickou jako členkou, nad níž ve vzduchu umístěna česká koruna královská. Znak markrabství Moravského: v modrém poli orlice korunovaná, skládající se ze šachovnice, barvy stříbrné a červené. Znak vévodství Slezského: v zlatém poli černá orlice se zlatými drápy a zlatou korunou se stříbrným křížem na prsou,

jenž stojí na bílém pŕlměsíci, jehož konce vybihají v listy jetelové.

Zemské barvy Čech: bílá, červená; Moravy: žlutá, červená a modrá; Slezska: černá a žlutá.

Ku korunovačním klenotům král. Českého náleží předně drahocenná koruna, jež zove svatováclavská (pochází od Karla IV. z r. 1347). Žezlo a říšské jablko, korunovační plášť a stola. Ke korunovačním odznakům patří i meč svatého Václava a meč sv. Štěpána, jakož i křišťálová schránka na sv. oleje. Koruna, říšské jablko a žezlo chovají se v komoře korunních klenotů při kapli sv. Václava v chrámě sv. Víta v Praze.

* * *

Země koruny České zůstaly po nastoupení Ferdinanda I. Habsburského samostatným celkem, neboť králové čeští při korunovaci své i na krále slavně přísahou potvrzovali nedílnost zemí k české koruně patřících. Společné záležitosti zemí koruny české projednávány byly na generálních sněmech, do nichž jednotlivé země zástupce své posílaly. Záležitosti každé jednotlivé země ke koruně české náležející opatřovány na sněmích zemských, které trvají dosud. R. 1545 bylo ku přání Ferdinanda I. sněmem českým prohlášeno, že rod Habsburský má dědičné právo na korunu českou; r. 1627 ustanoven český trůn za dědičný v rodě Habsburském po přeslici (pro dědice ženské). Země, nad nimiž vládl rod Habsburský neměly až do roku 1848 žádného společného zastupitelstva. V témž roce svolán byl první říšský sněm, který ale neukončiv svých prací, byl r. 1849 rozpuštěn. Základ ústavního života v říši naší položil císař František Josef I. svým velepamátným diplomem ze dne 20. října 1860, jímž vnitřní poměry mocnářství Rakouského postaveny na základ samosprávy obecní, zemské a říšské. — Roku 1867 rozděleno Rakousko státoprávně ve dvě části: 1. v království a země zastoupené na říšské radě ve Vídni („Předlitavsko“) a 2. v země koruny uherské („Zalitavsko“). Aby i v označení říše jevila se změna tato, nazváno i mocnářství naše Rakousko-Uherskem.

Vlasteneckou povinností každého Čecha jest, aby se vždy a všude hlásil k národu svému, byl pamětliv cti kmene svého, s usilím konal a bedlivě pozoroval vše, co slouží k mohutnění a rozkvětu vlastního národa.

Domácnost každého Čecha má jeviti při osobách i věcech český ráz. Přední povinností Čecha je, aby se s ním mluvilo česky, a to mluvou správnou. Kdo mluví doma ledabylo nemůže ve společnosti mluvití správně. Pak osvědčuje vedle neúplného vzdělání i neúctu k nejcénnějšímu znaku národa: řeči mateřské.

Vzdělávání řeči vlastní podporuje se nejučinněji dobrou četbou.

Vzdělání člověka podporuje čtení dobrých, poučných časopisů. *Žádná česká domácnost nemá býti bez českého časopisu.*

Budoucnost národa spočívá na vlasteneckém a dokonalém vychování dítek.

Každý Čech podporujž vlastenecké ústavy jako školy, vědecké sbory, knihovny atd. dle sil svých.

Mezi nejdůležitější na ten čas podniky, které podporou celého národa jsou udržovány jsou: 1. Matice školská. Snahou její vychováváno je ročně na 12.000 českých dítek jazykem mateřským. 2. Národní Jednota Pošumavská a 3. Národní Jednota Severočeská pečují o podporu příslušníků českého národa tam, kde je pomoci v zájmu vlasteneckém nutně třeba. Čechové — podporujte tyto nejdůležitější naše podniky národní.

Každý Čech má býti členem nějakého vlasteneckého spolku, ve spolicích se organisuje náš lid.

K tomu připojujeme, že v Opavě předloním zařizen „Spolek na zakládání knihoven na Slezsku“, jenž již mnohou knihovnu na Slezsku založil.

Obětavý redaktor pan Klofáč, muž nadaný a vlasteneckým duchem prosáklý sbíral knihy z Čech zasílané a odevzdal je do Těšina, odkud ve 12 dědinách založeny z nich lidové knihovny. Přicházejí k nám co chvilka venkované, děkující za knihovnu a ujistující, kterak knihy jdou na dračku, kterak záliba k četbě se zmáhá a žehná dárcům.

—ž—

PRO HOSPODÁŘE.

Vysazování ovocných stromků.

Výkon tento děje se buď na podzim neb na jaře. V krajinách teplých a v podnebí sušším výhodněji jest vysazovati ovocné stromky na podzim, v krajinách s podnebím drsným a s půdou těžkou sázejme stromky na jaře.

Nejprve vykopáme jámy a sice pro sadbu podzimní v létě, pro sadbu jarní na podzim.

Velikost jámy řídí se jakostí půdy. Čím chudší půda, tím prostranější budiž jáma; obyčejné rozměry jsou: hloubka 60—120 cm a průměr 120—200 cm.

Po této práci následuje zatloukání kolů do každé jámy. Kůly mají být 6—8 cm tlusté, kůry prosté. Jámu zasypeme na to do poloviny dobrou, úrodnou zemí, nikoliv však chlévskou mrvou, kterou bychom stromku jen uškodili.

Pak upravíme stromek, a to tak, že poškozené kořeny přímo nad zraněným místem ostrým nožem sřízneme tak, aby šikmá plocha řezu obrácena byla dolů.

Po upravení kořenů přikročíme ku sřezu korunky tou měrou, by se úbytek větví rovnal úbytku kořenů. Jednotlivý řez budiž proveden nad zdravým očkem na venek směřujícím.

Takto upravený stromek postaví se do prostřed jámy (kůl stojí mimo střed) asi 5 cm výše než ve školce, kořeny se volně na všechny strany rozloží, zemí pokryjí a stromkem se mírně vrtí, aby se všechny mezery mezi kořeny náležitě zemí vyplnily. Zem kolem stromku se mírně přislápne a stromek zalije.

Na to přiváže se stromek lehce ku kolu, aby se mohl se zemí ssaditi a nezůstal na kolu viseti.

Po 14 dnech přiváže se stromek lýkem, raffiou neb vrbovými poutky pevně ke kolu tak, aby mezi stromkem a kulem žádného tření nebylo.

Přivázání děje se ve třech místech v podobě ∞ , při čemž dlužno toho dbáti, aby uzly umístěny byly na straně kolu.

Kolem takto zasazeného stromku uděláme za účelem zadržování vlhkosti mísku.

Hnojení ovocných stromů.

Jako každá rostlina, čerpají i ovocné stromy své živiny z půdy a nutno jest o to dbáti, by v půdě dostatek těchto živiných látek v zásobě bylo. Uměle dodáváme půdě živiny hnojením.

Toto děje se u ovocných stromů nejvýhodněji v létě a sice tak, že kolem stromu ve vzdálenosti 150—200 cm od kmene půl metru hluboký příkop vykopáme a zahnilou močůvkou, fekáliemi a vápnem naplníme.

Tyto hnojivé látky obsahují hojně rostlinných potravin a působí rychle.

Práci tuto opakovati dlužno každým 4—5 rokem. Hnojení ovocných stromů pouze kolem kmene jest bezúčelné.

Něco ze včelařství.

Roj včel sestává obyčejně z jedné královny, až 500 trubečů a 7—25.000 pracovnic.

Váha roje obnáší 1 až 3 kg.

Královna klade od února až do srpna denně 700 až 3000, v roce 200.000, za celý život svůj přes jeden milion vajíček.

Vývin, velikost, váha a doba života včely.

Vývin včely	Dobromady			Včely		
	co vajíčko	co larva	co pupa	Doba života	délka	váha
	dní				mm	g
královna	3 6 7 16			3—5 roků	16-18	0.16-0.21
trubec	3 6 15 24			květen až srpen	15 28	0.23
pracov.	3 7 11 21			1½—9 měsíců	12-13	0.11

Roční snáška a potřeba medu pro zimu.

Včelstvo sestávající z	Denní snáška	Skýtá ročně		Potřebuje ku přezimování medu
		medu	vosku rojů	
	kg	kg	počet	kg
10.000 pracovnic	1½	0	0	8
20.000 pracovnic	3¼	4	1	9
30.000 pracovnic	2	10	2	10
40.000 pracovnic	3	25	3	11

Určování stáří koně dle chrupu.

Zubní plocha třenová má podobu vejčitou od 6—12 roku. V dolejší čelisti mizí jádro na kleštových zubech (prostřední 2 řezáky) v 6. roce, na středních řezácích mizí jádro v 7. roce, na krajních řezácích mizí jádro v 8. roce. Záhryz krajních řezáků povstává v 9. roce, mizí v 10—11. roce. Zubní plocha třenová má podobu okrouhlou v 12—18. roce, trojúhelníka v 18—23. roce, podélně vejčitou ve 24. roce. V horní čelisti mizí jádra o 3 léta později, v téměř pořádku jako v čelisti dolní; jsou tedy i horní řezáky otřeny v 11. roce.

Doba řezání a výměny zubů koně.

Stáří	Řezáky				Kly hřebce	Stoličky					
	1	2	3	přední			zadní				
	zuby klešové	střední řezáky	trajní řezáky	3		2	1	1	2	3	
Zuby mléčné											
při narození .	4	—	—	—	4	4	4	—	—	—	
ve 4-6 týd. .	4	4	—	—	4	4	4	—	—	—	
v 6-9 měs. .	4	4	4	—	4	4	4	(4)	—	—	
Výměna zubů.											
2 ¹ / ₂ -3 roky .	(4)	4	4	—	(4)	(4)	4	4	(4)	—	
3 ¹ / ₄ -4 roky .	4	(4)	4	—	4	4	(4)	4	4	—	
4 roky .	4	4	4	(4)	4	4	4	4	4	(4)	
4 ¹ / ₂ -5 roků .	4	4	(4)	4	4	4	4	4	4	4	
5 roků . . .	Úplný stálý chrup 40 zubů.										

Doba řezání a výměna zubů skotu a ovcí.

S t á ř í	Řezáky					S t o l i č k y					
	klešové zuby	vnitřní středáky	zewnitřní středáky	krajní řezáky	přední			zadní			
					3	2	1	1	2	3	
	1	2	3	4	3	2	1	1	2	3	
Zuby mléčné											
Při narození	2	—	—	—	4	4	4	—	—	—	
v 1. týdnu	2	2	—	—	4	4	4	—	—	—	
ve 2-3 týdnu	2	2	2	2	4	4	4	—	—	—	
Výměna zubů											
1/2-3/4 roku	2	2	2	2	4	4	4	4	—	—	
1-1 1/2 roku	2	2	2	2	4	4	4	4	4	—	
2-2 1/2 roku	2	2	2	2	4	4	4	4	4	4	
2 3/4-3 roku	2	2	2	2	4	4	4	4	4	4	
3 1/4-4 roku	Úplný chrup 32 zubů stálých.										

Poznámka. Jednoduše tisknuté číslice znamenají zuby mléčné, tučně tisknuté zuby stálé. V závorkách tištěné číslice znamenají počátek výměny neb vzrůstu zubů.

Krieshofer.

PAN STAŠKOVSKÝ.

Kdo se zadívá v jeho inteligentní tvář, úpravnou uniformu, nezbytnou pod paží bouchačku, na prasknutí našpikovanou torbu a za ním pobíhajícího hafana, soudil by míti před sebou nějakého „feštra“, který, máje vědomosti o každé nitce dřeva lesního, o každé žilce zvěře rychlonohé, o všech spádech brouka lykožrouta, a jsa si vědom mocného postavení svého, s vysoka pohlíží na ten obyčejný „folk“ kolem sebe. A zatím není to nikdo jiný, než bývalý náš známý pan Staškovský, jehož kousky šelmovské a hříchy připomínají nám bývalého Ondráše, člověk to, v němž nebylo nikdy žilky dobré a jehož každý měl rád, třebaš by jím někdy do žlučí napálen byl.

Na západním výběžku Giguly, jak u nás Lysé říkají, strmí jako mohutný stupeň k velikánu tomu lesnatý vrh Staškov, v jehož skrytém klínu stojí vzdálena od celého světa hájovna pro pastýře jelenů a srn. Volnost horská a utěšené povolání lesnické působí na tyto syny přírody velmi příznivě, tak že není divu, počne-li ten který z nich brzo „vyhazoval kopýtkem“.

Nejlépe se v tom ohledu vydařil pan Franc, přijímám Staškovský, chlapina vysoké postavy, blondýn a veselák i světák, jakých samota zdejší posud málo viděla. Ty osamělý Staškove mohl bys kroniky povídati o jeho kouskách, ale ty moudře mlčíš!

Jakkoliv Staškov nepřístupným jest, za panování junáka toho byl cílem a častým dostaveníčkem všech, kdož milují boží přírodu, žert, vtíp a veselost.

Vmyslete se ve sporádanou, všim pohodlím oplývající rodinu, čistotu a pořádek

i v nejmenším, veselé tváře a úslušnost, zvláště pak pohostinnost až k obětavosti a uznáte, že ten Staškov stál za namáhání. Ve společnosti Staškovského musel se každý „rozebrat“ a nuda byla nemožnou; neboť hostitel byl zběhlý ve všelikých šelmovstvích, byl muzikantem i přítelem karbanu, vyznal se v rozmanitých věcech a příhodách života. Nebylo také divu, vždyť se dnem i nocí toulal světem; teď byl mezi svou zvěří v lese, brzo na to našels jej ve veselé společnosti u tlustého Svába v nedalekém sidelním městě, tu zas znepokojoval tu kterou „kapličku“ svoji. Ozval-li se z které hospůdky oknem popěvek: „Jedna cesta, druhá cesta, kterou já se dám?“ nebo: „Není jako ženka mladá, mladá“, mohls uhodnouti, kdo tam sedí. Vůbec měla všechna nemá tvář o něm tak dobrý nos, že se mu na sta kroků vyhýbala. Měla ovšem příčinu. Nebylo a není v našich horách dovednějšího vycpavače zvířat nad p. Staškovského a jeho koudelový zvěřinec je daleko široko známý.

Nejsem s to vypočítati tu všechny hříchy jeho, kterých se na různých místech okolí toho dopustil, nebo mnohé z nich padly v zapomenutí, mnohé nehodí se na papír, jiné tajnější vzal s sebou na věčnost faktor jeho P. . . .

Tedy aspoň některé.

Strýček Jura rád si zaháněl starostí tou „šedou“ a byl pak z něho zvláště pitvorný mužik. Jednou bral se s poselstvem na Staškov, kde po namáhavé cestě ihned s chutí dal se do své kvaretky. Když už několik jich vypráznnil, cítil „nesvou“ a pospíchal domů. Ale ve Staškovském lese přemohlo jej spaní. To hostitel jeho před-

vidaje odebral se ihned s hrnkem černé tekutiny za ním. Ostatek si domyslíte. Když ráno strýček Jura celý osovělý přišel ku své švegruši složila ta ruky nad hlavou a zděšeně volala: Pro Krysta Pána, jsi ty to Jurku? Pak přineseno zrcadlo a strýček Jurek se doň vzhlédl. Ani se v té ušmorané maškarádě poznati nemohl. Že se za pana Staškovského nemodlil, jest jisto. Tentýž dobrák šel jednou mamince své pro petrolej. Zatím mu kupec hostinský naléval; odkudsi se tu vzal p. Staškovský a hned dal se s Jurkem do hovoru. O groš hříšníkovi tomu nikdy nešlo a tak dal si Jura říci a popíjel statečně; zatím častovatel osnoval čertovinu. Venku se stmívalo a žena Jurova netrpělivě čekala muže s petrolejem majíc před sebou zabijačku. Konečně přišel s namočenou hlavou. Netrpělivě vydřela mu láhev petrolejovou z rukou, aby rozžala světlo. Ale těch jí upozornil, že to není petrolej. Okusila a — hodila láhev s kořalkou Jurovi svému na hlavu. Nezbyvalo, než nespolehlivého posla nechatí vyspatí se a sama jíti pro svítivo.

U Ondry na hranici smluvali se gazdové o kšeft. Pověstný kavalír a hráč V., který s gazdami vyjednával, poslal náhodou přítomného faktora Staškovského Popeláře, do vzdálené skoro hodinu hospody pro vědro piva, ježto Ondrovi už došlo. Na neštěstí seděl tu Staškovský a zvěděv o poselství svého faktora, ihned přemýšlel, jak čekající na hranici hosty napálit. Popelář vyřídív, proč byl poslán, postavil si vědro do kouta a chtěl se ještě malým douškem posilnit na obtížnou cestu k vrchům. Ale už tu byl Staškovský zapletaje ho do řeči a častuje o duši. Když měl dosti, hrabal se k svému vědru, vzal je na plece a radikál ku hranici.

Netrpěliví u litkupu hosté už vybíhali naprotiv a tak s hlukem a ve slávě přivedli Popeláře do nálevny, a dali se hned do točení. Ale hrůza! Pípu tekla místo piva — dobrá vodička. Honem pro posla Popeláře. Ale ten už chrápal kdesi u hráze a na zlostné otázky, kdo v hospodě byl, sotva odpověděl, že Staškovský, a už se vědělo, kolik uhodilo.

Občan T., jemuž říkali malý, byl právě tak dovádívý a veselý jako moudrý chlapík. Se Staškovským, jak malý proti němu

byl, měl nejednou hádky, nebo se nerad dal potlačit. T. stál jednou za kmotra příbuznému svému a protože p. farář ještě nebylo, čekal v kruchtě, kde náhodou byl i Staškovský. Ten prohodil žertem: Ten to dítě též drží jako harmoniku! — To šelmovského kmotra T. přivedlo tak do smichu, že ho bylo slyšeti až v kostele; tu právě přicházel starý p. farář a ten vida špektakl takový, káral starého kmotra, který se utišiti nemohl. Proto dlouho potom vrátil na Staškovského. Tentýž T. měl také dobré přátele, kteří každou neděli se k němu scházeli a bavili hovorem, hrou, pak obecní a vysokou politikou, tak že zlí jazykové říkali besedníkům těm „říšská rada.“ Jednou to šlo na té podhorské „říšské radě“ velmi živo a kde kdo větší v obci přišel na přetřes. Když ale došlo na vyšší politiku, najednou domácí pán besedy zaslechne z venku: „Četníci jdou pro T.“ a brzo objevila se před oknem v jizbě, v níž panovalo šero, hlava s kloboukem a pérem, nad níž něco jako bodák trčelo. Politikaři domnívali se, že snad pro politický přečin a rušení veřejného pokoje i s celou besedou rozeznání a trestání budou, nepozorovaně opustili jizbu a schovali se. Do vyprázdněné jizby vešel pak přestrojený p. Staškovský bera se ku stolu obtíženému sklenicemi piva a zákusků. Malý T. jako moudrý muž promínil mu celý ten žert, ale slíbil také ihned odplatu. Měl starého velikého kocoura, který však rád toulal se v poli a hnízda zaječí kazil. Jednou přinesl zahryzeného pěkného králíka sousedova, který slíben byl Staškovskému. T., věda o tom, poslal hochu se zahryzeným usáčkem na Staškov, aby jej odevzdal. Ten nemoha do ohrady se dostat, pověsil králíka na plot před okno Staškovského a odešel. Brzo na to nalezen však i T... ův kocour na kůlně svého hospodáře zastřen a oběšen.

M. byl nenapravitelný pijan a při tom tlachal k nevystání. Přesto rád se míchal mezi lepší občany a sedával v hospodě tam, kde nebyl vítán. Jednou byla tu vybraná společnost, mezi jinými i Staškovský. Když bylo vše v nejlepší náladě, přisedl i zmíněný M. Jak se ho zbavit? Staškovský na to kápnul. Maje vždy čertovinu ve hlavě, nosil i různé věciv kapse, jimiž kejkle

provozoval. Než se M. nadál, měl něco ve své osmičce a to jej hnalo ven.

Odběhnuv takto několikrát dovtipil se ze zraků spoluhostů, že se něco děje, počal nejprve podezřívaf, pak láteřit a vyhrožovat a kdo ví, jak by to bylo skončilo, kdyby jej to samo nebylo dohnalo do — chalupy. Kdykoli potom do hospody přišel a tam podezřelé známé své, zvláště Staškovského spatřil, usedl ihned na druhý konec nálevny sám pro sebe.

V Cuklově dostal domácí p. Švab psaní od přítele s hor, v němž jej tento upozorňuje na cenník firmy N. D., která shotovuje všeliké nářadí, stroje, pasti na myši, kuny, *šváby* a p. Ale tenkrát přišel pan Staškovský na nepravého. P. Švab je také milovníkem holubů a Staškovský požádal jej kdysi, aby mu přepustil z jistého druhu holubů (tak zvaných voláčů) jednoho do páru. —

Brzy na to přišla do p. Staškovského na Staškov neznámá ženská s ohromným volem na krku podávajíc mu listek od p. Švába. Pan St. četl: „Příteli, děkuji za cenník mi zaslaný a za pozornost Tvou posílám Ti na vzájem toho voláče, cos po mě kdysi chtěl.“ P. Staškovský hleděl na listek a pak opět na ženštinu s volem na krku a zaplativ nepravému voláči za cestu, posílal na Švába hromy a blesky, ovšem trvala zloba ta jen do příštího shledání se v Cuklově. Jistý K. (malý to človiček) tropil si jednou žerty z jeho velké postavy a tázal se, kupuje-li sukno na lokte či na sáhy. Pan Staškovský obrátil věc v dobrou stranu a poručil pro všechny přítomné po porci jídla a piva, při tom museli se posaditi podle stáří. Rozumí se, že malý K. seděl pak mezi sousedy a hostmi jako kluk mezi rodiči. Hosté dali se do jídla, ale pro malého K. dosud nebylo nic. Ale brzo přinesla posluhovačka i jemu na talíř — krupičky, pobízeje: No susedku, nestyď se a jěz! „Dávno už“ ozval se do shromáždění p. Staškovský „co ten chlapec vyšel ze školy?“ K. skoro čtyřicátník hoří zlostí a přestává jísti. No, Martine, volá opět kdosi, maminka si pro tebe jde. To M. K. dodalo.

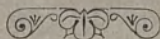
Hop, a už je ve dveřích. Ani nevěděl, jak přišel domů, ale ženě své o hostině té nikdy se nezminil.

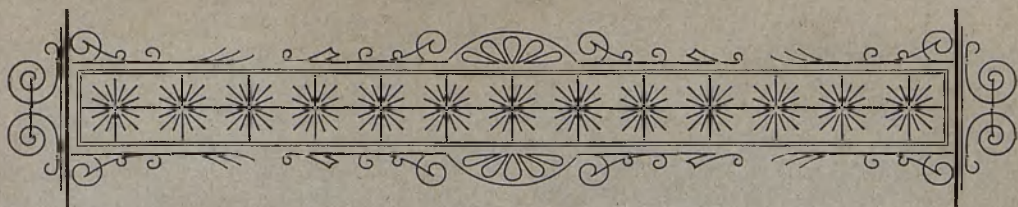
Tak se stalo mnohým, že čím hřešili, tím bývali trestáni, při čemž jen to vytknouti třeba, že u volbě prostředků nás Staškovský nebyl vždy vybiravým, ano že někdy dále se pustil, než bylo slušno.

Nevím už, kdo z kolegů jeho vymyslel užívání prachu k rozmanitým žertům. Tento odvážný žert měl se jednomu z nich ano celému hostinci státi osudným. Jen veliká duchapřítomnost Staškovského zabránila neštěstí. Od té doby počal v dovádění svém ochabovati a více lepší společnosti navykati, zvláště když z posavadního působiště přesazen byl na jiné, kde bývalé svobodě své musel dáti vale.

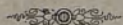
Ve službách svého pána byl právě tak opatrným, jak výslužným. Často nebylo lze v celé dědině dostati ani kuřete ani vejce, ježto vše bylo skoupeno pro kuchyň nadlesního Š. Avšak ani horský lid nemohl si stýskati do útisku. Byl-li jen poněkud vlivným a úslužným k p. Stašovskému a jeho panstvu, neměl příčiny stýskati si do nedostatku výdělků. Ovšem musel už i ledacos polyknouti a snést. Byl-li p. Staškovský dobré mysli, hostil někdy všech, kdo v hostinci byli, každého dle jeho prání; on sám při takové příležitosti, ač měl hlavu ocelovou, namočil se tak, že teprve příštího dne pomáhal si z místa. Při vši rozpustilosti a bujnosti své, která nejednou způsobila nevoli pokojných občanů, zůstal vždy rozšafným, uznalým a rozumným mužem, nepřitelem sobectví, šosáctví, přetvářky a plané domýšlivosti, přítelem však, obětavým přítelem veselosti, žertu a dobré snahy. Ač závislým od jiných, zachoval přece smysl pro národnost svoji a samostatný úsudek, pro kteréž vlastnosti byl a jest vážen.

Svým rozhodně národním stanoviskem získal a udržel i některé druhy své pro věc národní a tím dokázal, že vzdělaný našinec může i v cizích službách zachovati si národní přesvědčení své, má-li jen hlavu a srdce na pravém místě. V....

— Hloupý Honza. —

Hlavu měl jak mlýnský kámen,
nohy jako sloupy,
plece jako sivá skála —
řikali mu hloupý.

Všecko měl hned pohotově,
pachtil se vždy za tři,
ale přec ho nazývali
lenochem dva bratři.

Kdysi vyšel se sekerou
na vrbové proutí —
tu se les mu znešťestilo
celý vyseknouti.

Cestoval též, dostal žízeň,
že až uši chlípil,
a že u moře stál zrovna,
všecku vodu vypil.

Když už stárl, oženil se,
ženě říkal zebra,
kdysi chtěl ji poobjímat —
polámal ji žebra.

Potom stal se poustevníkem,
svatým byl jak Abel
a přec k loži smrtelnému
přišel si proň ďábel.

Ale Honza zůstal Honzou,
nedal škodit sobě,
zdvihl pěst a zlomil ďáblu
krivé nohy obě.

A když umřel, duše jeho
k nebi šla jak svatá
a když chtěli mu tam bránit,
roztrískal jim vrata.

Tu se nad ním ustrnuli
Petr s Kristem Pánem:
„Dost jsi trpěl, hloupý Honzo,
tady budeš Janem!“

A. O. Plešovský.

Právnícké pokyny.

Císař Justinian, z domu Upravda zvaný, dal nejproslulejšími právníky sebrati veškeré platné tehdejší římské zákony občanské, jakož i výroky znamenitých právníků, edikty prétorů a tu v úvodu k institucím, takřka slabikáři všeho sebraného práva, se dí: „souhrn veškerých práv jest toto: počestně živu býti, nikomu neublížit, každému dávat což jeho jest!“

Odporučujeme pravidlo toto zlaté k uvázení. Bohužel nedostačí právní věta ona k rozpoznání spleťtých právních poměrů naší společnosti, i třeba k tomu vytknouti dle množství pravidel čili zákonů, dle nichž občanům se jest řídit a soudcům souditi.

Než, nikdo nejde rád ku soudu (snad kromě advokáta, jenž dostane tarifový neb dobrovolně vysoký honorář za „námahu a zmeškání času“) a proto hledme, abychom se soudům a útratám, klopotám a starostem z toho vznikajícím vyhnuli.

Nepodpisujeme žádné směnky, nechme to židům a bankám i obchodníkům; založme si v obci malé záložny (dle Raiffeisena) a není třeba dlužiti si na směnky. Nekupujeme, čeho nám netřeba; takový hausírnický agent dovede chłopa přemluvit ku koupi hodinek, neb gazdinu ku koupi šicího stroje atd., ovšem na splátky — ale jakmile náhodou nemůžete zaplatit jednu lhůtu — už žaloba, exekuce! — Pozdě pak u soudu naříkat: nemožu platit, to bych musil s dětmi nic nejíst atd.! Zde platí staré přísloví: „jak nemáš peněz, k muzice nelez!“ —

Nesuďme se o každou maličkost! Viděl jsem soudit se občany o starý, sdrátovaný džbán, o kořalkovou skleničku, o 90 kr. atd.! Věc věru nestojí za to, bližnímu ublížíme, naděláme mu útrat a co z toho? Nikoli svému právu nezjednali jsme průchod, v nás zvítězilo zvíře, které nezná lásky, nezná snášlivosti, odpuštění, nýbrž jen zlost, zášť, krvelačnou mstu! Podivné věci si ti soudcové o takových sudičích myslí!

Naděláme do roka mnoho testamentů čili závětí neb posledních pořízení, avšak sotva 10 jest jich platných. Chceme-li poslední pořízení učiniti, tu napíšme svou poslední vůli celou sami a podepišme ji vlastnoručně. Píše-li kdo jiný naši poslední vůli musíme ji podepsati a dáti 3 svědkům zároveň přítomným podepsati a označiti jim spis ten za poslední svou vůli. Onino 3 svědkové listinu tu podepiší jménem i příjmením s dodatkem „svědek poslední vůle.“ Pořizujeme-li ústně, dožádáme si k tomu 3 svědky, osoby mužské, dospělé a vypovíme jim všem z aráz svou ostatní vůli. Můžeme též pořizovati u notáře neb u soudu do protokolu, neb si nemocný dožádá notáře neb soudce k sobě do bytu.

Dosud bylo mnoho sporů o příjezd ku svým pozemkům; upozorňujeme, že právě byl vydán říšský zákon, vedle kterého každý rolník, nemá-li ku svému pozemku rádného příjezdu, v cestě nesporné u svého okresního soudu může žádati za vykázaní potřebné cesty.

—ek.

O první pomoci při některých úrazech.

Neštěstí nechodí po horách, ale po lidech. Nenaděje se člověk a stihne ho krutá nehoda. Dnes jest zdrav jako ryba a zítra kolem jeho lůžka nebo nad jeho mrtvolou kvůli jeho rodina.

Nejčastěji přichází tělesný úraz nebo náhle onemocnění samo, nevoláno, ale někdy i člověk sám násilně přerušuje další běh svého života. Ať již tak, nebo onak povinnosti naší jest, pomoci ubohému, ne naříkati a rukama nad tím neštěstím lomiti, ne se ptáti, „jak se to jen mohlo státi a proč se to přihodilo?“, nýbrž krátce a rozumně uvážiti, jak by bylo nejlépe nešťastnému pomoci a dle toho bez otálení jednati.

První věci ovšem bude zavolati lékaře, který nejlépe ví, jak se má správně v tom neb onom případě zakročiti. Ale lékař bydlí mnohdy daleko a není vždy na zavalanou. A tu obyčejně lidé na vesnicích, o samotě a v horách bydlící, uchylují se ke svým domácím prostředkům, z nichž se některé už tak často dobře osvědčily. Poněvadž pak na tom velice záleží, aby při onemocnění nebo úrazu byla ihned chorému poskytnuta pomoc případná a správná tak, jak ji věda lékařská doporučuje, pokusíme se krátce načrtnouti to, čeho je třeba v takovém případě věděti.

Mdloba jest výsledkem náhleho klesnutí sil tělesných. Srdce seslábne pojednou ve své činnosti i nemůže již vysílati tolik krve k mozku, jako dříve. Mozek stává se nedokrevným, nemůže tak čile a svěže pracovati jako posud, činnost jeho na chvíli značně seslábne nebo ustane a vnitřní

tento děj projeví se na venek mdlobou. Nemocný pocítí náhle závrať a hučení v uších, před očima dělají se mu mžítky, předměty tančí kolem něho, pevná půda ztrácí se mu pod nohama, obličej a rty zblednou, na čele vyvstane studený pot a člověk vrávorá, až klesne na zem. Srdce tepe slaběji a volněji a tedy i puls (tep) seslábne.

Příčiny mdlob jsou velmi rozmanité: veliká bolest, ztráta krve, nepatrné poranění, leknutí, zkažený vzduch, tlačení, prudký zápach, veliké vedro, dlouho trvající hladovění a t. d. Ochuravění to vzniká zvláště za lačného stavu žaludku a příliš těsného sešněrování hrudi.

Vyneseme ochuravělou osobu do vzdušné, volné prostory, neboť první péče týká se tu opatření zdravého vzduchu, uvolníme jí všecken tísňící a svírající šat a položíme hlavu její vodorovně nebo třeba i níže nežli ostatní tělo. Do obličeje strkáme prudce studenou vodu, čelo a spánky natíráme octem, dáme čichati k látkám pronikavě zapáchajícím (rozkrájená cibule, Hoffmannské kapky, kolínska vodička), třeme hrudník i údy a voláme chorého jeho jménem. Do úst nalijeme mu kapku čerstvé vody, lžici teplé polévky, po lžičkách víno, kořalku nebo cognac aneb mu dáme polknouti kousek cukru, na nějž jsme nakapali asi deset Hoffmannských kapek.

Obvykle koná se ten nesmysl, že se hlava omdlelého klade hodně vysoko na podložené polštáře. Tím se však mdloba jen prodlužuje, poněvadž se krvi zbytečně stěžuje přítok k mozku.

Mrtvice jest náhlé ochrnutí těla, a to hlavně jedné jeho polovice, které vzniká buď za jasného vědomí nebo za bezvědomí. Příčinou tohoto obávaného zjevu jest buď protržení nebo úplné zacpání některé tepny v mozku.

Nešťastník, jež, jak lidé říkají, „trefil šlak“, klesne z nenadání k zemi, dýchá chroptivě a namáhavě, obličej má temně zrudlý a naduřelý a oči jeho jakoby z důlků vystupovaly. Poznáme pak, že ztratil vládu nad jednou rukou a jednou nohou na téže straně aneb alespoň nad jedním údem. Někdy pozbyl zároveň i vědomí.

Poněvadž zde došlo ku přílišnému nahromadění krve k hlavě, nenecháme nemocného ležeti vodorovně, nýbrž pozvedneme jeho horní část těla a jmenovitě hlavu opřeme hojnými poduškami. Svlečeme jej opatrně alespoň z těsnějšího šatstva, do obličejě stříkáme studenou vodu, na hlavu můžeme přiložit studený obkladek, třeme ruce a nohy kartáči, nohy ponoříme do horké lázně a s prospěchem užijeme klystéru. Rychle ovšem pošleme pro lékaře. Nebezpečno jest chtít nemocného probudit k vědomí hluchým voláním a křikem.

Sluneční zážeh (úpal) jest choroba, povstavající náhle následkem velikého přehřátí těla. Teplota těla může totiž za vhodných k tomu okolností vystoupiti z obvyklých 37 stupňů za půl až jednu hodinu i na 41°.

Zastihuje ponejvíce mladší, nedosti otužilé vojáky na dlouhých, namáhavých pochodech; mimo to tu a tam i dělníky na poli pracující.

Dle sdělení starých kronikářů byla onemocnění úpalem slunečním v některých výpravách válečných pravou metlou pro vojska. Také křižáci, kteří táhli ve středním věku do Asie, utrpěli jím veliké ztráty. Tak zahynulo jich v červenci r. 1099, když táhli Frygií a Bithynií za jediný den na pět set.

Člověk, na němž se počínají jevit známky úpalu, potí se velice, dech jeho jest těžký a zrychlený, srdce mu rychle tepe, hlava takřka hoří a nohy sotva se vlekou. Nedostane-li se mu rychle občerstvujícího doušku vody, horší se stav jeho: pocení je stále menší a menší, kůže sušší, dýchání povrchní, tep je sotva hmatný

i nastává ztráta vědomí a člověk klesne k zemi. Za bezvědomí nastupují někdy křeče a blouznění. Nedostaví-li se záhy pomoc, následuje smrt.

Odneseme nemocného do stínu na svěží vzduch, rozepneme a odstraníme oděv, prsa a jmenovitě hlavu položíme výše, na hlavu a hrud klademe studené náčinky, třeme celé tělo studenými, mokřými rouškami, kartáčujeme plosky nohou a zavádíme umělé dýchání (jak o tom níže). Dáme chorému pítí hodně studené vody a za účelem podráždění poskytneme mu něco kořalky nebo vína aneb i 10—20 kapek Hoffmannských ve vodě nebo ve víně.

Padoucí nemoc (padoucnice), která latinsky slove též nemocí svatou nebo císařskou, jeví se občasnými záchvaty, které mají určitý svůj ráz a průběh. Za výkřiku klesne člověk, jenž pobude vědomí, k zemi, tělo jeho se křečovitě natáhne a později sebou skube, příznaky jsou ostatně známy.

Lidé, chorobou tou stížení, bývají ponejvíce slabomyslnější. Ale z dějin jest známo, že jí trpěli i mužové, vysoko nad svůj věk vynikající, na příklad Julius Caesar, Mahomed, Petr Veliký a Napoleon I.

Chybou bylo by, kdybychom u člověka, záchvatem padoucnice stíženého, chtěli křeč seslabiti nebo potlačiti, rozvírajíce jeho palce vtažené a ohnuté a držíce jeho údy sebou šhubající. Spíše bychom mu tím ublížili. Odneseme nemocného z cesty nebo z návsi, kde jej křeče přepadly, do ústraní na bezpečné místo, vsuneme mu pod hlavu měkkou podložku, aby se na hlavě nezranil a mezi zuby vložíme mu nějaký měkký předmět, jako korkovou zátku nebo sbalený šátek, aby se nekousl do jazyka. Klidně čekáme pak, až záchvat přejde. Dítky, které se kolem nešťastníka takového sběhly, odeženeme pryč, poněvadž truchlivě a strašné toto divadlo na ně působí nepříznivě.

Udušení může se nejsnáze přihoditi cizími tělesy. Dětem uvíznou v krku často předměty, s nimiž si hrály a jež do úst strkaly, jako bob, hrách, malé rolníčky a jiné hračky. Dospělý člověk pak nejspíše prodělá nebezpečí udušení, když spěchaje s jídlem nebo nemaje zubů, spolkně větší nerozžvýkané sousto, které utkví v hltanu nebo v jícnu a stlačí cesty

dýchací (hrtan a průdušnici). Vzduch nemůže dále vstupovati do plic, a tak se dýchání zastaví nebo alespoň zeslabí.

Bez váhání přistoupíme k dusicímu se, rychle sevřeme mu levou rukou nos, abychom ho donutili k dýchání otevřenými ústy, ukazovákem a prostředním prstem pravé ruky vnikneme přes jazyk až do hltanu a snažíme se cizí předmět uchopiti a vytáhnouti. Nejde-li to, pokoušíme se alespoň předmět v jeho pevném postavení uvolniti. Po té poručíme člověku tomu, aby se břichem pevně opřel o stůl, a stlačuje svojí levou rukou zároveň jeho přední stěnu hrudní nazad, udeřím jej z nenadání do zad mezi obě lopatky. Úder ten, krátký a prudký, opakuji třeba několikráte. Vzduch, jenž údery jest puzen z plic, vyrazí cizí předmět svým tlakem; jindy uvizlé těleso klesá následkem úderů dolů. Nutno jest poslati okamžitě pro lékaře a vzkázati mu zároveň, oč jde, aby se ihned opatřil patričnými nástroji.

Jindy může dojiti k udušení vdýcháním škodlivých plynů, jako plynu uhelného, který vniká z kamen do světlice, plynu svitivého, jenž proudí z otevřeného kohoutku nebo z poškozené roury plynovodu, sirovodíku, který se nahromaduje v jamách záchodových a v kanálech výkaly odvádějících, a konečně kyseliny uhličitě, vyvíjející se v prostorách lidmi přeplněných nebo ve studnách a ve sklepích, kde kvasí nové víno a čerstvé pivo.

Příspěvní naše zahrnuje tu v sobě dvoji úkon. První jest, odstraniti bezvědomého nebo zdánlivě mrtvého z jedovaté místnosti a vynésti ho na zdravý vzduch. Druhé jest, přivésti chorého opět k životu umělým dýcháním, poléváním studenou vodou, třením celého těla vlněnými rouškami a stříkáním studené vody do obličeje i na prsa; též mu dáme čichati k různým prudším dráždivým prostředkům a pozřiti něco vína, lihovin nebo kávy.

Naplnil-li plyn uhelný světnici, v níž lidé spali, jest nutno zjednati rychle čistému zdravému vzduchu přístupu do oné prostory. Vyrazíme bez otálení zvenčí okna a dvěře a rovněž i okna protější, aby příbytek nastalým průvanem vyvětral. Potom přivážeme si na ústa šátek, namočený ve směsi octa a vody, ještě jedním mocným vdechem zásobíme své plíce

čerstvým vzduchem a již spěcháme vynést bezvědomé osoby.

Do místnosti naplněné plynem svitivým nesmíme nikdy vstoupiti se světlem, poněvadž by okamžitě povstal výbuch.

Klesl-li muž, jenž sestoupil do studny, jámy nebo do sklepa v hezvědomí, stalo se to účinkem kyseliny uhličitě, na dnu nahromaděné. Tu opět se snažíme jedovaté plyny vypuditi tím, že nvádíme vzduch podezřelé místnosti v pohyb. Házíme dolů za tím účelem hořící slámy nebo sbalené kusy hořícího papíru, spouštíme dolů a opět vytahujeme roztažený deštník, strílíme tam na slepo nebo lijeme dolů hodně vody nebo vápenného mléka. Kdo se pak odváží sestoupiti do nebezpečné prostory, uváže si před ústa šátek, nassátý směsí octa a vody, a dá si kolem prsou uvázati silný provaz. Kolem jedné ruky ovine si jiný provaz, ježž při vstupu mírně napíná (na důkaz, že jest při vědomí); ochažne-li šňůra ta, seznají ihned nahoře, že se odvážnému ochránci vede zle a okamžitě ho vytáhnou nahoru. Došel-li však bez úrazu svého cíle, upevní kolem prsou bezvědomého druhý provaz a dá znamení k vytážení.

Jako ve všech případech nebezpečí života, tak i zde přihlížíme pak nejprve k tomu, zdali zachráněný dýchá čili nic.

Nedýchá-li nemocný, zavedeme umělé dýchání. Svlékneme šatstvo s horní polovice těla a sbalíme je v jakýsi polštář, ježž položíme pod kříž chorého. Potom klekneme obkročice nohy bezvědomého. Přiložíme obě ruce svoje pod jeho prsní bradavky a po té: v první době stlačíme hrudník pomalu, ale s nasazením veliké síly, stupňujíce znenáhla tlak, a v druhé době povolíme. Vykon ten opakuje se s rychlostí přirozeného dýchání. Tlak prováděti jest tak silně, aby byl vzduch z plic vypuzen za slyšitelného šelestu, a v pokusech s umělým dýcháním pokračovati jest tak dlouho, až nemocný sám počne dýchati samostatně a trvale. Při prvním samostatném dechu zardí se jeho obličej a ruce naše pocítí, stlačujíce stěnu hrudní, jakýsi odpor.

Umělé dýchání jest záchranná pomůcka nejdůležitější, ale zároveň i nejnamáhavější, neboť trvá někdy i několik hodin. Konáme je ve volné prostora venku nebo za ne-

příznivého počasí v jizbě při otevřených oknech, aby přes obličej chorého vanul čerstvý vzduch. Nikdy netrpíme na blízkou zbytečných diváků.

Oběšení jest druh násilné smrti. Vzduch nemůže při oběšení nadál vstupovati hrtanem do plic, a krev nemůže již přitékati do mozku, ani z něho odtékati. V království Českém oběsí se průměrně za 10 dní 20 osob, z nichž jest 17 mužů a 3 ženy.

Jakmile jsme oběšence zočili, přerizujeme bez meškání a bez dovolávání se pomoci jiných lidí nožem kličku (smyčku), sejmem tělo jeho pozorně a šetrně a položíme je na zem. Odstraníme provaz s krku, vytáhneme jazyk z dutiny ústní do předu, kde jej šátkem přidržíme, zavedeme umělé dýchání, třeme celé tělo, kartáčujeme plošky nohou, klademe horké šátky na prsa, dáme čichat k pronikavě zapáchajícím látkám atd.

Utopení jest udušení tekutinou, vniklou ústy a hrtanem do plic. Utopení nešťastnou náhodou jest častější než, úmyslné.

Pokusy oživovací konáme vždy venku na čerstvém vzduchu. Šat na krku a na prsou odstraníme. Utopence položíme na břicho, pod něj dáme podložku z jeho sbalených šatů; pod čelo vsuneme jednu ruku. Konáme pak tlak na záda, abychom vypudili tekutinu z plic a ze žaludku. Šátkem očistíme nos a ústa od bahna a pisku. Abychom zjednali vzduchu volný přístup k cestám dýchacím, vytáhneme z dutiny ústní jazyk pomocí suché roušky; posuneme-li do předu dolní čelist, jest úspěch týž. Zavedeme umělé dýchání. Třeme prsa vlněnými šátky a střídavě opět na ně stříkáme studenou vodu. Jakmile se dýchání dostavilo, zaobalíme tělo do mokrých přikrývek, jimiž údy třeme. Konečně přeneseme nemocného do teplých peřin, kdež jej hledíme mocně zahráti. Po lžících podáváme mu teplé tekutiny, jako kávu, thé, grog, víno, kořalku nebo rum, a tu již se teplota tělesná rychleji vrací.

Nemístné, ano velice škodlivé jest stavěti utopence na hlavu.

Zmrznutí nastává nejen za třeskutého mrazu, nýbrž někdy i při zimě zcela nepatrné, ano i při teplotě nad 0°. Účinkům

zimy podléhá spíše člověk starý nebo sešlý, zemdený, hladový, napilý a chatrně přistrojený, jmenovitě usedne-li za mrazu a větru na holou zem, kdežto mladý, silný a důkladně ošacený člověk zimě ovšem více vzdoruje. Více než třetinu všech zmrzlých tvoří opilci. První známky, jež se dostavují u lidí, propadajících nebezpečí zmrznutí, jsou zemdenost, netečnost a ospalost, volnější tep i dech a rozřícení zornic.

Kdo by zmrzlého přinesl rovnou do teplé jizby, velice by mu ublížil a snad by ho tím i zabil. Jest tu třeba nenáhlých přechodů a značné opatrnosti. Odneseme chudáka nejprve do studené, uzavřené místnosti. Nůžkami rozstříhneme mu oděv; násilným svlékáním šatů mohli bychom stuhlé jeho údy polámati. Pak třeme celé tělo sněhem nebo šátky, ve studené vodě namáčenými. Občas konáme pokusy s umělým dýcháním. Když pak počne samostatně dychati a údy jeho se staly ohebnějšími, přeneseme ho do jizby poněkud vytopené a přikryjeme ho studenými pokrývkami. Potom dáme v kamnech roznitit větší oheň, třeme nemocného teplými šátky a konečně neváháme ho položit do peřin. Jakmile počne polykati, podáme mu lehká dráždidla, jako studenou kávu, studené víno a polévku, abychom jej spíše přivedli k vědomí. Proti prudkým bolestem, objevujícím se v údech s přibýváním vědomí, osvědčuje se zavinování do mokrých, studených roušek.

Namrzlé uši nebo nos je též nutno důkladně tříti sněhem nebo ledově studenou vodou před vstoupením do vytopené místnosti.

Otrava jest buď zúmyslná nebo nahodilá. Velmi častým zjevem jest otrava fosforem (kostikem), to jest otrava obsahem hlaviček seškrábaných s obyčejných sirek. Mnohá otrava fosforem jest však i nahodilá a může se přihoditi zvláště u dětí, žvýkajících sirky nebo mlsajících omylem jed, na myši připravený. Dosti známý jed jest i arsenik (otrušík, utrých) jenž hrál hlavně v šestnáctém a sedmnáctém století, kdy bylo ve Francii a Italii travičství velmi rozšířeno, důležitou úlohu, jsa podstatnou částí tehdejších pověstných jedů. Nahodile mohou se jim otrávit dělníci, kteří se zanášejí výrobou barev, čalounů

a umělých květin. Z omamujících jedů sluší uvést opium (v makovicích), alkohol (líh) a nikotin (v tabáku).

Ať se stala otrava jedem kterýmkoli, vždy jest nejdůležitějším úkolem, hned v první chvíli odstraniti jed z těla, dokud nebyl stráven. Dáme nemocnému pít hodně mnoho vody a pak ho ukazovákem nebo perím, hluboko do dutiny ústní vpraveným, na hltanu poleháme, čímž vyvoláme vrhnutí. Týmž účinek nastane po pití většího množství teplého mléka nebo teplé vody, do níž byla nasypána lžička soli. S vydávenou vodou odchází také značná část jedu, a nebezpečí se tím zmenšuje. Abychom odstranili co nejvíce jedu, dáme nemocnému pít a vrhnouti několikrát za sebou.

Pátráme, o jaký jed tu jde, a na základě svého nálezu si pak různé počínáme.

Poněvadž se kyseliny a žiraviny (louhy) vzájemně ruší, podáme při otravě kyselinou roztok nějaké žiraviny, kterou můžeme nejdříve sehnati, na příklad roztok sody, mydliny atd. a při otravě žiravinou dáme zase nemocnému pít ocet, roztok kyseliny citronové a p. Poněvadž zmíněné ostré jedy poleptají krutě ústa, hltan jicen i žaludek, doporučuje se na zmírnění

tohoto účinku pít mléka, oleje a vůbec sliznatých tekutin. Jestliže jsme protijed podali příliš pozdě, takže se již s účinkem mine, poručíme alespoň nemocnému, aby polykal kousky ledu, a na žaludek položíme mu ledové obklady.

Při otravě fosforem vzbudíme vrhnutí a průjem, abychom jed rychle z těla odstranili. Ale nikdy tu nesmíme podat k pítí mléko, neboť fosfor se ve mléce výborně rozpouští, snadněji vstřebá a tím jistěji pak účinkuje.

Proti omamujícím jedům osvědčuje se černá káva, studené náčinky na hlavu a na prsa, stříkání studené vody na prsa, polévání studenou vodou a umělé dýchání.

V neštěstí ani cizího člověka neopouštějte, byť se i vaše pomoc zdála naprosto marnou. Jiskra života může přece dřímati v tom nehybném, zdánlivě mrtvém těle. Když se vám podaří skrytou tu jiskru rozdmýchatí opět v planoucí žár plného, radostného života, bude vám úspěch váš i vděčnost zachráněného a jeho milých náhradou a odměnou za vaše namáhání. Byla-li však práce vaše marnou, upokojili jste alespoň své svědomí, neboť jste konali, co jste mohli.

Dr. Ant. Piskáček.

— PRAŠIVÁ. —

Mora Prašivá, 704 m vysoká, jest nejpamátnějším místem v krásném věnci slezských Bezkyd. Proč se ta hora tak jmenuje? — Jméno toto pochází dle pověsti lidu ještě z dob pohan- ských. Za dávných, pradávných časů, tak vypravovala babička, byli lidé pohanští velmi suroví. Tak na příklad ubohých nemocných neobsluhovali, nýbrž daleko do hor odnášeli a tam je složivše bez pomoci odešli. Jako se prašivá ovce vzdaluje z ovčince, tak na tuto horu odstraňováno nemocných, kdež stávali se obětí dravé zvěře. V době pozdější, když již sv. Hedvika viru křesťanskou ve svém lidu byla vkořenila a svým příkladem ošetřování nemocných doporučila, pře-

staly ony zlozvyky pohanské, tak že jen ještě jméno Prašivá na ně upomíná. Před několika sty lety byl na té hoře hrabě z panství frýdeckého na lově a vzdálil se od ostatních lovců. Opřev se o hrubý strom rozmýšlel, co teď počít? Tu pojednou, kde se vzal, tu se vzal zuřivý jelen, jenž přímo na hraběte se žene a svými parohy do něho míří. Než se však hrabě vzpamatoval, již se mezi parohama jelena ocnul, jimiž se tento hluboko do stromu zaťal. Hrabě sevřen parohy a přitlačen ku stromu sotva dýchal a ve své úzkosti Boha vroucně o pomoc prosil, které jestliže by došel, pro budoucí časy toto místo ku cti a chvále Boží zasvětití slíbil. Leč kdy nouze nejvyšší, bývá po-

moc Boží nejbližší. Hraběnka, nic dobrého netušíc, vyslala u večer všechny služebníky, aby hledali pána. Tři dni hledali věrní sluhové pána svého, až jej konečně polomrtvého v tomto hrozném postavení našli a od jelena vysvobodili. Hrabě vyplnil co slíbil, neb na místě, kde podivným způsobem zachráněn zůstal, dřevěný kostelíček vystavěti dal, o jehož vnitřní ozdobu hraběnka pečovala. Tak si vypravovali naši předkové o Prašivé.

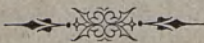
Zaručené dějiny Prašivé počínají teprve s nynějším kostelem, který r. 1640 zbožným hrabětem Jiřím z Oppersdorfu vystavěn, původně sv. Ignáci zasvěcen, později synem zakladatele Františkem Eusebiem sv. Antonínu r. 1673 věnován zůstal. Slušel původně farářům frýdeckým, teprve od r. 1791 přivtělen jest k Dobré. Papež Pius VI. obdaril jej plnomocnými odpustky a od té doby stal se poutním kostelem nejen pro Frýdecko a Těšínsko, ale i pro sousední Místčko a Slovácko. O hlavní pouti, v neděli po sv. Antonínu konané,

shromáždí se na 8000 duší na planině Prašivské. Nenajdeš v jmenovaném okolí člověka, jenž by si na Prašivě nebyl zašel a tam sv. Antonínu, ztracených věcí patronu, účtu patričnou vzdal. Obzvláště děvčata školé odrostlá putují tam ráda a povídají si prý, když jsou tak sama mezi sebou, že „tříkráte musí děvče na Prašivě a pak teprve stane se nevěstou“*). Kdo však pro starí neb pilnou práci na Prašivě vybrati se nemůže, těší se na obrázek neb jinou památku, jakou jemu šťastní poutníci, již se tam za nepřítomné bratry a sestry byli pomodlili, na uvítanou donesou.

Fr. Havlas.

*) V posledních letech zásluhou Msgra. Swiężyho stala se Prašivá hora Tábořem záp. Slezska, neboť od r. 1891, kdy čeští i polští poslanci sněmu slezského se tam sešli a lidu našemu o sněmovní činnosti zprávu podávali, odbývají se tam každoročně schůze lidu s přednáškami vynikajících vlastenců. Tam to bylo také, co náš slezský slovanský lid ústy Dra. Michejdy si slíbil: „Zgodę chrzescia i zgodę Slavian.“

Red.

Ukázka ze „Spisů Karla Staršího z Žerotína“.

Od. II. Listové psaní jazykem českým. Sv. 3. Vydal V. Brandl. Nákladem „Matice Moravské“. 1872.

Ouřadu Olomouckému. Dat. 12. pros. 1610.

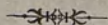
Službu etc. Zprávu Vaši, kterou jste mi na poručení mé, Vám při skončení minulého měsíce z ouřadu mého (v příčině kupu a stavení domu před tím strejci mému p. Viktorinu z Žerotína náležitěho) učiněné, v obšírném psaní dali, jsem včerejšího dne od vyslaných Vašich dostal a na tom se nemálo zastavil, že takové psaní netoliko proti obyčejí země a ouřadu mému, než také proti Vašemu vlastnímu způsobu německým jazykem učiněno jest; ježto víte dobře, že v této zemi jazyk svůj obzvláštní a vlastní máme, za který se Vám styděti nic není potřeby; nébrž styděti bychom se slušně za to museli, kdybychme se toho dopustili, aby týž jazyk náš přirozený, tak

vzácný, starožitný a rozšířený měl od cizího vytisknut býti. Protož ačkoliv jsem byl z počátku na tom, abych Vám na takové psaní žádné odpovědi nedal, však prohlédaje k věci, o kterouž činiti jest, na ten čas od svého práva jsem upustil, s tou však při tom výhradou a Vám učiněným napomenutím: abyste mi na potom jazykem v této zemi obvyklým a nám Moravanům přirozeným psávali, což slušně nad jiné, jsouce předním a hlavním městem této země učiniti máte. Neb jestližeby se toho od Vás nestalo, já jakž proto, abych se nezapomenul na lásku, kterou vlasti své povinen jsem, tak i abych novoty škodlivé do země neuvozoval, v žádné psaní a odpovídání s Vámi bych se dáti nemohl. S tím se Vám na všem dobře a šťastně míti vinšuji. Dat. na Rosicích 12. prosince L. P. 1610. *Tg.*

České spolky na Slezsku.

(Číslice v závorkách znamenají rok založení spolku.)

Okres Frýdecký: Bruzovská beseda (1874). Beseda Sedlišťská (1875). Společenská knihovna ve Vyšších Lhotách (1886). Hospodářsko - vzdělavací spolek v Ratimově (1887). Školský spolek krejcarový ve Venelovicích (1889). Hasičský sbor v Dobré (1892). Dobrovolný hasičský sbor v Sedlišti (1892). Čtenářský spolek v Pržni (1893). Spolek tkalců z okolí Frýdeckého ve Vyšších Lhotách (1893). Podbezkydský spolek pro letní byty a pro okrašlování v Morávce (1894). Spolek českých učitelů hejtmanství Těšínského v Pražně (1894). Školní haléřový spolek v Ratimově (1895). Podporovací spolek vojenských veteránův v Morávce (1896). Čtenářská beseda ve Vel. Kunčicích (1896).

Frýdek: Beseda občanská ve Frýdku (1870). Hospodářský spolek okresní ve Frýdku (1892). Tělocvičná jednota „Sokol“ (1895).

Okres Frýštátský: Český čtenářský spolek v Dombrově (1881). Dobrovolná jednota hasičská v Lazech (1892). Rolnický čtenářský spolek (1892). Hospodářský čtenářský spolek „Svornost“ v Dětmovicích (1893). Dobrovolný hasičský sbor ve Velkých Kunčicích (1893). Místní skupina v Dombrově odborného hutnického spolku „Prokop“ v M. Ostravě (1894). Místní skupina v Lazech odborného hutnického spolku „Prokop“ v M. Ostravě (1894). Místní skupina v Karvině (Karwin) odborného hutnického spolku „Prokop“ v M. Ostravě. (1895). Místní skupina v Žibřidovicích (Seibersdorf) odborného hutnického spolku „Prokop“ v Morav. Ostravě (1895). Pěvecko-hudební jednota „Hlahol“ v Doubravě (1895). Tělocvičná jednota „Sokol“ v Orlově (1895). Hasičský sbor v Dětmovicích (1896).

Okres Bohumínský: Hornicko-čtenářský spolek „Salm“ na Salmovce (1871). Čtenářský spolek „Oráč“ v Heřmanicích (1887). Spolek českých učitelů Východního Slezska v Pol. Ostravě (1888). Čtenářský spolek v Zablati (1888). Dobrovolný sbor hasičský v Pol. Ostravě (1892). Dobrovolná jednota hasičská v Zablati (1892). Český čtenářský spolek v Michalkovicích (1893). Župní jednota hasičská (sídlo v bydlíšti předsedy) (1893). Český čtenářský spolek „Vlastimil“ v Rychvaldě (1893). Dobrovolný

hasičský sbor v Muglinově (1893). Dobrovolný hasičský sbor v Heřmanicích (1893). Hospodářský spolek okresní v Pol. Ostravě (1893). Pěvecký spolek „Záboj“ v Polské Ostravě (1893). Česká čtenářská beseda v Hrušově (1893). Okrašlovací spolek v Pol. Ostravě (1893). Vzdělávací křesťansko-katolický sociální spolek „Bratrstvo“ v Polské Ostravě (1894). Místní skupina v Radvanicích odborného hutnického spolku „Prokop“ v M. Ostravě (1894). Místní skupina v Polské Lutyni odborného hutnického spolku „Prokop“ v M. Ostravě (1894). Místní skupina v Zablati odborného hutnického spolku „Prokop“ v M. Ostravě (1894). Místní skupina v Heřmanicích odborného hutnického spolku „Prokop“ v M. Ostravě (1895). Místní skupina v Malých Kunčicích odborného hutnického spolku v M. Ostravě (1895). Politický spolek v Pol. Ostravě (1894). Přátelský kroužek čtenářský ve Vrbicích (1895). Dobrovolný hasičský sbor v Rychvaldě (1895). Filialka vzdělávacího křesťansko-sociálního spolku „Bratrstva“ v Malých Kunčicích (1895). Čtenářský spolek v Petřvaldě (1895). Čtenářská beseda v Malých Kunčicích (1895). Čtenářská beseda na Zárubku (Pol. Ostrava) (1896). Čtenářský spolek na Hranečníku (Pol. Ostrava) (1896). Petřvaldská skupina spolku „Prokop“ (1896). Vzdělávací a zábavní spolek „Beseda“ v Bohumině (1896). Čtenářská beseda v Radvanicích (1896).

Město Opava: Matice Opavská (1876). Čtenářský spolek (dříve Opavská beseda) (1879). Politická a hospodářská jednota v Opavě (1882). Učitelská jednota Hrabýnsko-Opavská v Opavě (1882). Podporovací spolek (1884). Tělocvičná jednota „Sokol“ (1884). Řemeslnická jednota (1880). Pěvecko-hudební spolek „Křížkovský“ v Opavě (1887). Ochotnicko-divadelní jednota v Opavě (1887). Tělocvičná jednota „Přemysl“ v Opavě (1888). Župní hasičská jednota (sídlo v bydlíšti předsedy) v Opavě (1890). Spolek na zakládání knihoven ve Slezsku v Opavě (1891). Akademický spolek „Opava“ v Opavě (1893). Slezská kronika v Opavě (1894). Učitelská

jednota Opavská v Opavě (1894). Ústřední spolek českého učitelstva ve Slezsku v Opavě (1894). Ústřední hospodářská společnost pro vévodství Slezské v Opavě (1895). Zemská hasičská jednota slezská v Opavě (1896).

Okres Opavský: Katolicko-politická beseda v Kateřinkách (1870). Spolek rakousko-slezských vysloužilců vojenských obce Stablovské (1875). Spolek čtenářsko-pěvecký v Hlavnici (1885). Hasičský sbor v Životicích (1885). Hasičský sbor v Mokřých Lázcích (1886). Dobrovolná jednota hasičská v Suchých Lázcích (1896). Hospodářská besídka v Kylešovicích (1887). Hasičský sbor v Budišovicích (1888). Školní krejcarový spolek v Chabíčově (1889). Hasičský sbor v Stěbořicích (1889). Hasičský sbor v Hlavnici (1889). Hasičský sbor v Raduni (1889). Hospodářská besídka v Litultovicích (1889). Dobrovolný hasičský sbor v Hrabini (1890). Dobrovolný hasičský sbor v Kateřinkách (1890). Místní odbor „Ústřední matice školské“ v Praze v Kateřinkách (1890). Dobrovolný sbor hasičský v Smolkově (1890). Dobrovolná jednota hasičská v Otčicích (1891). Dobrovolný hasičský sbor v Štětíně (1891). Hospodářsko-čtenářská jednota v Stěbořicích (1891). Dobrovolný hasičský sbor v Neplachovicích (1892). Hasičský sbor v Bohušovicích (1892). Dobrovolný hasičský sbor v Uhléřově (1892). Hasičský sbor v Brance (1892). Dobrovolná jednota hasičská v Nových Sedlicích (1892). Dobrovolný sbor hasičský v Jamnici (1863). Spolek Rakousko-Slezských vysloužilců vojenských obce Kylešovické (1893). Dobrovolný hasičský sbor v Komárově (1893). Hasičský sbor v Chabíčově (1893). Hasičský sbor v Milostovicích (1893). Hasičský sbor v Zlatníkách (1894). Katolická hospodářská besídka v Jarkovicích (1894). Rolnická beseda v Mokřých Lázcích (1894). Haléřový spolek školský v Hrabini (1894). Místní odbor „Ústřední matice školské“ pro Litultovice a okolí v Litultovicích (1895). Hasičský sbor v Chvalkovcích (1895). Hasičský sbor v Jezdkovicích (1895). Župní hasičská jednota Hrabýnská (sídlo v bydlíšti předsedy) (1895). Župní hasičská jednota pro moravské enklavy (sídlo v bydlíšti předsedy) (1895). Místní odbor Ústřední matice školské v Stěbořicích (1895). Župní hasičská jednota Opavská (sídlo v bydlíšti předsedy) (1895). Pěvecko-divadelní spolek „Vlastimil“ v Kateřinkách (1896). Dobrovolný hasičský sbor v Štáblovicích (1896). Hospodářské družstvo v Otčicích (1896). Katolická hospodářsko-čtenářská beseda v Lodnici (1896).

Okres Bilovský: Hasičský sbor v Kyjovicích (1891). Dobrovolný hasičský sbor v Tězkovicích (1891). Dobrovolný hasičský spolek v Tisku (1892). Dobrovolný hasičský sbor ve Vyškovcích (1892). Dobrovolný hasičský sbor v Hrabství (1892). Dobrovolný hasičský sbor v Jakubešvicích (1893). Čtenářský spolek v Pustějově (1893). Čtenářsko-pěvecký spolek „Květoslav“ ve Vyškovcích (1893). Hospodářská župa Bilovsko-Vítkovská (sídlo v bydlíšti předsedy) (1894). Pohorská učitelská jednota v Slatině (1895). Župní jednota Bilovská (sídlo v bydlíšti předsedy) (1895).

Okres Vítkovský: Jednota na zřízení samostatné duchovní správy v Dětrichovicích. Hasičský sbor na Březové.

Okres Klimkovský: Katolicko-politická beseda v Klimkovicích (1870). Katolický-tovaryšský spolek v Klimkovicích (1873). Dobrovolná jednota hasičská v Studénce (1887). Hospodářsko-řemeslnická jednota v Klimkovicích (1887). Čtenářsko-pěvecký spolek „Slezan“ v Studénce (1888). Sbor dobrovolných hasičů ve Velké Polomi (1891). Hasičský sbor v Zbyslavicích (1892). Dobrovolná jednota hasičská v Dobroslavicích (1892). Dobrovolná jednota hasičská ve Vřesině (1892). Dobrovolný hasičský spolek v Polance (1893). Dobrovolný hasičský sbor v Porubě (1893). Čtenářská besídka v Děhylově (1893). Školský haléřový spolek ve Velké Polomi (1893). Dobrovolný spolek hasičský v Krásném Poli (1894). Čtenářská beseda v Porubě (1893). Dobrovolný hasičský sbor v Malé Lhotce (1894). Tělocvičná jednota „Sokol“ v Porubě (1894). Čtenářský spolek v Klimkovicích (1894). Čtenářsko-hospodářská besídka ve Svinově (1894). Hospodářský spolek okresní v Klimkovicích (1895). Župní hasičská jednota Klimkovská (sídlo v bydlíšti předsedy) (1895). Dobrovolný hasičský sbor v Puskovci (1896). Dobrovolný hasičský sbor v Martinově (1896).

Město Těšín: Literární zábavní klub „Snaha“ v Těšíně zal. (1883).

Okres Těšínský: Místní skupina Šebíšovická odborného hornícko-hutnického spolku „Prokop“ v M. Ostravě (1894). Místní skupina v Dolních Bludovicích odborného hornícko-hutnického spolku „Prokop“ v M. Ostravě (1894). Dělnický vzdělávací a podporovací spolek „Bratrství“ v Horách Šebíšovických (1895). Čtenářsko-rolnická besídka v Domaslovicích.

Město Krnov: Slovanský dělnický vzdělávací spolek „Svornost“ v Krnově.

Výroční trhy v markrabství Moravském.

Aleksovice (Olkowitz), Znoj. kr.: 1. dne 2. červce, případně-li tento na svátek, na sobotu neb ned., tedy ten pondělí po něm, 2. v pond. po sv. Rochu (23. srp.).

Archlebov, Brn. kr., ty úterky: 1. po Početi P. Marie (15. pros.), 2. před sv. Filipem a Jakub. (27. dub.), 3. před sv. Rochem (10. srp.), 4. před sv. Šimonem a Judou (26. říj.). Trhy na dobytek ty pond.: 1. po Poč. P. Marie (13. pros.), 2. před sv. Rochem (9. srpna).

Banov, Hradišský kraj. Trhy výroční a dobytčí ty pond.: 1. před středopostím (22. břez.), 2. před sv. Petrem a Pavlem (28. června), 3. před Pozdvížením sv. kříže (13. září), 4. před sv. Lucii (6. prosince).

Batelov, Jihlav. kr., trhy výroční a na dob.: 1. první pond. v postě (8. břez.), 2. v pond. po sv. Janu Křtit. (28. čna), 3. v pond. po Nanebevz. P. Marie (16. srp.), 4. na sv. Bartoru (4. pros.).

Bečva (Horní), trhy výroční a na dobyt. ty út.: 1. po sv. Filipu a Jakubu (4. kv.), 2. po Narození Panny Marie (14. září).

Beroun (Bärn), Holom. kr., ty pondělky: 1. po Obrácení sv. Pavla (1. ún.), 2. po Kantate (17. květ.), 3. po sv. Anně (2. srp.), 4. po sv. Leop. (22. listop.). Dobytčí trhy: 1. v pond. po Kantate (17. kv.), 2. v pond. po sv. Anně (2. srp.), 3. v út. před sv. Havlem (12. října), 4. v pond. po sv. Leopoldu (22. list.).

Bilovice (Bilowitz), Brn. kr. Trhy výroční a dobyt. ty pondělky: 1. po třetí neděli postní (22. břez.), 2. po Stěti sv. Jana (30. srp.)

Biskupice, Brn. kr.: 1. na sv. Matěje (24. ún.), 2. po sv. Petru a Pavlu (30. června), 3. v úterý po sv. Bartoloměji (31. srp.), 4. v út. po sv. Havlu (19. říj.).

Bitěš Velká (Gross-Bitesch), Jihl. kraj.: 1. v út. po Hromn. (9. ún.), 2. v úterý před Velikonoci (13. dub.), 3. v út. po Nanebevstoupení Páně (1. června), 4. v út. po Nanebevzetí P. Marie (17. srp.), 5. v út. po sv. Františku Ser. (5. říj.), 6. ve čtvrtek po sv. Tomáši (14. pros.). Dob. trh před každým výroč. trhem a v první čtvrt. oněch měsíců, na něž nepřipadá dobytčí trh výše naznačený: 4. března, 6. května, 1. července, 2. září. Týd. trh každý úterek.

Bitěška Osová, Jihl. kr.: 1. v úterý před sv. Annou (20. červce), 2. v úterý po Všech Svátých (2. listop.). Trhy na dobyt. v tyto dni.

Bitěška Veverská, Brn. kraj, trhy výr. a na dobytek (tyto dopoledne) ty pondělky: 1. po sv. Apošleně (15. února), 2. po sv. Janu Nep. (17. květ.), 3. po sv. Bartol. (30. srp.), 4. po sv. Šim. a Judě (1. listop.). Týdnní trh ve středu.

Bitov (Vöttau), Znoj. kr., ty úterky: 1. po sv. Janu Nep. (18. květ.), 2. po Jm. P. Marie (14. září). Dobytčí trhy ten den před každým jarm.

Blansko, Brněn. kr.: 1. v pond. po sv. Martině (15. listop.), 2. v pondělí po sv. Tomáši (8. břez.). Trhy na vlnu: 1. v pondělí po Nanebevstoupení Páně (31. května), 2. v pond. po Jm. P. Marie (13. září). Týdnní trhy každé úterý.

Blíškovice (Lispitz), Zn. kr.: 1. v pond. po Božím vstoupení (31. květ.), 2. na sv. Vavřince (10. srp.), 3. v pond. po sv. Michalu (4. října), 4. na sv. Lucii (13. prosince). Týdnní trh každý čtvrtek.

Blučina (Lautschitz), Brněnský kraj: 1. v úterý svatod. (8. čna), 2. ve čtvr. po sv. Václavu (30. září), 3. v úterý po sv. Mikul. (7. prosince).

Bobrová Dolní (Bobrau), Jihl. kraj, ty út.: 1. před sv. Jiř. (20. dub.), 2. před sv. Bart. (17. srp.), 3. před Vsemi Sv. (26. říj.), 4. před svat. Tomášem (14. pros.). Dobytčí trhy v pond. před každým výročním trhem. Týd. trh viz při Bobrové Horní.

Bobrová Horní (Oberbobrau), Jihl. kr.: 1. ve stř. po sv. 3 králích (13. led.), 2. ve stř. po sv. Vítě (16. čna), 3. ve stř. po sv. Mart. (17. list.). Dob. trhy v út. před každým jarm. Týd. trh každou středu střídavě s Bobrovou Dolní.

Bohdalov, Žďárský okr. Trhy výroč. a na dobyt.: 1. ve čtvr. po 3 králích (7. ledna), 2. ve čtvr. po sv. Jiří (29. dub.), 3. ve čtvr. po Všech Sv. (4. list.).

Bojkovice, Hrad. kraj: 1. v pond. před masopust. nedělí (22. ún.), 2. v pond. před Božím Tělem (14. čna), 3. ve čtvrtek po sv. Vavř. (12. srp.), 4. v pond. před sv. Divišem (4. října). Před každým jarmarkem trh na dobytek a na obilí. Velké týdenní trhy: 1. ve čtvr. před Velkonoci (15. dub.), 2. ve čtvr. před Vánocemi (23. pros.). Koňský trh každ. čtvr. v postě. Týdenní trh každé pondělí

Boskovice, [Brněn. kraj. ty pond.: 1. po ned. Sept. (15. února), 2. po sv. Vítu (14. čna), 3. před sv. Václ. (27. září), 4. po sv. Kateř. (29. list.). Velké týdenní trhy ve čtvr. před Velikon. (15. dubna), před svatoduš. svátky (3. čna), před Vánocemi (23. prosin.) Trhy na koně ve čtvrtek před každ. jarm. Týdenní trh každý čtvrtek.

Bošovice, Brněnský kr.: 1. v pondělí před Božím vstoupením (24. květ.), 2. v pondělí po sv. Martinu (15. listopadu).

Bouzov (Busau), Holom. kr.: 1. v pond. před Fab. a Šebest (18. ledna), 2. v pond. po Velik (10. květ.), 3. v pond. před Máří Magd. (19. čce), 4. v pond. před Šimonem a Judou (25. říj.). Trh na len a přízi každou středu.

Branovice: 1. v pondělí po Zvěstov. P. Marie (29. března), 2. v pondělí po sv. Petru a Pavlu (5. čce), 3. v pond. po Jménu Pan. Marie (13. září), 4. v pond. po Poč. P. Marie (13. pros.).

Břeclav (Lundenburg), Brněn. kr. Trhy výr. a dob. ty úterky: 1. v posledním témdni masopust. (23. ún.), 2. po sv. Jiří (27. dubna), 3. po Narození P. Marie (14. září), 4. po sv. Mart. (16. list.). Trhy na vlnu: 1. dne 5. června, 2. dne 23. září. Týdenní trh každý čtvrtek.

Březová (Brüsau), Brn. kr.: 1. v pond. před Obrácením sv. Pavla (18. led.), 2. ve stř. po Nalezení sv. kříže (5. květ.), 3. v pond. po sv. Markytě (19. čce), 4. v pond. po Pozdviz. sv. kříže (20. září), 5. v pond. před sv. Lucii (6. pros.).

Velké trhy týd.: 1. ve stř. před kv. nedělí (7. dubna), 2. v sob. před Narozením Páně (18. pros.). Trhy na vlnu a na koně v úterý před každým výročním trhem.

Brno (Brünn), hl. město: 1. třetí pond. v únoru (15. února), 2. druhé pondělí v květnu (10. května), 3. první pondělí v září (6. září), 4. první pondělí v prosinci (6. pros.). Každý jarmark trvá 8 dní (od sob. do neděle). Každý rok odbývá se 12 trhů na koně a sice vždy v pondělí po každ. ukonč. jarmarku v dolním městě, pak osm jarmarků každou první středu těch měsíců, v kterých žádný z předešlých trhů na koně nepadne. Trhy na dobytek k porážce v pátek každý týden. Týdenní trhy spojené s obilními trhy každ. středu a pátek. Případne-li na středu svátek, odbývá se trh den před tím, jestliže na pátek, odbývá se trh následující sobotu.

Brno Staré (Alt-Brünn), Brněn. kr.: 1. první pond. v dub. (5. dub.), 2. první pond. v červenci (5. čce), 3. druhé pondělí v říjnu (11. října). Každý trh trvá 8 dní.

Brod Uherský (Ungar.-Brod), Hradišts. kr.: 1. v úterý po svat. 3 králích (12. ledna), 2. út. po smrt. nedělí (6. dubna), 3. v út. po nedělí Exaudi (1. čna), 4. v úterý po Proměnění Krista Pána (10. srpna), 5. v úterý po sv. Šim. a Judě (2. listop.). Dobyteí trh o každém ročním trhu. Týd. trh každý čtvrtek

Brodek (Prödlitz), Hol. kraj, ty úterky: 1. před Hromn. (26. led.), 2. po Naroz. P. Marie (14. září), 3. po sv. Alžbětě (23. list.).

Brodek Německý: 1. v úterý před květnou nedělí (6. dub.), 2. v úterý před Všeim Svat. (26. října), 3. ve středu po sv. Bart. (25. srp.). Trh na dobyt. vždy den před tím.

Brtnice (Pirnitz), Jihlav. kraj. Výroční, spolu koňské i dob. trhy: v pond. po Nov. roce (případne-li Nový rok na pondělí neb út, ten den po Nov. roce) (4. ledna), 2. první pond. v bř. (1. břez.), 3. v první pond. v květ. (3. květ.), 4.

v pond. po sv. Vítu (21. čna.), 5. v pond. po And. Strážci (30. srp.), 6. v pond. po Všech Svatých (8. list.). Dob. trhy v 3. čtvrt. oněch měsíců (vyjma červen), kde neodbývá se žádný jiný trh. Týd. trhy v pátek.

Brumov, Hrad. kraj: 1. ve čtvrtek po 3 králích (7. led.), 2. ve stř. po sv. Fil. a Jak. (5. kv.), 3. v úterý před sv. Janem Křtitelem (22. čna), 4. druhé út. po Nanebevz. P. Mar. (24. srp.), 5. v út. po sv. Václ. (5. říj.), 6. druhé út. po Všech Sv. (9. list.). Trhy na dob. den před tím. Padne-li některý jarm. na ned. neb svátek, odb. se v násl. všední den. Týdenní trh každé úterý.

Brunešf (Braunseifen), Holom. kr.: 1. v út. Velikonoční (20. dubna), spolu na koně, 2. ve stř. před Nanebevstoup. Páně (26. květ.), 3. v pond. po sv. Augustinu (30. srp.), spolu na koně a hovězí dob., 4. v pondělí po svatém Diviši (11. říj.), 5. v pond. po Poč. P. Marie (13. pros.). Týd. trh každou stř. a sob.

Brušberk (Braunsberg), Novojič. kr.: 1. v pát. před květ. ned. (9. dub.) 2. v út. před Nanebevz. P. Marie (10. srp.), 3. v út. po sv. Kat. (30. list.).

Bučovice, Brněnský kr., trhy výroční a na dob. ty pond.: 1. před masop. ned. (1. bř.), 2. před sv. Duchem (31. kv.), 3. př. sv. Bartol. (23. srpna), 4. po sv. Šim. a Judě (1. listopadu). Trh týdenní každý čtvrtek.

Budějovice Moravské (Mähr.-Budwitz), Znoj. kr. Trhy výroční ty út.: 1. po sv. 3 král. (12. led.), 2. před Božím vstoup. (25. kv.), 3. před sv. Janem Křt. (22. čna), 4. po sv. Jiljí (7. září), 5. po sv. Havlu (19. říj.), 6. po sv. Ondřeji (7. pros.).

Budišovice: 1. v út. po sv. Anně (27. čce), 2. v út. po sv. Ondřeji (7. pros.). Trh na dobyt. před každ. jarmarkem.

Budišov (Bautsch), Novojič. kraj: 1. na květ. ned. (11. dub.), 2. na sv. Fil. a Jak. (1. květ.), 3. v úterý před sv. Petrem a Pavlem (6. čce), 4. v pond. po Nar. P. Marie (13. září), 5. na sv. Ondřeje (30. list.), 6. na sv. Tomáše apošt. (21.

pros.). Trh na koně a na jiný dob. o každém výroč. trhu. Týdlní trh každ. sob.

Budišov, Jihlavský kraj. Trhy výroční a na dob.: 1. čtvrt. před ned. Judika (22. břez.), 2. ve čtvrtek před Nanebevz. P. Marie (12. srp.), 3. ve čtvrt. př. sv. Ondřejem (25. list.).

Buchlovice, Hrad. kraj, trhy výroční a na dobyt.: 1. v úterý po Obrácení sv. Pavla (26. led.), 2. v út. po sv. Františku (16. břez.), 3. v úterý po Božím Těle (22. čna), 4. v út. před sv. Šimonem a Jud. (26. říj.).

Bystřice, Jihlavský kr.: 1. v út. po sv. Dorotě (9. února), 2. v út. po sv. Jiří (27. dub.), 3. v út. po sv. Jakubu (27. čce), 4. v út. po sv. Ludmíle (21. září), 5. ve středu po sv. Havlu (20. října). Trh na koně a jiný dobyt. ten den před každým jarm. a každé 1. úterý v měsíci (5. ledna, 2. ún., 2. břez., 6. dub., 4. květ., 1. čna, 6. červce, 3. srp., 7. září, 5. říj., 2. list., 7. pros.). Týdenní trh každé úterý.

Bystřice, Hrad. kr.: 1. poslední úterý v masop. (2. bř.), 2. v út. po sv. Jiří (27. dub.), 3. druhé út. po sv. Vavřinci (24. srp.), 4. v úterý po sv. Havlu (19. říj.). Koňské a dobyt. trhy každý jarm. Týdenní trh každé úterý.

Bzděnice Hrubá u Holom. (Gross-Wisternitz), Holom. kr.: 1. ve čtvr. po sv. Mat. (25. ún.), 2. v pond. po sv. Filipu a Jak. (3. kv.), 3. ve čtvrtek po sv. Bartol. (26. srpna), 4. ve čtvr. po sv. Ondřeji (2. pros.).

Bzenec (Bisenz), Hrad. kraj. Jarm., spolu trhy na koně a hovězí dobytek: 1. v pond. a v út. po okt. Tří králů (18. a 19. led.), 2. v třetí pond. a úterý v postě (22. a 23. břez.), 3. v pond. a úterý před sv. Fil. a Jak. (26. a 27. dub.), 4. v pond. a v út. po sv. Janu Křt. (28. a 29. čna), 5. v pond. a v út. po sv. Václ. (4. a 5. října), 6. dr. pond. a út. po sv. Mart. (22. a 23. list.). Trh na dob. odb. se první den, výř. trh druhý den. Týd. trh každý pondělí a čtvrtek.

Časlavice, Jihl. kr. Trhy výroč. a na dob. ty út.: 1. po Zvěst. P. Marie (30.

břez.), 2. po Jménu Panny Marie (14. září).

Čejč, Hrad. kr., týd. trhy každou středu.

Čejkovice, Hradištský kraj. Trhy výř., koňské a dob., ty pond.: 1. před sv. Fabiánem a Šebestiánem (18. led.), 2. po sv. Marku (26. dub.), 3. v pond. po Jménu P. Marie (13. září), 4. v pond. před sv. Martínem (8. list.). Týdlní trh každou středu.

Černá Hora, Brněn. kr.: 1. v úterý před sv. Fab. a Šeb. (19. led.), 2. v úterý před sv. Josefem (16. bř.), 3. v úterý před sv. Vavřincem (3. srp.), 4. v út. před sv. Havlem (20. říj.). Trhy na dobytek o každém výř. trhu, pak v úterý před Velikonočí (13. dub.), před svatodušn. svátky (1. čna), a před Vánoce (21. prosince). Týd. trh každé út.

Červená Voda (Rothwasser), Holomoucký kr.: 1. v pondělí před sv. Fabiánem a Šebestiánem (18. led.), 2. první út. v máji (4. kv.), 3. v úterý před Rozesláním sv. apoštolů (13. červce), 4. v pond. před posvic. (11. říj.). Týd. trh každou středu.

Čule (Zulb) v Znojmsku: 1. v pondělí kříž. téhodne (24. kv.), 2. v pondělí po Naroz. P. Marie (13. září).

Dačice, Jihl. kr.: 1. ve čtvr. po druhé ned. postní (18. břez.), 2. v úterý před Vstoupením Páně (25. kv.), 3. v úterý po sv. Vavřinci (17. srp.), 4. v út. po sv. Františku Seraf. (5. říj.), 5. v út. po sv. Mikuláši (7. pros.). Trhy na koně ten den před každým jarmarkem. Dobyteí trhy: 1. třetí stř. v postě (17. bř.), 2. druhé pond. po sv. Vavřinci (23. srp.), 3. druhé pond. po sv. Františku S. (11. říj.), 4. druhé pond. po sv. Mikuláši (13. pros.), pak první středu v každém měsíci (6. ledna, 3. února, 3. břez., 7. dubna, 5. května, 2. června, 7. července, 4. srpna, 1. září, 6. října, 3. listop., 1. pros.). Týdenní trh každou sobotu.

Dalešice, Znoj. kr.: 1. na památku sv. Pavla (30. června), 2. na sv. Leopolda (15. list.). Týdenní trhy každou středu.

Dambořice, Brněn. kr.: 1. druhou stř. před popel.

středou (23. ún.), 2. v út. před sv. Duchem (1. čna), 3. v út. před sv. Jiljí (31. srpna), 4. druhé út. před sv. Mart. (2. listop.). Trhy na dobytek ve středu po každém jarmarku. Hlavní trhy týd. druhé úterý po Velikon. (6. dub.), druhé út. před Vánoc. (14. pros.). Trhy týd. každou středu.

Děblín, Brněn. kr. Výroční a dobytčí trhy: 1. třetí pond. v postě (22. bř.), 2. v pond. po Navštívení P. Marie (5. červce), 3. v pond. po sv. Michalu (4. října), 4. na den Mladětek (28. prosince).

Dědice, Brněn. kr., trh každý pondělek.

Dobroměřice, Hol. kr.: 1. na sv. Jiří (24. dubna), 2. v pond. po Porcinkuli (9. srp.), 3. 30. listopadu. Týdenní trh každé úterý.

Domažatův (Domstadt), Holom. kraj: 1. první pond. v postě (8. března), 2. 16. května, 3. pondělí po Navštívení P. Marie (5. červce), 4. dne 28. října. Trh týdenní každou sobotu.

Doubravice, okr. blánsk.: 1. v pond. po Fabiánu a Šebastiánu (25. ledna), 2. v úterý svatodušní (8. červ.), 3. v pond. po sv. Bartoloměji (30. srpna), 4. v út. před Všemi Sv. (26. října). Koňské a dobytčí trhy o každém výročním trhu. Týdenní trh každou středu.

Doubravník, Brněn. kr.: 1. v pondělí před sv. Fabiánem a Šebastiánem (18. ledna), 2. v pond. před sv. Janem Křt. (21. června), 3. v pond. před Povýšením sv. kříže (13. září), 4. v úterý před sv. Ondřejem (23. listop.). Trh na koně v úterý před Vstup. Páně (25. května).

Drahotouše, Novojič. kr.: 1. dne 14. února, 2. dne 25. dubna, 3. v út. po sv. Vavřinci (17. srpna), 4. dne 21. prosince. Týdenní trh každé úterý.

Dřnolec (Dürnholz), Znoj. kr.: v pond. po 3 králích (11. ledna), po ned. Oculi (22. bř.), po Jubilate (10. květ.), po sv. Bartol. (30. srp.), před sv. Brigitou (4. říj.). Trhy na dob. ten den po každém jarmarku. Týdenní trhy každou stř.

Dřevohostice, Novojič. kr.: 1. druhé út. po Hrom. (16. ún.), 2. út. po sv. Fil.

a Jak. (4. květ.), 3. v út. před Naroz. P. Marie (7. září), 4. druhé út. po Všech Svätých (9. list.). Koňské a dob. trhy v pond. před každým výr. trhem. Týdenní trh každý čtvrtek.

Dub, Holom. kr.: 1. ve stř. po sv. Fab. a Šeb. (27. led.), 2. ve stř. po sv. Jos. (24. bř.), 3. ve stř. po sv. Janu Kř. (30. čna), 4. ve stř. po sv. Mart. (17. list.).

Dunajovice Dolní, Znoj. kr.: 1. v pond. po sv. Jiljí (6. září), 2. po sv. Lucii (20. prosince),

Dunajovice Horní, Znoj. kr.: 1. na sv. Marka (25. dub.), 2. na Pov. sv. kříže (14. září).

Dvorec (Hof), Holom. kr., sp. D.: 1. v út. ve čtvrtém témdní postním (30. břez.), 2. v pond. po sv. Trojici (14. čna), 3. na sv. Matouše ev. (21. září), 4. ve středu před sv. Lukášem (13. říj.). Týd. trh každý čtvrtek.

Dvorec (Höflein), Znoj. kr. Týd. trh každý čtvrtek.

Dyjakovice (Tajaz): 1. na sv. Šebastiána (20. led.), 2. na sv. Michala (29. září).

Frenštát (Frankstadt), Holom. kr., ty út.: 1. před květ. nedělí (6. dub.), 2. po sv. Janu Křt. (29. čna, letos 30. čna), 3. po sv. Václavu (5. říj.), 4. před sv. Tomášem ap. (14. pros.). Připadne-li na výroční trh svátek, odbyvá se tento příští den.

Friedland, Holom. kr.: 1. na sv. Josefa (19. bř.), 2. v út. svatodušní (8. čna), 3. v pond. před sv. Matoušem (20. září), 4. na sv. Tom. (21. pros.). Týdenní trh každou sobotu.

Friedland, Novojič. kr.: trhy výroční a na dobytek: 1. na sv. Jiří (24. dub.), 2. v pondělí po sv. Petru a Pavlu (5. čce), 3. v pond. po sv. Matouši (27. září). Trhy týd. každou středu.

Fryštát (Freistadt), Hrad. kr.: 1. druhé pond. po Jm. Ježíš (25. led.), 2. v pond. po Nanebevstoupení Páně (31. kv.), 3. v pond. po sv. Jiljí (6. září), 4. v pond. po sv. Mikuláši (13. pros.). Velké týd. trhy ty pond.: 1. po květ. ned. (13. dub.), 2. po sv. Petru a Pavlu (5. čce), 3. po sv. Václavu (4. října). Týd. trh každé pond.

Fulnek, Novoj. kr. Trhy výroční, na len, přízi a

dobytěk: 1. v pond. po Ned. Kantate (17. kv.), 2. v út. před květ. ned. (6. dub.), 3. v pond. po Navštívení P. Marie (5. čce), 4. v pond. po sv. Františku Seraf. (4. říj.), 5. v pond. po sv. Barboře (6. pros.). Týdenní trh každou sobotu.

Goldstein, Holom. kr.: 1. v pond. po Jud. (5. dub.), 2. na sv. Vilibalda (7. čce), 3. ten den po sv. Linhartu (7. list.). Týdenní trh každý pondělí a pátek.

Guntramovice neb Guntrovice (Guntersdorf), Novojič. kr., ty pond.: 1. po kýchavné nedělí, spolu trh na koně (23. bř.), 2. před sv. Bartolomějem s trhem na sudy (23. srpna).

Hluk, Výroční a dobytčí trhy: 1. ve stř. a ve čtvrt v postě (3. a 4. bř.), 2. ve stř. a ve čtvrt. po Svatod. svátcích (9. a 10. čna), 3. ve stř. a ve čtvrt. před sv. Matoušem (15. a 16. září), 4. ve stř. a ve čtvrt. po sv. Kateřině (1. a 2. prosince).

Hnanice (Gnadselsdorf), Znoj. kr., trh každou sob. na obilí a jiné zboží.

Hodonín (Göding), Hradiš. kr.: 1. první úterý v postě (9. bř.), 2. v út. po křížové ned. (25. kv.), 3. v út. před sv. Vavřincem (3. srp.), 4. v út. před sv. Šim. a Judou (26. říj.). Trhy na koně a dob. před každým jarm. Trh na vlnu ty út.: 1. po Bož. Těle (22. čna), 2. před Vánoc. (21. pros.). Týdenní trh každou středu.

Holešov, Hradiš. kr.: 1. ten čtvrť. po středopostě (25. bř.), 2. ve stř. po Bož. Těle (24. čna), 3. ve čtvrť. po sv. Vavřinci (12. srp.), 4. druhý čtvrť. po sv. Václ. (7. říj.), 5. ve čtvrť. po sv. Lucii (16. pros.); 8 dní po tomto posledním jest týd. trh. Trhy na dobytek ve čtvrtek před každým výr. trhem a pak v úterý před Božím Tělem. Trh týdenní každé úterý a pátek

Holomouc (Olmütz), kraj. město: 1. v pond. po sv. 3 králích (11. led.), 2. v pond. po sv. Jiljí (26. dub.), 3. třetí pond. po sv. Janu Kř. (12. čce), 4. třetí pond. v říj. (18. říj.), každý trvá 5 dní. Trh na koně a dob. vždy 8 dní před každým jarm. a sice: 4. led., 19. dub., 5. čce a 11. říj. Obyč. trhy ve středu a v sobotu.

Horní město (Bergstadt), Holom. kr.: 1. na popelč. stř. (3. bř.), 2. pond. po kříž. ned. (24. kv.), 3. na sv. Marí Magdal. (22. čce), 4. v pond. po Obětování P. Marie (22. list.). Koňský a dob. trh každý jarm. Trh týd. a na přízi každou stř.

Hostěradice (Hösterlitz), Znoj. kr.: 1. v út. po devětníku (23. ún.), 2. v út. po kříž. ned. (25. kv.), 3. na sv. Marí Magd. (23. čce), 4. na sv. Lidmilu (17. září), 5. na sv. Kateřinu (25. list.). Padnou-li tři poslední výr. trhy na sobotu, ned. neb pond., drží se příští úterý. Týdenní trh každou středu.

Hostim (Hösting), Znoj. kr., vždy v út.: 1. po černé ned. (6. dub.), 2. před sv. Pet. a Pav. (6. čce), 3. po Nar. P. Mar. (14. září), 4. po sv. Cecilii (23. list.). Na len, přízi, vlnu, dobytek a koně v pondělí po každém jarmarku.

Hovězí, Val-Meziř. okr., trhy výroční a dobytčí ty úterky: 1. po sv. Anně (27. čce), 2. po sv. Frant. Seraf. (5. října).

Hrádek (Erdberg), Znoj. kraj: 1. v úterý před sv. Josefem (16. břez.), 2. v út. po sv. Jakubu Větším (27. července).

Hradiště (Hradisch), kr. město: 1. druhé út. před masopustní ned. (16. ún.), 2. v út. po ned. Jubilate (11. kv.), 3. v út. po sv. Markétě (20. čce), 4. v út. po Nanebevzetí P. Marie (17. srp.), 5. v út. po sv. Martině (16. list.). Každý trvá 8 dní. Týdenní trh ve středu a v pátek.

Hranice (Weisskirchen), Novojič. kr.: 1. v út. po sv. Matěji (2. bř.), 2. v út. po sv. Janu Křt. (29. čna), 3. v út. po sv. Nikod. (14. září), 4. v út. po Početi P. Marie (7. pros.). Trhy dob. ten den před tím. Týd. trh v úterý a v pátek.

Hrotovice: 1. ve stř. po sv. Josefu (24. bř.), 2. ve stř. po sv. Filipu (5. kv.), 3. ve středu po sv. Heleně (25. srp.), 4. ve stř. po sv. Frant. Xav. (8. pros.). Trh na koně a dobyt. v úterý před každým výr. trhem.

Hrozinkov, Hradiš. kr.: 1. v út. po sv. Františku (16. břez.), 2. v út. po sv. Urbanu (1. čna), 3. v út. po Nanebevz. P. Marie (17.

srp.), 4. ve stř. po posled. ned. po sv. Duchu (24. list.). Týdenní trh v úterý.

Hrušovany (Grussbuch), Znoj. kraj: 1. první čtvrť. po Novém roce (7. led.), 2. prv. čtv. v máji (6. kv.), 3. na sv. Vavř. (12. srp.), padne-li ho na čtvrť, jinak ten čtvrtek po něm, 4. na sv. Mart. (11. list.), padne-li ho na čtvrtek, jinak ten čtvrť. po něm, Kdyby připadl trh na pátek, odb. se tu středu před tím. Týd. trh každé úter.

Hulín (Hullein), Novojič. kr. Trhy výroč. a dobyt.: 1. v út. před sv. Fabian. a a Sebestián. (19. led.), 2. v pond. po sv. Trojici (14. čna), 3. v pondělí po sv. Vavřinci (16. srp.), 4. v út. po sv. Havlu (19. říj.). Trh týdenní každý čtvrtek.

Hustopeče (Auspitz), Brněnský kraj, ty čtvrt.: 1. před sv. Prokopem (1. čce), 2. před sv. Nikod. (9. září), 3. před císařským posvic. (14. říj.). Vel. týd. trhy ty čtv.: 1. před Hromnic. (28. led.), 2. před sv. téhodnem (8. dub.), 3. před sv. Duch. (3. čna), 4. před Štědrým dnem (23. pros.). Trh na dobytek každou stř., čtv. a pátek.

Hustopeče, Novojič. kr., ta úterý: 1. po Hromnic. (9. ún.), 2. po sv. Fil. a Jak. (4. květ.), 3. po sv. Vavř. (17. srp.), 4. po Všech Sv. (2. listopadu).

Huzová Ném. (Deutsch-hause), Holom. kr., ty pondělky: 1. před Velikonoci (12. dub.), 2. po sv. Janu Křtit. (28. čna), 3. v pond. po sv. Michalu arch. (4. říj.), 4. v pond. po sv. Lucii (20. pros.). Týd. trh každ. sobotu.

Hvězdlice, Brn. kr., trhy výroční a na dobyt.: 1. v pondělí po Jm. Ježíš (18. ledna), 2. v pond. po sv. Trojici (14. čna), 3. v pond. po And. Strážci (30. srp.), 4. v pond. po sv. Martinu (15. listopadu).

Chropín, Hradištský kr.: 1. druhý pond. po Velikon. (3. květ.), 2. na sv. Jiljí (1. září), 3. na sv. Havla (16. října).

Ivančice (Eibenschütz), Brněn. kr. Trhy výroč., na koně a dobyt.: 1. v pond. masop. (1. břez.). 2. v pond. před sv. Urbanem (24. kv.) 3. před Nanebevz. P. Marie

(9. srp.), 4. ve čtvrtek po slav. růžencové (7. říj.), 5. prv. ned. adv. (29. list.). Týd. trh v úterý a v pátek.

Ivanovice, Brn. kr., trhy výroč. a na dobyt.: 1. ve stř. na Jud. (7. dub.), 2. v út. svatodušní (8. čna), 3. ve středu po Nar. P. Marie (15. září), 4. v út. po sv. Mikuláš (7. pros.). Týdenní trh ve středu.

Janovice, Holom. kr., týd. trh každý pátek.

Jaroměřice (Jarmeritz), Znoj. kr., ty út.: 1. po sv. Valent. (16. ún.), 2. po sv. Angele z Merici (1. čna), 3. po sv. Markétě (20. čce), 4. po sv. Matouši (28. září), 5. po sv. Martinu (16. list.). Dobyt. trh den před tím, pak v pond. 1. po sv. Isid. (5. dub.), 2. v pond. po sv. Kunhutě (8. bř.), 3. v pond. po sv. Štěp. muč. (27. pros.). Týd. trh každou sobotu.

Jaroslavič (Joslowitz), Znoj. kr.: 1. první pond. v dubnu (5. dub.), 2. dr. pond. v říjnu (11. října), Týdenní trh každé úterý.

Jedovnice, Brněn. kraj, trhy výroč., na koně a hovězí dob., ty pond.: 1. po Hromnicích (8. ún.), 2. po bílé ned. (26. dub.), 3. po sv. Trojici (14. čna), 4. po sv. Václ. (4. říj.). Týd. trh každé pondělí.

Jemnice (Jamnitz), Znoj. kr.: 1. na sv. Apolenu (9. února), 2. v pondělí po Jubilate (10. květ.), 3. v pond. po Božím Těle (21. čna), 4. na sv. Jak. (25. čce), 5. na sv. Michala (29. září), 6. v pond. po sv. Ondřeji (6. pros.). Trhy na koně a dobytek všední den před každým trhem. Týden. trh každé úterý.

Jevíčko (Gewitsch), Brn. kr., trhy výr. a na dobyt., ty pond.: 1. po devítiniku (15. února), 2. po čtvrté neděli velikonoč. (17. kv.), 3. po sv. Bartol. (30. srp.), 4. před sv. Kateř. (22. list.). Trh na len, přízi a dobyt. každé úterý.

Jevišovice (Jaispitz), Znoj. kr. Roční trh. a na dobyt.: 1. v úterý po svat. Matěji (2. března), 2. druhé pond. po sv. Jakubu (2. srpna), 3. druhé pond. po Naroz. Panny Marie (20. září), 4. první pond. adv. (29. list.). Trhy na dob. druhý den po výročním trhu.

Jičín Nový (Neutitschein), král. město, ty středy: 1. před Obrácením sv. Pavla (20. led.), 2. před sv. Jiř. (21. dub.), 3. před sv. Vavřincem (4. srp.), 4. před sv. Šimonem a Judou (27. října). Trh na len a přízi každou sobotu.

Jičín Starý (Alttitschein), Novojičický kr.: ty pond.: 1. po druž. ned. (29. břez.), 2. po svat. Petru a Pavlu (5. čce), 3. před sv. Václ. (27. září), 4. před sv. Barb. (29. list.). Koňské a dobyt. trhy v týžet dní.

Jihlava (Jglau). kr. město, ty čtvrtky: 1. po sv. Mat. (25. ún.), 2. před sv. Jan. Křt. (17. června), 3. po sv. Lidmile (23. září), 4. po sv. Kateřině (2. prosince). Trhy na koně a dobytek: 1. ve stř. po sv. Felixi (20. led.), 2. ve středu po sv. Matěji (3. března), 3. ve středu po 40 mučed. (17. břez.), 4. ve stř. po sv. Vinc. (7. dub.), 5. ve stř. před sv. Jan. Křt. (23. čna), 6. ve středu po sv. Lidmile (22. září), 7. ve stř. po sv. Hedvice (20. října), 8. ve středu po sv. Kateřině (1. pros.). Týdenní trh každé úterý a sobotu.

Jimramov (Ingrowitz), Jihlav. kr., trhy výr. a na dob. ty pondělky: 1. po Nanebevst. Páně (31. kv.), 2. po Judika (5. dubna), 3. po sv. Matěji apošt. (27. září), 4. po Početí Panny Marie (13. prosince).

Jirice (Irritz), Znojem. kr., ty úterky: 1. po smrt. ned. (6. dubna), 2. po sv. Vavřinci (17. srp.), 3. po 24. říjnu (26. října). Týd. trh každé pondělí.

Jivová (Giebau), Holom. kr.: 1. ve čtvrt. před květ. ned. (8. dubna), 2. ve stř. před Božím vstup. (26. kv.), 3. ten den před sv. Bartol. (23. srpna), 4. ve čtvrtk. po Poč. P. Marie (9. pros.). Trh týdenní každé pondělí. Trhy na dobytek vždy den před každým jarmarkem.

Kamenice Jihl. kr., trhy výroční a na dob. ty čtvrt.: 1. po Hromn. (4. ún.), 2. př. sv. Josef. pěst. (18. bř.), 3. před sv. Janem Nepom. (13. kv.), 4. před sv. Jak. (22. čce), 5. po sv. Václ. (30. září).

Karlovice Veliké a Malé, trhy výroční a na dobyt.: 1. v úterý po sv. Florianu

(11. kv.), 2. ve středu po P. Marii Sněžné (11. srp.), 3. v úterý po sv. Brigitě (12. října).

Kartouzy u Brna (Königsfeld), Brněn. kr., dobyt. a výr. trhy: 1. v pond. po sv. Trojici (14. čna) 2. v pond. po sv. Václavu (4. října), pak ty út. po Brněn. koňských trzích v březnu a v prosinci.

Kleč, Novojič. kr.: 1. v pond. a úterý před sv. Jos. (15. a 16. bř.), 2. v pond. po sv. Filipu a Jakubu (11. kv.), 3. v úterý po Navšt. P. Marie (6. čce), 4. v út. po Pozdv. sv. kříže (21. září), 5. v pond. po sv. Alžb. (23. list.). Každé pond. př. jarm. dopol. trh na dobyt., len, přízi, plátno a obilí. Týd. trh ve čtvrtek v každ. týdn.

Klobuky, Brněn. kr.: 1. v pond. po sv. Trojici (14. čna), 2. v pond. po sv. Vavř. (16. srp.), 3. druhé pond. v postě (15. bř.), 4. v pond. po sv. Václavu (4. října), 5. na sv. Barb. (4. pros.), letos 6. pros.). Případne-li sv. Barbory na svát. neb ned., odb. se trh příští pond. Týdenní trh každé pondělí, případ. svátek, tedy příští den.

Klobuky, Hrad. kr., ty út.: 1. po Obrácení sv. Pavla (26. ledna), 2. po ned. Jud. (6. dub.), 3. v út. po čtvrté ned. po Velikon. (18. kv.), 4. druhé po sv. Markétě (27. čce), 5. po sv. Jiljí (7. září), 6. před 1. ned. adv. (23. list.). Velký trh v pond. před Nar. P. Kr. (20. pros.). Trh na dob. ten den před každým jarm., pak každé pondělí přes celý púst. Trh obyčejný každou středu.

Kninice, Brněnský kraj: 1. v pond. před sv. Duch. (31. kv.), 2. v pond. po sv. Markétě (19. čce), 3. v pond. po sv. Frant. Seraf (11. říj.), 4. v pond. po sv. Mikuláš, spol. s dob. trh (13. pros.).

Kojetín, Holom. kr., ty út.: 1. po sv. Fab. a Šeb. (26. led.), 2. po třetí ned. velikon. (4. květ.), 3. na sv. Matouše (28. září), 4. v út. po sv. Mart. (16. list.). Trh dobytčí v pondělí ten týd. př. každ. jarm. Týd. trh každou středu.

Kokory, Holom. kr., výroční a dob. trhy ty stř.: 1. druhou po sv. 3 králích (20. led.), 2. po druhé ned.

velikon. (5 květ.), 3. po sv. Petru a Pavlu (30. čna), 4. po sv. Frant. Seraf. (6. říj.).

Konice, Holom. kr.: 1. ve stř. před Velikon. (14. dub.), 2. ve stř. před Svat. sv. (2. čna), 3. ve stř. po Naroz. P. Marie (15. září), 4. ve stř. před Vánoc. (22. pros.). Trhy na dob. vždy ten den před výr. trhem.

Koryčany, Hradiš. kr.: 1. třetí pond. v adv. (13. pros.), 2. v út. po bílé ned. (27. dub.), 3. v út. po sv. Trojici (15. čna), 4. v út. po sv. Vavřinci (17. srp.). Trhy na dob. v pond. před každým výr. trhem. Týd. trh každou středu.

Kostelec, Holom. kr.: 1. v út. po druhé ned. velikon. (4. květ.), 2. v út. po Nanebevstoupení Páně (1. čna), 3. 5. září. Trh na obilí každé út.

Kounice Dolní, Brněnský kr.: 1. na sv. Fab. a Šeb. (20. led.), 2. na sv. Josefa (19. bř.), 3. na sv. Florianu (4. kv.), 4. na sv. Jana Křt. (24. čna), 5. v pond. po 1. září (6. září), 6. v út. před sv. Kateřinou (23. listop.). Týdň. trh ve čtvrtek.

Kounice Horní, Brněnský kr.: 1. ve stř. před Velikon. (14. dub.), 2. v pond. po Naroz. P. Marie (13. září), 3. v út. po sv. Martinu (16. list), 4. ve stř. před Vánoc. (22. pros.). Trhy na dob.: 1. v úterý před Velikon. (13. dub.), 2. v pond. po sv. Martinu (15. listopadu).

Kralice, Holom. kr., ty pond.: 1. po Hromnicích (8. února), 2. po sv. Jiljí (6. září).

Krásno, Novojič. kr., ty pond.: 1. po sv. Jirí (26. dub.), 2. po sv. Vavřinci (16. srp.). Týd. trh každý pátek.

Křenová (Krönau), Hol. kr.: 1. v pond. po Letare (29. bř.), 2. v pond. před Petrem a Pavlem (28. čna), 3. v pond. po sv. Šim. a Judě (1. list.).

Křížanov, Jihl. kr.: 1. v út. před sv. Fab. (19. led.), 2. v úterý před sv. Josefem (16. bř.), 3. v út. před sv. Petrem a Pavlem (22. čna), 4. v úterý před Kateřinou (23. list.). Koňský a dob. trh vždy dop. v týž den; týd. trh každou sobotu.

Kroměříž (Kremsier), Hradišský kr.: 1. druhé pond. v postě (15. bř.), 2. v pond. po čtvrté ned. velikon. (17. květ.), 3. páté pondělí po svatoduš. svát. (12. čce), 4. v út. po sv. Dominiku (10. srpna), 5. v út. po sv. Matouši (23. září), 6. v út. po sv. Lucii (14. pros.). Trhy na dob. čtvrté úterý každého měsíce 26. ledna, 23. února, 23. března, 27. dubna, 25. května, 22. června, 27. července, 24. srpna, 28. září, 26. října, 23. listop. Týdň. trhy každé úterý a pátek; případně-li na ty dni svátek, obdává se týdenní trh před tím.

Křtiny (Kiritein) v Brněnsku: 1. v sobotu po Nanebevstoupení Páně (29. kv.), 2. Na Navštívení P. Marie (4. čce), 3. v pond. po Narození P. Marie (13. září), 4. v pond. po Všech Svatých (4. listopadu).

Krumberky (Křivá hora), Hol. kr., trhy výr. a na dobytek: 1. v út. velikon. (20. dub.), 2. na sv. Máří Magdal. (22. července), 3. v pond. před sv. Alžbětou (15. listopadu).

Krumlov (Mährisch-Krumau), Znoj. kr., vždy ty pond.: 1. po Hromnic. (8. ún.), 2. po sv. Filipu a Jakubu (3. kv.), 3. po Porcinkuli (9. srpna), 4. po sv. Martinu (15. list.). Týd. trh každou středu.

Kunovice, Hradiš. kr.: 1. pond. po Hromnic. (8. února), 2. v pond. po bílé nedělí (26. dubna), 3. dne 4. července, 4. v út. před Naroz. P. Marie (7. září). Týdň. trh každé pondělí.

Kunštát, Brněnský kr.: 1. ve středu po Novém roce (6. ledna), 2. na popelečnou středu (3. března), 3. dne 7. kv., 4. ve středu po sv. Janu Křt. (30. čna), 5. ve stř. po sv. Václavu (29. září), 6. druhou stř. po cis. posv. (27. října).

Kuřim (Gurein), Brněn. kr., jarm. a spolu trhy na dobytek: 1. v pondělí po sv. Fabianu a Šebastianu (25. led.), 2. pond. po sv. Jirí (26. dubna), 3. po sv. Máří Magdal. (26. čce), 4. v pond. po Všech Svatých (8. listopadu).

Kvasice, Hrad. kr., výroční a dobytčí trhy: 1. v pond. před Hromn. (1.

února), 2. druhé pond. po Velikonoci (3. května), 3. v pondělí po sv. Vavřinci (16. srp.), 4. v pond. před ned. adv. (22. listopadu).

Kyjov (Gaya), H. adiš. kr.: 1. v úterý po Hromn. (9. února), 2. v úterý před květ. ned. (6. dubna), 3. v úterý před Janem Křt. (22. čna), 4. v út. po andělu Strážci (31. srp.), 5. první úterý před adventem (30. list.). Trhy na koně a na dobytek ten den před každým jarmarkem, pak vždy první úterý v těch měsících, ve kterých není žádný jarmark: 5. led., 2. bř., 4. kv., 6. čce, 7. září, 6. října. Týdň. trh každé úterý a pátek.

Lanzhoť (Landshut), Brněn. kr., ty úterky: 1. po Nanebevst. Páně (1. čna), 2. po sv. Bartol. (31. srp.), 3. po Všech Svatých (2. listop.). Trhy na dobytek vždy den před tím.

Lednice (Eisgrub), Brn. kr.: 1. 10. led., 2. 11. kv., 3. 4. říj., 4. 4. pros. Týd. trhy každý pátek.

Letovice, Brněn. kr., trhy výr. a na dob.: 1. v pond. po nedělí kýchavné (22. března), 2. po sv. Petru a Pavlu (5. čce), 3. v pond. po sv. Jiljí (6. září), 4. v pond. po sv. Mart. (15. list.). Velké týdenní trhy ty středy: 1. před Velikonoci (14. dub.), 2. před sv. Duchem (2. čna), 3. před Vánocemi (22. pros.). Týd. trh každou středu.

Lhota Hroznová, Hrad. kr.: 1. čtvrté út. v postě (30. bř.), 2. v 4. úterý po Velikonoci (11. května), 3. v 2. út. po Narození P. Marie (21. září), 4. v 1. út. v adventě (30. listop.). Trhy na dobytek vždy to pond. před jarm. Trh týd. každé úterý.

Libová (Liebau), Holom. kr.: 1. v pond. po Jménu Ježíš (18. led.), 2. v pond. po sv. Jos. fu (22. bř.), 3. v pond. po Exaudi (31. kv.), 4. v pond. před Jakub. Větším (19. čce), 5. v pond. před sv. Martinem (15. list.). Dop. o každém roč. trhu trh na dob. vlnu, přízi a len. Týd. trh ve čtvrtek.

Libno Německé (Deutsch-Liebau), Holom. kr., ty pond.: 1. po sv. Valentíně (15. ún.), 2. před Rogate

(17. květ.). 3. po Nanebevzetí P. Marie (16. srpna), 4. před Všemi Svat. (25. říj.). Trh na koně a dob.: 1. v sobotu před 1. ročn. trhem (13. ún.), 2. dne 2. list. Týd. trh každý čtvrt.

Lipník (Leipnik), Novojič. kr.: 1. v út. po na víru obrácení sv. Pavla (26. ledna), 2. ve čtvrtek před ned. Letare (25. bř.), 3. v úterý po Božím Těle (24. čna), 4. druhé út. po sv. Jakubu a Anně (3. srp.), 5. v út. před Všemi Svat. (26. říj.). Dop. o ten den před každým jarmarkem, trhy na len, přízi, vlnu a dob. Týd. trh každý čtvrt.

Lipov (Lippau), Hradiš. kr.: 1. druhé út. po Velikon. (27. dub.), 2. v pond. po Všech Svat. (2. list.). Trhy na dobytek v pond. před každým jarmarkem.

Liptál, Novojič. kr., trhy výr. a na dob.: 1. v úterý po Novém roce (5. ledna), 2. na sv. Jirí (24. dubna), 3. v úterý po sv. Petru a Pavlu (6. čce), 4. v út. po sv. Václavu (5. října). Trh týdenní každý čtvrtek.

Lišeň neb Lešna (Lösch), Brněn. kr., ty pond.: 1. po sv. Fabianu a Šebest. (25. ledna), 2. po Božím vstoupení (31. kv.), 3. po sv. Jiljí (6. září), 4. po sv. Martině (15. list.). Týdň. trh každé pondělí.

Litenčice, Hradiš. kr.: 1. čtvrté pondělí v postě (29. bř.), 2. v pond. po sv. Petru a Pavlu (5. čce), 3. v pond. před sv. Matoušem (20. září), 4. v pond. před sv. Lucii (6. pros.).

Litovel (Littau), Holom. kr., ty úterky: 1. po Obrácení sv. Pavla (26. led.), 2. po smrtelné nedělí (6. dub.), 3. před sv. Janem Křt. (22. čna), 4. před sv. Michalem (28. září), 5. před sv. Mikulášem (30. list.), padne-li sv. Mikuláš na úterý, tedy jest jarmark v týž den Trh na len a přízi o ročních a týdenních trzích. Koňský a dob. trh 8 dní před každým jarm. Trhy týdenní každý pátek.

Loňnice, Brněn. kr., výroční a dob. trhy: 1. dne 7. led., 2. v pond. po družebné nedělí (29. bř.), 3. v pond. po sv. Innoc. (2. srp.), 4. v pond. po sv. Havle (18. říj.). Týdň. trh každý čtvrtek.

Loštice, Hol. kr.: v út. po Třech králích (12. led.), 2. v pond. po Judika (6. dubna), 3. v úterý po sv. Petru a Pavlu (6. čce), 4. v út. před Všemi Svatými (26. říj.). Týd. trh každý čtvrtek.

Loučka Dlouhá (Unter-Langendorf), Holom. kr.: 1. ve stř. před Velikonoci (14. dub.), 2. v pond. po sv. Trojici (14. čna), 3. v pond. po sv. Bartolom (30. srp.), 4. v pond. po sv. Mikuláši (13. pros.).

Louka (Wiese), Holom. kr., ty pond.: 1. po Obrácení sv. Pavla (1. února), 2. po sv. Josefu (22. bř.), 3. po neděli Exaudi (31. kv.), 4. po Jménu P. Marie (13. září), 5. po sv. Mart. (15. list.).

Lysice, Brněn. kr., týd. trhy a na dob. ty úterky: 1. po Hromn. (9. února), 2. po sv. Jiří (27. dubna), 3. po sv. Bartol. (31. srp.), 4. po poslední neděli po sv. Duchu (23. list.).

Malenovice, Hradišť. kr., ty pond.: 1. po sv. Valentínu (15. února), 2. po čtvrté neděli velikonoční (17. květ.), 3. po sv. Máří Magdaleně (26. čce), 4. po sv. Václavu (4. října). Týd. trh každý čtvrtek.

Medov (Medlau), Brněn. kr.: 1. dne 2. čce, 1. dne 21. září, 3. dne 27. pros.

Medlov (Meedl): 2. ten den před sv. Petrem a Pavlem (28. čna), 2. v ponděli po posv. (18. října). Trhy na dob. vždy to pond. před jarm.

Ménin (Möritz), Brněn. kr.: 1. v út. po sv. Markétě (20. čce), 2. v úterý po sv. Františku Seraf. (5. říj.), 3. druhé úterý po sv. Mikuláši (14. pros.). Týd. trh každou středu.

Měřín (Wollein, Jihl. kr.): 1. Na sv. Matouše (24. ún.), 2. na sv. Severina (23. říj.). Dobyčí trhy v úterý před Velikonoci (13. dub.), před sv. Duchem (1. čna) a po Poč. P. Marie (14. pros.). Týd. trh každou sobotu.

Meziříčí Valašská (Walachisch-Meseritsch), Novojič. kr. výroční trh, a na dob. ty út.: 1. po Třech králích (12. led.), 2. po květ. ned. (13. dub.), 3. po sv. Trojici (15. čna), 4. po sv. Bartol. (31. srp.), 5. po sv. Martinu (16. listop.).

Meziříčí Veliká (Gross-Meseritsch), Jihlavský kr.: 1. v první ponděli v lednu (5. led.), 2. v první pond. v čci (6. čce). Trh na dob. v pond. každ. měsíce, jest-li svátek, v příští ponděli. Týdenní trh každou středu a pátek.

Mikulov (Nikolsburg), Znoj. kr., ty út.: 1. po Hromn. (9. ún.), 2. po Judika (6. dub.), 3. po Nanebevst. Páně (1. čna), 4. po sv. Ign. (3. srp.), 5. po Pozdv. sv. kří. (21. září), 6. po Všech Svatých (2. list.), 7. po Jud. (14. pros.). Před 2., 5. a 7. jarm. obývají se trhy na dobyt. Kdyby na ten den připadl svátek, tedy se trh na dobytek obývá ten den potom. Týd. trh. v úterý a v pátek.

Mikulovice (Niklowitz), Znoj. kr.: 1. v pond. po Třech král. (11. led.), 2. na sv. Jak. (25. čce), 3. na sv. Mart. (11. list.). Týd. trh každý čtvrtek.

Mirotav (Mislitz), Znoj. kr.: 1. v úterý po sv. Kunhutě (9. břez.), 2. v úterý po sv. Florianu (11. květ.), 3. v úterý po sv. Jiljí (7. září), 4. v úterý po Všech Svatých (2. list.). Ten den před každým jarm. a kdyby byl svátek, tedy o jarm. samém trh na koně a dobytek. Každé úterý týd. trh.

Mírov (Mirau), Holom. kr. ty pondělky: 1. po bílé neděli (26. dub.), 2. po Porciunkuli (9. srpna), 3. v ponděli po sv. Šimonu a Judě (1. listop.).

Místek, Novojič. kr.: 1. na tučný čtvrtek (25. ún.), 2. ve čtvrtek před květnou nedělí (1. dub.), 3. ve čtvr. po Božím Těle (24. čna), 4. ve čtvr. po Nanebevst. P. Marie (19. srp.), 5. ve čtvrtek přede Všemi Svat. (28. říj.), 6. ve čtvrtek před sv. Tomášem (16. pros.). Týdenní trh každý čtvr.

Modřice (Mödritz), Brněn. kr., výr. trhy na dob.: 1. druhé pond. v led. (11. led.), 2. druhé pond. v dub. (12. dub.), 3. druhé pond. v srp. (9. srp.), 4. v první pond. v říj. (4. říj.).

Mohelnice (Mügltitz), Holom. kr., ty pond.: 1. po ned. po devítníku (22. ún.), 2. po kříž. ned. (24. kv.), 3. po Naroz. P. Marie (13. září), 4. po sv. Martinu

(15. list.). Trh. týd. každou sob. Trhy na dobyt. v tý. čtvrtky před každým jarmarkem. (18. ún., 20. kv., 9. září, 11. list.).

Mohelno, Znojenský kr.: 1. v úterý svatod. (8. čna), 2. po sv. Matouši (27. září).

Morkovice, Hradišť. kr., ty pondělky: 1. před Velikonoci (12. dub.), 2. v ponděli před sv. Janem Křt. (21. čna), 3. pond. po Narození P. Marie (13. září), 4. ve středu před Vánocemi (22. pros.).

Mrakotín, Jihlavský kr., trhy výroční a dobytčí: 1. v masopustní út. (2. břez.), 2. v pát. po sv. Filipu a Jakubu (7. kv.), 3. na sv. Annu (26. čce), 4. na sv. Václava (28. září). Dobyč. trhy ty pond.: po ned. Judika (5. dub.), po sv. Vítu (21. čna), po sv. Bartolom. (30. srp.) a po Všech Sv. (8. listop.).

Mutěnice, Brněn. kr.: 1. první út. po 3. n. po Velikonoci (11. kv.), 2. v úterý oktávu sv. Bartol. (24. srp.).

Myslibořice, Znoj. kr.: 1. v pond. po Nalez. sv. kříže (10. kv.), 2. v úterý po sv. Jiljí (7. září).

Náměšť, Holom. kr.: 1. v pond. po Invokavit (8. břez.), 2. ve čtvr. před sv. Janem Křt. (17. čna), 3. ve stř. po sv. Bartol. (25. srp.), 4. na sv. Martina (11. list.). Týd. trh každé úterý.

Náměšť, Znoj. kr., ty úterky: výroč. trhy a na dob.: 1. po Novém roce (5. led.), 2. po druhé ned. po Velikon. (4. květ.), 3. po 14. ned. po sv. Trojici (21. září), 4. po první ned. po sv. Martině (16. listop.). Trh na dobytek den před tím, připadne-li svátek, den po tom. Týdenní trh každou sobotu.

Napajedla, Hradišť. kr., ty úterky: 1. po Hromn. (9. ún.), 2. po sv. Janu Nep. (18. kv.), 3. po sv. Bartol. (31. srp.), 4. po Všech Sv. (3. list.). Trh na dobytek, len a přízi před každým jarmarkem. Týdenní trh každý úterek.

Nedvědice, Brněn. kraj, trhy výroční a dob.: 1. v úterý po bílé ned. (27. dub.), 2. v úterý po sv. Markétě (20. čce), 3. v úterý po sv. Jiljí (7. září), 4. ve čtvr.

po Početí P. Marie (9. pros.), Týd. trh každou sobotu.

Němčice, Brněn. kr.: 1. v úterý po Novém roce (5. led.), 2. v út. před Božím Tělem (15. čna).

Němčice, Holom. kr., ty úterky: 1. po smrtelné ned. (6. dub.), 2. po sv. Bartol. (31. srp.).

Německé, Jihlavský kr.: 1. dne 7. květ., 2. dne 14. září. Případne-li tento den na ned. neb svátek, obývá se trh příští pond.

Nivnice, Hradišť. kr., jarmarky a spolu trhy na dob.: 1. 2. pond. v postě (15. bř.), 2. 2. pond. po Bož. Těle (28. čna), 3. v pond. po Naroz. P. Marie (13. září), 4. druhé ponděli po sv. Martinu (22. list.).

Nosislav (Nusslau), Brn. kr., ty úterky: 1. po sv. Jiří (27. dub.), 2. po sv. Martinu (16. list.).

Nová Ves v. Kartouzy, **Nová ves Břecslavská** (Neudorf), Novojič. kr.: 1. v úterý po sv. Františku de Paula (6. dub.), 2. v út. po Nanebv. P. Marie (17. srp.), 3. v úterý po sv. Mikoláši (7. pros.). Trh koňský a dob. před každým jarmarkem.

Nové Město (Neustadt), Jihl. kr., trhy výroční: 1. ve středu po Hrom. (3. ún.), 2. ve středu po sv. Duchu (2. čna), 3. ve stř. př. sv. Jakub. (21. čce), 4. ve stř. po sv. Frant. (6. října), 5. ve čtvrtek po sv. Ondřeji (2. pros.). Trhy na len první čtvrtek v čnu (3. čna) a v listop. (4. list.), každý trvá tři dny.

Olbramkostel (Wolframskirchen), Znoj. kr.: 1. dne 26. břez., 2. dne 20. srp. na sv. Bernarda. Dopoledne trh na dobytek.

Olbramovice (Wolfra-mitz), Znoj. kr.: 1. na sv. Pavla (25. led.), 2. v úterý po sv. Trojici (15. čna), 3. na sv. Michala (29. září), 4. předposl. stř. před Vánocí (15. pros.). Den před tím trh na dob.

Olešná, Brněn. kr., roční trh 24. čce.

Olešnice (Oels), Brněn. kr.: 1. úterý před sv. Fabiánem a Šebest. (19. led.), 2. druhé úterý v postě (16. břez.), 3. v úterý před sv. Duchem (1. čna), 4. na sv. Vavřince (10. srp.), 5. v út. po sv. Václavu (5. října),

6. v úterý před sv. Martinem (9. list.). Trhy na dobytek vždy ten den před jarmarkem, výjma sv. Vavřince, kde trh na dobytek se zároveň s jarmarkem odbyvá, pak na 1. středu v červenci (7. čnce). 2. na 1. středu v září (1. září). Týdenní trh každou středu.

Olšany. Týdenní a dob. trhy: 1. v úterý po druhé postní neděli (16. břez.), 2. v út. svatodušní (8. čna), 3. v út. po Naroz P. Marie (14. září), 4. v út. po druhé adventní ned. (7. pros.).

Opatov, Jihl. kr., trhy výroční na koně a dobyt. ty úterky: 1. po Zvěst. P. Marie (30. břez.), 2. po Janu Křtit. (29. čna). 3. po sv. Bartolom. (31. srpna), 4. po sv. Barboře (7. prosince).

Óřechov Veliký, Uher-skobrod. okres, trhy výroč. a na dob.: 1. druhé pond. po Třech král. (18. ledna), 2. v úterý po Velikonoci (20. dub.), 3. v pond. po sv. Jakubu (26. čce), 4. ve stř. po posvěcení chrámu (20. října).

Oslavany, Brněn. kr.: 1. v pond. po květ. ned. (12. květ.), 2. v pond. po sv. Janu Křtit. (28. čna), 3. v pond. po sv. Havlu (18. říj.).

Ostrava Mor. (Mährisch-Ostau), Novojič. kr.: 1. čtvrtý čtvrtěk v ún. (25. ún.), 2. ve čtvrt. před zeleným čtvrtkem (8. dub.), 3. ve čtvrt. před sv. Duchem (3. čna), 4. čtvrtý čtvrtěk v září (23. září), 5. druhý čtvrtěk v listop. (11. listop.), 6. ve čtvrtěk před štědrým dnem (23. pros.). O výročních trzích odbyvají se trhy na koně a dob. Týd. trh každou středu, na čer. dobytek každé úterý a středu.

Ostroh (Ungar. Ostra), Hradišt. kr.: 1. v út. před masop. ned. (23. ún.), 2. druhé úterý po Velikonoci (27. dub.), 3. deváté úterý po sv. Duchu (3. srp.). 4. v úterý před posvěcením (12. říj.). Trhy na koně a na dobytek před každým jarmarkem. Týd. trh každý pátek.

Ostravačice (Schwarz-kirch), Brněn. kr., trhy výroční a na dobytek: 1. dne 21. ledna, 2. 17. čna, 3. 9. září, 4. 25. listopadu.

Osvětimany, Hradišt. kr., ty úterky: 1. před sv. Ant. Pad. (8. čna), 2. po sv.

Matouši (28. září). Dobyčtí trhy před jarmarkem.

Otaslavice, Holom. kr., ty úterky: 1. před sv. Matějem (23. února), 2. před sv. Michalem (28. září), 3. před sv. Lucíí (7. pros.). Trh na dobytek v pond. před každým jarmarkem.

Paskov, Novojič. kraj: 1. na sv. Jiří (24. dub.), 2. v úterý před Naroz. P. Marie (7. září), 3. v pond. po sv. Lukáší (26. října). Trh na len, přízi, vlnu, koně a dob. vždy na každý jarmark.

Písečné (Piesling), okr. dačický, trhy výr. a na dobytek: 1. ve čtvrtěk po Pavlu obr. (28. ledna), 2. ve čtvrtěk po Jiřím (29. dub.), 3. ve čtvrt. po Cyrillu a Meth. (8. čce), 4. ve čtvrt. po Frant. Seraf. (7. října).

Plumlov (Plumenau), Holom. kr.: 1. v úterý před nedělí masopust. (23. ún.), 2. v úterý po Božím Těle (22. čna), 3. poslední út. v září (28. září, letos 29. září). Připadl-li by na některý z těch dní svátek, tedy následující všední den.

Podivín (Kostl), Brněn. kr. Trhy výroč. a na dob. ty út.: 1. po Hromnicích (9. ún.), 2. před sv. Jiřím (20. dubna), 3. před sv. Petrem a Pavlem (22. čna), 4. před Proměněním Páně (3. srp.), 5. před sv. Mich. (28. září), 6. před sv. Kateřinou (23. list.). Týdenní trh každé pondělí.

Pohořelice (Pohrlitz) v. Staré město Pohořelice.

Polehradice, Brněn. kr., ty pond.: 1. po sv. Janu Křt. (28. čna), 2. po sv. Mart. (15. list.).

Polešovice, Hrad. kr.; 1. na Obr. sv. Pavla (25. led.), 2. v pond. před sv. Janem Křt. (21. čna), 3. druhé pondělí po sv. Václavu (11. října).

Poslovice, Hradišt. kr., jarmark a spolu koňské a dobytčí trhy ty pond.: 1. po 4. ned. post. (29. bř.), 2. po sv. Petru a Pavlu (5. čce), 3. po Naroz. P. Marie (13. září), 4. po 3. adv. neděli (13. pros.).

Potštát (Bodenstadt), Novojič. kraj, trhy na dob. a koně: 1. ve stř. po ned. družebné (31. března), 2. v út. svatodušní (8. čna), 3. ve čtvrt. před sv. Ka-

teř. (18. listop.), 4. druhý čtvrtěk po sv. Bartoloměji (2. září). Trh obýejný každý čtvrtěk a připadl-li na ten den svátek, tedy ten den před tím.

Pouzdrany (Pausram), Znoj. kr., ty pond.: 1. po Hromn. (8. ún.), 2. po 1. květ. 3. květ., 3. po 24. červenci (26. čce), 4. po 29. srpnu (31. srpna).

Pozořice, Brněn. kraj: 1. v pond. před sv. Fab. a Šeb. (18. led.), 2. v út. svatod. (8. čna), 3. v út. před týhodnem cíř. posv. (12. říj.), 4. v pondělí po sv. Ondř. (6. pros.). Ten den po tomto výroč. trhu jest trh na dobytek.

Pravlov (Pralitz), Brn. kr., ty pond.: 1. před sv. Duchem (31. kv.), 2. před sv. Vavř. (9. srp.), 3. po sv. Martinu (15. listop.).

Prostějov (Prossnitz), Holom. kr.: 1. v úterý po středopostí (30. března) 2. v út. před Nanebevstoup. Páně (25. kv.), 3. v úterý po Nanebevzetí P. Marie (17. srp), 4. druhé út. po Věech Svatých (9. listop.). Předb. trhy před každým jarmark. Trhy na dobytek a koně: 1. v úterý před středopostí (23. bř.), 2. v úterý v postním týhod. (13. dub.), 5. předposlední út. před Nanebevst. Páně (18. kv.), 4. v út. po Bož. Těle (22. čna), 3. předposlední út. v srpnu (24. srpna), 6. první úterý po Věech Svatých (2. listop.). Týd. trh každé pondělí a čtvrtěk.

Prostoměřice (Prostoměřitz), Znojem. kraj: 1. v pond. po kv. ned. (12. dubna), 2. v pond. po sv. Jiljí (6. září), 3. na sv. Tom. ap. (21. pros.).

Předín (Pröding), Jihl. kr., trhy výr. a na dob. ty stř.: 1. po Velik. (21. dub.), 2. po sv. Františku Seraf. (6. října).

Prerov (Preran), Holomoucký kr.: 1. v út. po smrtelné ned. (6. dubna), 2. v út. po Vstoup. Páně (1. čna), 3. poslední úterý v srpnu (31. srp.), 4. v út. po Věech Svatých (2. list.). Předběžný trh před každým jarmarkem. Trhy na dob. 8 dní před každým jarmar. (29. bř., 24. kv., 23. srp., 25. říj. a v pond.

po jménu Ježíš, 18. led.). Týd. trh v úterý a pátek.

Příbor (Freiberg), Novojič. kraj, ty pond.: 1. před Hromn. (1. ún.), 2. před sv. Filipem a Jakub. (26. dub.), 3. před sv. Jakubem Velik. (19. čce), 4. př. sv. Hedvikou (11. říj.). Trhy na vlnu ty úterý: 1. před Filipem a Jakubem (27. dubna), 2. po Naroz. P. Marie (14. září). Trhy na koně a dob. ty pond.: 1. po ned. Judika (5. dub.), 2. po sv. Vítu (21. čna), 3. po Narození P. Marie (13. září), 4. po sv. Mart. (15. list.). Týd. trh v sob.

Račice, Brněn. kraj: 1. v út. velikon. (20. dubna), 2. ten den po sv. Martinu (12. list.).

Radiměř (Rothmühl), Brněnský kraj: 1. 25. čce, padl-li by na ned., tedy násled. všední den, (letos 26. čce), 2. v pond. před cířar. posv. (11. říj.).

Radostín, Jihlav. kr., ty pond.: 1. po sv. Valentinu (15. února), 2. po sv. Stanisl. (10. kv.), 3. po sv. Frant. Seraf. (11. října), 4. po Poč. P. Mar. (13. pros.).

Rajhrad neb Rejhrad (Raigern), Brněn. kr.: 1. druhé pond. před sv. Benediktem (8. bř.), 2. druhé pond. po sv. Vavřinci (23. srpna), 3. v pond. po sv. Tomáši (20. pros.).

Ríše Nová (Neu-Reusch), Jihlav. kr.: 1. v úterý po Jménu Ježíš (19. led.), 2. v úterý před sv. Matějem (23. ún.), 3. druhý čtvrtěk po Velikon. (29. dub.), 4. v út. po sv. Petru a Pavlu (6. čce), 5. v út. po Vyzdvižení sv. Kříže (21. září), 6. v út. po sv. Voršile (26. října). Trhy na dob. vždy ten den před každým jarmark., pak v pond. po Nanebevzetí P. Marie (16. srp.), 4. třetí pondělí v adv. (13. pros.). Týd. trh každé pondělí.

Ríše Stará (Alt-Reusch), Jihlav. kr.: 1. na sv. Jos. (19. břez.), 2. na sv. Víta (15. čna), 3. na sv. Havla (16. října).

Rosice, Brněn. kraj: 1. ve středu po Novém roce (13. led.), 2. ve středu po sv. Jiří (28. dubna), 3. ve stř. po sv. Anně (28. čce), 4. ve středu po sv. Havlu (20. říj.). Týd. trh každou středu.

Rouchovany, Znoj. kr.: výroční trhy a na dobytek ty středy: 1. před Velikonočí (14. dub.), 2. po sv. Víta (16. čna), 3. po sv. Jiljí (8. září), 4. před Vánoc. (22. pros.). Týd. trh každé úterý.

Rousínov (Raussnitz), Brněn. kr.: výr. trh a na dob. ty pond.: 1. po sv. Josefu (22. bř.), 2. po sv. Trojici (14. června), 3. po sv. Bartol. (30. srpna), 4. po sv. Františku Seraf. (4. říj.), 5. trh na vlnu 1. kv. a 20. září. Týd. trh každé úterý a čtvrtek.

Rožnov, Novojič. kraj, výr. trhy a na dobytek: 1. ve středu před Hromn. (27. led.), 2. ve stř. před sv. Janem Křt. (23. čna), 3. ve stř. před sv. Annou (21. čce), 4. ten den před Všemi Svátými (31. října). Týd. trh každou středu.

Ruda Česká (Böhmisch-Eisenberg), okr. Šumberský, ty úterý: 1. před sv. Josefem (16. bř.), 2. před sv. Duchem (1. čna), 3. po sv. Václ. (5. říj.), 4. po Poč. P. Marie (14. pros.).

Rudoltice (Rosswald): 1. v pond. před sv. Jakub. (19. čce), 2. v úterý před sv. Šimonem a Judou (26. říj.). Trh na vlnu: 1. na sv. Josefa (19. března), 2. v pond. po čtvrté neděli velikonoční (17. kv.). Trh týdenní a spolu na len a přízi každý úterý.

Rymařov (Römerstadt), Hol. kr.: 1. druhé pond. po Nov. roce (11. ledna), 2. v pond. před sv. Duch. (31. kv.), 3. na Navšt. P. Marie (4. čce), 4. v pond. před sv. Micn. (27. září), 5. v pond. před sv. Mart. (8. list). Týd. trh každou sobotu.

Slavičín, Hradišt. kraj, trhy výr. a na dobytek ty pondělky: 1. před Obrác. sv. Pavla (18. led.), 2. po sv. Vojtěchu (26. dubna), 3. před sv. Petrem a Pavlem (28. čna), 4. před sv. Václav. (17. září). Trh na vlnu: 1. 23. dubna, 2. 23. listopadu.

Slavkov (Austerlitz), Brněn. kraj, ty pond.: 1. po Obrácení sv. Pavla (1. února), 2. po druhé ned. velikon. (3. květ.), 3. druhé pond. po sv. Jak. Větším (26. čce), 4. v pond. po sv. Matouši (27. září), 5.

v pondělí po sv. Alžbětě (22. list.). Koňský a dob. trh o každém výroč. trhu Trhy týd. každý úterý a pátek.

Slavonice (Zlabings), Jihlav. kr., ty pond.: 1. po Třeš. král. (11. ledna), 2. po smrt. ned. (5. dub.), 3. po sv. Janu Kř. (28. čna), 4. po sv. Matouši (27. září), 5. po sv. Alžb. (22. list.). Trhy na vlnu ty pond.: 1. před sv. Petrem a Pavlem (28. čna), 2. po sv. Václavu (4. října). Velké týd. trhy: 1. na zel. čtvrt. (15. dub.), 2. v pond. před sv. Duchem (31. kv.). 3. na sv. Tomáše apošt. (21. pros.). Trh dob. v sobotu před každým jarmarkem, a od počátku prvn. post. týdne až na sv. Mart. od 14 do 14 dní každé pond. Trh týd. každé pond.

Sloup, Brněn. kr.: 1. ve středu po Bož. Těle (23. čna), 2. ve středu po sv. Jiljí (8. září), 3. druhou středu po Všech Svátých (10. list.).

Slušovice, Hradišt. kr., výroční irhy a na dob. ty pond.: 1. po černé ned. (5. dubna), 2. po sv. Bartoloměji (30. srpna), 3. po posvěcení (18. říj.), 4. před první ned. adv. (22. list.).

Sovinec (Eulenbergr) Holom. kr.: 1. v pond. před sv. Matějem (22. ún.), 2. ve středu po sv. Duchu (9. čna), 3. v úterý před sv. Ondřejem (23. list.).

Spalov (Sponau), Novojič. kr.: 1. na sv. Jiljí (24. dubna), 2. v út. před sv. Šimonem a Judou (26. říj.), spolu trhy na dobytek.

Stachov: 1. na sv. Mat. (24. února), 2. na sv. Vavřince (10. srp.), na 3. sv. Kateř. (25. list.).

Starč, Jihlavský kraj, trhy na dob.: 1. v út. po Hromn. (9. ún.), 2. na sv. Kunhutu (3. břez.), 3. na sv. Jiljí (24. dub.), 4. na sv. Jakuba Většího (25. čce), 5. den po Narození P. Marie (9. září), 6. na sv. Karla Bor. (4. list.).

Staré Brno viz Brno st.

Staré Město (Altstadt), Holom. kr.: 1. v pondělí před masop. ned. (22. ún.), 2. v pond. po sv. Jiljí (26. dub.), 3. v pond. po sv. Anně (2. srp.), 4. na sv. Kateř. (25. list.). Týdní trh každé úterý.

Staré Město Pohořelice (Altstadt Pohrlitz), okr. Zl. dlehořický, ty út.: 1. po sv. Matěji (2. břez.), 2. po Nalezení sv. kříže (4. kv.), 3. po sv. Jakubu Větším (27. čce), 4. po sv. Frant. Seraf. (5. října), 5. po sv. Ondřeji (17. pros.). Trhy na koně a hovězí dobytek ve středu po každém jarmarku.

Stonařov (Stannern), Jihlav. kr., trhy výr. a dob. ty pond.: 1. po Hromnicích (8. ún.), 2. po Zvěst. P. Marie (29. břez.), 3. po sv. Petru a Pavlu (5. čce), 4. po sv. Václavu (4. října), 5. po Početi P. Marie (13. pros.). Dobytčí trhy o jarmarcích, týdní trh každou sobotu.

Strachotice (Rausenbruck), Znoj. kr.: 1. v pondělí před kv. ned. (5. dub.), 2. na sv. Bartol. (24. srp.).

Straní, Hrad. kr., jarmarky a trhy na dob. ty úterky: 1. po popel. středě (9. břez.), 2. před andělů Strážci (24. srpna). Trhy týd. a na věci potravní každé úterý, připadne-li na ten den svátek, tedy se trh odbývá ten den před tím.

Strážek, Jihl. kr., výr. trhy a na dob.: 1. 31. led., 2. 24. břez., 3. 24. srp., 4. 5. pros.

Strážnice, Hradišt. kr., ty úterky: 1. po sv. Dorotě (9. ún.), 2. po Exaudi (1. června), 3. po Navšt. P. Marie (6. čce), 4. druhý po Vyzdvižení sv. kříže (28. září), 5. po Obětov. P. Marie (23. list.). Trh na dob. v pond. před jarm. Týd. trh každou středu. Velký týd. trh na vel. pát. a štědrý den (23. břez. a 24. pros.).

Stráňky (Stráňek), Hradišt. kr., ty út.: 1. před popel. středou (2. břez.), 2. před Velik. (13. dub.), 3. po sv. Bartoloměji (31. srp.), 4. po sv. Havlu (19. říj.). Dob. trh o každém jarm.

Studená (Studein), Jihl. kr.: 1. na sv. Jana Nep. (16. kv.), 2. 12. září. Velké týd. trhy v pond. po květ. ned. (12. dub.), 2. druhé pondělí před Vánocemi (13. pros.). Dobytčí trh o jarm.

Suchdol (Zauchtl), Novojič. kr., trhy na dob.: 1. út. před Velikon. (13. dub.), 2. ve stř. před císařským posvěcením (13. říj.).

Svitavy (Zwittau), Brněn. kr., ty pondělky: 1. po Hromn. (3. ún.), 2. po Navštiv. P. Marie (7. čce), 3. před sv. Jiljím (25. srp.), 4. po sv. Martinu (17. list.). Týd. trh každé pondělí.

Svitavka, Brněnský kr., ty pondělky: 1. po Novém roce (4. led.), 2. po sv. Jiří (26. dub.), 3. po sv. Bartol. (30. srpna), 4. po sv. Havlu (18. říj.). Dob. trh v úterý po každém jarmarku.

Šafov, Znojem. kraj, trhy výroční a dob.: 1. v úterý po sv. Františku R. (16. bř.), 2. na sv. Víta (15. čna), 3. na sv. Bartol. (24. srp.), 4. na sv. Havla (16. říj.). Týd. trh každý pátek.

Saratice: 1. první pondělí v postě (8. bř.), 2. poslední pondělí v srpnu (30. srpna). Trh na dobytek po každém jarmarku.

Satava (Schattau), Znoj. kr.: 1. na den sv. Fab. a Šeb. (20. led.), připadne-li ale na ned. neb. pond., tedy bud. út., 2. v úterý svatob. (8. čna), 3. na sv. Matouše (21. září), 4. v út. po sv. Martinu (16. list.). Trh týd. každé pond. Na přízi a len v sobotu po sv. Martinu (20. list.).

Šimperk (Schildberg), Hol. kraj, ty pond.: 1. masop. (1. bř.), 2. v pond. po sv. Prok. (5. čce), 3. po sv. Alžb. (22. list.). Velké týd. trhy ty středy: 1. před Velik. (14. dub.), 2. před Vánoc. (22. pros.).

Šlapanice (Schlappanitz), Brněn. kr., výr. trhy a na dobyt.: 1. v pond. po Hrom. (8. ún.), 2. v pond. po Velik. (26. dub.), 3. 16. srp.

Štěpanov (Stiepanau), Brněn. kr.: 1. ve stř. po Třeš. král. (13. led.), 2. v út. po sv. Medardu (9. čna), 3. v út. po Nanebevzetí P. Marie (18. srpna), 4. v út. po Všech Svátých (3. list.); trh na dob. ten den po jarmarku.

Sternberk, Holom. kr.: 1. v út. po Hromn. (9. ún.), 2. v první úterý v květnu (4. květ.), 3. v úterý před sv. Vavřin. (3. srp.), 4. v úterý po sv. Havlu (19. říj.). Trhy na koně a hově. dob. 8 dní před každým výr. trhem (2. ún., 27. dub., 27. čce, 12. říj.). Týd. trhy v pond. a v pátek.

Stitýř (Schiltorn), Znojem. kr., ty úterky: 1. před

masop. ned. (23. ún.), 2. po Nanebevst. Páně (1. června), 3. po Nanebevzetí P. Marie (17. srp.), 4. po Početí P. Marie (14. pros.). Dob. a koňské trhy před každým jarmarkem.

Stramberk, Novojič. kr., ty stř.: 1. po 3. ned. v postě (24. bř.), 2. po Bož. Těle (23. čna), 3. po sv. Bartol. (25. srp.), 4. po sv. Michalu (17. list.).

Šumberk (Schönberg), Hol. kr.: 1. na Obr. sv. Pavla (25. led.), 2. v pondělí po květné neděli (12. dub.), 3. ve čtvrtek po Bož. Těle (24. čna), 4. 4. srpna, 5. na sv. Havla (16. říj.). Koňské a dobytčí trhy: v pondělí před velikon. trh. (5. dub.), a v pond. před říjn. trhem (11. října). Týd. trh v stř. a v sobotu.

Svabence, Brněn. kr.: 1. v pond. masop. (1. bř.), 2. čtvrté pond. po sv. Duchu (14. čna), 3. v pond. po sv. Mich. (4. října).

Telč, Jihl. kr.: 1. v út. po Obrácení sv. Pavla (26. led.), 2. v úterý po družebné neděli (30. bř.), 3. v úterý před sv. Duchem (1. čna), 4. v út. po andělích Stráž. (31. srp.), 5. v út. po sv. Martinu (16. list.). Velký týd. trh na zelený čtvrtek (15. dub.). Trh na vlnu: 1. v út. po sv. Fil. a Jak. (4. kv.), 2. v út. po sv. Havla (19. říj.). Trh na dob. vždy první úterý každého měs. a padne-li na ten den svátek, tedy ve středu po něm. (5. led., 2. ún., 2. bř., 6. dub., 4. kv., 1. čna, 6. čce, 3. srp., 7. září, 5. října, 2. list. 7. pros.). Týd. trh každé úterý.

Tišnov (Tischowitz), Brn. kr., ty pond.: 1. před Hromn. (1. ún.), 2. po sv. Filipu a Jakubu (3. květ., 3. po Nanebevzetí P. Marie (16. srp.), 4. před sv. Kliment. (22. list.). Týdenní trh každé pondělí. Trhy na vlnu: 1. v pond. před sv. Medardem (7. čna), 2. v pond. před sv. Václavem (27. září). Dobytčí trhy v úterý po každém jarmarku.

Tištin, Hol. kr.: 1. v út. po sv. Josefu pěst. (23. bř.), 2. v út. po sv. Janu Křt. (29. čna), 3. v út. 3. tého dne v říjnu (19. října).

Tlumačov, Hrad. kr.: 1. v pond. po Třech králich (11. led.), 2. třetí pond. po

Velik. (10. kv.), 3. první pond. v září (6. září), 4. třetí pond. v říjnu (18. říj.).

Tovačov (Tobitschau), Hol. kr.: 1. ten den po Novém roce (2. led.), 2. v úterý velik. (20. dub.), 3. v út. svatodušní (8. čna), 4. v úterý po sv. Václavu (5. října). Týd. trh každé úterý.

Trachtín (Tracht), Brněn. kr., ty pondělky: 1. po sv. Trojici (14. čna), 2. po sv. Bartol. (30. srp.), 3. před sv. Ondřejem (29. list.).

Trnavka (Tirnau): 1. v pondělí v prvním postním týdnu (8. března), 2. na sv. Jiří (24. dub.), 3. na sv. Jak. (25. čce), 4. ten den po Naroz. P. Marie (9. září), 5. na sv. Mikul. (6. pros.).

Troskovice (Troskowitz), 1. v pond. po čtvrté ned. velik. (17. květ.), 2. v pond. po Nanebevzetí P. Marie (16. srp.).

Trupsko (Strutz), trhy na dob.: 1. první pond. v dub. (5. dub.), 2. prv. pond. po sv. Janu Křt. (28. čna), 3. první pond. po sv. Mart. (15. list.).

Třebíč (rebitsch), Jihl. kr., výroční trhy: ve čtvrtek po třetí ned. v břez. (25. bř., letos 26. bř.), a v srpnu (19. srp.), Hlavní trhy na dob. a koně, 3. pond. každý měsíc (18. led., 22. ún., 22. bř., 19. dub., 17. květ., 21. čna, 19. čce, 16. srp., 20. září, 18. října, 22. list., 20. pros.). Padne-li na některý z těchto dní svátek, odbývá se nejprv příští všední den. Týd. trh každé pond. a pátek.

Třebová Moravská (Mährisch-Trübau), Brněn. kr., ty pondělky: 1. po druhé neděli postní (15. bř.), 2. po sv. Trojici (14. čna), 3. po sv. Rochu (23. srp.), 4. po sv. Frant. Seraf. (11. říj.), 5. po sv. Lucii (20. pros.). Trh na koně a dob. ve čtvrtek před 1. a 4. jarmarkem (11. bř. a 7. říj.). Týdenní trh každé pátek. Padne-li na ten den svátek, odbývá se týdenní trh v sobotu.

Třešť (Triesch), Jihl. kr., trhy výr. a na dobytek: 1. v pondělí po Třech králich, 2. třetí pondělí v postě (22. břez.), 3. v pondělí po sv. Prokopu (5. čce), 4. v pondělí po sv. Frant. Seraf.

(11. říj.). Týdenní trh každou středu.

Tvrdonice (Türnitz), Brněnský kr.: 1. v pond. po družebné neděli (29. bř.), 2. 12. září.

Uherčice (Auerschitz), Brněn. kr., ty pond.: 1. po Třech král. (11. ledna), 2. po sv. Trojici (14. čna), 3. po sv. Františku Seraf. (11. říj.). Týdenní trh každé úterý a pátek.

Unčov (Hunčow, Mähr.-Neustadt), Hol. kr.: 1. v úterý po Jménu Ježíš (19. led.), 2. druhé út. v březnu (9. břez.), 3. druhé úterý v květnu (11. květ.), 4. druhé úterý po sv. Petra a Pavlu (13. čce), 5. prv. út. v září (7. září), 6. v út. před sv. Mart. (9. list.), Koňské a dob. trhy vždy 8 dní před jarmarky (12. led., 2. břez., 4. kv., 6. čce, 31. srp., 2. list.). Týdenní trhy v úterý a v pátek.

Usov (Ausee), Hol. kr.: 1. na sv. Filipa a Jakuba (1. května), 2. na sv. Jiljí (1. září), 3. na sv. Tomáše apošt. (21. pros.). Týdenní trh každou středu.

Vančice viz Ivančice, **Vejmyslice**, Zn. jem. kr.: Ve čtvrtek před květnou nedělí (8. dubna).

Velká, Hradišť. kr., výr. trhy a na dob.: 1. v úterý po Hromn. (9. ún.), 2. třetí pond. po Velikon. (10. kv.), 3. v út. po sv. Máří Magd. (27. čce), 4. po sv. Šimonu a Judě (2. list.). Týdenní trh každé pondělí.

Veselí Nové, Jihlav. kr.: 1. v úterý po sv. Markétě (20. čce), 2. po sv. Václ. (5. října), Hlavní týd. a dob. trhy ty út.: 1. před květ. nedělí (6. dub.), 2. po sv. Leopoldu (16. list.).

Veselí Staré, Hradišť. kr.: 1. v úterý po květ. neděli (13. dub.), 2. v úterý po sv. Trojici (15. čna), 3. v út. po Nanebevzetí P. Marie (17. srp.), 4. v út. po císl. posvícení (19. říj.), 5. druhé út. v adventě (14. prosin.). Trhy na dob. ten den před každým jarmarkem, Týdenní trhy každé pondělí.

Vestonice Dolní (Unter-Wisternitz), Znoj. kr., ty pond.: 1. po Třech král. (1. led.), 2. po sv. Josefu (22. bř.), 3. po sv. Filipu a Jak. (3. kv.), 4. po sv. Jak. (26. čce), 5. po svat. Matouši (27. září), 6. po

sv. Ondřeji (6. pros.). Týd. trh každé pondělí.

Vestonice Veliká viz Bystřice Hrubá.

Vladislav, Jihl. kr., trhy výroční a na dob.: 1. ve čtvrť. před květnou nedělí (8. dub.), 2. v úterý před křížov. nedělí (27. dubna), 3. v út. před sv. Matouš. (14. září), 4. v úterý před sv. Tomášem (14. pros.).

Vlachovice, Hradišť. kr.: 1. v út. po Hromn. (9. ún.), 2. třetí úterý po sv. Filipu a Jak. (18. kv.), 3. v úterý po Nanebevzetí P. Marie (17. srp.), 4. út. po sv. Havlu (19. říj.); den před jarm. vždy trh na dob. Týdenní trh každou sobotu.

Vlasatice (Wostitz), Znoj. kr.: 1. v pond. po Božím Těle (21. čna), 2. v pond. po sv. Matouši (27. září), 3. v pond. po Věch Svat. (8. listopadu).

Vracov, Hrad. kr., trhy výroční a na dob.: 1. ve středu po Velik. (21. dub.), 2. na sv. Prokopa (4. čce), 3. v út. po Věch Svatých (2. list.), 4. v úterý po Vánocích (28. prosince).

Vranov (FRAIN) Znoj. kr.: 1. posled. úterý v únoru (23. února), 2. v první út. v květ. (4. kv.), 3. první úterý v srpnu (3. srp.), 4. posl. úterý v září (28. září), 5. v úterý po Věch Svat. (2. listopadu).

Vratenin (Fratting), Znoj. kr.: 1. na den sv. Fab. a Šeb. (20. led.), 2. v út. po Zvěst. P. Marie (30. břez.), 3. v úterý po sv. Markétě (20. čce), 4. v út.-rý po sv. Jiljí (7. září), 5. v úterý po sv. Kateřině (30. list.). Trh koňský a dob. před každ. jarm. Padne-li Zvěstov. P. Marie na út., den před tím výr. trh odbývá se den po tom; padne-li Mark., Jiljí a Kat. na úterý, jest výr. trh v týž den.

Vsetín, Novoj. kr., trhy výroční a na dob.: 1. v út. po Hromn. (9. ún.), 2. v út. po sv. Fil. a Jak. (4. kv.), 3. ten den po Prvm. Páně (7. srpna), 4. na sv. Lukáše (18. října).

Vsetín Dolní, trhy výr. a na dob.: 1. v čtv. po sv. Mat. (25. ún.), 2. ve středu před sv. Duchem (2. čna), 3. v út. po Nar. P. Marie (14. září). Týdenní trh ve středu.

Výškov (Wischau), Brn. kr., ty pond.: 1. po Třech

král. (11. led.), 2. po sv. Františce R. (15. bř.), 3. po sv. Filipu a Jak. (3. kv.), 4. po sv. Markétě (19. čce), 5. po Povýš. sv. kříže (20. září), 6. po Vše ch Svatých (8. list.); každý trvá 4 dni. Trhy na koně a dob. 8 dní před každým jarmarkem (4. led., 8. břez., 26. dub., 12. čce, 13. září, 1. listop.). Týdní trhy každé út. a sob.

Vyzovice, Hradiš. kraj: 1. druhé úterý po Tře ch králích (9. led.), 2. druhé úterý po Velikon. (27. dub.), 3. druhé út. po sv. Petru a Pavlu (13. červce), 4. ve čtvrt. před posvíc. (14. říj.), 5. v úterý po Vše ch Svat. (2. list.). Dob. trhy v sob. před každým jarmarkem a každé úterý v postě. Velké týdní trhy: 1. druhé úterý po sv. Duchu (15. čna), 2. druhé út. po sv. Vavřinci (24. srp.). Týd. trh každé út.

Zábřeh (Hohenst.), Hol. kr.: 1. v pond. po Novém roce (4. led.), 2. v pond. po Bož. Těle (21. čna), 3. v pond. po sv. Bart. (30. srp.), 4. v pondělí po sv. Vorš. (25. říjn.), 5. v pond. po Letare (29. bř.).

Zdounky (Zdounek), Hra. dišt. kr.: 1. první čtvrt po smrtel. neděli (8. dubna), 2. první čtvrt po Božím vstoupení (2. června), 3. první čtvrt po sv. Bartol. (26. srpna), 4. druhý čtvrt po sv. Martinu (18. list.). Trh na dob. vždy ten den před tím.

Zlín. Hrad. kr.: 1. v út. po sv. Matěji (2. března), 2. v út. po prov. ned. (27. dub.), 3. ve středu po sv. Duchu (9. čna), 4. v úterý po škap. (20. čce), 5. ve čtvrt. po Naroz. P. Marie (9. září), 6. ve čtvrt. v adv. (2. pros.). Trh na dob. ten den před každým jarm. a každ. sobotu v postě. Týd. trh každou sobotu.

Znojmo (Znaim), krajské město, trhy v ýr. a na dob.: 1. na sv. Dorotu (9. ún.), 2. v út. po kýchavné ned. (23. března), 3. na sv. Jiří (27. dub.), 4. v út. po sv. Janu Křtit. (29. čna, letos 1. čce), 5. ve čtvrt po Nar. P. Marie (14. září), 6. na sv. Šim. a Judu (2. listop., letos 4. list.), 7. v út. po Početí P. Mar. (14. pros.). Trhy na koně a na dobyt.

ty dni před výročn. trhy, a v pond. před sv. Urban. (24. květ.), v pond. před svat. Rochem (9. srp.) a v pond. před sv. Leopoldem (8. list.). Kdyby na ten út., v který se má odb. výr. trh, anebo na to pondělí, když má být trh na koně a na dobytek, padl svát., odb. se výr. trh ve čtvrt. a trh na koně a na dob. ve středu téhož téhodne. Týdní trh každou sobotu.

Žárošice v Brněnsku: 1. v út. po 3 král. (12. led.), 2. druhé út. v břez (9. bř.), 3. v úterý po sv. Ant. Pad. (15. června), 4. v úterý po Jménu Marie (14. září). Trh na dob. ten den před každ. jarm. Týd. trh ve čtvrt. **Žďánice (Steinitz), Brn. kr., ty pond.:** 1. př. Bož. vstoup. (24. kv.), 2. po sv. Bartol. (30. srp.).

Žďár (Saar), Jihl. kraj, výr. trhy a na dob.: 1. v úterý po Nov. roce (5. led.), 2. v úterý před středopos. (23. bř.), 3. v út. po svatě Troj. (15. čna), 4. v úterý po sv. Bartol. (31. srp.), 5. v úterý před sv. Martinem (9. list.). Trhy na koně a j.

dob. den před tím. Pak v út. po Velikon. (20. dub.), a v pond. před sv. Václ. (27. září). Týd. trh každé pondělí. Případne-li svát., odbyvá se trh v úterý.

Želetava, Jihlav. kr.: 1. ve čtvrt. před sv. Matějem (18. ún.), 2. ve čtvrt. před sv. Trojici (10. čna), 3. ve čtvrt. po sv. Václ. (30. září), 4. dne 21. pros. Trh na dob. před každ. jarm. Týdenní trh vždy ve středu.

Žeravice, Holom. kraj, jarmarky a spol. trhy na koně a dob. hov.: 1. v pond. a út. po druhé ned. Velik. (3. a 4. května), 2. v úterý a ve stř. po sv. Duchu (8. a 9. června), 3. v pond. po sv. Anně (2. srp.), 4. v út. po Nar. P. Marie (14. září). Týd. trh každou středu.

Židlichovice (Seelowitz), Brněn. kr., výr. trhy a na dob.: 1. v út. po Obr. sv. Pavla (26. led.), 2. v úterý velikon. (20. dub.), 3. po sv. Vítu (22. čna), 4. v út. po sv. Vavř. (17. srp.), 5. na sv. Šim. a Judu (28. říj.). Týden. trh na obilí každé pondělí.

Výroční trhy v knížectví Slezském.

Albrechtice (Olbersdorf): 1. v pond. po 3 král. (11. ledna), 2. na sv. Fil. a Jak. (1. kv.), 3. v pond. po Nanebevz. P. Marie (16. srp.), 4. na sv. Šim. a Judu (28. října). Týdenní trh každou středu. Dob. a koň. trhy ve stř.: 1. před kv. ned. (7. dub.), 2. po sv. Anně (28. čce), 3. druhé pondělí v říjnu (13. říjn.).

Andělská hora (Engelsberg), ty pond.: 1. př. Obr. sv. Pavla (18. led.), 2. po sv. Anně (2. srp.), 3. před Všemi Sv. (25. říj.), 4. v pond. př. sv. Jiří (19. dub.).

Benešov (Benisch): 1. ve stř. po ned. Oculi (4. břez.), 2. ve středu po Kantate (19. kv.), 3. v út. po Vyzdv. sv. kříže (21. září), 4. v út. po sv. Kat. (30. list.). Trh na dob. o 1. a 2. jarmarku. Trh týd. každou středu.

Bílá Voda (Weisswasser): 1. v pond. po smrt. neděli (5. dub.), 2. čtvrté pondělí po Velik. (17. květ.), 3. v pond. před sv. Matoušem

(20. září), 4. v pondělí po Vše ch Sv. (8. list.). Týdní trh každý čtvrt.

Bílavec (Wagstadt): 1. druhý čtvrt. po to tě (11. bř.), 2. na sv. Jiří (1. září), 3. na sv. Mikuláše (6. pros.). Dob. trhy ty čtvrt.: 1. př. Božím vstoupen. (20. kv.), 2. po Bož. Těle (24. čna). Vel. týd. trh na zel. čtvrt. (15. dub.). Trh na vlnu ve stř. před sv. Hedv. (14. říj.). Týd. trh a na obilí každý čtvrt.

Bílsko (Bielitz): 1. v pond. po druhé neděli post. (15. března), 2. v pond. po sv. Janu Křtit. (23. čna), 3. v pond. po 15. září (20. září), 4. v pond. po sv. Mikuláši (letos 13. pros.). Každý trvá 3 dni. Trhy na vlnu: 1. dne 22. kv., 2. dne 10. říj. Trhy na dob. a na nově zřiz. se železn. stan. Bílsko-Biala spojeném tržisti každ. stř. a padne-li na tuto svátek, nejbližší všed. den. Trh týd. každ. stř. a sob.

Bohumín (Oderberg): 1. na sv. Adelgundu (30. led.), 2. v pondělí po druhé ned. velik. (3. kv.), 3. na Navšt. P. Marie (4. čce), 4. na sv. Michala (29. září). Pak tři hl. týdnní trhově: vedlejší před Velikon. (14. dubna), před sv. Duchem (2. čna) a před Vánoc. (22. pros.). Koňský a dobyt. trh před každým jarmarkem.

Bruntál (Freudenthal): 1. v pond. po Nov. r. (4. led.), 2. v pond. po druhé ned. postní (15. břez.), 3. v pond. po sv. Jiří (26. dub.), 4. v pond. po sv. Markétě (19. čce), 5. v pond. po svat. Mart. (15. list.). Trhy dob.: 1. v út. po sv. Jiří (27. dub.), 2. v út. po sv. Mart. (16. list.). Trhy týdní v út. Trh na len na druhé úterý v květnu (11. května).

Cukmantl, ty pond.: 1. před sv. Matějem (22. ún.), 2. po šesté ned. Velikon. (31. kv.), 3. př. sv. Matouš. (20. září), 4. po sv. Ondř.

(6. pros.). Týd. trh každou středu a sobotu.

Fréyvald (Freiwalddau): 1. ten den po Nov. roce (2. led.), 2. na sv. Josefa (19. břez.), 3. na sv. Jana Křt. (24. čna), 4. dne 29. září. Týd. trh každou stř.

Fridberk: 1. v pond. masopust. (1. břez.), 2. v út. velikon. (20. dubna), 3. na Navšt. P. Marie (4. čce), 4. v pondělí po sv. Hedv. (18. října).

Frydek: 1. v pond. po Tře ch král. (11. led.), 2. v pondělí před sv. Josefem (15. bř.), 3. v pond. po sv. Filipu a Jakubu (3. kv.), 4. v pond. před sv. Janem Křtit. (21. čna), 5. na sv. Jakuba (25. čce), 6. v pondělí po sv. Michalu (4. říj.), 7. v pond. před sv. Kat. r. (22. listop.). Před každým jarm. po dva dni trh na koně, vlnu a dobytek. Týd. trh každé pondělí a pátek.

Fryštát (Freistadt): 1. na Obrácení sv. Pavla (25. led.), 2. ve středu před

Květnou ned. (7. dub.), 3. v pond. po neděli Exaudi (31. kv.), 4. út. před sv. Bartol. (17. srp.), 5. na sv. Šimona a Judu (28. října), 6. ve stř. po Velikon. (21. dub.). Trh na vlnu ten den před sv. Šimonem a Judou (27. říj.). Týdenní tr. každé úterý.

Hrabín: 1. na Zasnoub. P. Marie (23. led.), 2. dne 19. břez., 3. 16. květ., 4. 2. čce, 5. v pond. po Naroz. P. Marie (13. září), 6. na sv. Šimona a Judu (28. říj.).

Hradec (Grätz), jarmarky a dob. trhy: 1. pond. před Velikon. (12. dub.), 2. v pond. po Božím Těle (21. čna), 3. na sv. Jak. (25. čce), 4. v pond. po sv. Michalu (4. října), 5. na Mladátka (28. pros.).

Jablunkov, ty pond.: 1. po Obrácení sv. Pavla (1. ún.), 2. po květné neděli (12. dub.), 3. před sv. Duchem (31. kv.), 4. po Nanebevzetí P. Marie (16. srp.), 5. po sv. Šimonu a Judě (1. list.), 6. před Vánocemi (20. pros.). Trh týd. každou sobotu.

Javorník: 1. v pond. po 25. led. (1. ún.), 2. 1. kv., 3. v pondělí před 3. čcem (19. čce), 4. druhé pond. po 15. říjnu (26. říj.). Každé úterý týdenní trh na obilí, hospodářské plodiny a věci k denní potřebě, pak na dobytek.

Kateřiny (Kathrein) u Opavy, dob. trhy: 1. v út. před smrt. nedělí (30. bř.), 2. v út. před sv. Michal. (28. září). Týd. trh každé úterý.

Klímkovice (Königsberg): 1. v pond. před sv. Valentinem (8. února), 2. v pond.

po druž. ned. (29. břez.), 3. ten den po sv. Trojici (14. čna), 4. na sv. Vavř. (10. srp.), 5. na sv. Kateř. (25. list.). Trh dobytčí a na vlnu: 1. na sv. Filipa a Jakuba (1. května), 2. na sv. Václava (28. září). Týd. trh v pond.

Krnov (Jägerndorf), ty pond.: 1. po kýchavné neděli (22. bř.), 2. po neděli Exaudi (31. kv.), 3. po Navštíví P. Marie (5. čce), 4. po Naroz. P. Marie (13. září), 5. po Obětování P. Marie (22. list.). Trh koňský a dobytčí ty pondělky: 1. po květ. ned. (12. dub.), 2. po sv. Markétě (19. čce), 3. po sv. Kart. (30. srp.), 4. před sv. Mikul. (29. list.).

Litulovice (Leitersdorf), v ty stř.: 1. po Nanebevst. Páně (2. čna), 2. po sv. Hedvice (20. října).

Odry (Odrau), ty pondělky: 1. před Třemi králi (4. led.), 2. po provodní ned. (26. dub.), 3. před sv. Janem (10. kv.), 4. po Vyzdvížení sv. kříže (20. září). Dobyt. trhy ty pond.: 1. po prov. ned. (21. dubna), 2. po vyzdv. sv. kříže (20. září). Trh týd. každé pond.

Opava (Troppau): První úterý v únoru (2. ún.), v květ. (4. kv.), v srp. (3. srp.), v list. (2. list.). Každý začíná v pátek před hlav. dnem tržním a končí v sob. po něm. Velké dob. trhy o hl. dnech tržních a v út. po Velikon. (20. dub.). Trhy na vlnu: 1. dne 6. kv., 2. dne 29. září, každý trvá 8 dní. Trh na len po lední sobotu v list. (28. listop.). Týd. trh ve středu a v sob.

Opavice (Troppowitz) ty úterky: 1. před květ. ned.

(6. dub.), 2. po Bož. Těle (22. čna), 3. po sv. Michalu (5. října).

Osoblaha (Hotzenplotz), trhy výr., koňské a dobytčí ty pondělky: 1. po Obrácení sv. Pavla (1. února), 2. po ne žli Letare (29. bř.), 3. po sv. Janu Křt. (28. čna), 4. před Naroz. P. Marie (6. září), 5. po sv. Mikul. (13. pros.). Trhy na len a přízi, každé týdní každý čtvrtek.

Skočov: 1. čtvrtek před květnou ned. (8. dub.), 2. ve čtvr. před Nanebevst. Páně (20. květ.), 3. na sv. Bartoloměje (24. srp.), 4. na sv. Martina (11. listop.). Padne-li Bartolom. neb Martina na sobotu, ned., neb svátek, odbývají se trhy nejprv příští út. Velké týd. trhy ty čtvrtky: 1. před Velik. (15. dub.), 2. po Božím Těle (24. čna), 3. po sv. Mich. (30. září), 4. před štědrým dnem (23. pros.). Trhy na dobytek ten den před každým výr. a velkým týd. trhem.

Střehovice roční trhy: 1. čtvrté úterý po Novém roce (26. led.), 2. v úterý po Velik. (20. dub.), 3. v út. před sv. Janem Křt. (22. čna), 4. v út. před sv. Hedvikou (12. říj.).

Strumeň (Schwarzwas-ser): 1. v úterý po Novém roce (5. ledna), 2. na sv. Jiří (24. dub.), 3. v pond. po sv. Jakubu (26. čce), 4. na sv. Michala (29. září). Dobytčí trh ten den před každým jarmarkem. Týd. trh každý pátek.

Těšín (Teschen): 1. první pond. v březnu (1. bř.), 2. druhé pond. v červnu (14.

čna), 3. druhé pond. v září (13. září), 4. druhé pond. v listop. (8. list. letos 10. list.). Každý jarmark trvá 2 dni. Případne-li pond. hlavního trhu neb následující úterý na některý svátek, odbývá se hlavní trh příští středu na to. Trhy na dobytek první den o jarmarech, pak první pond. každého měsíce; připadne-li na to pond. některý svátek, odbývá se trh následující všední den. Trh. obvyč. každou středu a sobotu.

Ustron: 1. dne 1. dub., 2. dne 26. čna, 3. pond. před sv. Michalem (27. září). Týd. trhy každé pond.

Vidná (Weidenau): 1. v pond. po Třech král. (11. ledna), 2. v pond. po křížové neděli (24. květ.), 3. na sv. Vavř. (10. srp.), 4. v pond. po sv. Františku Seraf. (11. říj.). Trh týdní každé pondělí.

Vítkov (Wigstadt), trhy výroční na koně a dobyt.: 1. ve čtvrtek před Hromn. (28. led.), 2. v pondělí po Jubilate (10. kv.), 3. v út. po sv. Vítu (22. čna), 4. v út. po Rozesl. sv. apoštolů (20. čce), 5. v pond. po Nanebevzetí P. Marie (16. srp.), 6. ve stř. před sv. Havlem (13. říj.), 7. v pondělí po sv. Lucii (20. pros.). Týd. trh ve čtvr. a je-li svátek, tedy den před tím.

Vrbno (Würbenthal), ty pond.: 1. před Hromn. (1. února), 2. po bílé ned. (26. dub.), 3. po sv. Janu Křt. (28. čna), 4. po sv. Mich. (4. říj.). Týdenní trh každé pondělí.

Výroční trhy v Haliči.

Andrychov (okr. Vadovice) každého měsíce 1. úterek výroční trh, každý úterek trh.

Biala. Trhy na koně v 3. pondělí po Třech králích, v 2. pondělí po sv. Janu Nep., v 1. pondělí po sv. Jakubě ap., v 1. pondělí po sv. Šimonu a Judě. Každý úterek, čtvrtek a sobotu trh.

Brody. 5. května, 26. srpna, 30. října, zároveň

trh na vlnu od 26. srpna po 8 dnů.

Chrzanov. V 2. pondělí po Třech králích, v pondělí po O. M. P. Hromničné. 12. března, 1. května, 24. června, 13. a 15. července, 15. srpna, 10. a 28. října, 11. listopadu, 6. prosince, každou středu trh.

Černichov (okr. Krakov). Každého měsíce ve středu po 1. výroční trh.

Kalvaryja (okr. Vadovice) 25. ledna, 19. března, 4. května, 13. června, 17. srpna, 19. listopadu.

Kenty (okr. Biala). V 2. pondělí po Třech králích, po Nanebevstoupení, po sv. Kříži, po narození Marie P., každý po 8 dní. Trh každý pondělek.

Krakov. Výroční trhy hlavně na dobytek, vlnu a zboží 23. května, 29. září, každý po dobu 14 dní. V

pondělí po 4. neděli pošt ní, 1. října. Výroční trh koňský 23. září a 10. března. Každý úterek i čtvrtek trh.

Lancron (okr. Vadovice) 21. ledna, 8. května, 24. června, 4. září.

Milůvka (u Živce). První úterek každého měsíce trh.

Osvienčim (okr. Biala). Po 2 první čtvrtky každého měsíce výroční trh. Každé pondělí trh.

Podbiecz č. **Podbiedz** (okr. Vadovice). Ve středu: po M. P. Hromničné, po sv. Vojtěchu, po sv. Janu Křteli, po Nanebevzetí P. Marie, po sv. Michale, po sv. Lucii.

Podgórze (okr. Vilička). V 1. středu každého měsíce. Každý úterek a pátek trh.

Przemysł 26. června, 9. prosince, každý po 14 dnů. Každé pondělí a pátek trh.

Rajeza (okr. Živiec). Každý měsíc ve čtvrt po 15.

Rzeszów 19. března, 23. dubna, na sv. Trojici, 22. července, 21. září, 2. prosince. Každý úterek i pátek trh.

Poznámka. Připadá-li některý z vyznačených tu trhů haličských na neřli neb svátek, odbyvá se pak následujícího dne všedního.

Skavina. Každý čtvrt. trh
Slomieč. Každý druhý pondělek trh.

Starý Sač. Každou druhou středu trh.

Stryj. Od 8.—15. května, od 15.—22. srpna, od 7.—20. září, od 6.—13. prosince. Každý čtvrték trh.

Suchá (okres Živiec). Každý druhý úterek trh.

Tarnopol. 2. ledna, 14. února, v středopostu obř. rusk., v pondělí po ruské velkonoci, 14. června, 26. července (na koně), 18. srpna, 26. září, 20. listopadu. Každou středu trh.

Tarnov. V 1. pondělí ledna, 3. února, 19. března,

v 2. pondělí dubna, května a června, 22. července, v 2. pondělí srpna, 29. září, v 2. pondělí října, listopadu a prosince. Každý úterek i pátek trh.

Třebiňa (okr. Křanov). V pondělí po 3 králích, v pondělí po P. M. Hromničné, v pondělí po neděli bílé, 23. dubna, 8. května, 29. června, v pondělí po sv. Jakubě, 25. srpna, 21. září, v pondělí: po sv. Šimonu a Judě a po sv. Kateřině, 21. prosince. Každou středu trh.

Vadovice. Výroční trh každý měsíc v 1. čtvrték. Trh každý čtvrték.

Vielička. Ve 4. pondělí každého měsíce. Každý čtvrték trh.

Vilamovice (okr. Biata). Každého měsíce v 1. středu výroční trh. Každou středu trh.

Zator (okr. Vadovice). 28. ledna, 28. dubna, 30. června, 22. září. Každé pondělí trh.

Živiec. V pondělí: po sv. 3 králích, po navrácení sv. Pavla, po Nanebevstoupení Páně, po sv. Duce, po Petru a Pavlu, 24. srpna i po sv. Michalu. Každou středu trh.

Výroční trhy v pruském Slezsku.

Baborov, 17. března, 19. května, 13. října, 9. pros.

Benešov, 5. května, 30. června, 11. srpna, 22. září.

Beruň, 25. února, 6. a 7. května, 24. června, 2. září, 1. října, 25. listopadu.

Býčina (Pitschen), 18. února, 20. května, 25. červ., 25. srpna, 10. listopadu.

Byton (Beuthen), 5. února, 22. dubna, 15. července, 7. října, 9. prosince.

Cerekvica (Deutsch-Neukirch), 11. března, 27. října, 2. prosince.

Dobrodeň, 11. února, 14. dubna, 9. června, 4. srpna, 13. října, 10. listopadu.

Glivice (Gleiwitz), 15. ledna, 17. března, 20. květ., 17. června, 22. července, 18. srpna, 21. října, 1. pros.

Hlubčice (Leobschütz), 25. února, 12. května, 29. září, 1. prosince.

Hlučín (Hultschin), 27. března, 10. července, 11. září, 11. prosince.

Katovice, 23. ledna, 5. března, 30. dubna, 6. srpna, 15. října, 17. prosince.

Kětř (Ketscher), 3. břez., 2. června, 20. října, 15. prosince.

Koziríja (Ziegenhals), 20. května, 26. srpna, 11. listop.

Kozlí (Kosel), 4. února, 14. dubna, 23. června, 4. srpna, 24. listopadu.

Myslowice, 22. ledna, 3. března, 27. května, 29. července, 23. září, 14. října, 2. prosince.

Nemodlín (Falkenberg), 9. ledna, 30. dubna, 20. srpna, 29. října.

Nisa (Neisse), 15. ledna, 28. března, 15. dubna, 8. července, 14. října.

Odmurha, 12. května, 15. září, 1. prosince.

Olešná (Ibsenberg), 29. ledna, 31. března, 3. června, 1. září, 2. prosince.

Opava (Treppowitz), 24. března, 9. června, 6. října.

Opole (Oppeln), 3. břez., 28. dubna, 7. července, 6. října, 17. listopadu.

Pačkov, 5. května, 25. srpna, 10. listopadu.

Prudník (Neustadt O. S.), 31. března, 6. října, 16. prosince.

Pštino (Pless), 29. ledna, 8. dubna, 8. července, 2. srpna, 2. října.

Ratibor, 7. ledna, 10. března, 8. května, 16. červ., 25. srpna, 16. října, 10. listopadu.

Rybník, 11. února, 21. dubna, 7. července, 1. září, 13. října, 17. listopadu.

Sv. Anna (Annaberg), 26. dubna, 15. září.

Stínava (Steinau O. S.), 6. února, 19. března, 2. července, 10. září, 5. listop.

Střelice Velké (Gr. Strehlitz), 23. ledna, 12. března, 7. května, 9. července, 27. srpna, 15. října, 10. pros.

Ujezd (Ujest), 28. ledna, 25. února, 5. května, 30. června, 1. září, 3. listop.

Velká Ves (Langendorf), 26. března, 12. srpna, 11. listopadu.

Vodislav (Beslau), 31. března, 1. dubna, 19. květ., 14. červce, 2. říj., 1. pros.

Žary (Sohrau), 29. ledna, 4. března, 29. dubna, 1. července, 12. srpna, 14. října, 16. prosince.

OBSAH

„Kalendáře slezského“ na rok 1897.

	Strana
Kalendarium a poznámky.	21
Posloupnost knížat a králův českých	21
Rodopis panujícího domu Rakouského	22
Panovníci ostatních států evropských	24
Císařské a královské vojsko	24
Velikost a lidnatost zemí a hlavních měst říše Rakousko-Uherské	25
Jakou platí Slezsko daň?	26
Ustanovení poštovská	27
Tarif advokátní	29
Sazba notářská	30
Sazba kolkovní	31
Jazyky světové	32
Roční výroba na celé zemi	32
Píseň Slezáka	33
Mžikem dějinami rakousko-uherského mocnářství	34
Zastupitelstvo země Slezské	37
Moje vlast	40
O některých slezských buditelích	41
Úvahy z potulky po Bezkydách	48
Ze starých dob. Vesnická povídka ze 17. stol. od starého vlastence	50
P. Karel Židek	57
Rozmluva Náhlého s Povolným	59
Pokyny hospodářské	61
Vzpomínky na slezského vlastence. Píše dr. . . . ý	62
České školy na Těšínsku	65
Z horského péra	68
Rolnická	69
Hasičská	69
Pražmovské besedy. Mnoho-li my, co národ potřebujeme němčiny	70
Něco ze starých listin	74
Ze života Hercegovce	75
Pod prapor!	77
O spořitelních a záložních pokladnách dle soustavy Raiffeisenovy	78
Mně zdálo se	81
Všecko jí	82
Paběrky z mravouky strýce Tomáše. Napsal Josef Vluka	83
Na všechno správa. Drobná črta od M. K. Březnického	85
Co má vědět každý Čech. Z národního katechismu Václava Štecha	87
Pro hospodáře	90
Pan Štaškovský	92
Hloupý Honza	95
Právnícké pokyny	96
O první pomoci při některých úrazech	97
Prašivá	101
Ukázka ze „Spisů Karla Staršího z Žerotína“	102
České spolky na Slezsku	103
Anekdoty	36, 39 a 56
Výroční trhy v markrabství Moravském	105
Výroční trhy v knížectví Slezském	114
Výroční trhy v Haliči	115
Výroční trhy v pruském Slezsku	116
Inseráty.	

František Dolanský,

hodinář v Orlové

v domě p. Frant. Palkovského

odporoučí svůj hojně zásobený sklad

hodin pendlových,

hodinek kapesních pro pány i dámy,
řetízků a prstenů, zboží optického
jako skřipců, brýlí, atd.

Veškeré opravy účtuje velmi
levně a dle přání obstará objed-
návky.

Karel Ondrášek,

hotovitel hudebních nástrojů

ve Frýdku, Hluboká ul. č. 9

přesídlil právě z Opavy a odporoučí svůj
hojně zásobený

sklad všech hudebních nástrojů,

jak strunových, dechových tak bicích.

Pravé italské i jiné struny na skladě.

Opravy nástrojů a vše do oboru tohoto
spadající vyřídí se co nejrychleji při cenách
nejmírnějších.

Obsluha solidní!

Hostinec

Jana Cymorka v Těšíně

roh Hlavního náměstí (u radnice),

doporučí ctěnému P. T. obecnstvu
pravá rakouská a horská vína, koňak,
výtečné pivo od čepu a znamenitou
kuchyni.

Středisko hospodářů.

Místnosti

českého literárního zábavního spolku
„SNAHY“.

J. KUČA

Frýdek, Bruzovská ulice č. 7.

odporčuje P. T. obecnstvu, zvláště ho-
spodynkám z okolí Frýdku svůj nově za-
řízený

obchod se zbožím smíšeným

nejlepší jakosti za ceny nejlevnější.

Vždy čerstvě pražená káva, pravý čín-
ský čaj, pravý jamajský rum, lihoviny
všeho druhu vždy na skladě.

Pravé Matičné zápalky

ve prospěch Ústřední Matice školské.

JIRÍ KRYWALSKI,

továrník hudebních nástrojů v Těšíně

Horní náměstí 2.

(ve vlastním domě),

odporoučí svůj **hojně zásobený sklad**

Všech hudebních nástrojů

jak strunových, dechových tak bicích.

Pravé italské a německé struny vždy na skladě.

Opravy nástrojů a vše do oboru tohoto
spadající vyřídí se co nejrychleji při cenách
nejmírnějších a solidní obsluze.

Specialita: Opravení starých mistrovských houslí!

Přísežný znalec soudní.

Zlaté a stříbrné záslužné medaile!

Diplomy uznání!

Ladislav Kuchejda

doporučí svou

elegantně zařízenou restauraci

v Albrechtově stromořadí

přizní ctěnému P. T. obecnstva. —

Výtečné těšínské císařské a živecké
pivo, různá vína druhů nejlepších, zna-
menitá kuchyně.

Kulečník soustavy nejnovější.

Časopisy.